૨૦૫૫

હિંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ

ભાગ ત્રીજો.

જેમાં

જલસો—તીલસમે જોહરા—ફરેબે ફીત્ના—નવી ઈંદર સભા—

નવો છેલબટાઉ મોહેના રાની તથા સએફુસ સુલેમાન મલી

જાણીતી વીકટોરીયા નાટક મંડલીના

પાંચ આખા ઉરદુ ઓપેરા તથા એક જલસો

દાખલ કીધો છે,

તથા

દીલ્લીના શાહનશાહ જફરની ઉમદા ગજલો તથા નામીચા શાહેરો

નજીર—કલનદર—વલી—મોહમદ—શોક—અમાનત તથા રૂસ્તમ

ઈરાનીની ગજલો સાથે નામાચી લાવણીઓ—હોરીઓ

ઠુમરીઓ—ક[illegible]

રા[illegible]

૨૦૫૬

ખાસ ખબર.

હીંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ

ભાગ પેહેલો—બીજો તથા ત્રીજો

જહાંગીર બેજનજી કરાંગી,

તથા

૫૦

૨૦૫

શાંકલ્યું

યજદાંકી મુનાજાત.

ય

જલસએ દીલપસંદ.

અ

ક

ધ

ન

ફ

બ

મ

ર

વ

હ

ગજલેસ્તાન.

પ

ફ

બ

ભ

મ

ય

વ

શ

સ

હ

કબીર પદ.

અ

ઈ

ક

ખ

ગ

ચ

જ

ત

દ

ન

પ

ફ

બ

મ

ર

લ

વ

શ

સ

ભૈરવી.

અ

ક

ગ

ત

દ

ન

પ

ફ

મ

ર

શ

હ

હોરી.

ચ

પ

લાવની.

અ

જ

ન

બારા માસી.

હીંદુસ્તાની ઓપેરાઓ.

અ—આ

ન

પ

તીલસમે જોહરા—

છેલબટાઉ મોહેનારાની—

સએદુસ સુલેમાન—

સએદુસ સુલેમાન—

ફરેબે ફીત્ના—

હીંદુસ્તાની ગાયન સંગ્રહ

ભાગ ત્રીજો.

યજ઼દાંકી મુનાજાત.

ય્હે દમ, દમ દમ નમ નામ બનામ દેખા જેહાંન કોન!
મેજબાંન કોન, મેહમાન કોન, મકાંન કોન, ધનશાન કોન!
એ એલ, એલ એલ ડર ડેર સમજ ઔર સમજાન કોન!
બેહતર કોન, બદતર કોન, ગનીમત કોન, ગુમાન કોન!
જો આયા ખાકસે સુરત હો સો સુરત પયેછાન કોન!
તાજ કોન, અમલ કોન, તખ્ત કોન, બખ્તકે નીશાંન કોન!
બીજસે બરગ હુવે દરખ્ત, દરખ્તસે આજ કદરદાંન કોન!
મેહરબાં કોન, હમેશાં કોન, જુબાં કોન, જુબાંકે રહેમાંન કોન!
થોરાસા ચમન ચશ્મ દેખા, બોતસા ચમન મેદાંન કોન!
મોહોર કોન, ફાલ કોન, ફુલ કોન, ફુલકે આશમાંન કોન!
સરતાપા જેહાં હમે ખાબકે નકશ બકરાર ફીર નુરાંન કોન!
સાબુત કોન, બાદલ કોન, છાંયી કોન, છાંયીદાંન કોન!
ય્હે શ્રીક્ષ દસ્તમમે જંગલ મન આશાંન કોન હેરાંન કોન!
બચ્ચે કોન, બુજોર્ગ કોન, જઈફ કોન, જવાંન કોન!

જલસએ દીલપસંદ.*

વાહ્દાનીયતે બારે તઆલા.

શામ કલ્યાંન—તીલાનાં—ઓ દતન દેરેના દીમ.—તર્જ.

સબ—ફાંની આલમ, બાની આદમ, જાન,
જાની હમદમ, સુબહાંની દમ, માન.—ફાંની.

ગરીબોં સરતાજ, હય જીસ્કે મોહતાજ,
આગે આદમ, જીસ્કે સર ખમ, કર તુ હરદમ માન.—ફાંની.

વોહી હય માઅબુદ, વોહી હય મોજુદ,
વોહી સુબહાં, વોહી યજદાં, વોહી હય રાહમાન.—ફાંની.

હમારા મોલા, હય સબસે આલા,
ગો નેહાં હય, પર અયાં હય, જાને જાં હય જાન.—ફાંની.

વોહી તો હય ગુલ, વોહી હય બુલબુલ,
વોહી માલી, વોહી ડાલી, હરીયાલી વોહી શાન.—ફાંની.

ઉસીકી રોનક, હય સબમે બરહક,
વોહી બસ્તી વોહી હસ્તી ઉસ બીન કુલ વીરાંન.—ફાંની.

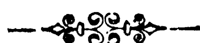
ભએરવી.—સા રે ગ મ.—બીનતી જો મોરી.—તર્જ.

ધાનીસા રેનીસા ગરેગ ગરેગશા, રેસાની ધપધ નીસાધ પમપ.—ધા.
ગરેગ ગરેસા સારેમ ગરેસા, રેસાની ધપધ નીસાધ પમપ.—ધા.

---

* યે જલસેકા સબ હમયા આહનુંજ કીયા હય.

વીસાલે હકીકી વ મજાજી.

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—આગે તુ હમસે ઈસ કદર.—તર્જ.

ક્યા ક્યા મજેસે આતા હએ હમકો કરાર રાત ભર,
સીના બ સીના, લબ બ લબ, રહેતા હએ યાર રાત ભર.—ક્યા.
ફુલોંકી સેજ પર વ્હો ગુલ સોતા હએ મુઝકો લેકે સાથ,
અગ્યારાંકે દીલોંપે કર્યું ન ખટકે ખાર રાત ભર?.—ક્યા.
બે ગીન્તી બોસે લેતા હું, દેતા હએ વ્હોભી શૌકસે,
હોતે હએં લબસે લબ જુદા ન એક બાર રાત ભર.—ક્યા.
મુદતકે બાઅદ શબ્કો આયા ઘર મેરે વ્હો ગુલ બદંન,
લુટી હએ બાગે વસ્લકી મએંને બહાર રાત ભર.—ક્યા.

ફીરાકે હકીકી વ મજાજી.

ભએરવી.—ગઝલ.—નહીં ભાતે અબ મુઝકો.—તર્જ.

નહીં પાતે હએં એસી હમ એક રાત,
કે સોવે લીપટ કર સનમ એક રાત.—નહીં.
રકીબો કરો અએશ કમ એક રાત,
કે મેરેસે હો વ્હો બહમ એક રાત.—નહીં.
તડપતા હએ બીમારે ફુરકત તેરા,
ખબર લે ઓ ઘ્સીએ દમ એક રાત.—નહીં.
તેરે હીજ્રમે ગએરતે મેહેરો માહ,
ગઝબ એક દીન હએ, સીતમ એક રાત.—નહીં.
કહીં ગએરોંકે ઘરમે રાતેં હજાર,
હમી પર નહીં ક્યા કરમ એક રાત?—નહીં.
અસર વ્હો મેરી આહામે દે ખુદા,
કે ખીંચ આએ કાફીર સનમ એક રાત.—નહીં.
વ્હો દીનકા હું મએં મુન્તઝીર અબ ઓ બુત,
કે રૌનકફ્ઝા હો તુઝકો ગમ એક રાત.—નહીં.

મુજ઼મ્મતે દોસ્તી.

ઈંગ્રેજી રાહા.—હમ ક્યા કરેગા શમ્પેન.—તર્જ.

સબ—

વસ્લમે શાદાં, હીજ્રમે ગીર્યાં, હસ્ના, રોનાં, સબ વાહીયાત,
છોડો ઉલફત, ખ્વાહીશે દૌલત, રખ્ખો બાકી, અબ વાહીયાત.
કોઇ અપનાં, હો ન્હે સપના, આવે તુમકો કબ વાહીયાત?
અપના અપના, અબતો જપનાં, આલમમે હએ ઢબ વાહીયાત.
રહે મતલબ્બી જેહાં, મે દોસ્ત હએ કહાં, મગર હએ એક હાં, જહો દાવરેજમાં,
ઊસીકા રખ્ખો ધ્યાં, કે વો જહાં તહાં, હએ સાથી બેગુમાં.
સબકા અબ વાહીયાત.—વસ્લમે.

હર બયાંને નેકી.

ઠુંમરી.—સરવરા બાદે ખુશ.—તર્જ.

બાગબાંન, બાગબાંન, નખ્લે નેકીકો હરા, રખ્ખો જરા, ફુલ ભરા,
તાકે, સબ પરા.—બાગબાંન.

ખુશબુઓંકા હીલ મીલ, બઓકે બન કર એક દીલ,
હોકે શાદમાંન, હોકે શાદમાંન.—બાગબાંન.

બાર હો ગુલકી મીસાલ, ગુલસે હર શાખ હો નેહાલ,
સબકો અમાન, સબકો અમાન.—બાગબાંન.

મુજ઼મ્મતે બદી.

બીલાવલ.—ગઝલ—દીલો જાનસે ફીદા હું.—તર્જ.

નેકી જઇફા હો ચુકી, અબતો બદી જવાંન હએં,
પુછે પુરાનીકો તો કૌન, સબકો નઇકા ધ્યાન હએ.—નેકી.
નેકામે ગરચે હએ ખીસાલ, લેકીન બદીમે હએ જમાલ,
મરગુબ ઉસ્કા હએ વીસાલ, જાહીરમે જીસ્કી શાન હએ.—નેકી.
નેકોકા ખાસોંસે હએ કામ, પર હએ બદીકે ફજ઼ને આમ,
સાહેબે અક્લકા જહો ઘર, રન્ડીકા ર્હે મકાન હએ.—નેકી.
નેકોકે મુંહ પર હએ નકાબ, ઔર હએ બદી તો બે હીજાબ,
જાહીર પ સબકા હએ ચકીં, બાતીન અપસ બયાંન હએ.—નેકી.

મુજ઼મ્મતે રાહો રસ્મ.

ઈંગ્રેજી રાહુ.—સુન્તાં સુન્તાં બહુરારે કાન.—તર્જ.

સબ—

હોં એક દીલ જો નેકો બદ, તો હો ખરાબી સારી રદ,
સુનાહ ખુદાકી હએ મદદ, બુરાઈ સબકી હએ હસદ.
જહાંકાં નીત હએ ઢંગ નયા, પુરાની આંખે રંગ નયા,
સુધારે ચાલ એક, તો દસ ચલન બીગાડે નેક.—હોં.

સાહેબતે હીંન્દસીતાંન, કરૂં તુમારા કયા બયાંન,
હુનર વ ઈલ્મકાતો ધ્યાંન, હએ તુમ્મે વાહમ વા ગુમાન.
કીયા કીસીને કોઈ હુનર, યુરોપકેભી [illegible] અગર,
તો બોલે ઉસકો ઐબ કર, બીલાએતીસા હએ કીધર ?—જહાંકા.

યુરોપ ચાહે સબ ચડે, ન હમ વતન કોઈ બડે,
પડે આજ કલકે તોછડે, ખીયાલ રખકે હએં પડે.
કદીમકા જો માલો જર, ગયા હો બાપ છોડ કર,
તો સદકે જ્હો યુરોપ પર, ન હીંન્દકીતો કુછ ખબર.—જહાંકા.

ઈસ્ટાર ઓફ઼ ઈન્ડીયા, ખીતાબ ઓનરેબલકા,
માંલો જરસે લે લીયા, તો ફેર ગરજ઼ હુનરકી કયા.
તુમારા ઈલ્મે મજહબી, યુરોપ પડહતા હએ સભી,
હો કીતને તુમ અરે ગની, જરાતો સમઝો કુછ અભી—જહાંકા.

જો ઈલ્મે દીં હો હસ્બે હાલ, ઔર ઈંગ્રેજીમેભી કમાલ,
તો ઐસે કયું તુમ અએ જુહાલ, જમાનેમે હો પાએમાલ.
ઈંગ્રેજી છોડો કરરો ફર, ઉન્હોકા સીખો તુમ હુનર,
જો હીંન્દ હોવે આહલે જર, તો રૌનક઼ હો ઈધર ઉધર.—જહાંકા.

ઈશ્તીયાકે ઈલ્મ.

દાદરા.—મોરી જાન તુરકવાને.—તર્જ.

મોરે પીતમ નાહીં મોરી પીત છોડોરે,
પીત છોડો ના તો અપની રીત છોડોરે.—મોરે.

ગનેશ્વર દેવા, કરૂં તુમરી શેવા,
સરસવતીસી નાહી મીત છોડો રે.—મોરે.
લક્ષ્મી સહેલી, હમારી હએ પહેલી,
દેખ વાકો હમરો નાહી ચીત છોડોરે.—મોરે.

ઇશ્તીયાકે દોલત.

ઠુંમરી.—પીયા બીન પીરી ભઇ:—તર્જ.

ઓ લછમી પ્યારી તોરે બીના નાંહી રહું,
સરસવતી તોરી, ચેરી હએ ગોરીરે, વા પર સદકે ન હું.—ઓ.
મોહે તુ પરસન, હો દેવી છન છન, દુખ સુખ તોસે કહું.—ઓ.

ઇન્કારે દોલત.

સારંગ.—લાવણી.—કયા ઠુમક ચાલ ચલતી.—તર્જ.

સખ—

રખ્ખો અપની પરે દોલત, ભરે દોલત,
નહીં ઇલમસે બેહેતર કોઇ જમાનેમે હએ અરે દોલત.—રખ્ખો.
હએ ઇલમસેહી હસ્તી, સબ બસ્તી,
હો ઇલમ નહીં જીસ મુલકમે, ઉસ્કી હોતી હએ પસ્તી.
રહે ચીજે બુલંદ દસ્તી, હએ સસ્તી,
લો ખરીદો તુમ્હો અબસ ચડી હએ દોલતકી મસ્તી.

ઝુલ.

તુમ્હે ઇલમસે ઇજ્જો શાન, રહો મત જાહીલ નાદાંન,
હએ જાહીલતો હએવાન, ગની છોડો શરે દોલત, ભરે દોલત.—નહીં.

ગ઼ઝલેસ્તાંન.

ગ઼ઝલે ઝફ઼ર.

પરવા ગ઼મે ઉલફ઼તમે જ઼ફ઼ર કુછ નહીં અપની,
રહે બેખ઼બરી હએ કે ખ઼બર કુછ નહીં અપની.

ખુબાંને જેહાંમેસે ચુના હમને તુમ્હીકો,
દેખો તો સહી ક્યુંકે નજર કુછ નહી અપની.

તદ્બીર તો કરતે હએ સદા વસલકી ઉસકે,
ચલતી કભી તકદીરસે પર કુછ નહી અપની.

હીચ ઊનકી હમકુ જો કહા હંસકે વ્હો બોલી,
માલુમ હુવા ઇસસે કમર કુછ નહી અપની.

ક્યું ખાકમે રહે ચસ્મ મીલાઇ હએ દુરરે આશક,
અફ઼સોસ તુઝે કદરે ગોહર કુછ નહી અપની.

જો અરશસે તાફ઼રશ હએ સબ ઉસમે હએ લેકીન,
આગાહ હક઼ીક઼તસે બશર કુછ નહી અપની.

તાસીર ન કી દીલમે જ઼ફ઼ર સંગ દેલાંકે,
બસ દેખ ચુકે આહે જીગર કુછ નહી અપની.

ગ઼ઝલે ઝફ઼ર

ન રક઼ીબોંસે તું લીપટ કર બએઠ,
ઔર બએઠ તો હમસે હટ કર બએઠ.

તેરે ગીરદાબે ઇશ્ક઼ દેલ ઔર હમ,
ગયે દોનું બહમ ચીમટ કર બએઠ.

કર ખ઼જલ મેહકુ માહતાબી પર,
મેહસે ઘુંઘટ જરા ઊલટ કર બએઠ.

ન હુવા મેરે ગીરીએસે રહેભી,
જાતે જો પાણી વ્હો રકટ કર બએઠ.

ગોશે આફ઼ીઅત બોત હએ તંગ,
બેઠતા હએ અગર સીમટ કર બએઠ.

સોચતા કે આહે ઇશ્ક઼મે રહે દીલ,
જો હો કરના તુજે સો ઝટ કર બએઠ.

કસદ ઉઠ ભાગનેકા ન કર જ઼ફ઼ર,
તું જો વ્હાં બેઠતા હએ ડટ કર બએઠ.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ર

નજ઼ર કીસ વાસતે તું અપની ઓ કાતેલ ચોરાતા હએ,
તેગ઼ે બેનજ઼ર તેરી કબ દમ તેરા બીસમીલ ચોરાતા હએ.
કભી જા બેઠતા હું પાસ મેં ઉસકે જો મેહફ઼ીલમે,
તો ફ઼ીર ક્યા ક્યા બદન વ્હો રોનકે મેહફ઼ીલ ચોરતા હએ.
બતાએ દીલકી ચોરી મું નહી કરતા તેરા ગ઼મજ઼ા,
મગર જીસ વખ઼ત પાતા હએ મુઝે ગ઼ાફ઼ીલ ચોરાતા હએ.
મુઝે દેખ બોલ કર રોને દો તુમ રોકો ન હમ ચશમો,
કે પાની આશુંઓસે મેરા જખ઼મે દીલ ચોરાતા હએ.
બગા તેગ઼ે સીતમ તું શોકસે જાલેમ કે મરનેસે,
ભલા કબ જાના અપનો વ્હે તેરા માએલ ચોરાતા હએ.
વ્હે ક્યા અંધેર હએ જો દીન દીએ ખાસે ઊજાલેમ,
મેરા દીલકો રૂખ઼ે રોશનકા તેરે તેલ ચોરાતા હએ.
જ઼ફ઼ર સબકો બરાબર દેખતે હએ જો હએ રોશન દીલ,
કીસીસે આંખ અપની કબ વ્હો કામેલ ચોરાતા હએ.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ર

મેરા દુશમન અગરચે જમાના રહે,
તેરા તોભી મએં દોસ્ત યગાના રહે.
ન તો અપના રહે ન તો બેગાના રહે,
જો રહાસો કીસીકા ફ઼સાના રહે.
મેરા સીનઓદીલ મેરી જાનોજીગર,
તેરી તીર નેગાહકા નીશાના રહે.
રહી કસરતે દાગ઼ બદોલતે ગ઼મ,
મેરી પાસે હમેશાં ખ઼જાના રહે.
ગયા મોહસમે ગરદસે સાગરે મે,
ન વ્હો દોર રહા ન જમાના રહે.
રહી ખ઼ાનેખ઼રાબીયાં જીસકે લીએ,
વ્હો રકીબકા રોનેકે ખ઼ાતા રહે.
જ઼ફ઼ર ઊસકી તો જુલ્ફ઼મે દેખી મેરા,
મેરે પાસ બલાસે રહા ના રહે.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ર

મેરે દીલકી હકીકત ચશમે નમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ,
વલેકીન આહ સોજાન દમબદમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
અજબ એહવાલ હએ મેરા કે જબ ખત ઉસકુ લીખતા હું,
તો દીલ કુચ્છ ઔર કેહતા હએ કલમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
ઉઠા દેતા હએ જો પરદા જરા તો હએ જેબાહસે,
અભી ખહકે ખુદા તુઝકુ સનમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
અસર રહે અંદલીબે ઝાર કયા હો તેરે નાલોંકા,
કે ગોશે ગુલમે બાદે સુબહ દમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
નહી ખુલતા મેરા હાલે પરેશાં જુલ્ફસે તેરે,
કે જો કાશીર તેરે સરકી કસમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
બચેંગી જાન કયુંકર દેખીએ કાતેલકે હાતોંસે,
કે ઉસકી આજ શમશીરે સેતમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.
બતાતી ઇશ્કમે હએ અકલ કોઇ બાત કબ ઢબકી,
જફર જબ પુછતે હએ ઇસસે હમ કુચ્છ ઔર કેહતી હએ.

ગ઼જ઼લે જ઼ફ઼ર

ભીજગાંકી હએ બલા તેરી કાફીર ઉલટ પુલટ,
કર દે હએ પલમે એ સફે લશકર ઉલટ પુલટ.
કોશતેમે તેરે જાં કહાં હએ જો દમબદમ,
તું દેખના હએ ઉસકો સેતમગર ઉલટ પુલટ.
એક હરફ સર નવેશતસે પાયા ન બેશા કમ,
દેખો હજાર અકલમે દફતર ઉલટ પુલટ.
રહે કાતેલ આખરશ દમે બીસમીલ પહોંચ ગયા,
કદમોંપે તેરે રહે દીલ મુજતર ઉલટ પુલટ.
સમજો ન કુચ્છ અજબ કે મેરી એક આહસે,
હો જાએ નોહ સીપર અબીગર ઉલટ પુલટ.
નુસખા મરજે ગ઼મકા કહાં હએ કેતાબમે,
બએઠા વરક તબીબ કયા કર ઉલટ પુલટ.
દુન્યાં નહી કરારકી જાએ જફર કે યાં,
હએ ઇનકલાબે દેહરસે અકસર ઉલટ પુલટ.

ગઝલે જફુર.

જ્હો ન આએ યાર લાએ યું ન થા તો યું હુવા,
ઉસકા આન બેન બનાએ યું ન થા તો યું હુવા.
ઝનતમેં કરતા થા નાલા તા ન હો અફશાય રાજ,
ચશમને આસુમ હાએ યું ન થા તો યું હુવા.
તું ન થા દીલદાર ઈસ્સે હો ગયા બેજાર દીલ,
કોન તુઝકો ર્‍હે જતાએ યું ન થા તો યું હુવા.
વસ્લ જાહોર તો ન હોતા થા હમે ઉસકા નસીબ,
ખ્વાબમે જ્હો છુપકે આએ યું ન થા તો યું હુવા.
ઈશકકા હાંસલ ન થા હમકો મજા બેજખમે દીલ,
જખમભી લો હમને ખાએ યું ન થા તો યું હુવા.
સબર ગર હોતા મુઝે હોતા ન મએ રૂસવાએ ખલ્ક,
કહતે હએં અપની પરાઈ યું ન થા તો યું હુવા.
દે કે ઉસ બેદરદકો દીલ હું જફુર મએ દર્દમંદ યું,
વાહ દુખ બેઠે બેઠાએ યું ન થા તો યું હુવા.

ગઝલે જફુર.

ઈરાદા હએ જો તેરે કત્લકા તુઝે કાતેલ,
તો બેંચ તેગકે મેનેભી હાં ખુશીસે કહા.
કસમ ખુદાકી તુઝકો સદા કે ર્‍હે પયગામ,
કહા હએ યારને યા તુને અપને જીસે કહા.
ઉઠાએ લાખો સેતમ તેરે, દેકે દીલ હમને,
ન આફરીનભી કહી તુને દેલ જોઈસે કહા.
સદા નહી ર્‍હે ચટકનેકી ગુનચએ ગુલને,
લબોંકો દેખકે કુચ્છ તેરી બેકસીસે કહા.
હમેશા કરતે રહે ગયેરકી તરફદારી,
કભી ન અપને પેક હરફે મુનસફીસે કહા.
ભર આએ ચશમે ખજલમેભી યકબયક આંસુ,
તુમારે કુસતેને કુચ્છ અયેસા બેકસીસે કહા.
જફુર જ્હો દુશમને જાન હએ ઉસે ન જાનીઓ દોસ્ત,
તેરી હેનાને કુચ્છ હમને દોસ્તીસે કહા.

ગઝલે જફર.

હમ રોએ અયેસા જો તુને હમકો રોલા દીઆ,
પાનીમેં એક દેખાએ ફલક બુલબુલા દીઆ.
ઊસે શોલેખુસે બઝમે જેહાનમે લગાકે લો,
માનીંદ શમ્આ આપકો હમને ઘોલા દીઆ.
અયેસા ન હો કે ગયેરપે ખુલ જાએ મુદઆ,
કાસદને મેરે ખત ઊસે જાકર ખોલા દીઆ.
સબ યાર કુચ કર ગએ મેરી ખુલી ન આંખ,
ગફલતને કીઆ કહું! મુઝે કયસા સુલા દીઆ!
તુમને કીઆ ન યાદ કભી ભુલકર હમેં,
હમને તુમારી યાદમે સબ કુચ્છ ભુલા દીઆ.
ખેંચ્યા જો નકશા દીનકે તસવીરસે યારકા,
નકશે ચીનકુ હમને જફર ચપેન ભુલા દીઆ.

ગઝલે જફર.

ખુદાને જબકે તુઝે મેહઝબીન બનાયા થા,
તો ખતસે રૂખ મેહ હાલેનશીન બનાયા થા.
દો ચાર કીઆ તેરે જુમકુસે હુએ શબ પરવીન,
ફલકને ઉસકા ઊનહી ખોશે ચીન બનાયા થા.
જલાયા આતશે હેજરાનસે કયું મુઝે યારબ,
અગરચે શમે સબસ્તાન નહી બનાયા થા.
બહાર તુને ન દેખ કે હમને અશકોસે,
મોઝેકુ શાખે ગુલે યાસમન બનાયા થા.
બરંગે ગુનચે રહુ સર બ જેબમે કબ તક,
ઇલાહી કયું મુઝે એદાહગીન બનાયા થા.
જફર ન કયું કે હો દીલસે ગુલામે કુતબુદીન,
અઝલસે માતકદે ફખરે દીન બનાયા થા.

ગઝલે જફર.

ઇશકને જીસ દમ દયારે દીલમે આહુકા દીઆ,
નાલએ સોઝાનને સીનેમેં મેરે રોકા દીઆ.
ડર નહી જલાદ કુચ્છ તેગે સીતમકા અબ તેરે,
ખમ દેખાહી ઉસને હમકો અપની અબરૂકા દીઆ.

કયું ન હમ કાસેદકે મોંહકી લેં બલાઇ દમબદમ,
ઉસને લા પેગામ વસલ આજ હમકો મેહરૂકા દીઆ.

સમેકી હાજત નહીં ગોરે ગરીબાન પર દેખા,
તુરબતે મજનુંપે બસ હુએ ચશમે આહુકા દીઆ.

કશકએ સીંદુર હુએ યા કતલ કર આશક હુઆ,
તુને માથે પર હુએ ટીકા ઉસકે લોહુકા દીઆ.

તીરહ બખતોંકો પરેશાની હુઇ એક ઔર હુએ,
તાર ઉસને તોડ જોડી અપને ગેસુકા દીઆ.

ઇતબારે સબરકી તાકત ખાકમેં રખું જફર,
ફોજે હીંદુસ્તાનને કબ સાથ ટીપુકા કીઆ.

ગ઼ઝલે જફર.

કીઆ કહું કયું કે તેરે કુચેમેં હો કર આયા,
તુઝકો પાયા જો નહી ખુબ મેં ગો કર આયા.

ઉસ્સે બાકી કભી ચોસરકી જો ખેલા કોઇ,
માઇએ જીંદગી અપની સભી ખો કર આયા.

આયા મીઝગાનસે મેરે જોબપે સો બાર સરશક,
કર ગુબાર ઉસકે ન દીલસે કભી ધો કર આયા.

જીસ્સે તુને બુતે ખુનખાર લડાઈ આંખે,
તેગે મીજગાનસે ઉસ્સે અપની તુ દો કર આયા.

પુછ ખામોશીકો મત મેરે તુ, અય ગુનચે દહન,
દીલ મેરા જાનતા હુએ મુઝસે જો તુ કર આયા.

દીદએ તરકા મેરે નામ ન લે તુ, અય દીલ,
કામકો અપનેહી તુ આપ ડુબુ કર આયા.

પેહનસે તેરે બુ આતી ખુશબુકી જફર,
સાથ તુ કોનસે ગુલરૂકે હુએ સુકર આયા.

ગઝલે જફ્રર

કીસી પરદેનશીકા હએ શૌકે જો કોઇ તરેહ આપ એસી બતા દે મુઝે,
કે ઉઠાકે વ્હો પરદે શરમોહયા જરા અપના જમાલ દીખા દે મુઝે.
તેરે દેખનેકે તો હએ સેંકડો ઢબ નહી દેખતા મએ તો પેહી હએ સબબ,
કે તજલ્લીએ હોસનસે બરકે ગઝબ કહી એપેસા ન હો જલા દે મુઝે.
મુઝે કત્લ કીઆ તો વ્હે ઉસને કહા, કે તું રંજો આજાબસે છુટ ગયા,
તેરે સાથ વ્હે મએંને સલુક કીઆ મેરે કોશતએ નાજ દોઆ દે મુઝે.
રહી ઇતનભી તાકતોતાબ નહી કે જમીંમે આપ ઊઠે વ્હે ખાકનશીં,
તેરે કુચેકી સીમત બલાસે કહીં મેરા ગીરીએ શૌક બહા દે મુઝે.
કહીં જખ્મેતો ખાએ પર આજતલગ મીલી લેઝતે ઇશક ન જીરે ફલક,
મેરે જખ્મે જીગર છરકકે નમક મઝા ઇશકે [illegible]ફાકા ચખા દે મુઝે.
લગે બાતકા મેરે ઠેકાણા કહાં કે જબ એક સખુનમે વ્હો સહરે બયાં,
કભી અરશ બરીનપે ચરા દે મુઝે, કભી ફરશે જમીપે ગીરા દે મુઝે.
નહો દામેં આમયક જીસ્મ અગર કરૂં ગુલશને કદસકી શએર જફર,
કોઇ એપેસા હો કામેલ પાક નઝર જો વ્હે કપે હએ ઊસસે છોડા દે મુઝે.

ગઝલે કીશાન.

જરકી મ્હોબ્બત જરકે તક, બેજર તો જગમે ખાર રહે,
જબજબ દેખ મએ આએ, જરસે બેરા પાર રહે.
મએં હર તરેહસેં સોચ દેખા, જગમે જરસે ઔર કુચ્છ,
કોઇ દેખા ન સુના મએં જરહી યહાં મુખત્યાર રહે.
માશુકોંકી મીઠી બાતોંપર, ન દીલકો તુ લોભા,
જરકી મ્હોબ્બત દીલમે ઊનકે, જરહી ઊનકા યાર રહે.
જીનકે મુહસે દમબદમ, નીકલે શુખન એએ જાન તું,
તુમકો નહી કરતી મીયાં, વ્હો જરકો કરતી પ્યાર રહે.
વ્હે દોસ્તો કેહતા હું તુમકો, જર શીવા યહાં નહી કદર,
ચાહ હે દુન્યાઇ જરકી કીશનકા કીરતાર હે,

ગઝલે કીશાન.

ઇશકકે દરીઆકી મોજે દેખ કર મએં બહે ગયા,
યારકે મીલનેકા દીલમે થા સો દીલમે રહે ગયા,
જીસકો દેખા ઇસ જેહાંમે હએ જો મારા ઇશકકા,
ઇશક નહી એ બદબલા હએ જીસને દેખા કહે ગયા.

મને દેખા દોસતો ઇસ ઇશકુકે સારે ફરેબ,
રાત દીન જગતા રહા, જીતેજી મર રહે ગયા.
મૌતકો કરના કુબુલ, ઔર જહર ખાના ખુબ હએ,
જો ફસા ઈસ ઇશકમે, વ્હો લાખોં દુખ શહે ગયા.
કીશનકી એ અરજ યારો, ઇશ્કકે માહ્બુઝ રહે,
બદ બલા હએ બદ બલા હએ, હર કીસીને કહે ગયા.

ગ઼જલે અમાનત.

હએ જુલ્વએ તનશે—દરો દીવાર બશંતી,
પોશાક જો પેહેને હએ—મેરા યાર બશંતી.
કીઆ ફશલ બાહારી—ને શગુફે હએ ખીલાએ,
મઆશુક હએ શીરતે શરે—બાજાર બશંતી.
ગેદા હએ ખીલા બાગમે—મેદાનમે શરશ,
શહરા વ્હો બશંતી હએ—વ્હે ગુલજાર બશંતી.
મખમલકા નઈ રૂતમે દીલા—જરદ નાહી નયા,
કહેને હએ કુબા—યારકી તલવાર બશંતી.
હું ગમસે રહે મે જર્દ—જો તુ કતલ કરેગા,
ખુ નીકલેગા અએ—કાતલે ખુંખાર બશંતી.
ઉસ રશક મસીહાકા—જો વ્હો હો જાવે ઈશારા,
આંખોસે બને—નરગીશે બીમાર બશંતી.
ગમ ખાકે મુવા હું મએ કીસી—જરદ કબાર,
હએ કુબરકી ચાદર—મુઝે દરકાર બશંતી.
ગેદાકે દરખતોમે—નુમાઆ નહી ગેંદા,
હર શાખકે સર પર હએ—દશતાર બશંતી.
મુંહ જરદ દુપેતેકે—ન અનચલશે છુપાવો,
હો જાએ નરંગે—ગુલે રૂખશાર બશંતી.
રૂત ફીર ગઈ આલમકી ચલી બાદ બાહારી,
મયેખાનેકુ શજવાતે હએ—મયે ખાર બશંતી.
ખુશ એકતો થા મેરા—કીઆ જરદ કબાને,
તર હુઇ ઉશ પર તેરી—દશતાર બશંતી.
ખુશતી હએ મેરે શોખ પર—હર રંગકી પોશાક,
ઉડા અગર હએ—ચંપી હએ ગુલનાર બશંતી.
હએ લુત્ફો હશીંમોકે—દોરંગીકા અમાનત,
દો ચાર ગુલાબી હું તો દો ચાર બશંતી.

ગઝલે શૌક.

મ્હે રંગીલા મેરે દર્દકા દીવાન બનેગા,
આલમે ગોયા રશ્કે ફીસ્તાંન બનેગા.
હર ખેતમે તારીફ આતી હએ રૂઓ આંખોંકી,
મ્હે શહેર મેરે મજનુસે હએરાન બનેગા.
મઆલુમ હુવા શોખી અંખ્પોંસે મેરે તહીં,
ગોયા રોજ દેખો કે તુફાંન બનેગા.
મ્હે જુલ્ફે સનમ શૌકસે ડાલી રે ગલેમે,
મ્હે નક્શ પંજએ તીર મીરજાન બનેગા.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

વ્હો જાતી હએ સો કૌન રશ્કે કમર હએ?
લોભાતી હએ સો કૌન માહે મુનવ્વર હએ?
આસમાંસે હએ ઉતરી યા જમીંસે હયે પયદા?
બોલાતી હએ સો કૌન બુએ અતર હએ?
દીલસે રોશન હએ યા ચશ્મસે હએ લોટન?
ધુમાતી હએ સો કૌન નુરે કીશ્વર હએ?
નાજસે નાંજની હએ યા સાસે હએ સબજા?
દીલ ભાતી હએ સો કૌન મુશ્કો અમબર હએ?
ગુલશનકી ગુલ હએ યા હએ બહારે રૂસ્તમ?
જલાવી હએ સો કૌન શીરીંશકર હએ?

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

આજ ઇસ ગમમે મીલાવે કોઇ મેરી મઆશુક,
બસ દેખતેઇમે કુરબાંન કરૂં દેરી મઆશુક.
એક હુસ્નસે ઇન્તેજાર હએ જેહાં સારી,
મએ વ્હો હુસ્નપે જલું જો અકેલી મઆશુક.
ચૌસરે મ્હોબ્બતપે ના કોઇ જીત પાયે,
બયેઠે સો હાર હટે શવેરી મઆશુક.
જાબજા હર શમાપે યાદ થી જીસકી,
હર રંગ બ રંગમે ચાહતે બનેરી મઆશુક.
સૌજસેં રૂસ્તમ ગમકે બને હએ આતેશ,
કબ આશ્નાઇ દીખાવે નવેરી મઆશુક.

ગજલે રૂસતમ ઇરાની

ઇનાયત કી મઆશુકને આજ જોબન બહાર,
ઇશ્કકા ઇનામ દી બરસાયા રોશન બહાર.
બામુદત ફીરાકમે ગીરફતાર પુર હમ થે,
નેકાબ ઉઠા સારે દીખલાયા હોશન બહાર.
નેજારે લગા લીયે સારા જાગજા લુટ,
શીકારકે શીકાર હો ખીલવાયા લોચન બહાર.
આશકી દેખને ચાહો તો હએ જીગર આયના,
ચમનકી કીતાબમે સુનાયા શીખન બહાર,
મત રૂસતમ હસ દે ગર ગમ પકર ઇન ઇનામસે,
મંજલ લંબીઆરી હયે પહોંચાના બોતન બહાર.

ગજલે રૂસતમ ઇરાની

ચાંદસી મુખ ગોલ તુમારેમે બીજલી ચમકતી હએ,
ગુલસી રૂખ કીઠમ અંગારેમે બીજલી ચમકતી હએ.
બાગબાં બહારકી ખુમારમે દોસ્તકો ચાહતે હએ દોસ્ત,
સરવસી બદન લતકન ઉજાલેમે બીજલી ચમકતી હએ.
દીલકો ફંદસે મત બંદ કર લે બેવફાઇ લપેટકે,
અનારસી બીસ્તાં જોબન હાલેમે બીજલી ચમકતી હએ.
જો ચાહેસો યારસે લુટ લે અબ જમાના સારા,
લાલસી લબાં ઇશ્ક ક્યારેમે બીજલી ચમકતી હએ.
રૂસ્તમ મઆશુકકી ગોદમે જા બયઠના ઔર હએ તાલે,
નગીનાસી ચશ્મ નુર નેજારેમે બીજલી ચમકતી હએ.

ગજલે રૂસતમ ઇરાની

બાતમે નીગાહ રખાયો જુબાંસે સમશીર ચલતી હએ,
બહારે ચમન ગુલસે બુલબુલ દીલગીર ચલતી હએ.
કેહનાં સો મીયાં કહો અદાસે ફીર ખુબ અંદાજસે,
યહે મોશમે મોહબ્બત બહારસે જાની નગજીર ચલતી હએ.
શબજ રંગ બની હુરસે ન લરના મીયાં કોફસેતી,
યહે નાજ અદા કી મીયાં હસંતી જનજીર ચલતી હએ.
તમાશા હએ મીયાં દેખ લો અપની જીંદગાનીકા,
યહે મદારે મખલુકાત મીયાં લેખ કુલગીર ચલતી હએ.

અદા નેઝારસે મીયાં ડેર જા પાસ મેરી તું,
ન ગુજર ગઇ યાર રૂસ્તમ સનમ તસવીર ચલવી હુએ.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

બાગમે તરફતા હુએ બુલબુલ ગુલ મીલાના મુશકેલ,
આગમે જલતા હુએ મેહબુબ જાન બચાના મુશકેલ.
મુબારક હુએ આતશે ઇશ્ક આશકો યા જલ્લાદ,
તસલીમ હુએ અજબ હે યારીકા જહાં જી જાના મુશકેલ.
કદમ પોશીદે મુરવ્વતસે ચાહે રેહના હજુરે આપ,
ફલક બદલતા હુએ રંગ ચશ્મ છુપાના મુશકેલ.
આપકી મેહેરબાનીઆં ખરીદદાર હમ હુએ તેરે હાજર,
આશનાઇસે પલતા હુએ આશનાવ આશ બુજાના મુશકેલ.
અબસ કરાર નીકલ ગયા સનમ મુરવ્વત મનજલસે,
જાનમે લગતા હુએ દાગ જો ધુંઆ ફીરાના મુશકેલ.
જગમે કેહેતી ચલતી 'બીવફાસે હરગેઝ સોબત ન કીજીએ',
મોહબ્બત પાસ અકલ ના ચીજ ડેરી સો ડેરાના મુશકેલ.
યા પરવાના દેખ તુ તેરા હમદંમ પરવાને યાર,
તું પલકેમે જલતા હુએ અજબ બરબાત નીભાના મુશકેલ.
તુઝસે આશક રૂસ્તમસે સેતમગર બના જીગર,
ચેરાગમે દેખતા હુએ જો હિશાબ સો સારા લીખાના મુશકેલ.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

શબ જો દેખી તેરી તશવીર હમામકે બીચ,
નાતવાં હુઇ ચશમ મેરી નરગેશ શલામકે બીચ.
ગમખાંનેમે બજ રહા થા સીતાર ગીરીઆંગીરસે,
આએ બુલબુલાં ગમ સુન આશક તમામકે બીચ.
ઇશ્ક દરમ્યાં હુએ બેતર જો વફા જીરસે રહે નજ,
આતી હુએ માશુક મસ્ત હો મીજલસ બેફામકે બીચ.
શકીને હસ હસ ચલાયા શરાબકા દોર જબ,
બનગઇ તાબેદાર બઝમ જો હીંગામકે બીચ.
શોકલ હુઇ જાહેર શોલા ઉઠ રહે હુએ જીગર,
કયામતકી જંગ મચી તબ નામ બનામકે બીચ.
રો રો કે મુતરબને પટકા હુએ કાનુન આપ,
રૂસ્તમ ગાતે થે જબ દર્દ મસ્ત કલામકે બીચ.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

મ્હોબ્બતકો નખચીર ગુલ અવ્વલ દેખા,
ફીર યાર નખચીરે આજારે અજલ દેખા.
ફસા દીલ શીતનેસે કુચએ મ્હોબ્બત,
ફીર વ્હો કુચએ ખું ખુંન્ખાર અસલ દેખા.
ચશ્મ શીહા નુરે મસીહાસે મસ્ત,
ચશ્મ વ્હો લાલ ફજાફશ શીકલ દેખા.
કમાંને આસ્નૈસે હુવા થા પયેકાન,
કમાનસે શીના કબાબ મજનુ નકલ દેખા.
શબ ફીસુસે ના કહા, જા ઘોરમે રહા,
બેકરાર વ્હાં તલગ રૂસ્તમ બગલ દેખા.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

કૌન બેદર્દકો હએ માલુમ જફાએ ઈશ્કકા અહેવાલ,
આજકે જમાનેમે માશુકકુ આશક હએ હલાલ.
બાદે હયાત જા કે બેગુ ઓ માશુકકે મકાં,
મસ્ત મ્હોબ્બત દરમ્યાંસે ગીર્ફતારકો નીકાલ.
જંજીરે કાકુલ તેરીમે ફસા હએ દેલ સરતાપા,
હએ કયા લુત્ફ તેરી આશનૈમે યહુ જંજાલ.
દીલ છીનક તસવીર તેરી હએ નરધેશકે નકશ,
જલાતા નુરે ચશ્મ જયું પરવાના સમેપે લાલ.
રૂસ્તમ હએ જેહાં શીરી ફકત માશુકકે ખાતર,
વ્હો નાજોકફીમ પાસ સારી જેહાં હએ જવાલ.

ગઝલે રૂસતમ ઈરાની

કીસ જા ઢુંઢુ તેરી તસવીર, શનમ તેરી તશવીર દેલરૂબા,
નવ બહાર ઈશ્કસે મ્હોબ્બત અજહુ ના હુઈ હએ ખુરબાં.
કલ જો ચુકે તેરી રાહ, શનમ તેરી ગુલસ્તાંકી રાહ,
વ્હાં ચલ ગયે બેએખત્યાર આશકકી ઘોરસ્તાં.
દેખા, બસ મજનું ગીરીયાંકી લૈલી બના બેઠે હએ,
ફરહાદ અપેશ કે કોહકાફ હએ છોલે શીરીં મસતાં.
જુલીખાં થી આતશ બીચ શોલગી જયું જર: સમા,
લૈલી થી ખ્યાલા બીચ જયું સરવ હએ બીઆબાં.
શીરીં થી ખંજરા બીચ દીલબરકી લગી ફેરાકસે,
દેખતેહી રૂસ્તમ ચમકા મયખાને જયું મસ્ત શાકયાં.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઇરાની

શાક઼ી શાગ઼ેર પીલા મુજે નહીં ચયેન અબી,
જલ ચલા જીગ઼ર સારા ઢુંડતેહી મઆશુક઼ સબી.
અર્ઝે ગુલપે બુલબુલને મસ્તી કીયા શીરૂ,
નુરકા પયેમાના મીલા ના અબતક જલતેહી.
ક઼ીસમતકી જુબાની નજુ઼મ નહી સુનાતે મુઝે,
મીલી હએ મઆશુક઼ મસ્ત આરજુમંદકો ક્યાં કબી.
તેહ઼ક઼ીક઼ કરકે પ્હોંચાના જો હક઼ીક઼ત હએ મંજુર,
બેશતાંથી સો હએ ખ઼ેજાં બાર બેવફાઇકી લગી.
ઇ઼તેફ઼ાક઼ થા સો તક઼દીર થી સો બને નક઼શ,
રૂસ્તમ કહાં પ્હોંચે જો વ્હાં પ્હોંચે ના નબી.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઇરાની

વાયદા કયું કરતા હએ મેરા જી નીકલ જાતા,
વહ્હા બેસ્તાંએ મઆશુક઼ નાહ઼ક ફ઼ીસલ જાતા.
મએ વ્હો નહી પક્કા આશક઼ ન શીલગું વાયદાસે,
આશ્ને હએ આશાનગી નહી સો પીગલ જાતા.
મોજુદ હએ જો બને હએ આતશ સો જાન ગ઼નીમત,
અશલ મીલે સો મનકે સારા ત્યાગ઼ અમલ જાતા.
જીસકી આરજુમે જલતા હએ રેનકો માહતાબ,
કૌન હએ આશક઼ બીશાત હુવે ક઼તલ જાતા.
ગુમાનપે જાન હેરાન રખકે પાર હો રૂસ્તમ,
વહેમપે જાન હેરાન રખનેસે રંગ અશલ જાતા.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઇરાની

દીલસે અબ દીલદારીકી હરીઆલી જાતી હએ,
હો ગયે બદલ રંગ, મજ઼ેહ યારી જાતી હએ.
ચમકા હએ શીતારા બદ, બહારમે ખુવારા,
ખુબ બહારસે આરામે બહારી જાતી હએ.
જાના ન જો અવલમે સો આખ઼ેરમે જાના,
કુચે શુફ઼ાને મોહ઼બ્બત મહેરીન સારી જાતી હએ.
જો ભાવે સો બોલ ફ઼ીર શમાલ નખ઼ચીર,
સીને વ્હો નેગાહ નખ઼ચીર ક઼ટારી જાતી હએ.
બીજલી હરએક શાંમ જીગ઼રમે જબર હોતી,
વ્હો બીજલીસે રૂસ્તમ ખ઼ાકમે ખુમારી જાતી હએ.

ગઝલે રૂસતમ ઇરાની

જલાતી મશ્કસે યાદે મઆશુક આવનથી,
ખુન્દને અશ્કસે યાદે મઆશુક આવનથી.
ઘટા ખીલી હએ મેહબુબ ખુબ ઇશ્કસે આજ,
રૂએ મસ્ત હએ બાદે મઆશુક આવનથી.
ફીરકત હએ ફકત શોહોલે દીલ વ્હો યાર,
ખું ભરે નુશ્કસે યાદે મઆશુક આવનથી.
મીલેગી રહે ખાક ખાકમે કોઇ દીન તેરીસે,
હએ ખાક નકશએ વાયદે મઆશુક આવનથી.
લગાએ કીનમે ચમનમે શીહે બુટે વ્હો માલી,
રૂસ્તમ અજલસે ફરયાદે મઆશુક આવનથી.

ગઝલે રૂસતમ ઇરાની

જો ખીલી હએ ગુલ અનદલીબસે સો ખીલા રહે મેરા જાન ના જાન હએ,
ખીલી હએ જો બસંત બહાર સો ખીલા આસ્માં ના ચાન હએ.
બહાર દીલ બહાર હુઇ, વ્હો બહાર દીલ ખાર હુઇ,
મુકાબેલ દીલદારસે જો દમ, સો પરેશાન ના તુફાંન હએ.
શ્હોલે ગમમે તન ગીર્ફતાર, અબ તલક હએ નાજ જુલમગાર,
જો બાદલ બારાં પવનસે, સો ખુબ પેકાન ના કમાંન હએ.
એક ચમક મુલાકાતકી ના કોઈ ખાબમે યારો દેખી,
જો બાદ હર કુચે વ્હો યાદ સો જુબાંન ના જુબાંન હએ.
દોસ્તો દર્શન બીઆબાંન મીલાવો જુલ્ફે જાંનસે એક બાર,
જો હાશેલ જુલ્ફમેસે જાને નુર સો રૂસ્તમ ઔર બયાંન હએ.

ગઝલે રૂસ્તમ ઇરાની.

ગુલસ્તાંમે દેખી જબ બુલબુલ રોતી,
રાગસ્તાંમે રાગણી રંગમે સોતી.
મજનુંસે લૈલી મહોત તલગ બાતેલ,
મગર દો જીગરકા એકહી તલબ હોતી.
કનાઆનમે યુસુફ થા જબ બેખબર,
જુલીખાં હસીકે ઇશ્ક બીચ રહોતી.
ખુબ ભાદરવા બાદલસે બારાં ઝરી હએ,
લોલનકે લોચનકી બારાં હએ જીજોતી.
જો માશુક એકદ્ર ઊસકે આશક રૂસ્તમ,
બાદે શામ તલગ હએ તલસ્માત તોતી.

ગ઼જલે રૂસતમ ઈરાની

યા શાકી લા દે પયમાના શરાબકા,
દીખા દે દર્દ ખુતખાંના ચેરાગકા.
નામ મુખમે ધરતે ધરતેહી લરજના,
મજ઼ા હએ વલેકીન પરેશાંના દેમાગકા.
હએ ઇશક઼ મકતબ મીશલ આતશકદે,
હજાર તહશીરસે ફ઼ીર ના ફેરાગકા.
જો ખુંદા હએ સા બંદા હએ સો આશક માશુક.
સમજા હએ જો ઇનશાંસા હે દાગકા.
દમ એક હએ જો હજાર દારમે ચકચૂર,
રૂસ્તમ ઇસી તરાંહ રંગ હએ વેરાગકા.

ગ઼જલે રૂસતમ ઇરાની

નરગેશ તેરી નાહીદ અખતર અજબ દમ હએ,
આરજુએ આશક઼ પાસ તેરી બસ બરહમ હએ.
ખુનરેજી દરયાત દેખ ઊઠે હએ શબ ખાબમે,
જફા ગુજરી સો બસ ક઼ાતેલ શીતમ હએ.
જામે મુરાદ બેક઼રારીસે હએ જબ પુરજે,
મ્હોબ્બતમે વાઃવા મજનું કયા ઊમદા ક઼લમ હએ.
પોંહોંચી દામન તેરી ન્હે માશુક઼ મલાયક દસ્તોંમે,
બયાબાંમે ઊર ગયે સદ હજાર ક઼દમ હે.
લા ઇલાજ આશક઼ રૂસ્તમ હએ ફેરાક઼કે બીચ,
જહાં શબરમે તુફાં હામીશાં કાયમ ભરમ હએ.

ગ઼જલે રૂસતમ ઇરાની

દરદો ગ઼મ તેરી નવાબી એક ચમન હએ,
જહાં મ્હોબબતમે જીગર અજબ રૂશન હે,
આશક઼કી ચશ્મ ગોયા હએ મકાં માશુક઼કા,
માશુક઼ ખાતર સરા ન્હે ખુબ ગુલસન હએ.
માશુક઼કે જફા જુલમ નહીં હએ અફશોશ,
શીરી જબાં વહેલા આશક઼કે કફન હએ.
ગુલસ્તાંમે હે અનદલીબ જો મસ્તાના,
હરેર હે ઇશ્ક઼કી મન સો તનશીકન હએ.
યારાંને બેવફાસે ખુમતર હએ બયાબાં,
યા દરયાવે આતશ રૂસ્તમ સારે બદન હએ.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

સોનીથી ગોરયાં ભરી પરી જવાન ચમનમે,
લગીથી ઇ઼શક઼ ઝરી નુરી શાન ચમનમે.
રોતીથી આ઼શક઼કુ યાદ કરકે બીવફાઈકો,
ફીરયાદ જ્હો ફીરયાદસે રેહી હેરાન ચમનમે.
પીયા ના થા પયેમાના સો સજન યાદ કે,
ઝ઼ારી ઇસ ઝ઼ારીસે બની મસ્તાન ચમનમે.
મ્હોબ્બતકી શીલ સંગદેલાંસે હુએ ક઼તલ,
ફીરતે બેફાંમ બુલબુલાં કયા ઇનશાન ચમનમે.
લાલા ના જાણુ જાનીકી મુલાકાત હુએ આશાન,
રૂસ્તમ મુલાકા[illegible] આરઝ઼ુમંદ પરેશાન ચમનમે.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

શમ્અ હુસનાં દેખાકર માશુક઼ને આ઼શક઼ મસ્તાના કીયા,
મયે મ્હોબ્બત પીલા કર આ઼શક઼કો સારે દીવાના કીયા.
બાગ઼આં ગુલસનકી લહેજ્જત મુઝે ના ચાહીએ,
ઇ઼શ્ક઼ મક઼તબમે રહે સારે તન હુએ કુ઼રબાના કીયા.
બહરે અશ્ક઼મે ચલે હુએ આ઼શક઼ મુરદોંકિ ક઼ાજ઼,
જ્હો માશુકપે વફાદાર યારોંને તન નીશાના કીયા.
રહે શેખ જ઼ીન્નતમે કહાં હુએ કતલ હુએ આ઼શક઼ો બૈઠે ?
જ્હો નુરે ચેરાગ઼પે મએને દેલ બસ પરવાના કીયા.
સગ઼-સે-પંજમે કયા લગાઈ હુએ મુઝ઼મત રૂસ્તમ,
સમજ લે ઇ઼શારા બ્હાના આ઼શક઼કો જલાના કીયા.

ગ઼ઝલે રૂસતમ ઈરાની

ફુલક઼ઝ઼ીર બાઝ઼ાર ચમનમે કલીયોંકા,
બાઝ઼ાર નહી આઝ઼ાર યમનમે હુરીયોંકા.
કલી ખ઼ીલી હુએ ચમનમે,
માલે ના જાનીકો હેત,
જલે સો જલે અગનમે,
ન જલે જો ન જાણુત કેત.
રંગ સર બ સર યાર મલેક઼મે વલીઓંકા.—ફુલક઼ઝ઼ીર.

બનાયા હુએ બાગ઼ માલીને,
બેઠી હુએ માલન ઇંતેજ઼ાર,
ભમાયા હુએ જીગર જાનીને,
બીવફ઼ા અબ હુએ સંસાર.
માલે ન મનમે મ્હોબ્બત મશહુર દલીપોંકા.—ફ઼લક઼જીર.
જાન લગી હુએ જાની સંગ,
જ્યું ક઼ાજલ સારે અંખ્યાંસે,
તનમે બીન વ્હો જી બતંગ,
લે આઊં વ્હો પિયા કહાંસે.
ચ્હેઈ રંગ જુગ જુગ રૂસ્તમ જલીપોંકા.—ફ઼લક઼જીર.

ગ઼ઝલે અઝમત.

નાગ ઝેહેરીને હમે કાતકે શારા ઊલટા,
મેરે ક઼ીશમતકે તરકીકા શેતારા ઊલટા.
મરે મેહેબુબકી ખુશવક઼તી સુના જા મુઝકો,
લાકે કાશીદને ચ્હે પએગાંમ શીતારા ઊલટા.
જોકે કરતે હુએ તદબીર સો બન આતી નહી,
દાવ ચહોશરકા પરા હુએગા હમારા ઉલટા.
કર દીઆ ઝખ્મસે બીમાર હમે અએ જ઼ાલેમ,
કીઆ તેરી ચશમકી હુએ શએફ઼કા મારા ઉલટા.
અએસે શકતીકી ન કર બાત અઝમત હંમશે,
તું જો ઊલટાતો જમાના સારા ઉલટા.

ગ઼ઝલે નજીર.

ક઼લાલે ગરદું અગર જેહાંમે જો ખ઼ાક મેલીકો જામ કરતા,
તો મએ શનંમકે લબોસે મીલકે ગ઼ઝબ ચ્હે અપેસે મુદામ કરતા.
જો પાતા લહેઝ઼ત બશાને મસતાં મએં મ્હોબ્બતસે તેરે જ઼ાહેર,
તો સમયેસે નીકલકે અપને વ્હો મએક઼દેમે મુક઼ામ કરતા.
વ્હો બઝમ અપનીભી મએકશીકી વ શેર હો જાતી મશતોં બેખુદ,
જો શેખજી વ્હાંસે બચકે આતે તો મએં નેહુરકર શલાંમ કરતા.
જો જુલ્ફ઼કે મુખડેપે ખોલ દેતા શનમ હમારા તો ફ઼ેર ચ્હે ગરદુંન,
ન દીન દેખાતા ન શબ બતાતા ન શુબેહ લાતા ન શાંમ કરતા.
"નજીર" આખ઼રકો હાર કર મએ ગલીમે ઉસકે ગયાથા બીકને,
તમાશા હોતા જો મુજકો લેક વ્હો શોખ઼ અપના ગુલાંમ કરતા.

ગ઼ઝલે કલનદર.

બેનશીબીપે અએ દીલ તું અબશ રોતા હએ,
જો લીખા ક઼ાતેબે કુ઼દરતને વોહી હોતા હએ.
શક્રે મુદકે અદંમ તુજકુ હએ આખ઼ેર દરપેશ,
ખ઼ાબે ગ઼ફલતસે તું બેદાર હો કયા સોતા હએ.
નહીં મુમકીન કે મુગીલાંસે શમર હો પયેદા,
ફ઼લભી ખાતા હએ વોહી જો કોઈ કુછ બોતા હએ.
કર લે કુછ કાંમ ગ઼નીમત હએ યેહે ઐયામે હયાત,
બાજ઼ીઓ લાબમેં કીયું ઊમર અબશ ખોતા હએ.
ગ઼મકી પેચેશમેં કલંનદર તું ન કર દીલકો તંગ,
ઇશ્ક઼કા દામ ભુલા અપેસાહી કુછ હોતા હએ.

ગ઼ઝલે મહમદ.

ભુલતી દીલસે નહીં યાદ રે જાંની તેરી,
શક઼લ બતલાવે ખ઼ુદા ઇયુશુફે શાની તેરી.
ગ઼યરોંકી બાતોંસે હોતા હએ નહી દેલકો ક઼રાર,
હમકો તો યાદ પરી શીરીં જબાંની તેરી.
લોક તો પુજતે હએ અપને બુતોં કો હરદમ,
આપ તો હમકોભી પરી શક઼લ બનાની તેરી.
યેહે જુદાઈ જો જેહાં બીચ ન હોતી પયેદા,
અએ ખ઼ુદા ખ઼ાલી ન રેહતી યેહે ખ઼ુદાઈ તેરી.
અએ મહમદ તેરા ઘર છોડ કાંહાં જાએ ગ઼રીબ,
પાદશાહીસે યેહે બેહતર હએ ગ઼દાઈ તેરી.

ગ઼ઝલે વલી.

દેખ દશતારે બસંતી શાક઼ીએ શરશારકી,
ખ઼ુલ ગઇ હએ આજ આંખેં નીરગ઼ીસે બીમારકી.
બાત રેહ જાવેગી ક઼ાશદ વખ઼ત રેહનેકા નહી,
દીલ તરફ઼તા હએ સેતાબી લા ખ઼બર દીલદારકી.
બાત કેહનેકા કભી જો વખ઼ત પાતા હએ ગ઼રીબ,
ભુલ સબ જાતા હએ વોહી કુછ દેખ સુરત યારકી.
મારકે મએ ઇશ્ક઼ કે હર બુલહ઼વશ કયા કાંમ કીયા,
દેખ કયા હ઼ાલત હુવી શનશુરસે શરદાર કી.
અએ વલી ઉશ બેવફ઼ા કી મેહરબાંની પર ન ભુલ,
દીલ કા દુશમન હએ વલે કરતા હએ બાતેં પ્યારકી.

કબીર-પદ.

બેહાગ—પદ.

અબ હમ આનંદકો ઘર પાયો--ટેક.
જબસે સમજ પરી મન સત ગુરૂકી,
જીતી નગારો બજાયો.— અબ હમ. ૧
કામ ક્રોધકી પાષાણુ ધાઘર ફુટી
મન મરમ પરખાયો.— અબ હમ. ૨
પાંચોઇ તનકી યા તન ગોદરી,
સુરત તોપ બનાયો.— અબ હમ. ૩
અબ ઘર છોર બેદ ઘર આશન,
ગગન મંદલ રચાયો.— અબ હમ. ૪
જીહાં ચાંદ સુરજ દીવરા નહી રજની,
તીહાં મેં લાડ લડાયો.— અબ હમ. ૫
કહેત કબીર સીરપે સાહેબ,
મેં ઉનકુ સીસ નમાયો.— અબ હમ. ૬

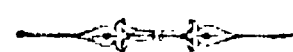
બેહાગ—પદ.

કાયા ચલતે પ્રાણુ કેસે રોયે રે.—ટેક.
આલીરી મેં તેરે સંગ બીત સુખ પાયે,
નચ્ચ ઉઠ ચલ ચલ ધોયે,
અબ તમ હસ મીલ ગવન સીધારે,
જુગમે મડી બગોયેરે.— કાયા ચલતે પ્રાણુ. ૧
હંસકે સુનો બોહારી કાયા,
તેરે મેરે સંગ ન હોયે,
એસી માતકો હોટક બાંડે,
આલી સંગ ન ચલે કોયેરે.— કાયા ચલતે પ્રાણુ. ૨
પાપ પુન દોને જનમ સંઘાતી,
ઔર ન ચલે સંગ કોયે,
કહેત કબીર માતીસો માતી,
એ હોની થી સો હોયે રે.— કાયા ચલતે પ્રાણુ. ૩

બેહાગ—પદ.

દીપક બીના મંદીર અંધારો.—ટેક.

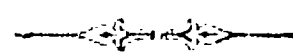
ઊઠ ચલા બનીઆં, દુકાન ઊજરીઆં,
લે ગયો કીલી, દે ગયો તાલો.— દીપક બીના. ૧
જલ ગઈ કોઠરી, ભશમ ભઇ છતાં,
જીયું માતી બીચ મીલ ગયો ગાલો.—દીપક બીના. ૨
એ બાલુકી ભીત જૈસો દર મનવા,
કીહાંઇ ગયો રે ઘત બોલનહારો.—દીપક બીના. ૩
એ સંસાર સબ રેનીકો સપનો,
કેહ ગયો કબીર બીચારો.— દીપક બીના. ૪

બેહાગ—પદ.

બેલ ગુમાયો બાલાપણુમે,
તૃણપણુમે રહી સોયે.—ટેક.

અબમેં કેયા મુખ દેખલાઉં, પીવાકુ,
મેં બેઠી જોબન ખોયે.— બેલ ગુમાયો. ૧
તન મન સબ વૃદ્ધ ભયે,
મેં બેઠી વહાંઇ સોયે.— બેલ ગુમાયો. ૨
રૂપ રંગ કુછ રહ્યો નહી તન,
જીયું કુસમબો ડાલ્યો ધોયે.— બેલ ગુમાયો. ૩
કહેત કબીર તૃણતામેં ભજ સાહેબ,
ફીર એસી ચટક ના હોયે.— બેલ ગુમાયો. ૪

રાગ શ્રી—પદ.

મેલીસી ગોદરીઆં બાબુ ધોવ કીઉં નઇ જાણીરે.—ટેક.

તન કરૂં તખતા, મન કરૂં પાણી રે,
ચંતકુ સાબુ લગાઉં ધોવે ગુરૂ ગયાની.—મેલીસી. ૧
કોરીસી ઘઘરીઆં, થંડાસા પાણીરે,
આવેગો મેરો રસીઆ, બાંધી ગોડરી પુરાનીરે.—મેલીસી. ૨
૬૮મનાંકો નીરતીર વાંકો નીરમલ પાણીરે,
કહેત કબીર લે સત ધાધર અધર તાનીરે.—મેલીસી. ૩

બેહાગ—પદ.

મોયે ડર હે રે ઊસ દનકા.—ટેક.

એક દીન સાહેબ તુજે પકર મંગાવે,
લેખા માગે દન દનકા.— મોયે ડર હે. ૧
ઘરી ઘરીકા હેસાબ જો માંગે,
અબ દે ના સકુ એક પલકા,— મોયે ડર હે. ૨
ઝોકા લાગે ગીરઘ પરે,
જૈસે તનખેસે તનખા.— મોયે ડર હે. ૩
જીવના થોરા આસ ઘનેરી,
જીયું પાણી બીચ ફનકા.— મોયે ડર હે. ૪
કહેત કબીર દો દીન દીવાનાં,
જોઇ જપે સોઇ તનકા.— મોયે ડર હે. ૫

રાગ શ્રી—પદ.

આપે ખેલ ખેલંદા દુજા આપઈ ખુદરત ખેલારી રે.—ટેક.

આશમાન કે તંબુ તાને, જમીન ગલીચા દારી રે,
ચાન સુરજ દો સમે ચનાયે, બસ્તી આલમ બારી રે.—આપે ખેલ. ૧
નરસ સરસ દો પાસે ડાલે, બાજુ બીકત કરારી રે,
જીનકી ગોટ પકી ઘર આવે, સોઇ કબીર ખેલારી રે.—આપે ખેલ. ૨

બીલાવર—પદ.

રામ ભરૂશો રાખીએ હરદમ મનમાંઇ,
સુખમે સુખે આનંદમે કછું બીગારે નાંઇ.—ટેક.

તા દન ગાડા હતા, જા દન ગરબ બસેરા,
માયા તાકુ આન મીલી, મુરખ ચેત સબેરા.—રામ ભરૂશો. ૧
અગમ તાલ પાખર કુવા વામે ભર રેહતે પાણી,
ખાલી કબુ ના નીકસી બાકી અકલ શયાણી.—રામ ભરૂશો. ૨
જલ થલ જીવ જેતે તેતે પસુ પંખી પતંગા,
વાકુ હર ભોજન દેત હે સબ સુષ્ટીકે સંગ.—રામ ભરૂશો. ૩
કબીર બેઠા નાવમે મનતો પેલી પાર,
ખેલનહારા રામ હે, કુબે જીન સર ભાર.—રામ ભરૂશો. ૪

રાગ બીલાવલ.—પદ.

આજકા લાહવા લીજીએ, કલ કીનને દેખી,
એક પલ કેહને ન પાવસી, જબ ઉતરેગી ચીઠી.—ટેક.
સોંગી પીઠ બજાર, સબ કોઇ સોદેકુ આયે,
સેઠને બોલાયા લાભકુ ઇહાંતો મુદલ ગુમાયે.—આજકા. ૧
સાચા સોદા જીને કીયા સો નર લાભ લે છુટે,
કુરા સોદા જીને કીયા વો નર બાડમે ગુટે—આજકા. ૨
કહેત કબીર મેને બનજ કીયા તામે યા બુદ પાઇ,
રાહમે મીલા સત ગુરૂ ઉનને દરધા બતાઇ.—આજકા. ૩

રાગ શ્રી—પદ.

દામકો ગુલામ ગીદી તું કેયા જાણે બંદગી,
માયાકો ગુલામ ગમાર તું કેયા જાણે બંદગી.—ટેક.
એ મકરકી માલા ફેરાય જુઠકુકો કામરે.
સાંઇકુ બીસાર ડાલો, ભુલ ગયો ફામરે.
કામકે લોભાય ગમાર, ભુલગયો બંદગી.—દામકે ગુલામ. ૧
નીંદીઆકો ટીકો કીનો, માયાકીરે પોથી,
પેહેની ફાંસી સીરે માલા, કમર બાંધ લંગાટી.
ચાંમકો ચમાર ગોદી લે ફીગત ફંદગી.—દામકો ગુલામ. ૨
ભવકો નીશો બનાય, સંસારકો મીથાસરે,
રંગકો કુસમબો ગોરાય, મીસ્તાંનકો હો દાસરે,
ગબરોસે ધામધુમ, ગગીઓસે લંદગી.—દામકો ગુલામ. ૩
કેહત કબીર શ્રી રાગ, છાંડ દે બીગાની આસ,
ધ્યાન ધરત જપ જંગલ, શાહેબ શાહેબ સાસ,
શાહેબ નામ લીયત મોતે, સબ સંસાર ગંદગી.—દામકો ગુલામ. ૪

પદ—રાગ તોરી.

સાધુ દીન ભરનેકુ આએ,
આવનકુ કોન રાજી થે અપની ખુશીસે પઠાયે.—ટેક.
બેટા બેટી જોરૂ લડકે સોબી હે લોક પરાયે.—સાધુ દીન. ૧
મેં જાનું કછુ સુખ ઉપજેગો, વા પુંજી મુદલ ગુમાયે.—સાધુ દીન. ૨
કહેતે કબીર દીન ભર જપ લે સો સાહેબસે સુખ પાયે.—સાધુ દીન. ૩

પદ—રાગ ધનાસરી.

લખ્યા કોન મીટે જાકો આંક પરે:—ટેક.

કોટી ઉપાય કરત ના મીટે, દુખ સુખ જાકે કરમમે લીખે—લખ્યા કોન. ૧
મેં અપજ્ઞ કહ્યું ન ચેતીઓ, બીન દીપે મોતી સાગર ભરે—લખ્યા કોન. ૨
ગાંઠઇ બાંધે મરમ ન બુજે, કોન જાણે બારે ખરે—લખ્યા કોન. ૩
કેહત કબીર સંસાર સબ લાલચ, જીયમે લગે સબ કામ બીગરે—લ. ૪

પદ—રાગ ધનાસરી.

સાધો એ મુરદોંકો ગાંમ,
એ જુગમે કાંઇ રહા ના રેહસી, જપ લે રામ શ્રી નામ.—ટેક.
એક જોત સરૂપ કર રહી રચી હે જીને સબી ધાંમ.—સાધો. ૧
જાકે ચરન સુર નમે હે ચંદ તારે ગગંન બીશ્રામ.—સાધો. ૨
કહેત કબીર જીને રચો એ સુંદર માયા તમાંમ.—સાધો. ૩

પદ—રાગ આસાવરી.

રામ રાય મનકી આસા પાઇ,
કાયા નગરી ફેર બસાઇ.
ઉજ્જર ખેરા ફેર બસાઇ—ટેક.

ઘટમે રાજ કરત હે, નીસ દીન ફીરતી દુહાઇ,
કામ ક્રોધ દોનો ગરદન મારે, એસી અદલ બાદશાઇ.—રામ રાય. ૧
સોલે બાંધી દસ દરવાજે, બાવન બને કંગુરા,
તીનસો સાઠ ઉસે ચોરા જો, લાગે કોત બના ગો ફેરા.—રામ રાય. ૨
પાંચો પરધાન કરૂં બસ અપને, તો પ્રજા દુખી ન હોય,
ચેતન પુરૂષ જાકી કરે કોતવાલી તો નગર ન લુટે કોય.—રામ રાય. ૩
ગયાન ભંડાર ભરે ભરપુરી, ન કુછ ખરચો ન ખાયો,
કહેત કબીર ચઢે ગઢ ઉપર, જીતી નગારૂ બજાયો.—રામ રાય. ૪

રાગ કલ્યાન.

એનીએ આજ રંગ હે રંગ હે રંગ હે—ટેક.

તમસી સુરત મોયે અછી લગત હે, જયું બાદલ ધંન ચંદહે. ૧
જનમજનમ કો સબ દુખ ગયે મોરે મનકુ ભાવનવા દીલ સંધહે. ૨
કહેત કબીર આપઇ આપ ખુદરતમે, મરમ ધરમ મન જંગહે. ૩

આસાવરી—પદ.

આસા એક અલેકસે લાગે,
તાથે માયા ઉઠ ભાગે—આસા એક અલેકસે.—ટેક.
જુઠીરે માઇ જુઠારે બાવા, જુઠાઇ કટમ સંસારા,
સાચારે બાવા હમારા નીરજંન માલા સો ભાયગ જાગે.—આસા. ૧
અનુઆદ સીંધી બહુરંગ બીદી ગગંન મંદલ બીચ ગાજા,
રંગ મોહલમે નટવા નાચે જીયું બાલક નરવાની નાંગે.—આસા. ૨
પાંચોઇ તતકી ભતીઆં ચુઆણી રામ રસોયા પાકા,
કહેત કબીર સુનો મેરે સાધો જયું સોનેમ મીલા સોહાગે.—આસા. ૩

પદ—આસાવરી રાગ.

કોઇ કૈયો જાણે પરાય મનકી,
જીન સર ચ્હોંટ પરી નીરધનકી.—ટેક.
હીરેકી પરખ જો ઝવેરી જાણે, વૈદ્ય પરખે દરદી તનકી.—કોઇ કૈયા. ૧
ભુલા મુર્ગ રાગપે આવૈ, લાગત બાન ન ખબર તનકી.—કોઇ કૈયા. ૨
શાહેર લોક મુખ છુપાવે, સુરાપત રાજે સુર રનકી.—કોઇ કૈયા. ૩
કહેત કબીર સુન નર શયાણે, જો ઝપે સો અપને તનકી.—કોઇ કૈયા. ૪

રાગ સારંગ—પદ.

નીરધનકો ધન રામ, હમારે, નીરધનકો ધન રામ.—ટેક.
ચોર ન લેવે, ઘતહુ ના જાવે. ધાર પરે આવે કામ; હમારે, નીરધનકો.
સોવત બેઠત ઉઠત જાગત, નીસ દન જપુ હર નામ. ,, ,,
દન દન હોતે સવાયે સવાયે રે ખુટત નહી કછુ દામ. ,, ,,
ઠાકર ચલે નગર કુઆરે, પાસ નહી ખોટી બદામ, ,, ,,
કહેત કબીર સુન ભાઈ સાધુ, જહાં પારસકો નહી કામ. ,, ,,

બરસ હમારે દેશ, બાદલીઆં તુ બરસ હમારે દેશ,
હું ભીંજુ મારે આગને રે, મારો પીયા ભીંજે પરદેશ.—ટેક.
કાય ગોરી અનમની રે, મેલા તારા છે કેસ.—બરસ. ૧
કાલે પીલે બાદલે રે, ઝર મર બરશે મહેશ.—બરસ. ૨
કહેત કબીર રત બરખા, ઇંદર સવારી નરેશ.—બરસ. ૩

રાગ પુરબી.

ફુલવા બીને મોરે શાહકી બાગી.—ટેક.
આવેગો માલી, સીચેગો ફીઆરી,
ચુન ગયો કલીઆં, સમરેગો ડાલી.—ફુલવા. ૧
સુનેકા કલસા રૂપેકી ઝારી,
આવેગો માલી રસ લેગોરે એઆલી.—ફુલવા. ૨
એકઇ પુનઘત પાંચ પનીઆરી,
પાંચાઇ સીચત મોરે સાહકી બારી.—ફુલવા. ૩
શાહ મેરા મોઘરા, મેં ફુલબારી,
હસત ખેલત કબીરા ચુન ગયો માલી.—ફુલવા. ૪

રાગ ગોરી.

મનરે તું રામ બીના દુખ પાવેગો પસ્તાવેગો.—ટેક.
એ રાજાકે ઘર કરલા રે હોસી મન દસ ભાર લઢાવેગો,
ઉપર સરવાન ચઢ કર બેઠે લાઠી માર તે દપકાવેગો.—મનરે. ૧
એ ધાંચીકે ઘર બલદા હોસી આંખોઈ ચામ બંધાવેગો,
જીતી જીતી આર લગાય કર(વારી)હરણીસી ચાલ ચલાવેગો.—મનરે. ૨
એ બાજીકે ઘર બંદરા હોસી નાચ છતીસ નચાવેગો,
ઊચે નીચે હાથ કીયે સર ડોલે ઘરઘર ભીખ મંગાવેગો.—મનરે. ૩
એ સાંઇકે ઘર ગૈઆં હોસી, કેતીએક આસ ધરાવેગો,
કહેત કબીર સુનો ભાઇ સાધો, જમરા જીવ લે જાવેગો.—મનરે. ૪

કબીર પદ.

વાઃવા સાંઈ મેરા જી સચા ખેલ તુમારાજી.—ટેક.
ગગંન લેકર બાજ ઉડાવે, કવા તીર ચકાવે,
જદ બખરીને બાઘ પછાડા, ઉનકુ કોન છુડાવે—વાઃવા.
જદ ચુવેને બીલી પકરી, મુરગી ઘર ઘર રોવે,
બંદરકે ઘર ધુમ મચી હે, ઉંત બીસન પદ ગાવે—વાઃવા.
ગુંગા બહીરા બાત ચલાવે, આંધા કુરાન બાચે,
જદ ઠુંઠેને ઢોલ બજાયા, લંગડા કયા ખુબ નાચે—વાઃવા.
કહત કબીરા ઉલતી બાની, બીરલા કોઇ યેક સમજે,
સદ ગુરૂ ઘરકા પુરા હોયગા, સોઈ બાત પ્રીછે—વાઃવા.

મલ્હાર.

તુંહી બીન મેરા સાહીબ, તુઈ બીન મેરા ન કોઇ.—ટેક.
એક બીન ઢુંઢુ સીકલ બીન ઢુંઢુ બન બન ઢુંડત,
મેં જો ગયે જંગલ બીઆબાન સબજ હરીઆરી રોઈ.—તુંહી. ૧
કહેત કબીર સુન મેરે ભૈયા, સાહીબ કરે સોઇ હોઇ.—તુઈ. ૨

કબીર પદ.

મએં ગુલામ, મએં ગુલામ, મએં ગુલામ તેરા, તુ સાહેબ મેરા.—ટેક.
એક રોટી, દો લંગોટી, દ્વાર તેરા પાઊં,
કામ ક્રોધ છાંડ કરૂં, નામ ગુન ગાઊં.—મએં ગુલામ.
રૂપ નહીં, રંગ નહીં, બર્ન તેરા ધ્યાયા,
નીરંજન નીગધાર, તુહી ગુરૂ સાયા.—મએં ગુલામ.
મેહેરબાંન, મેહેરબાંન, મહેર હોના તેરી,
દાસ કબીર, સરનબડા, લાજ રખો મેરી.—મએં ગુલામ.

કબીર પદ.

ઇસ તન ધનકી કોન બડાઇ, દેખત નયનોમે મીટી મીલાઇ.—ટેક.
પુત્ર કલત્ર રૂપા સુના, આખીર છોડ મીટ્ટીમે જાના.—ઇસ.
આપન ખાતર મહેલ બનાયા. આપહી જાકે જંગલ સોયા.—ઇસ.
હાડ જલે જૈસી લકડેકી મોલી, બાલ જલે જૈસી ઘાંસકી પોલી.—ઇસ.
કહત કબીરા સુનો મેરે ગુનીયા, આપ મુવે પીછે ડુબ ગઈ દુનયાં.—ઇસ.

કબીર પદ.

ગાફીલ મત રહેના બેટા, સીરપર જમ મારે સોટા.—ટેક.
લાખ ચોરયાસી ખીરકી ભાને, અવચિત નરતનુ પાયા,
ચાર દીન ગયે સટરપટરમે, ફેર ચોરાસી આયા.—ગાફીલ.
ચાર પહરકા લેના દેના, ચાર નીન્દમે કાટા,
આઠ પહર યું ધુસર ગયે તબ, આયા મુદ્દતમે તોટા.—ગાફીલ.
કવરી કવરી માયા જોરી, લાખ કરોરા મોટા,
જાન ગઇ તબ કહાં ન દેખત, સાત નહીં લંગોટા.—ગાફીલ.
કહત કબીરા નરતનુ યારો, બાર બાર નહી આવે,
હલકા સોદા કર લે બાબુ, જરન મરન મીટ જાવે.—ગાફીલ.

રાગ ગારી.

મલુક સંદેસા લાયા વે, તાથે મેરા તાલબ યાર સીધરા વે.—ટેક.
એ કાલાવે હરના, જંગલ ચરના, કીને તેરા સીંગ સહરાયાવે,
જીનકા લે તેનેં ખેત ઉજાડા, તલબ ઉમદા આયાવે. ૧
પેલે રે પાર મેરા પીતમ ઠારા, મેં કીઉં પાઉં બીચ પાનીવે,
સુરત સુનેકી નાવ બનાઉં, તન કરૂં સબ ખુરબાનીવે. ૨
આવો મેરે વોલના, આછો નીકો બોલના, કોન બરમીને બરમાયાવે,
કીની વે ભેજી કાગજ કેરી ગુંદાયાં, કીનસે મનચંત લાયાવે. ૩
એ હંસ ઉરે બગ જુરન લાગે, કાગાકો અંત ન પાયાવે,
દેખો સખી એક અજબ જનાવર, ઊર ગયા બહોરન આવાવે. ૪
એ સાવન માસ મેરા અસાદ આયા, પીતમ હજુ અની આયાવે,
કહેત કબીર સુનો ભાઇ સાવો, ભયરી દીવાની પીયા બીછોયે સુખ
પાયાવે. ૫

રાગ જેજેવંતી.

રામ સમર, રામ સમર એહી તેરા કાજ હે—રામ સમર. ૧
કાયપે કરત માન ગુમાન, સ્વપ્ન જયું ધન પીછાનરે,
એ બાદલકી ભીત જેસી તેરા એ ભવરાજ હે.—રામ સમર. ૨
એ માયાકો તું સંગ ત્યાગ, પ્રભુજીકે ચરન લાગ,
જુગતસુ માનો સબી મીથ્યા જુઠો સબ સાજ હે.—રામ સમર. ૩
કહેત કબીર એ સચી બાત, ભુજનેકી તેરી હે ધાત,
છન છન આવત તેરા કાલ ઉડાય લીજાય કલ આજ હે.—રામ સમર. ૪

રૂસ્તમકે—પદ.

રાગ કલ્યાન.

તું ગરીબનવાજ,
અપને બંદે પર કરમ કર આજરે.—ટેક.
તુંઇ ભાયગવંત, તુંઈ પૃથ્વીકો પાલરે, તુંઇ ગરીબનવાજ. ૧
કીરપા કરી માયા કીજો મુપે સરે મેરાં કાજરે. ,, ૨
કહેત રૂસ્તમ બ્રહ્માદસારી તુંઇ આપ નીરાધારરે. ,, ૩

પદ—બેહાગ.

અરે મન જુડે હે સબ યાર.—અરે મન જુડે.
જુડે સગી નેન સચ્ચે બોઈ સુબોરેન–હર પલ બોઈ આધાર–અરે.
જુડે બોર કપટકે ભરે,
પરાય સોઇ પરાય,
બગલ રેહવે ઔર ઠરે,
મતલબસે ઝુંકાય.
બીન કનચન ના કામીની કાયા રસ,
કનચસે સબ ઘરબાર—અરે મન જુડે હે સબ યાર.
બાલમ જંજાલ યારી એ,
હે નીભાના મુશકીલ,
લવત રૂસ્તમ હજારોંસે,
ન જગત એકસે દીલ.
પટકે દીલ કબુ ના નીભે ના નીભે
જુડ સારો સંસાર.–અરે મન જુડે હે સબ યાર.

રાગ કલ્યાન.

ઐસે તેરે મોહલમે આયોરી લાલ,ઉઠ ઉડ દેતી ઉદરસ માન. ઐસે.–ટેક.
કાહેકુ કરતી રાડ, બાવરી, ભયી ગમાર,
ઐસે બાલમ પર કરૂ કુરબાન મલુક ઔર માલ માલ માલ. ૧
તન કરૂં મટુકા, મન કરૂં બેઆલ,
નેના તેરે રસ ભરે, સીર સુનેરી બાલ બાલ બાલ.—ઐસે તેરે. ૨
જૈસે તેરે બીરબાજ, વૈસે નગ્મે જોબના,
સાહે જેહાંનગીર કરે કામીની નેહાલ નેહાલ નેહાલ.–ઐસે તેરે. ૩

રાગ કલ્યાન.

દમ પર દમ હર દમ પર દમ કર યાદ ખુદાકી.–યારો દમ પર દમ.—ટેક.
રેનીકે સ્વપનેમે યું કર દેખું, કોઈ ડુંગર બોલત મોર,
કોઇ સોવે રંગ મોહોલમે, કોઇ રહે અંધારી ઘોર. ૧
આસમાન ગુંદીઆં ઉરાવતીરે મેરે મનકી કરતી દોર,
ઓંક લગે પ્રેમકે રે વારી કયાઇ ગુંદી કયાંઈ દોર. ૨

રાગ નાયકી.

જીયરા તું ઇમે બસેરે, જીયરા તું ઇમે.—ટેક.

જલ પર કમલ, કમલપે મધુકર, મધુકર ગુંઝ હે
પીયા પીત કયું નીકસેરે.—જીયરા. ૧

જયું નેનમે સોઈ પ્રાનમે જયું ઘટમે સોઈ જુબાનમે
મન પલ પલ તરસેરે.—જીયરા. ૨

જયું દીલમે સોઈ દોસ્તીમે જયું ગેનનમે સોઇ સરસ્વતીમે
ધ્યાન સરરરર દરસેરે.—જીયરા. ૩

મુલકદાસકે—પદ.

રાગ શ્રી—પદ.

રામ ભજ રામ ભજ ભજ મન બાવરે,
જોબન ગેરાને જાય લોહા જેસો તાવરે.—ટેક.

જીને તોકુ દેહ દીની, વાકી તેં સેવા ના કીની,
એ અવસર ચુકો સો મનું સબ ખોયો દાવરે.—રામ ભજ. ૧

સ્વપનેમે રાજ પાયો, ભયો સુખ ચેનરે,
જાગત ભીખારી ભયો, ખોલ ગયો નાવરે.—રામ ભજ. ૨

જપનકુ જબાં દીની, સુનનકુ કાનરે,
દેખનકુ લોચન દીની, ચલનેકુ પાંવરે.—રામ ભજ. ૩

કેહત હે મલુકદાસ, છાંડ દે બીરાની આસ,
ગગંન મંદલ બીચ, તું હરી ગુન ગાંવરે.—રામ ભજ. ૪

પદ.

મોરી પીયા હો ન જાણત પીર, મેં બરંગી કેસે મન ધીરવે.—મોરી.
પીરંમ પીર વારી, કરત પોકારવે, દ્રશન વીના દીલગીરવે.—મોરી.
તોરે કારણ ઢુંઢતી ફીરૂ મેં જુરે જલ વીના મીનવે.—મોરી.
શબદોકી યારી કીઈ કર જીવું, જું એ કલજવામે તીરવે.—મોરી.
મુકતાનંદ શવામી, મગન હોત હે, શજાનંદસ ધીરવે.—મોરી.

શરીફકે પદ.

રાગ પુરબી.

આયોરી ગોરી મેહેમાન, તનકો મન મેજબાન.—ટેક.

તનકીસો તન જાણે, મનકીસો મન બુજે,
 આપહી આપ દેવાન.—આયોરી. ૧

બોલાવે પીયા પ્રાણ, મન માની પકર મંગાય,
 મીર મગોલ સુલતાન.—આયોરી. ૨

કહેત શરીફ સુનો પ્યારે પીયા પ્રાણ એ જુગ જાન
 અજાન આયેરી મેહમાન, તનકો મન મેજબાન.—આયોરી. ૩

તુલસીદાસકે પદ.

પદ—તુલસીદાસ.

નાહક ચેત લગાયો બાલમ ભેદ જો હું નહી પાયો રે—(બે વાર)

જોગી બનકે શબ જગ ઢુંઢયો (બે વાર) ઘરઘર અલખ જગાયો,
ગંગા જમના ઓર ગોમતી ઘાટ ઘાટ શબ નાહેયો રે.
 ભેદ જો હું નહી પાયો રે— ૧

અલખ નીરંનજન અપને રોમમેં રોમરોમમેં છાયો—
માયા ભીલાભ બશી તન હુતી તાથઇ નજર ન આયો રે.
 ભેદ જો હું નહી પાયો રે— ૨

બદરીનાથ દુઆરીકા આયો જગનનાથ કર આયો—
મેં જાંણુ કછુ પાપ કટેગો ઊલટો દાગ લાયો રે.
 ભેદ જો હું નહી પાયો રે— ૩

શ્રી ઠાકોરકી શેવા કીની હાથ લે ઘંટ બજાયો—
તુલશીદાશ ધરે મશતક પર હાથ માંથે તીલક ચહડાયો રે.
 ભેદ જો હું પાયો રે—નાહક ચેટ લગાયો— ૪

પદ—તુલસીદાસ.

બીઆહાને આવે રામ જનક પુર—દશરથજીકે લાલારે,
રાજા જનકકી કનીઆ કુમારી—ચારો દેશ પત્ર પઠાયોરે,
દેશ દેશકે ભુપત આયે—કોને ચાંપ ચઢાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૧

કાંમ ધેનુકો ગોબર મંગાયો—ઠીગ ઠીગ અંગન લીપાયોરે,
ગજ મોતીએનકે ચોકે પુરાએ—શોનેરી કલશ ભરાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૨

ભાત ભાતકે મંડપ રચાએ—રતનકે દીપક ધરાયોરે,
બઇઠે બરહાંમન બેદ પઠત રે—મુની નારદ બીન બજાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૩

રામચંદર જબ બીઆહને આયે—રથ જર્ તુરંગ શવારીરે,
મોતીઅન થાલ ભરી લાઇ સુંદરી—શખીઅન મંગલ ગાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૪

રૂશીને જબ આગ્ના દીની—રામે ચાપ ચઢાયોરે,
કમલ નઅન જબ ચાપ ચઢાયો—શંતનકે મન ભાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૫

તોડયો ધનુશબાન એક છીનમે—સુરનર શબ હરખાયોરે,
તુલશીદાશ આશ રઘુવરકી—દેવસુમન બરખાયોરે,
બીઆહાને આવે રામ— ૬

કબીત—તુલશીદાસ.

બાપ કહે મેરો પુત શપુત આદર દેવે બોલાવે મઇઆં (બે વાર)
કાકો કેહ મેરો નેક ભતીજો (બે વાર) બેન કહે કદ આવેગો ભઇઆ
તીરીઆ કેહ ઘર આવેગો બાલમ તો ગરહુ લગા કર લેઉગી બલઇઆં
તુલશીદાશ એતે ગુણ ગાઇએ કે જીશકે ગાંઠ રૂપઇઆ રૂપઇઆં
બાપ કહે મારો પુત શપુત— ૧

પદ—તુલસીદાસ.

રામજી અજોધીઆ બારોરે, શરદાર હમારો.—ટેક.
દશરથ સુત કોશલ્આ નંદન, સીતારો ભરથારોરે, શરદાર—૧
રામ લક્ષમણ ભરત શત્રુઘ્ન, દશરથ રાજ દુલારોરે. શરદાર—૨
કિટ કુંડલ છતર બીરાજે, ધનુશ બાન કર ધારોરે, શરદાર—૩
તુલશીદાશ પરભુ તુમેરે ચરનપર, ઓધારો અધીકારોરે, શરદાર—૪.

સુરદાસકે પદ.

મલાર.

અલપ સવેસો કોઈ લાવેરી, ઉધો પીયાકો સંદેસો કોઈ લાવે.—ટેક.
કાય કરૂ કેથે જાઉં મોરી સજની, સ્વામીજી મીલે સુખ પાવેરી. ૧
દાદર મોર પોપૈઆરી બોલે, રે કોયલ સબદ સુનાવેરી. ૨
જીની જીની બુદન પરત હેરી મેહા, લીખ લીખ પતીયાં ભેજાવેરી. ૩
સુરકે પ્રભુકુ કહીઓ જા યું રાધા સ્વામી મીલે સુખ પાવેરી. ૪

મલાર.

તું કાહે ના બરસત પાની રે ગુમાની મેહા.—ટેક.
સુકે સરોવર, સુકેરી નાલે, બનસપતી કમલાનીરે—ગુમાની મેહા. ૧
જીવ જીવજંત પસુ પંખી પ્યાસે,બેલદીઆં કમલાનીરે.-ગુમાની મેહા. ૨
જો રે તું બરસે તો સબ મન હરખે, માયા કરોની તું સ્વામીરે.—૩

મલાર.

પીયા બીન લગત બુંદ કટારી.—ટેક.
જીનકે પીયા પરદેશ સીધારે, વે ક્યું જીવે બીચારી.—સો પીયા બીન. ૧
આંબકે ડાલી કોયલ બોલે, પોપૈઆ બોલત કારી.—સો પીયા બીન. ૨

બીગરી કોણ સુધારે નાથ બીન બીગરી કોણ સુધારે રે,
બગી બનીકા શબ કોઇ શાથી નહીં બનીકા કોઇ નહી રે,—ટેક.
ભરી શભામેં લજ્જા રાખે દીનાનાથ શહાઇ રે,
રામજી બીગરા લક્ષમણ બીગરા, બીગરી શીતા માઇ રે, બીગરી—૧
અંજની જાયોદા ગેં કર બીગડા શીર ગઇ રાંમ શ્રવાઇ રે,
રાવન મારા ભીભક્ષણ થાપા એહલીએકુ કોધારી રે, બીગરી—૨
ઇંદરજીતકા શીર ઊરાયા પલમેં લંકા જલાઇ રે,
લાખા દ્વારેમેં પાંડવ પરવેશ ગુપતકી આગ લગાઇ રે, બીગરી—૩
અક્કર મારકે ધરની પાડે આગનકી રાહ બતાઇ રે,
માજરા બીગરી કરમા બીગરી બીગરા શજન કશાઇ રે, બીગરી—૪
સુરદાશ પરભુ ગેં કર બીગરા હરીકે ચરણ બલ જાઇ રે,
બીગરી કોણ સુધારે નાથ બીન બીગરી કોણ સુધારે રે.

દરશ બીના તરશત મોરી અંખીઆં,
તુમહી બીઆ મોએ છાંડ શીધારે, ફરકરત લાગી છતીઆંરે, દર—૧
બશતી છાણુ એ ઊજડ કીનો, વીઆકુલ ભઈ શબ શખીઆંરે, દર—૨
સુરદાશ કહે પરભુ તુમારે મીલનકુ, જીઊ જલતી મુખ બતીઆં,
દરશ બીનાં તરશત મોરી અંખીઆં રે— ૩

પદ.

બાશુરી બજાઈ આજ રંગસે મોરારી.—ટેક.
બાંશુરીકી ધુન શુન, શંકરકી છુટી તારી,
બેદ પઢત ભુલ ગયે, બ્રહ્મ બ્રહ્માચારી.—બાશુરી.
જલ સ્થલ જીવજંતુ, મોહી પંખી સારી,
ગોકુલકી ગુવાલન મોહી, મોહી બ્રીજનારી.—બાશુરી.
જગ તન સબ મોહી લીએ, ઐશી લગત પ્યારી,
શુરદાસ મદન મોહન, તીન લોક ન્યારી.—બાશુરી.

કલ્યાન.

નવળ સુની નવળ પીય નવ કુંજ હેરી.—ટેક.
બાવતે લાલ સોં ભાવતી કેલી કરી ભાવતી ભાવ તા રસીક રસા લેરી.
ત્યાગ અભીમાન ગુન રૂપ સૌભાગ્ય રતી માનીની મનુહારી મેંન સુખ દેરી.
એક વ્રજબાસ આવત જાત દેખીયત આવતી જાતી પતી પૈંડો ઘેરી.
લલીત ઉદાર હીતરીત કરી કીર મતા ધીર તનુ મેઠી મન મથન કાં ઘેરી.
કળા ચૌસાઠી સંગીત શંગાર રસ કોક બીથી બન્દ પ્રગટ ભેદ સેરી.
સુરત સાગર સાજ શ્રંગન જશ રસ લાજ અંગ અનકુળ રતી રાજ રન જેરી.
કામ સર કનક કુચ પ્રગટ ભૃંગી ચીહન દાગી મેં લૈ કન્ત આપનોં કેરી.
જાસુ આલાપ સુની દારૂસે પલ્લવે પહુપ મધુ ધાર ફર ભાર ભર નેરી.
મુરલીકા ગાન તુવ નામ મધુરા ધુની સુધા ગુન સીન્ધુ નહી ગનત નીજુ મેરી.
હીન જલ મીન જયોં દરસ બીનુ કળ મલે પ્રાન પ્રીતમ નહી ધીરજુ ધરેરી.
પ્રીતીકી રીતી ગત હોતી હેરી હરખી નીરખી રતી કરી ચાંદ્રક અસની ઢેરી.
તુવ કામ કેળી બની અકામીની વૃન્દ ચન્દ ચકોર ચાતીક સ્વાતી તેરી.
સુર સુની શ્રવન તજી ભવન કરી ગવન મન રવન તનુ તવહી કળ હંસ.
ગતી ગેરી.

ટોડી.

ફુલીનકો મહલ ફુલીનકી સજ્યા ફુલે કુંજ બીહારી ફુલી રાધા પ્યારી.
ફુલે વે દમ્પતી નવળ મગન ફુલે ફુલે કરે કેલી ન્યારી.
ફુલી ક્ષતા બેલી બીવીધી સુમન ગન ફુલે આનન દોઉ હૈં સુખકારી.
સુરદાસ પ્રભુ પ્યાર પર બારત ફુલે ફુલ ચમ્પક બેલી નેવારી.

ધનાશ્રી.

ચાંતૈ રાધા રતી નાગર વોર.—ટેક.
નયન વદન છબીપેં ઉપજત મનોશશી અનુરાગ ચકોર.
સારસ રસ ચચ મનકો માનોં તૃષીત મધુપ જુર જોર.
પાન કરત કહું તપ્રી ન માનત પળકની દેત અકોર.
લીએ મનોરથ માની પરસ્પર રજની ગઈ ભયો ભોર.
સૂર સ્યામ સ્યામા આપુસમેં કરત રહત ચીત ચોર.

લલીત.

મૈં જાની જહાં રતી માની.—ટેક.
તુમ આયે હો લલના જબ ચાંરૈયા ચુહ ચુહાની.
સુખકી બાત કહા કહોં ઠાની બાતનીહી પહીચાની.
ઘતે પર અંખીયાં રસ મસાની અરૂ પગીયાં લટપટાની.
ભાલ જાવક રંગ બનાયે અધર અન્જન પ્રગટ જાની.
બીન ગુન બની માલ સબ અંગ અંગ ઉલટી નીશાની.
સુરદાસ પ્રભુ ગુન નીધાની અન્તર ગતકી જાની.
ધંની ત્રીયા તુમકો જો સુખ દીની સંગ જાગત રૈની બીહાની.

કાફી.

રૈનીકે રીઝેકી બાત કહો.—ટેક.
કાહેકુ સકુચત મન મોહન ઠાટે કયોં ન રહો.
પીતામ્બર કહ ભયો તુમ્હારો કીધૌં લીયો ગહો.
નીલામ્બર પહીરાવન પાછ સનમુખ કયોં ન ચહો.
તુમ હંસી ચૂલી સ્યામ મન્દીર તન કછુ ઓપ લાજ ગહો.
સુર સ્યામ જ્હાંઈ અબ રહીએ અતી પુનીત તુમ હો.

ગૌરી.

તુમકો કમલ નયન કવી ગાવત.—ટેક.
વદન કમળ ઉપમા યહ સાંચી તા ગુનકો પ્રગટાવત.
સુન્દર કર કમલનકી શોભા ચરન કમળ કહવાવત.
ઔર અંગ કહી કહા બખાનૈ ઇતનેહીકો ગુન ગાવત.
શ્યામ નામ અભડત યહ બાની શ્રવન સુનત સુખ પાવત.
સુરદાસ પ્રભુ ગ્વાળ સંઘાતી જાની જાતી જનાવત.

બીભાવર.

તુમ ન્યાય કહાવત કમળ નૈન.—ટેક.
કમળ ચરનકર કમળ બદન છબી અરૂણ સુનાવત મધુરે બેન.
ગાત પ્રગટ રતી રબીહી જનાવત હુલસત આવત હો અંગ દેન.
નીસી દ્વાર કપાટે સદળ બંધુ મધુપની પીવત પ્રેમ ચેન.
મીલેહુ માંઝ ઉદાસ અનત ચીત બસત સદા જલ એક અૈન.
સુર કપટ ફલ તબહી પાય હો અપની આરપ જમ દૈ હૈ મૈન.

રામકલી.

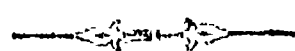
તુંહી પીય ભાવતી નાહીન આન.—ટેક.
નીસી દીન મન મન કરત મનોરથ રસ બસ કેલી નીદાન.
ધ્યાન બીલાસ દરસ સંભ્રમ મીલી માનત માનીની માન.
અનુનય કરત બીવસ બોલત હૈ દૈ પરી રંભન દાન.
પ્રથમ સમાગમ તે નાના બીધી ચરીત તીહારે ગાન.
સુર શ્યામ કુહજાર અંતર સુજી સુજસ આપને કાન.

સારંગ.

શ્યામા તુ અતી શ્યામહી ભાવે.—ટેક.
બેઠત ઉઠત ચલત ગઉ ચારત તેરી એ લીલા ગાવૈ.
પીતૈ પીત બસન ભુષન સજી પીન ધાત અંગ લાવૈ.
ચન્દ્રાનની સુની મોર ચંદ્રીકા માથે મુકુટ બનાવૈ.
અતી અનુરાગ સૈન સંભ્રમ મીલી સંગ પરમ સુખ પાવૈ.
બીછુરત તોહી ક્યાસી રાધા કહી કુંજ કુંજ પ્રતી ધાવૈ.
તેરા ચરીત લેખે અરૂ નીરખૈ બાસર બીરહુ ગંવાવૈ.
સુરદાસ રસ રાસ રસીક સો અન્તર કછું કર આવૈ.

કેદારો.

તેરેરી નયન સુહાવન હો નેક ન ભાગત ન્યારેરી.—ટેક.
પળક પોટ પ્રાન જાતનરેરી ધ્યાન ચકોર ચંદ્ર વર્નન ચીત બનીપરચેરેરી-
કમળ કુરંગન મધુપ ઉપમાનહી આવે ચંચલ રહત ચીતરેરી.
સુરદાસ પ્રભુકી ઠુકી જીવની કતકી કરતી ચીપ ઝેરેરી.

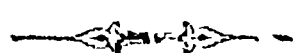
સારંગ.

જબ જબ તેરી મુરતી ઘરત.—ટેક.
તબ તબ ડબ ડબાય દોઉ લોચન ઉમંગી ભરત.
જૈસે મીન કમળ દલ કો ચલે અધીક અરત.
પળક કપાટ ન હોત તબહીં તે નીકસી પરત.
આંસુ પરત ઢરી ઢરી ઉર ઉપર મુકતા મનહુ ઝરત.
સહજ ગીરા બોલત ન બનત હીત હેરી હરત.
રાધા નયન ચકોર બીના મુખ ચંદ જરત.
સુર શ્યામ તુમ્હરે દરશન બીનુ નાહી ધીર ધરત.

નટ.

એકતો લાલન લાડની લડાઇ દુજે જોબન બાવરી.—ટેક.
ઉનકે ગરવ જાની ભુલી રહેરી સાંચ કરી,
લીને સુખ અનેક દીન દીન ચારી હોત અધીક ચાવરી.
મેરો કહ્યો તુ માનરી માઇ સબ ત્રીયાનીકો યહે સુભાવરી.
મેં જુ કહતી કરી સુર શ્યામ સોં હીલી મીલી રહીયે ઉકત વૈસકો યહે દાવરી.

ધનાશ્રી.

માની મનાયો માન રહી.—ટેક.
સકુચ સમેત ચલી ઊઠી આતુર બનકી ગૈલ ગહી.
બીધુમુખ નીરખી બીમુખ કરી લોચન પુની બીધુવદન ચહી.
દરસ પરસ તદ રૂપ આજુ નીજુ ભુજ નખ લેખી કહી.
પુહુપ સુરંગ સારંગ રીપુ વાહ દીખાવત ચતુર લહી.
પાનીસુ પરસત સીસ પરસ્પર મુસુકાને તબહી.
તૃણુ ગેહ્યે ગુન જા તજી તે ગુન કાટકી રેખ મહી.
સુર શ્યામ મ્હુસ્યો મીલી બીલસહુ જાતી અવધી અબહી.

ગનધાર.

પીયા પ્રીય નાહીં મનાયો માને.—ટેક.
શ્રી મુખ બચન મધુર મૃદુ સાદર કઠીન કુલીસ તેં જાને.
શોભીત લલીત સુગંધ શ્યામ કચ કર કપોળ ઉર આને.
માનહુ ઐસત અલીઓં કળા નીધી તજત નહી પીન હાને.
બાળ ભાવ અનુસરતી બરની દ્રગ અગ્ર અંસુઅન આને.
જનુ ખંજરીટ જુગળ જઠરાતુર લેત સુભગ અકુળાને.
નૈન નીકટ તાટંક ગણ્ડ મણ્ડલ પર કીન બખાને.
જનુ ખદ્યોત ચમકી ચલી સકત ન નીસી ગતી તીમર ડીરાને.
યહ સુનીકે અનુરાગ ચલે હરી કૃત અપરાધ ક્ષમાને.
સુરદાસ પ્રભુ મીલે પરસ્પર માનીની મીલી સુસુકાને.

કાનહુરો.

રહીરી માનીની માનુ ન કીજૈ.—ટેક.
એહ જોબન અંજુરી જલ હુઓ જો ગોપાલ માંગે તો દીજૈ.
છીનુ છીનુ ઘટતી બઢતી નહી રજતી જ્યોં જ્યોં કળા ચંદ્રકી છીજૈ.
પુરન પુન્ય શુક્રીત ફલ તેરો કાહે ન રૂપ નૈન ભરી પીજૈ.
સૌંહ કરતી તેરે પાયનકી ઐસે જીયની દીશા હાન છીજૈ.
સુર સુજી બાની સુફળ જગતકો બેરી બાંધી બીબસ કરી લીજૈ.

મીરાંબાઈકે પદ.

મીરાંબાઈકે પદ.

અબ તુમ કૃપા કરો—કૃપા કરો જગમાંન,
જાકી કીરત બેદ બખાનત—શાખી દેત પુરાંન, અબ તુમ—૧
મોર મુકુટ પીતાંબર શોહત—કુંડલ જલકત કાંન, અબ તુમ—૨
મીરાંકે પરભુ ગીરધર નાગર—દે દરશનકો દાન, અબ તુમ—૩

તુજ બીન મોરી કોણુ ખબર લે, ગોવરધન ગીરધારી રે,—ટેક.
મોર મુકુટ પીતાંમબર શોહત, કુનડલકી છબ નેઆરી રે, તુજ—૧
ભરી શભામે દ્રુરપદી ઠારી, રાખી લાજ હમારી રે, તુજ—૨
મીરાંકે પરભુ ગીરધર નાગર ચરન કમલ બલહારી રે, તુજ—૩

રાધા સંગ ગીરીધર જુલત, રાધા સંગ.—ટેક.
અબીર ગુલાલકી ધુમ મચાઇ—ડારત પીચકારી રંગ, ગીરીધર-૧
લાલ ભયો વનદરાવન જમુનાં—શર સુવાત રંગ, ગીરીધર-૨
નાચત તાલ આધાર સુર ભર, ધીમ ધીમ બાજે મુદંગ, ગીરીધર-૩
મીરાંકે પરભુ ગીરીધર નાગર, ચરન કમલ કુગંગ, ગીરીધર-૪

મેં તો હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— (૨, ૩ વાર)
અપને મેહલ બેઠ બેઠ કર (ગીતા ભાગવત વાંચુંગી) (બે વાર)
હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— ૧
ગેઆન વેઆનકી ગઠરી બાંધ કર (રૂદય મન મે શાટુંગી) (બે વાર)
હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— ૨
મીરાંરે કહે પ્રભુગોરધર નાગર(બે વાર) સદા પ્રેમ રસ ચાખુંગી) (બે વાર)
હરી ગુણ ગાવત નાંચુંગી— ૩

ગોપાલદાશજીકે પદ.

કોઈ મન મત ભુજો હમ બરે (બે વાર) એક મીટીઆકે શબ ઘરે,
કોઈ મન— ૧
કીઆ ઊંચ, કીઆ નીચ, કીઆ ઓતમ, કીઆ મધમ,
એકહી ચાંમકે શબ મહરે,—કોઇ મન— ૨
દુખ શુખ આવન જાવન શબકુ કીઆ ગુમાંન કર શીર ચહરે, કોઈ—૩
દાશ ગોપાલ કહે શુનો નર મુની મર મર જમીમે ગરે, કોઇ—૪

દયેઆરામજીકે પદ.

સુનીએજુ હરી હજરત બંદેકી અરજી હે;
બેદીલ હોઇ શબ શાહી, શાહેબકી કીઆ મરજી હે.—ટેક.
જીશ કામકું ભેજા થા, શો કુછબી નહી કીઆ,
મેં કીઆ કરૂં એકેલા, કીશીને ન તંન દીઆ, સુનીએજુ—૧
માના નહી કીસીને એક હુકમ હમારા,
દગાબાજ હુવી ફોજ કીયા કામ નાકારા, સુનીએજુ—૨
મનાજી સુબેદાર સો દુશમનકુ જા મીલા,
ઊમરાવ દશો થે સો ઊસીકા સંગત ચલા, સુનીએજુ—૩

જોરા મેવાસીકા હમ્એ, કહોગે જુ ના કહા,
લુટે જાત હમ્એ વધશાન, તોશાખાનમે રહા, સુનીએજુ—૪
કહે મુજ બદામને દરબાર જાએગા,
ધુનેગારીમેં ગુલામ બહોત માર ખાએગા, સુનીએજુ—૫
દો બાત રૂક લીખકે, મનાજી ફીરાના,
નહીં તો હુજુર કદમ દમ્આકુ બોલાના. સુનીએજુ—૬

દેખેસે અનદેખી ભલી, દેખે દુખ દે ચલીરે આલી.—ટેક.
મુખ તેરો અનાર દાને, નેનો તેરે ચંપ કલી,
ગુલાબ જૈસે ગાલ તેરે, સુખોકુ દેખી ચલી.-દેખેસે અનદેખી. ૧
પહેનીથી કોસંબા સારી, અલબેલી પીયા પ્યારી,
મીર્ગ જૈસે દ્રગ તેરે પ્યારી સુખોકુ રીજા ચલી.-દેખેસે અનદેખી. ૨
એ આયીથી રંગીલી પ્યારી, અંગઈ અંગ દે મલી,
નેનોકી સાનન માનન મારી,કાનમે કછુ કેહ ચલી-દેખેસે અનદેખી. ૩

રાગ મલાર.

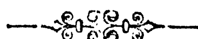
ઓ મારૂજી ઢોલા,ઓ ગુણવંતારે ઢોલા,એઇ રતે ગવન ન કીજીએ-ટેક.
એ રત આઈ સબ બન ખીલે, ખીલે ખીલે સબ બન બારા,
એઇ રતે સાગર પુર બેહે, તમ ધર રહો મેરે ઢોલા.-ઓ મારૂજી. ૧
એ કાલે રે બાદલ છાયાં. રેન ઘન મોએ ડરાવે,
કોઇ સુવે ધર અપને, પીઉ નેહ એ બંધાવે.—ઓ મારૂજી. ૨
મે રાતી મેરે પીયાકી, ઓર પીયા મેરે સંગ રાતા,
રાતી સો જંગલકી ગુંચી, પીયું મધકા મતવાલા.—ઓ મારૂજી. ૩
રાતી સો જંગલકી ગુમચી, ઓર રાતા મેરે તનકા ચોલા.
રાતી પીયાજીકી સેજરી ઓર રાતા ગુનવંતા ઢોલા.—ઓ મારૂજી. ૪
એ રત આઈ આનંદકી સેજપે પીઉજી રે ભાવે,
ડરાવન રેન પીયા પ્યારે પાસ બીલગ બીજગ નેહા સમજાવે. ૫

જીન બાલમકી સુદ્ધ પાયી, હોરી બેલે સો નારી.—ટેક.
આંગુલીમે કાટુ કલમ તરાશાં, નેનોંકી કરૂં સીહાઈ,
છતીઆં ફાર કર પતીઆં લીખ ભેજું, આવ કાશદ લેજા ભાઇ. ૧
તીરથ બીરથ બોહતેરી કીને, ગંગા જમના નાહીં,
હરકો સ્મરન યાદ ન કીનો, જનમ અકારત યું ગુમાઇ. ૨
તેલ ફુલેલ હમે સબ રંગ તજયો, અંગ બભુત રંગાઇ.
કેશર ઘોલ ઝટા છટકાઇ માંગ સમારન યું ખાઇ. ૩
ઊડ ઊડ કાગા ભમર રંગ કારે, ઓર પીયા પર જાઇ.
જો પીયા આવત સ્વપ્નેમે દેખું, મેરા મન રાખું સમજાઈ. ૪

ભેરવી.

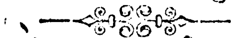
ભેરવી—ઠુંમરી.

એ જતી નએના સમાલ,
ચીત્રવન જાદુરા ન માર.—ટેક.
નએના તુહારે, બરછી દીનોકો ચીત લગે ઉતપાર.—એ જતી.

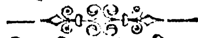
ખમાંચ—ઠુંમરી.

ફુલબીનમે મોરે શાહકી બાગી.—ફુલબીન.
આવેંગે માલી, શીપેંગે પાની,
તોડેંગે ફુલ, શમારેંગે ડાલી.—ફુલબીનરે.

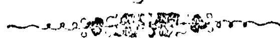
બેહાગ—ઠુંમરી.

શયાં નેણા લાગી રે.—ટેક.
બાર ગયલી શયાં અજીઅન આયે,
અરજ કરત તુમારી શયાં.—શયાં નેણા.

ભેરવી—ઠુંમરી.

નર બાંકે ગયે રે.—ટેક.
ઝલમલ ઝલમલ ચાંદની ઝલકે,
સેજ બીછાઇ સુતી રહે.—નર બાંકે—

ભેરવી.

પ્રીતકે નામ મત લે, અરે ઓ બેદરદી બાલમાં.—
પ્રીત કરે પાછો ફીરે. પાપી કહીએ સો એ,
પીયા પ્રીત ન છોડીએ, હોની હોય સો હોએ.—પ્રીતકે.
એ પ્રીત પ્રીત સબકો કહે, કઠણ પ્રીતકી રીત,
જો જાણે ઇસ પ્રીતકો સો ગયે જગતમે જીત.—પ્રીતકે.

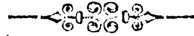

ભેરવી.

ગફલત હે એ જીંદગી, મનવા, ગફલત હે એ જીંદગી,
નેનકી શરમ રખ શરબત ફીર ચખ,
પલ હે સંસાર દંખ.—મનવા ગફલત હે.

ભેરવી

રાત સઇઆં સંગ સોઇ નહી,
દુખ પુછત હમારા કોઇ નહી.—ટેક.
અપને બીગાને રબ કોઈ બેઠે,
જાકો ચાહાત ઓઇ નહી.—રાત.

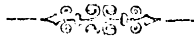
ભેરવી

કપતીકી પ્રીત બુરી, અરે લોકો હો—કપતીકી પ્રીત બુરી,
મીઠી મીઠી બાતે મુખપે કહત હે, દીલમે કપતકી છુરી.—ટેક.
કપતી મીત્ર ન કીજીએ, પાસ બેઠ સુખ લેત,
આગે હાઓ બતાયકે પાછે ગાંલ દેત.
ડોરી તુમારે હાતમે હમભી તુમારે હે,
સારા ભરોશા તુમપે મેરા, તુમ હમારે હે.

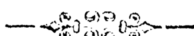
ભેરવી.

હરદમ તેરા આધાર, મૂજે ઓ દાતાર,
ચીત ભમતં નેન રમતં,
હેશાંન ઇસ્કં ફીરતં,
ચંદ્ર ખીલતં, રેન હસંતં,
રાજ શંશાર રૂસ્તં.—મૂજે.

ભેરવી—ખ્યાલ.

નીત દરપે તેરે આના, ફીર ફીરકે મન લે જાના,
ઇતનાભી તુને હમકુ અપના નો કર પયછાના.—નીત—
તુ હએ લયલી મએં મજનું, તુ શીરીં મએં ફરહાદ,
તુ હએ ગુલ મએં બુલબુલ, તુ શમ્આ મએં પરવાના.—નીત—

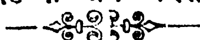
આસાવરી—પદ.

રબને બનાયા તુજકો એબાદતકે બાસતે.—રબને.
ભુખેકો ખીલાવ ખાંના, પ્યાસેકુ પીલાવ પાની,
નંગેકો ચ્હદર ઢાંક દે કેઆમતકે બાસતે.—રબને.

ખમાંચ—ખ્યાલ.

શાવનકે બદલોંમે નેન જલ ફીસ તરે ભરે,
નેનોકી ખુમારીસે જંગલ હરે હરે.
શુરા બે બેલ રનમે અપની ઊમેદસે,
જા જા બે શીપાઇઆં દીલ તેરેસે લગે.—શાવનકે.

ખમાચની દીપચંદી તાલનો ખ્યાલ.

અપને પીયાકે કારણ નીકસી મે ઢુંઢું નાગર વેલ,
હાંરે હાંરે જાની ઢુંઢું નાગર વેલ.—ટેક.
પાન જેશી પાટલી ઔર કેશર જેશો રંગ,
કેલ જેશી કામણી ઔર જુકું ઝુંક ડાલે અંગ.—અપને.

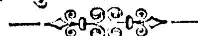
ખ મા ચ.

પ્રીત જોરેકી લાજ રખોરે શૈયાં,—પ્રીત જોરેકી.—ટેક.
પરદેશવા મત જાઓ રંગમેં,
વીનંતી કરૂં પડું તોરે પૈયાં.—પ્રીત જોરેકી.

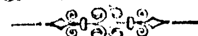
ખ માં ચ.

મારી ડાંબેબાંએ બોલે કાગ, સીરપર ગગરયાં.—ટેક.
હેજી મેરા શૈયાંને બાગ લગાયા,
છોતા દેવરાકે ગુલજાર.—સીર પર.

ખ મા ચ.

મીઠુવા મોયકુ તુરત મીલે, હે મા, કેસે કર જાઊં,
પનઘટવા પાણીઆં ભરનેકુ—મીઠુવા.—ટેક.
અગર દગરકે લોક સબ જાણે,
મેહરબાન નહી માને—ઓ મા.—કેસે કર જાઊં.

બે હા ગ.

તુમકો શરન આયે એબ્બીલાજ.—ટેક.
કામી ક્રોધી પતીત ઉધારે,
તુમતો ગરીબંનવાજ.—તુમકો.
દીનનાથ અનાઠકે શાહેબ,
ભગત વત્સલ માહરાજ.—તુમકો.

કામોદ કલ્યાનકી સ્વારી.—ટ્રેંક.

તુમ આવો મારે ઘેર તોરે કારણ ફૂલ્યાંવણ સેજ બનાવુ.—ટેક.
અનેક ભાંતનકી ચૂંદરી રંગા દે,
અન હો બલમા આછી નીકી મંગલ ગાવુ.—તોરે કારણ.

ધનાસરી કબીત.

મીંત્ર કહે મેરે મીંત્ર ઈમાની,
પારોસી કહે દેશ દેશ ફીરૈયાં,
તીરીઆ કહે મેરા સુગર સ્વામી,
વેપાર બનજકો જોબન ખેલૈયાં.
ભાઈ કહે મેરી બાજુકો મોહરો,
ભાન કહે હીરદેકો હલૈયાં.
બાપ કહે મેરો કુલ દીપાવન,
મૈયાં કહે મેરે નેન દુલૈયાં.
રૂસતમ સખી એ સોહાંગકી માયા,
જીસ ગાંઠ ગરથ રૈયાં રૂપૈયાં.

મલાર.

દમ બ દમ મેહા બરસત,
સો જી મેરા પીયા તરસત,
ચંદી જાંખી બીચ બાદલ ચમકત,
સો જી મેરા જુંદાઈ બીચ તલફત.

હોરી.

હોરી.

પીયા નહી આવે દુજી હોલી આઈ—ટેક.
પીયા બીન ડફ બાજે સો દુખ લાગે, રાગ રંગ સબ આગ લગાઈ. ૧
આંબાઈ મોહોરયો કેશર ખીલી, ફાગકો રૂત સબ મન ભાઈ. ૨
લીખ લીખ પતીઆં પીયા પર ભેજી, બાંચત નેનાં નીર બહાઈ. ૩

કાફી—અજીજો દીનકી ચોસર હોરીકી.

ચોસર ક્યું ન ખેલે પીયાકે સંગ બેરી નાર,
ઈસ અવસરકી નીફ્ત સાર જાણા. એ દીન હએ તીન ચાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૧

જો જીતે સો પીયાકુ જીતે, જો હારે સો રહે પીયા લાર,
તેરી તો સભી તરાંહ જીતહી જીત હએ. મત કર સોચ બીચાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે—૨

સાત પાંચકી કચ્ચી પક્કાં બાતેંસે હોવત હાર,
દાવ રખે સુરંગ હએ વહાંકો, ઓ જીતે સો બાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૩

અબતો અખીયા બંદ ચલે હો, કર રહે ધાંધલ રહાર.
જબ છક્કે છુટ જાવેગે તેરે, તબ ક્યા કરેંગી ખેલાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૪

આઠ જામ ઊનકી સુદઈ રાખો, એ જો ખોલે દસ દ્વાર,
નવ નીન્દ બારા સીદ્ધ હોવે, તબહી તુ ઊનકુ સમાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે—૫

ગ્રીષ્મ રૂતમે પ્યાસ બુજાવો, દસકુ લગાવો બાર,
તેરા ભલા ઈસીમે હએ પ્યારી. કામકી લે નરદ માર,
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૬

દસ હએ દ્વારે પાંચ તીન હએ, ઈન પંદ્રોકુ નેહાર,
ચૌદા ભવન તબહી ખોલે તુજકો, જો તુ તજે અહેંકાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૭

અબતો દોરંગસે એક રંગ હો જા. ઓર ન કર તકરાર,
જાકો સત્રે સોલે પીવાકો ઓર કરે પીયા પ્યાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૮

બારા હએ બાટ અઠારે હએ પેંડે, ઓર ચાલે હએ હજાર.
તુ ચલે ગુરૂકી બતાઇ ચાલે, હવાંહી તે ઊતરેંગી પાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે—૯

ઘડી ઘડી પલ પલ છીન છીન નીસ દીન પીરી પીરી પોકાર,
અાજ હરીયું જો મીલા ચાહે, સાંમ સુરત ચોપા ધાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૧૦

સબ કુછ પાસોંમે પાસેં હાથમે, ફેંકનકે મુખત્યાર,
આગીપે કછુ ઔર આવે કછુ, ઔર હવાંગી તે લાચાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે—૧૧
ઉમરવાલેકો બહોત સુઝત હએ, ઉસકા કહા મત ટાર,
જુગ જુગ જીવો અજીજોદીન કેં પર ઊઠના એક બાર.
ચોસર ક્યું ન ખેલે.—૧૨

લાવની.

લાવની.

નગુરેસે ભલાઇ કરતે નહી બુરાઇ નદયાને, આખર હુવા દુશમને.
સુનો હકીકત કહું મે યારો આગ લગીથી જંગલમે,
એક શાપ જલતા ઉશમે,
એક ઓલ્યા મરદ બુજોરગ ચલ્લુ જાતે થે રસતેમે,
પરા શાપકી નજરમે.
શાંપને દેખ પુકારા ઉનકું—આગ બહાર તમ કાહરો મુજકુ.
મેં નહી કાટુગા તમકું,
આઇ મહેર જદ કાહરા શાંપકું—રખાજી અરતી દરમ્યાને,
બચાઇ ઊનકી જાને.—નગુરેસે.—૧
શાપ નીકાલ કર ચલેજી જહાંશે અગન ચલતી રહી દુરે,
કહ્યા શાંપકુ જાવ દેહરે,
શાપ કહે મેં નહી નીકલુંગા લોહી ચાખે બીગરે,
પસી જી દીલમે ફીકરે.
કહવે ઓલ્યા શુનરે ભાઇ, મેં તેરેસે કયા કી બુરાઇ,
શાપ કહે તુને કીઇ ભલાઇ,
ભલાઇ પીછે હોએગી બુરાઇ—ચલા જી ઇશ દુન્યા મ્યાને,
અપના ઇનશાફ ચુકાવને.—નગુરેસે.—૨
બીયાબાનમે ઇન્શાફ લેકર ગયે જી દોનો જને,
જહાં નહી થા કોઇ ઇન્શાને,
બ્હેશ ચરતી દેખી ઉનોને બર જંગલકે દરમ્યાને,
ગયે જી ઉનકે કનેને,
જા, બ્હેશશે દોનો બોલે, શારી હકીકત કહી ખોલે,
હમારા ઇન્શાફ કરો અદલે,
કહ્યા બ્હેશને દીલમે તોલે—લગી જી ઇન્શાફ ચુકાવને.
મેરી હકીકત લેઓ શુનને.—નગુરેસે.—૩

મેંશ કેહવે શુનરે ભાઇ મેં થી ખ્યાવનકે ખરકુ,
  દુધ પીલાતી થી શબકુ,
જુવાન થી જદ બચ્ચે જનકર ન્યાલ કર દીયા ઉનકુ.
  જદ લગમાન થા મુજકુ.
હુઇ બુઢ્ઢી જદ નીકાલ દી, મેરી ખબર કીશીને ના લી.
  ભુખ પ્યાશશે હેરાંન હુઇ,
ભલાઇ કર મેં બુરાઇ પાઇ—એશી જાતે હે ઇન્શાને.
  મત છોરો કાતે બીને.—નગુરેસે.—૪

એક શાહેદ મીલા આગે તીન શાહેદ બાકી રહે,
  ફેર ઓ બરકે પાસ ગયે.
દોનો જનને જાકર હજી ઓ દરખત નીચે ખરે રહે,
  અપના હાલ શબ સુનાયે.
સુનો હકીકત બરને કહ્યા, બેઠા મુશાફર મેરી છાયાં.
  મેરી છાંયીમેં આરામ પાયા,
તાર પાંત ઓ રમુજે શતાયા, એશા ઇન્શાફ કીયા ઉનને.
  નહી છોરો કાટેબીને.—નગુરેસે.—પ

દો શાહેદ જદ બાકી રહે હોકમ હુવા થા કુદરતસે,
  ભેજે ફીરસ્તે જલડીસે,
આદમીકા શરૂપ લેકર જા મીલા તમ ઉનોસે,
  નયાવ ચુકાના હેકમતસે
ફીર ઓ ફીરસ્વે મીલે આકર, શારી હકીકત શુની બોલે કર.
  બીના દેખે હમ માને કયું કર,
નજરાં દેખી હમ માને લગે ફીરસ્તે યું કેહને.—નગુરેસે.—૬

કેહવે ફીરસ્તે સુનરે ઓલ્યા બાત હમારી સુન લેના.
  શાંપ જહાં થા વ્હાં રખના,
હમારી નજરાં હજુર હશે તું અગન બહાર નીકાલના,
  એશા ઉનોને કીયા બ્હાના.
ફેર ઓ ન્હારો ચલે વ્હાંશે જલતી અગન ગયેપાસે.
  શાંપ નીકલા અસ્તીનમેશે,
અગુનમે ગયા જલડીસે, જલતા શાંપકા બદને,
  લગે ફીરસ્તે દેખને.—નગુરેસે.—૭

લગી આગ જદ પુગી શાંપર્કુ ઉશ ઓલ્યાકુ,
આગ બહાર [illegible]
કેહવે શીરસ્તે સુનકે ઓ[illegible] આમકે [illegible]
જલને દેખો [illegible]
શચ્યા થા શચ્યા હો ગયા, [illegible] કુ ડાર [illegible],
દગા કર મુજી કેહલાયા [illegible]
મારના જદશે ફરમાયા, કેહતે શા[illegible] [illegible],
કરું ગાના સબ [illegible]

લાવની.

જીંદગી હોગી થોરી બંદગી કરે શા[illegible] શંતો
દુન્યાહે દો દીનકી, મત [illegible]
ફેર ફેર એ વખ્ત નહીં પાવેગો ગાફેલ તમ ચેતો,
કરો જીકર શાવનકી મેહશમે જાયા ચાયો તો,
છોર દેખો બુરા કામ દીલમે ભલે કામ ચેતો,
નેકી બદીકી લગી હે બાજી શ[illegible] તો,
કુછ્ભી દીલમે હોશબાર હો [illegible] બાલેચ્કે પુતો.

દુન્યા હે દો દીનકી.

ગર શમદમે ગરક હો રેહો શાહેબકે ભગતો,
જદ ઉતરોગે પાર તમકુ કેહતા હું મે તો,
પરી ગફલત જંજાલ નહી કુછ શમજતે તમતો,
વીના બંદગી નહી છુટોગેરે મદનકે માતો,
પર માર જદ મરતા ભુલેગે દુન્યાકે મરતો.

દુન્યા હે દો દીનકી.

ગરરી મત કર ગ્યાની ધ્યાની શાધુ શમરતો.
ગરૂર હોગા ખોતા શુનો રે રૂશી મુની મ તો,
આધીન હો રેહવો રે ખુ[illegible] ગ્રાર અબ બુતો.
ખુશીમે હે નફા અગર તમ દીલમે શમજોતો,
નેકી હમેશાં કરો બદી તમ છોરો [illegible]

દુન્યા હે દો દીનકી.

શાહલી જીવન કેહવે શુનો તમ ગુરૂકે પુતો,
ઢોંગ ધતુરા કર કર મત તમ દુન્યાકુ ધુતો,
બેદરશકની શુનો ભજાલુ શેતાનો ભુતો,
કાલાભાઇ કેહવે શુનો તોરેકે કાતો,
ખુશી તરાંકે છંદ કહો નહી [illegible] કાંતો.

દુન્યા હે દો દીનકી.

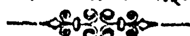
લાવની.

નગર તુમારા રખો મુશાફર ચલે વતન અપણે,
બોલા ચાલા માફ માલીગે ફીર કબ્બુ શપને.
હમ પરદેશી પંખી મુશાફર આયે શેલાની,
રહે તુમારી બસ્તી જબ લગ થા દાના પાની,
યાદ કરો કોઇ દીન તુમારી હે બાત જીંદગાની,
ભલે થે યા બુરે રખ્યો માયા મેરબાની.
જુદાગીકે શબબ હમારા લગા જીવ તપને,
બોલા ચાલા માફ.—૧

ચંદ રોજ હયાં ફજર ઉઠ હમતો ચલનેકે,
વતન હમારા દુર ફેર પીછે નહી વલનેકે,
બીલ મુરજાયા ફીર શો ફેર નહી બીલનેકે,
અબી મીલે હે યારો ફીર નહી મીલનેકે.
નહી કીસકા અખ્તાવાર જો કુછ બના કીયા રબને,
બોલા ચાલા માફ.—૨

પરદેશી પ્રીત શખીરી નહી કચુ કામકી,
મેં તો કર પસ્તાઇ તુજે હે કશમ રામકી,
પીત લગા કર મેરે નહી એ આરામકી,
યાદગારી દે ગયા કુછ દોવા શલામકી.
લગી દુન્યાકી માયા કલપના લગી જયું કલપને,
બોલા ચાલા માફ.—૩

ઇશ દુન્યા દરમ્યાન વતનદાર નહી કોઇ રેવાશી.
આજ ચલે કોઇ કલ મુશાફર હૈ શબ પરદેશી,
શુન બંદે એશબર ઇમાન શાબેત વીશવાશી,
શાહલી જીવન કેહવે દીલ મત કરના ઉદાશી.
મોરત લોકમે જો આયા શો શબ મર ખપને,
બોલા ચાલા માફ.—૪

લાવની.

અજબ બના તન આજ શીફત મેં કીયા કહું ઉનકી,
હો જાવેગા ફના હીકમત ના પાવે રબકી.—ટેક.
નીરગુન વહાગયા આયા પઠાંણુ ડાલા મજબુતે,
તીનશો શહાથ તખ્તે જરે તાન તુતક શાબુતે,
કબુશા કજતવા કે શબ દવા માલ કર ઉઠાવતે,
વીન ડોલ વીન ગુન લગે નવ મહીને ઉસે બનતે.
નવ નારી નવ જરા બાવન કરી દસ બીરકી,
હો જાવેગા ફના.—૧

જીવાજી નબોદા આજમે ઉસકા અમલે,
કરમ કરાશી મન માલમ દેખો કેઆાશ અકલે.
હક નામકા ઉકા નેહતા ઉસકી આગલે,
પાંચ પચીશ બગાશી કામ કરતે તડેલે.
કીશમત રાજ ભંડાર બીજમત દાના પાણીકી,
હો જાએગા ફના.—૨

શમાંન હે શુકાન બકરા પકરના હથીકે,
મોશ દામન શમાલ કર દર રબ દો હાથેકે.
સુરત પાજરી બેઠા નજર ઓ ચોતરફ દેખે,
ચીત ડુંગરી બગા લેતાં પાણીકા ઠાગે,
કીમત હાંજાં મત છોર યારી માંગી શાયબકી.
હો જાએગા ફના.—૩

અમર તુજ બ્હાણુ ચોરી યા મીલે શહેતાની,
ધ્યાન ધ્યાનકી માર તોપાં કર દે ધુલચાંની,
ખોદા નામકા વાવતા તું હકાર શુલતાની,
ચલા જા લાશકશે તુજકુ અમનો અમાની.
બારેકી શહી કર શલામી લે તું બંદરકી,
હો જાયગા ફના.—૪

ફુન્યાકે દરયાવમે આજ હે બેશુમારે,
જીશકુ બંદર હાથ લગા કર આયા શફરે,
જા કર કોઇ ગરક હુએ જુલમાત અંદરે,
મેરે આજકુ પાર ઉતારો પરવરદેગારે.
શાલી જીવન કેહ કાલા આજમે ભરો માલ નેકી,
હો જાયગા ફના—૫

લાવની.

નીરગુન પોરકા દરજી કીયા તન જામા તેઆરે,
ખુબ કરે ચતરાઇ ફાટ જાવેગા આખરે.—ટેક.
કપરા લાયા ભર કર ઉને ઓઢ હાથ પુરા,
દરજી ઓર દરજન દોનો મીલ કર વેતરા,
ગજ ઓર કતરણીકા સબ સુમાર હે શારા.
ગ્યાન કેરી શુઇ પીગાયા શોહનકા દોરા.
દોર જમ્યા દેખો છશો ગજ એકીશ હજારે,
ખુબ કરે ચતરાઇ.—૧

કમરકા શુમાર કરતી ચોવીશ તશુકી,
ચોલી ઉનકી લંબી પુરી એકવીશ તશુકી,
બાકી કપરા દામન મ્યાને હેકમત દરજીકી,
નવ બંદ ખુબ લગે શુક્રતમે કયા કહુ ઉનકી.
બના ચેરદાર જામા પચરંગ અજબ ગુલજારે.
ખુબ કરે ચતરાઇ.—૨

તન જામેકે તહીં પરપચ મગજી શંજાબે,
જામા બના તૈયાર લગાઇ બાયા કીજે બે,
અરે જોબના ભુરે કે જોરા બાશા ગયા બે,
પેરણુવાળા જામાકા કોઇ સંચલ અજબે,
તરેહ વજેસે રેહતા કીસે નહીં આતા નજરે,
ખુબ કરે ચતરાઇ.—૩

જાંન કે તહીં તાંકે લાગે તીનશો શહાંમે,
બના ગીરદાર જામા ગીલે તે સૌદા પાડે.
સીવતે લગે નવ મહીને બનાયા ઉસી વખતે,
સાહેલી જીવન કેહેતે આ તો જાયગા ફાટે,
કાલાભાઇ કેહવે ધન ધન તું કીરતારે,
ખુબ કરે ચતરાઇ.—૪

બારા માસી.

કારતક.

સુનીયો સખી રે સૈયાં મુજ દરદકી બાતાં,
પ્રીતમને મેરે સીર કયા કયા કીયા રે ઘાતાં.
મુજકો યું દે દીલાસા સાજન સફર ગયેરે,
પરદેશ જાકે બયેઠે, મુજકો બીસર ગયેરે.
ઠરાવ થા મીલનકા અવ્વલ મહીને અંદર,
આશા મૈં રખકે બૈઠી સાજન મીલેગે આ કર.

અવ્વલ મહીના આયા ફેર કારતક કેહેલાવે.
સાજન મુઝે મીલે નહીં રોના મેરા ન જાવે.
અફસોસ ઔર નીસાસે ભરતી ફીરૂં અકેલી.
સાજન બીના રે સૈયાં ગમતી નહીં હવેલી.
લાલી મુઝે લગાકે લાલન કીધર ગયા રે,
પ્રીતી મુઝે દેવાની કીસ મુલક જા બસા રે.
કાગજ લીખું પીયા પર જાને ન કોઇ પાવે.
દુઃખ દરદકી રે બાતાં પીતમકો કૌન સુનાવે.
એ કારતક મહીના દીલ બીચમે ગભાયા.
સાજનને છોડ મુઝકો કીસ સંગુ દીલ લગાયા.

માગસર.

એ માગસર મહીના ફીર દુસરા હુએ ભારી,
સાજન બીના કરે હુએં દીન ગત નયેન જારી.
મુઝકું પ્યારી ઠંડુ મૈં ઇતના જુલમ સો કીયારે.
મએં મુનીજર દરસકી કીયો કરમ પીયા રે.
દુબલા બદન હુએ મેરા કયું કર યે ઠંડ સહુંગી,
સાજન બીના અકેલી કીસકો યે દુખ કહુંગી.

પોસ.

દો માસ ગએ ગુજર કર તીસરા યે પોસ બેઠા.
સાજન દરસ દીખાવો દીલકો કરૂં મએં હેઠા.
યે પોસકી રે ઠંડી કહો કીસ તરેહ નીકાલું.
જોબન જવાની પીયા બીન મેં કીયું સંભાલું.
આનન્દ કરીબ તેરે, ચલીયાસો પુછ ન મેરા,
મૈં દરસકી દીવાની, દેખું મૈં દરસ તેરા.
દીન હો ગયારે છોટા, લંબી રેન ન જાવે.
અખ્યાં મૈં મીચ દેખું, સ્વપને પીયા ન આવે.
એ પોસ મહીના, જલતા મેરા જીઆ રે.
સમજા રખું મૈં દીલકુ માહમે મીલંગે પીયા રે.

માહ.

એ માહ મહીના ચોથા, બીલી હે ફુલવારી,
સાજન બીના કીસીકી કરતી ન ઇન્તેજારી.

નરગેસ ને બેલ-મરવા ચંપા ઓર ચમબેલી,
પીયા બીનસે ખુશ ન આવે, રોતી ફીરૂં અકેલી.

ગુલદાવરી ઓર લાલા, એ મોગરા હજારા,
સારા બગીચા જુઠા, પીતમસે હે જુદારા.

દરસન દેખા રે સાજન, કીતના મેં દુખ કહું રે,
દીન રાત મેં તરપતી, ટુક નીંદ સો રહું રે.

યે ઠંડ સબ ગુજર ગઇ, સીઆલા હુવા હે પુરા,
ચોથા મહીના ગુજરા, દીખનાવો અબ જોરુરા.

ફાગન.

ફાગન એ પાંચવેકી. ધુપાં ઓર હે ગરમી,
સાજન કપત્ત નીકાલો, દીલપર રખો સો નરમી.

સખીઆં સબી આપસમે, ખેલેં પીયાસે હોલી,
અત્તર દીગર ગુલાબાં, સનદલ ભરી હે ચોલી.

ઇસ રાગમે પીયા બીન, રોતી સો મેં ખરી રે,
લાગી અગન બદનમે મુંપર સો ગીર પરી રે.

ચૈતર.

ચૈતર છોડકી અબ રે, મુજકુ હૈઆ જખમ કારી,
દેખું દરસ સલુના પીયા પર મૈ જાઉં વારી.

ઠંડક કીદર ન પાઉં, દેખું અગન બરસતી,
સાજન બીના રે સૈયાં, મર જાઉંગી તરસતી.

સાજન એ સાચ બોલો, કીસ જાગે તુમકું પાઉં,
કુરબાન હો કર દીલસે, કદમોપે સીર નમાઉં.

સૈયાં મેરે બદનમે, જી અબસો નહી કહા રે,
અફસોસમે પીયાકે, આધા બરસ ભયા રે.

વૈસાખ.

વૈસાખ સાતવેંકી ગરમીસેં ઝાડ સુખે,
કુપાં પરે ગઝબકી, પાની બીના હુએ લુખે.
પતે હરે સો જડ ગયે. ઝાડ હુવે હે ખાલી,
થડ હો ગયે ધુંધુલે, રેહ ગયી બકાત ડાલી.
સુખા જંગલકુ દેખા, હુએ બદ સો મેને ખાઈ,
તાકત નહી મુજે રે, અબ કેઆ કરૂં ઇલાહી.
નીલા જંગલકુ દેખા, ફેર કર રખી મેં આસા,
વૈસાખ મહીના ગુજરા, સીધા પરેગાં પાસા.

જેઠ.

એ જેઠ આઠવેંકી, મુજપર પડી રે સખતી,
પીતંમને પર હોઇરે, એૈસી મેં કેયા નબખતી.
જંગલકે ઝાર સબ પર, કોયલ ઔર મોર બોલે,
પીઊજીકા નામ મીઠાં, લીઆં શકરસે ઘોળે.
સંખીયાં સતી કરૂં મેં, કીસને ન ભેદ પાયા,
જાકે મેં પુછું સબકું, સાજન કીને છુપાયા.

આસાર.

નવેં અસાર કેરે, બાદલ હુવે હુએં કાલે,
રાતાં મોલી અંધેરી, સબને સો ઘર સંભાલે.
મેદક ઔર પપૈયાં દાદાર સો બોમ લાયા,
બીજલી કરે ઝબુકે, મેળવા અસાર આયા.
બાદલીઓ કર કરે, જીજી બાજતી હુએ નોબત,
મુજકું ખરી ઠંડુ મેં સાજન કરો મોહોબત,

શ્રાવન.

દસવેં શ્રાવનકી, લાગી મુજે ઝરી રે,
પીઊજીકે નામ ઉપર, સમરન સદ કરી રે.
બાદર પેદર બીરાદર, ફરજંન સગે સબી રે,
મેરા દીલ લગા પીયાસે, સારોંકું મએં તજી રે.
નદીઆં તલાવ નાળેં, સબમેં ભરા હે પાની,
કડકે ગગંન ધમકસે, મએ હો રહી દેવાની.

બારા માસી.

ભાદરવો.

ભાદું અગીઆર વેંકી, આ કર ઘટા બની રે,
ઢુંઢું કીસી ઘટામે, કહાં હએ મેરા ધની રે.
અએ નોએ ફજલે પરજો ઝાર થે તવાઇ,
સાજંન મેરે ન આપે, કીતી અજબ નવાઇ.
પાકે સબી અનાંજાં, ખેતુંમે પાએમાલે,
તોતીઆંકે હાએસે, લગતે જીગરમે ભાલે.

આસો.

આસુ એ બારવેંકી, મુજકુ બરીરે આસા,
સાજન સતી મીલનકા, મુજકુ હુવા દીલાસા.
મુજ દીલમે હુઇ ખુશાલી.પીતંમકુ અબ મેં પાઉં,
સાજનકી હુઇ બધાઇ, બેઠી મએ ગીત ગાઉં.
કપરે સો સબ જરીંકે, તનકે ઉપર કાએ રે,
પીઉજીકે નામ ઉપર, ખેરાત કર દીએ રે.
પેની જો સબ જરીના, જરકા ગુલાબ તન પર,
બીજલી સો હુઇ ખરી રે,ભાઉં પીયાકે મન પર.
હુરાં વ પરીઆં, સબસે બની મૈં આલા.
સાજનકી દુક નજરસે, હએ તાજકી વ લાલા.
ગુજરે મહીને બારે, તબ તક એહ દુખ સહા રે.
સાજનને પીઆર કીતા, દુખ દર્દ સબ ગયા રે.
મુજકુ મીલા દીયા રે, વૈસા મીલાવે સબકો.
પુરી હુઇ રે આસા, હકસે ઉમેદ રખો.
પરદેસ જો ગયા રે, ઉમેદ તુમબી રાખો.
ઉમેદ હએ મીલનકી, સખતીકુ તુમ ન ચાખો.
હકને ઉમેદ કલકી, કીતી હે પુરી સારી,
સૈયાં એ સાચ માનો, ખાવીંદ હએ હજુરી.
ઇશ્ક હકોકી સાચા, જો કોઇ કરે સો ગાજી,
દુનીઆંમે મત લોભાના, બેફાયદા મીજાજી.
કીતા હે શેખ દીનને, આખર કલામ પુરા,
કરીઓ કરમ કરીમા, દીલ હો ગયા હે ચુરા.
પરવરદેગાર મેરા, નેકી ઇમાંન દીજે,
ઉમેદ હએ મુજે યું જીનત નસીબ કીજે.

ઇન્દર સભા

ઊર્ફે

ગુલફાંમો સબ્જ પરી.

નાટક દો બાબકા.

મુસન્નીફ કીયા,

આગા હસન મુતખલ્લુસ બ અમાંનત

ઔર

છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંણી ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જબાંને ઊરદુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

બએત.

અંદર જમીંકે ઇશ્ક હએ ઇશ્ક આસમાનમે,
કુછ ઇશ્કકે સીવા નહીં કૈનો મકાંનમે.

મુંમબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હએ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૩ ઈંગ્રેજી.

નખ્તએ નાટક.

ઈન્દર ....પરસ્તાંનકા બાદશાહ.

ગુલફાંમ.................... ......આખતર નગરકે બાદશાહકા લડકા.

કાલાદેવ............................ઇન્દરકે અખાડેકા ખીજમતગાર

લાલદેવ............................ઇન્દરકે અખાડેકા દુસરા ખીજમતગાર.

સબ્જપરી.................. ....મઆશુકે ગુલફાંમ—રફકાસાને બજ્મે ઇન્દરકી અફસર.

પોખરાજપરી............................બજ્મે ઇન્દરકી મુગન્ની.

લાલપરી........................ „ „

નીલમપરી...................... „ „

દેવો—પરીયાં—વગઍરા.

મુકાંમ

પરસ્તાંન—સંગલદીપ—અખતર નગર.

ઇન્દર સભા
ઊર્ફે
ગુલફાંમો સબ્જપરી.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

બા મ.

[આરામ ફરમાએ હુવે નજર આના શાહજાદે ગુલફાંમકા બાંમ પર, આના સબ્જપરીકા બરાએ સએર આદમજાદોંકે મુલકમે, ઔર આશક હોના શાહજાદે ગુલફાંમ પર.]

પીલુ—ઠુમરી.

સબ્જપરી——મોરે બાંકે સાંવરીયા ઓ સૈયાં મોરા,
તુને મોરા મન હર લીનો.—મોરે.
ચાંદસા મુખડા, મીર્ગ જેસી અંખીયાં,
લાગી મોરી નજરીયાં, ઓ સૈયાં મોરા.—મોરે.
બલ બલ જાવું, ઉઠવા મંગવાવું,
જાનું તોરી કદરીયાં, ઓ સૈયાં મોરા.—મોરે.

[સબ્જપરીકા વાસ્તે નીશાનકે અપના છલ્લા નીકાલ કર ગુલફાંમકો પહેનાના.]

કલ્યાંન—ઠુમરી.

છલ્લા હમારા યે યાદ રખના,
યે યાદ રખના, યે પાસ રખનાં.—છલ્લા.
ચુન ચુન કલીયાં, મએં સેજ બીછાવું,
ઓ સોનેવાલે, સો જાનેવાલે, મન્ન લેનેવાલે,
યે યાદ રખનાં.— છલ્લા.

[રવાંના હોના સબ્જપરીકા ગુલફાંમકે હાતોંકો ચુમ કર.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

જંગલ.

[આંના ઇન્દરકા બરાએ સએર.]

કલ્યાંન.

ઇન્દર——રાજા હું મએં કૌમકા ઔર ઇન્દર મેરા નામ,
બીન પરીયોંકે દીદકે નહીં મુઝે આરામ.
સુનોરે મેરે દેવરે દીલકો નહીં કરાર,
[દાખેલ હોના લાલ દેવ ઔર કાલે દેવકા.]
જલ્દી મેરે વાસ્તે સભા કરો તૈયાર.
તખ્ત બીછાવો ઝગમગા જલ્દીસે ઇસ આંન,
મુઝકો શબ ભર બએઠના માહફીલકે દરમ્યાંન.
મેરા સંગલદીપમે મુલકોં મુલકોં રાજ,
જી મેરા હએ ચાહતા જલસા દેખું આજ.
લાવો પરીયોંકો મેરી જલ્દી જા કર હાં,
બારી બારી આન કર મુજરા કરે વહાં.
[હોના રવાંના ઇન્દરકા મએ દેવકે.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

દરબાર.

[ચોબદારો વ દેવ દરબારીયોંકા દસ્ત બસ્તા ખડે રહેના, સબકા ઇન્દરકી આમદ ગાંના.]

ઝીંઝોટી—ગઝલ.

જુલવા જો ઉસને દીખાયા.—તર્જ.

સબ——સભામે દોસ્તો ઇન્દરકી આમદ આમદ હએ,
પરી જમાંલોંકે અફસરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે,
ખુશીસે રહેં રહેં લાજીમ હએ સુરતે બુલબુલ,
અબ ઇસ ચમનગે ગુલેતરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે.
ફરોગે હુસ્નસે આંખોંકો અબ કરો રોશન,
જમીપે મેહેરે મુનવ્વરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે.
ગઝબકા ગાના હએ, ઔર નાચ હએ કયામતકા,
બાહારે ફીતનએ મહેશરકી આમદ આમદ હએ.—સભામે.
[આના રાજા ઇન્દરકા, ઔર તખ્તપર રૌનક અફરોજ હોના, સબકા બ દસ્તુર મઆમુલકે પુખરાજપરીકી આમદ ગાંના.]

કાફી—ગ઼ઝલ.

સબ——માહ઼ફીલે રાજામે પુખરાજ પરી આતી હએ,
સારે માઅ઼શુકોંકી સરતાજ પરી આતી હએ.—માહ઼ફીલે.
ઉસકા સાયા ન કભી ખ઼ાબમે દેખા હોગા,
આદમીજ઼ાદમે વો આજ પરી આતી હએ.—માહ઼ફીલે.
દૌલતે હુસ્નસે હો જાએગા આલમ મઅ઼મુર,
કરને ઇસ બજ઼મમે અબ રાજ પરી આતી હએ.—માહ઼ફીલે.

[આના પુખરાજપરીકા સુરોદો રક઼સ કરતે હુવે.]

જીલા પીલુ—ગ઼ઝલ.

પુખરાજ પરી—

ગાતી હું મએં ઔર નાચ સદા કાંમ હએ મેરા,
આફ઼ાક઼મે પુખરાજપરી નાંમ હએ મેરા.—ગાતી.
ફ઼ંદેસે મેરે કોઇ નીકલને નહીં પાતા,
ઇસ ગુલશને આલમમે બીછા દાંમ હએ મેરા.—ગાતી.
મએં લાખકી દો લાખકી પરવા નહીં રખતી,
કારૂંકા ખ઼જ઼ાના અજી ઇનઆમ હએ મેરા.—ગાતી.
કહેતે હએં જેહાંમે જીસે હનસાં ગુલો સુમ્બુલ,
વો રૂખ઼ હએ, વો ગેસુએ સીઅ઼ાહ ફ઼ાંમ હએ મેરા.—ગાતી.
બદમસ્ત મુઝે દેખકે હોતી હએ ખ઼ુદાઇ,
મઅ઼મુર મએ હુસ્નસે કયા જાંમ હએ મેરા.—ગાતી.

[ઇન્દરકા પુખરાજ પરીકો નજ઼દીકા
બુલા કરઇશાબાશી દેના.]

જીલા—પીલુ.

રાજા ઇન્દર દેસમે રહું ઇલાહી શાદ,
જો મુજસી નાચીજ઼કો કીયા સભામે યાદ.
કીયા સભામે યાદ મુઝે રાજાજીને આજ,
દૌલત માલ ખ઼જ઼ાનેકી કબ હું મએં મોહ઼તાજ?

જીલા—ઠુંમરી.

આઇ હું સભામે છાંડકે ઘર, કાહુકી નાંહીં મોહે આજ ખ઼બર—આઇ.
ચેરી હું તોરી મએં રાજા ઇન્દર, રખના દીન રએન દયાકી નજર—આઇ.

જીલા—ઠુંમરી.

રૂત આઇ બસંત અ઼જબ બહાર, ખ઼ીલે જર્દ ફ઼ુલ બરેકે ડાર.—રૂત.
ચીટકો કુસુંમ્બા ફ઼ુલ લાગી સરસુ, ફ઼ૈકત ચલત ગેંદુકે બહાર.—રૂત.
ઉરકે દવારે માલીકો છોડા, ગરવા ડારત ગેંદનકે હાર.—રૂત.

પરજ કાલીંગડા—હોરી.

પા લાગું કર જોરી, શ્યાંમ મોસે ખેલો ન હોરી.—પા.
ગઉવે ચરાવન મએં નીકસી હું, સાસ નનન્દકી ચોરી,
સગરી ચુંદરીયાં ન રંગમે ભીગાવો, ઇતની સુનો બાત મોરી.—શ્યાંમ.
છીન ઝપટ મોરી હાતસે ગાગર, જોરસે બૈયાં મરોરી.
દીલ ધડકત હએ, સાંસ ચડત હએ, દેહ કમ્પત ગોરી ગોરી.—શ્યાંમ.

[પુખરાજ પરીકા રકસ કીયેકે બઆદ તખ્તકે નજદીક જા કર આદાબ બજા લાના, રાજા ઇન્દરકા ખુશ હો જાના.]

પરેજ કાલીંગડા—ઠુંમરી.

ઇન્દર—

ખુબ રીઝાયા નાચકે ગાકે, પહેલુમે મેરે બએઠ તુ આકે—ખુબ.
ખુશ હુવી તુઝસે મેહફીલ સારી, અબ હએ નીલમ પરીકી બારી-ખુબ.

જીલા—ગઝલ.

સબ————સભામે આમદે નીલમપરી હએ,
સરાસર વો નજાકતમે ભરી હએ.—સભામે.
સીતારોંકી ઝપક જાતી હએ આંખેં,
વો ઉસકે બરમે મલબુસે જરી હએ.—સભામે.
ગઝબ ગાંનાં હએ ઔર ઉસકા ચમકના,
કભી જોહરા કભી વો મુશતરી હએ.—સભામે.
તમામ ઉસકે હએં આજા શોઅલએ નુર,
શરારત કુટ કર ઉસમે ભરી હએ.—સભામે.

[આના નીલમપરીકા સુરોદો રકસ કરતે હુવે.]

જીલા પીલુ—ગઝલ.

નીલમપરી—

હુરોંકે હોશ ઉડતે હએં ઊડનેકી શાન પર,
નીલમ પરી હએ નામ મેરા આસમાન પર.—હુરોંકે.
અલ્લાહાકે કરમસે જમાનેમે હએ ઉરૂજ,
ઝુકતા હએ સર ફલકકા મેરે આસ્તાંન પર.—હુરોંકે.
ઇનસાંકી કયા હએ અસલ, કે પુતલા હએ ખાકકા,
જીન ખેલ જાતે હએં મેરી ઉલફતમે જાન પર.—હુરોંકે.
નીલમકો ચુમ ચાટકે આંખોંપે રખતે હએં,
શોહરા હએ મેરા જૌહરીયોંકી દુકાન પર.—હુરોંકે.

જીલા—પીલું.

મએં ચેરી સરકારકી, ઔર તુમ રાજોંકે રાજ,
ગાનાં મુજ મઆશુકકા સુનો ગૌરસે આજ.
સુનો ગૌરસે આજ મેરા રાજાજી ગાનાં,
નાંચકી છલબલ દેખ કર દેખો બતલાના.

કાફી—હોરી.

કાંહાનાંકો સમજાવત ન કોઈ,
અંગીયાં રંગમે ભીગોઇ, મોરી ખીર્જમે પત ખોઇ.—કાંહનાંકો.
આજ સખી હમ ઘરમા જાકે, પ્રીતકી જાનકો રોઇ,
અબીર ગુલાલ છીડાવન ખાતર, મોહ આંસુંવેંસે ધોઇ,
બદન માટીમે મીલોઈ— કાંહનાંકો.

[નીલમપરીકા દસ્તબસ્તા ખડી રહેના, ઇન્દરકા ઉસકે નાચો ગાનેપર મરહબા કહેના]

જીલા—ઠુમરી.

ઇન્દર—

દીખા ચુકી તુ કરતબ સારે, પહેનુમે અબ બએક હમારે.—દીખા
કીયા સભામે તુને નામ, અબ હએ લાલ પરીકા કામ.—દીખા.

દેસ—ગઝલ.

સબ—

સભામે લાલ પરીકી સવારી આતી હએ,
જમાને રંગ અબ ઇન્દરકી પ્યારી આતી હએ.—સભામે.
શફ્કુમે આએગા ઝુરમટ નજર સીતારોંકા,
પહેનકે સુર્ખ વો પોશાક ભારી આતી હએ.—સભામે.

[આના લાલપરીકા નાજો અંદાજસે.]

જીલા પીલુ—ગઝલ.

લાલપરી—

ઇનસાંકા કામ હુસનપે મેરે તમામ હએ,
જોડા હએ સુર્ખ લાલ પરી મેરા નામ હએ.—ઇનસાંકા.
યાકુત જરબરીદ હએ સરકારકા મેરે,
નૌકર અકીક લાઅલ બદખશાં ગુલામ હએ.—ઇનસાંકા.
આશકકો કતલ કરતી હું અબરૂકી તેગસે,
દીન રાત મુજકો ખુન બહાંનેસે કામ હએ.—ઇનસાંકા.
પોશાક મેરી સુર્ખ હએ, મુખડા હએ ચાંદસા,
દેખો શફ્કુ[illegible] રાતકો માહે તમામ હએ.—ઇનસાંકા.

જીલા પીલું—ઠુંમરી.

બએહીથી મએં કાફ્મે જોડા પહેને લાલ,
યાંહાં બુલા કર આપને બડહા દીયા એકબાલ.
બડહા દીયા એકબાલ કે યાંહાં મુજકો બુલવાયા,
સમા સભાકા આજ બહોત દીન બઆદ દીખલાયા.

દેસ—ઠુંમરી.

મારે જોબનમે હએં લાલ જડે, બહોત ખરે ઓ માહારાજા.—મારે.
કાહુ મુંગા કાહુ ચુની કહત હએ, પરખનવાલોંપર ગાજ પડે,
બહોત ખરે ઓ માહારાજા.— મારે.

કાફી—હોરી.

લાજ રખ લે સ્યામ હમારી, મએં ચેરી હું તેહારી,
જરા દે સમઝ કર ગારી—લાજ.
અબીર ગુલાલ ન મુખપર ડારો, ના મારો પીચકારી,
આધી દેહ સબ દેખ પડેગી, સારી ભીંગાવો ન સારી,
કહેંગે લોગ મતવારી.—લાજ.

[ધુન હોરીકી સુન કર રાજા ઇન્દરકા ખુશ હો કર મરહબા કહેના.]

પીલું—ઠુંમરી.

ઇન્દર—

કાટી રાત મજેહમે સારી, બએઠ મેરે પહેલુમે પ્યારી.—કાટી.
બહોત લડાઇ તુને જાન, અબ હએ સબ્જપરીકા ધ્યાંન.—કાટી.

બેહાગ—ગઝલ.

સબ—

આતી નએ અંદાજસે અબ સબ્જ પરી હએ,
લબ સુર્ખ હએ, પર સબ્જ હએં, પોશાક હરી હએ.—આતી.
ફએરોજા ઉસે દેખકે ખા જાતા હએ હીરા,
ચેહરેમે જમરૂદસે સીવા જુહલગરી હએ.—આતી.
હંસતા હએ જમરૂદપ સદા ધાંની દુપટ્ટા,
કયા હુસ્નકે એકબાલસે સબ્જેકો ચરી હએ.—આતી.

[આંના સબ્જપરીકા નાજો અંદાજસે રકસકરતે હુવે.]

જીલા—ગઝલ.

સબ્જપરી—

મઆમુર હું શોખીસે શરારતસે ભરી હું,
ધાંની મેરી પોશાક હએ, મએં સબ્જપરી હું.—મઆમુર.

ક્યા અસ્લ હએ સબ્જેકી મેરે હુસ્નકે આગે ?
ફએરાજેસી ખુશ રંગ, જમરૂદસે ખરી હું.—મઆમુર.
લે લેતી હું દીલ, આંખ ફરીસ્તોંસે મીલા કર,
ઇનસાં હએ બલા ક્યા ? મએં નહીં જીનસે ડરી હું.—મઆમુર.
શોઅ્લા હએ, ભભુકા હએ, ગઝબ હએ મેરા ગુસ્સા,
જલ જાએ પરીજાદ જો મએં ગર્મ જરી હું.—મઆમુર.
જીન્દા ન રએગા મુઝે સુન લેગા જો રાજા,
શહેજાદએ ગુલફાંમકી સુરત પ મરી હું.—મઆમુર.
વો શમ્અ મએં, પરવાંનાં હું, વો સર્વ, મએં કુમ્રી,
વો ગુલ હએ જહાંમે, મએં નસીમે સહરી હું.—મઆમુર.

[સબ્જપરીકે ગાનેકી ધુનસે રાજા ઇન્દરપર નીન્દકા ગલબા હોના.]

જીલા—પીલું.

રાજાજી તો સો ગયે દીયા ન કુછ ઇનઆમ,
જાતી હું મએં બાગમે યાંહાં મેરા ક્યા કાંમ?

[જાના સબ્જપરીકા કાલે દેવકો ઇશારેસે બુલા કર.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

રાસ્તા.

[વારીદ હોના સબ્જપરીકા મઅ કાલે દેવકે.]

જીલા—પીલુ.

સબ્જપરી—સુનરે કાલે દેવરે તુ મેરી એક બાત,
આતીથી રાજાકે ઘર આજકી મએં રાત.
શહેજાદા એક બાંમ પર સોતાથા નાંદાંન,
જોબન ઉસકા દેખ કર નીકલી મેરી જાન.
ઉતરી અપને તખ્તસે તીર કલેજે ખાએ,
સોતાથા વો બેખબર હાત પાંવું ફએલાએ.
સુરત ઉસકી દેખકર દીલસે ગયા કરાર,
મુંહ પર મુંહ મએંને રખા, કીયા ખુગસા પ્યાર.
દીલ મેરા લગતા નહી માહજીનક દરમ્યાંન,
કાલેબ મેરા હએ યાંહાં, વહાં હએ મેરી જાંન.
ઉસકો ગર તુ લાએ ઉઠાકર જલ્દી યાર,
લોંડી મએં હો જાવુંગી તેરી બે તકરાર.

કાલા દેવ——ધરમે રાજાકે હએ તુ પરીયોંકી સરદાર,
તુજસે કર સકતા નહીં હરગેજ મએં ઇનકાર.
તેરી ખાતીર હએ મુજે સબસે યાંહાં સીવા,
પતા બતા મઆશુકકા લાવું અભી ઉઠા.

સબ્જપરી——જા તુ સંગલદીપસે અખતર નગરમે હાં ?
સોતા હએ એક માહરૂ લાલ મહેલ પર વહાં.
છલ્લા મએં દે આઇ હું અપના ઉસે નીશાંન,
સબ્જ નગુંકી આબસે તુ ઊસકો પએછાંન.

[આદાબ બજા કર કાલેદેવકા જાના, ઓર
ફીરફૈર શાહજાદે ગુલફાંમકો છપરખટકે
સાત સોયા હુવા લે આના.]

કાલા દેવ——લાયા શાહજાદેકો મએં જા કર હીંદુસ્તાંન,
તુ અપને મઆશુકકો અએ સબ્જપરી પએછાંન.

[જાના કાલે દેવકા.]

સબ્જપરી——યેહી શાહજાદા હએ મેરા યે હએ મેરી જાન,
યેહી મેરા દીલદાર હએ ઇસ પર મએ કુરબાંન.
સોતે હો કયા બેખબર છોડકે ઘરબાર?
આંખેં ખોલો લાડલે નીન્દસે હો હુશીયાર.

[સબ્જપરીકા શાહજાદે ગુલફાંમકો જગા કર
છુપ જાના, શાહજાદે ગુલફાંમકા અપનેકો
ગએર જગેમે પાનેસે હએરતમે આના.]

ભએરવી—ગજલ.

ગુલફાંમ——ઘરસે યહાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા મુઝકો !
કીસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુઝકો ?
હકને કયા ખ્વાબે પરેશાં યે દેખાયા મુઝકો !
નજર આતા હએ ન અપના, ન પરાયા મુઝકો !
બસમે જાલીમકે મુજે છોડ દીયા હાએ ! ગજબ,
ઢુંડને કોઇ પરસ્તાંમે ન આયા મુઝકો ?
હએફ ! સદ હએફ ! કીસીને ન ખબર લી મેરી !
કયા અજીજોને મેરે દીલસે ભુલાયા મુઝકો ?
નીન્દસે આંખ કીસીકી ન ખુલી કોઠે પર,
ઉઠકે મુજીકે ન સુંગલસે છોડાયા મુઝકો.

તા દમે મર્ગ અબ ઉમ્મેદ રેહાઇકી નહીં,
કીસ બલામે મેરે અલ્લાહા ફસાયા મુઝકો ?
મુખલસીકી કોઇ તદબીર બતાદો ઉસ્તાદ,
હએ બહોત ગરદીશે કીસમતને સતાયા મુઝકો.

[ગુલફાંમકા ગએર મકાનકો દેખ ઔરભી ઘબરાંના.]

બેહાગ—ઠુંમરી.

મુઝે કૌન ઘરસે લાયા યાહાં, બતાવો યે કીસકા હએગા મકાં?—મુઝે.
સબ પીછડે કોઈ સંગ ન સાથી, અઝીઝોંકો અપને પાવું કહાં?—બતાવો.
દીલકા કીસકો હાલ સુનાઊં, સર પર મેરે બાપ ન માં.—બતાવો.
ઘર જાનેકી આસ નહીં હએ, પડી કીસ મુસીબતમે મેરી જાં.—બતાવો.
ફસ ગએ હમ જાલીમકે ફંદે, કોઇ ઉસતાદસે કહીયો હાં ?—બતાવો.

[સબ્જપરીકા બાહેર આના, ગુલફાંમકા ઘબરાંના.]

ખમાંચ.

સબ્જપરી——દેખો તુમ મેરી તરફ ઘરકા લો મત નાંમ,
લેડકો મુઝકો જાન કર કરો યાંહાં આરામ.
જો હોના થા સો હો ચુકા જાને દો બસ ખએર,
ચલો, ફીરો, ખાવ, પીઓ, કરો બાગકી સએર.
બતલાવ અપના હસ્બો નસબ ઔર તુમ અપના નામ,
રહેતે હો કીસ કાંમમે, હએગા કહાં મુકામ ?

જીલા—પીલુ

ગુલફાંમ——ખીલવતમે મએં રહેતા હું, ઔર અએશ હએ મેરા કામ,
શાહજાદા હું હીન્દકા, નામ મેરા ગુલફાંમ.
તુ ઔરત હએ કીસ કૌમકી, અપના નામ બતા?
દોનો શાંનો પર તેરે નીકલા હએ યે કયા ?

સબ્જપરી——કૌમકી હુંગી મએં પરી, સમઝ ન તું હએવાંન,
યે દોનો પર હએ મેરે અએ મુરખ નાદાંન.
રહેતી હું મએં કાફમે, સબ્જ પરી હએ નામ,
રાજા ઇન્દરકે વહાં નાચ મેરા હએ કાંમ.

ગુલફાંમ——જલ્દી યે બતલા મુઝે દીલકો હએ વસવાસ,
મેરા આના કીસ તરહ હુવા હએ તેરે પાસ ?

સબ્જપરી——તુઝપર મએં આશક હુવી ચલતે ચલતે રાહ,
ઉઠા મંગાવાયા યાંહાં તુઝે ભેજકે દેવ સીઆહ.

[દેવકા નામ સુન કર ગુલફાંમકા ઘબરાંના, સબ્જપરીકા મનાના.]

ભઐરવી—મસનવી.

સરપે આંખોંપે કલેજેપ બીઠાવું તુઝકો,
આ મેરે પાસ ગલેસે મઐં લગાવું તુઝકો.
દીલો જાંસે મુઝે ભાતી હએ અદાએં તેરી,
પાસ લા ચાંદસા મુંહ લું મઐં બલાએં તેરી.
લેટ પહેલુમે મેરે ઘરકો મઐં આબાદ કરૂં,
તુઝકો લીપટાકે ગલે વસ્લસે દીલ શાદ કરૂં.

ગુલફાંમ——વસ્લકી તેરી કસમ ઘરમે હએ ખાંના મુઝકો,
ન ખબરદાર અભી હાત લગાના મુઝકો.
મુઝકો નાંદાં ન સમઝ, દુર હો, દાંનાં હું મઐં,
કૌમકી તુ જો પરી હએ તો સીયાંનાં હું મઐં,
બેસવા તુઝસી જમાંનેમે ન હોગી જીનહાર,
આપ બદનામ હુવી, મુઝસે છોડાયા ઘર બાર,
ભેજ કર દેવ મુઝે ખીંચ બુલાયા તુને,
આદમીજાદકો ફંદેમે ફસાયા તુને.

કાફી—મસનવી.

સબજપરી——જીન્દગીકા હએ મજા ઐસી મુલાકાતોંમે,
ચોંચલે મુઝસે બઘારો ન જરી બાતોંમે.
શુક્ર અલ્લાહાકા કર લડ ગઇ કીસમત તેરી,
યક બ યક મુઝસી પરીકો હુવી ઉલફત તેરી.
તુઝકો દીવાંને નહીં શર્મ જરી આતી હએ,
ખ્વાબમેભી કભી ઇનસાંકે પરી આતી હએ?
દેખ પચતાએગા મેરા જો બુરા દીલ હોગા,
વસ્લ તુઝકો ન પરીકા કભી હાસીલ હોગા.

ગુલફાંમ——ઘરકે છુટનેકા હએ ગમ આહો ફોગાં કરતા હું,
વસ્લકા વાઅદા મઐં ઇસ શર્તસે હાં, કરતા હું.
સુની ઇન્દરકી સભા મઐંને કહાંનીમે હએ,
ઉસકા અરમાન મુઝે જોશે જવાંનીમે હએ.
ઔર જલસેકાતો હાં, હીંદમેભી ચરચા હએ,
નાંચ પરીયોંકા કભી મઐંને નહીં દેખા હએ.
સાત અપને મુઝે લે ચલકે વો જલસા દીખલા,
રાજા ઇન્દરકે અખાડેકા તમાશા દીખલા.

સઓર મએં તેરે સબબ વહાંકી જો એક બાર કરૂં
છતેજી ફેર ન કભી વરલકા ઇનકાર કરૂં.
ઉમ્ર ભર પાસસે તેરે ન કહીં જાવું મએં,
જો કહે તુ ઉસે આંખોંસે બજા લાવું મએં.

ઝીલા—પીલુ.

સબ્જપરી——ઐસી બાતોંકા જબાંપર નહીં લાના અચ્છા,
જાન આફતમે નહીં મુફ્ત ફસાના અચ્છા.
દેતા ઇન્દરકે અખાડેપ અબસ જાન હએ તુ,
સખ્ત બે અકલ હએ. દીવાંના હએ, નાદાંન હએ તુ.
ઐસી જા સઓરકો ઇન્સાંન નહીં ચલતે હએં,
વહાં મેરી જાન પરીજાદકે પર જલતે હએં.
આફત આ જાએગી તુઝપર અરે એક આંનકે બીચ,
આદમીજાદકા ક્યા કાંમ પરસ્તાંનકે બીચ?
કોઈ રાજાકો ખબર જાકે લગા દેવેગા,
કૈદ દેગા વો મુઝે, તુઝકો જલા દેવેગા.
ન જલાએગા તો આફતમે ફસાએગા તુઝે,
કુએદ કરકે વો કુવે બીચ ઝુકાએગા તુઝે.

ગુલફામ——મએં ન માનુંગા, ન માનુંગા, કભી બાત તેરી.
કાંમ કીસ રોજકે આએગી મુલાકાત તેરી?
બાત જો અસલ થી, મએં અકલસે પરેશાંન ગયા.
બાઓસ ઇનકારકા જાની મેરા દીલ જાન ગયા.
તુ કીસી દેવકી ખીદમતમે વહાં આતી હએ,
ઇસ લીયે મુઝકો સભામે નહીં લે જાતી હએ.

સબ્જપરી——બાત હરગીજ યે જબાંસે ન નીકાલો સાહેબ,
હોશમે આવો, જરા મુંહકો સમ્ભાલો સાહેબ,
દેવસે મુઝકો બુરા કામ જો કરના હોતા,
આદમીજાદ પ કીસ વાસ્તે મરના હોતા?
મએં પરી હોકે, ઔર એસે પ ફીદા જાન કરૂં?
એડી ચોટી પ મુવે દેવકો કુરબાન કરૂં.

ગુલફામ——દીલ હરએક શખ્સકા ફંદેમે ફસાતી હએ તુ,
અએ પરી કહું મુઝે બાતોંમે ઉડાતી હએ તુ?

સુબ્હા હોતી હૂએ મેરી જાન કોઇ આનકે બીચ,
બએરવી મુઝકો સુના ચલકે પરસ્તાનકે બીચ.
વહાં ન લે જાએગી તો જીસે ગુજર જાવુંગા,
આપ મએં અપના ગલા કાટકે મર જાવુંગા.

સબ્જપરી——મુફ્ત કી યાર ખરાબ અપની જવાંની તુને,
હાએ અફસોસ! મેરી બાત ન માની તુને?
અબ મીલેગા ન અઝીજોંસે ન મા બાપસે તુ,
ફેરકે મુંહમે મેરી જાન ચલા આપસે તુ.
થક ગએ હોંટ, કહાં તક અરે સમઝાવું મએં,
ચલ અખાડા તુઝે ઇન્દરકા દીખા લાવું મએં.

ગુલફ્રાંમ——કીસ તરહ ચલને પ તૈયાર મેરી જાંન હું મએં?
તુ પરીજાદ હૂએ ચાલાક, ઔર ઇનસાન હું મએં.
ઊડકે તું જાએગી એક પલમે પરસ્તાંનકે બીચ,
હાત ફૂએલાકે મએં રહે જાવુંગા અસ્માનકે બીચ.
કોઇ ઊડ ચલનેકી તદબીર બતાદે મુઝકો,
પર કીસી દેવકે તુ નોચકે લાદે મુઝકો.

સબ્જપરી——બહેકી બાતેં ન કરો હોશમે આવો જાની,
ન પરીજાદકો એપરકે ઉડાવો જાની.

[સબ્જપરીકા એક તાલી બજાનેસે મહેલકા જંગલ હો જાના, ઔર એક હવાઇ તખ્તકા નજર આનાં.]

થાંમ લો પાયા મેરે તખ્તકા અબ હાથસે તુમ,
છુટ જાંના ન કહીં રાહમે પર સાથસે તુમ.
મુઝસે વહાં જાકે કોઇ બાત ન કહેના સાહેબ,
પીછે પીછે મેરે તુમ નાચમે રહેના સાહેબ.
ગાકે ઔર નાચકે બુત સબકો બનાં દુંગી મએં,
તુમકો લે જાકે દરખ્તોંમે છીપા દુંગી મએં.
કીસી આફતમે એકાએક અગર આના જાની,
યાદ રખના કે મુઝે ભુલ ન જાનાં જાની.

[સબ્જપરીકા તખ્તપર બએઠના, ગુલફાંમકા તખ્તકા પએર પકડ કર લટકના, તખ્તકા આસમાનપર ઊડના.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

[ઇન્દરકા મઅ દરબારીયોંકે તખ્ત પર બએઠે હુવે નજર આંના, સબ્જપરીકા આન કર ગુલફાંમકો છીપાના.]

જીલા—ઠુંમરી.

સબ્જ પરી—

સભામે બુલવાકે મુઝે આપ કીયા આરાંમ,
આઇ હું મએં ફેર યાંહાં કરને અપના કાંમ.—સભામે.
કરને અપનાં કામ યાંહાં ફેર મએં હું આઇ,
ઠુંમ્રી, છંદ, ગઝલકી જીમે ધુન હએ સમાઇ.—સભામે.

પરજ—ઠુંમરી.

મોરી અંખીયાં ફરકન લાગી, કાંહાં ગયો યાર, કીધર ગઇ સખીયાં.
અંખીયાં.
દેહ ફુંકત હએ, જીયા તરપત હએ, પીત લગાકે મજા હમ ચખીયાં.
અંખીયાં.
નએંનનમે દીલદાર બસત હએ, યે અંખીયાં અલમાંસપ રખીયાં.
અંખીયાં.

[લાલ દેવકા આતશે ગુસ્સેસે મુંહસે ભભુકા છોડતે હુવે ગુલફાંમકા આમદકી શીકાયત કરતે હુવે આના.]

મસનવી.

લાલ દેવ——માહારાજકો હક રખે શાદ કાંમ,
નઇ અર્જ હએ આજ કરતા ગુલાંમ.
મએં આતાથા ઇસ દમ ચમનકી હવા,
હકીકત વો દેખીકે હોશ ઊડ ગયા.
શજર હએ પુરાંના જો શમશાદકા,
ગુજર હએ વહાં આદમીજાદકા.
નહીં કરતી અસ્લા મેરી અકલ કાંમ,
વો ઇનસાન હએ, યાકે માહે તમામ.
ઊસે કૌન લાયા યાંહાં અપને સાત,
ઇસી ફીકરમે કબસે મલતા હું હાત.

[સબ્જપરીકા લાલ દેવકો બાજુ લે જા કર સમઝાના.]

બહુન્સ—મસનવી.

સબ્જપરી——ન કર લાલ દેવ ઇસ તરાહકે કલાંમ,
અરે બેમુરવ્વત જબાં અપની થાંમ.
ખુદાકે ગજબસે જરા દીલમે કાંપ,
ચુગલખોરકે મુંહકો ડસ્તે હએં સાંપ.
પરીકી તરફ દેખ આહમક ન બન,
બુરાઇસે બાજ આ બ કૌલે હસન.
કીસીકી બદી તુ ન કર અએબ હએ,
કે ઉસકા ખુદા આલિમુલ ગએબ હએ.
દીલે આશક ઇસ બાતસે હીલ ગયા,
તુઝે હાએ ! કમબખ્ત કયા મીલ ગયા ?
[ઇન્દરકા પરીયોંસે ગુફતગુ કર કર લાલ દેવસે હાલ દરીયાફ્ત કરના.]

આસાવરી—મસનવી.

ઇન્દર——અરે દેવ તુ હએ યે કયા બક રહા ?
મેરે બાગમે કામ ઇનસાંકા કયા ?
હુવા કીસ તરહ યાંહાં બશરકા ગુજર,
પરીન્દોંકે દાહાશતસે જલતે હએં પર.
કદમ રખ સકે જીનકી કયા જાન હએ !
ફરીસ્તોંકી યાંહાં અકલ હએરાન હએ.
કીસી દેવસે આશનાઇ ન હો,
પરી કોઈ સાથ ઉસકે લાઇ ન હો.
ઉસે ખીંચ લા પાસ મેરે શીતાબ,
કે ગુસ્સેસે હએ હાલ મેરા ખરાબ.
[લાલ દેવકા આદાબ બજા કર જાના, ઔર ગુલફાંમકો એક કોનેમે છુપા હુવા પાના.]

મસનવી.

લાલ દેવ——બશર હએ, કે જીન હએ, કે સાયા હએ તુ ?
પરસ્તાંનમે કયું કર આયા હએ તુ ?
ઉઠા આંખ, કર જલ્દ મુઝસે બયાં,
બીઠાયા તુઝે કીસને લા કર યહાં ?
ચમનકા કોઇ ગુલકે બુટા હએ તુ ?
સીતારા વ યા બનકે ટુટા હએ તુ ?

પરી પર જો શએદા તેરા દીલ હુવા,
અખાડેમે ઇન્દરકે દાખીલ હુવા!
મેરે સાત ચલ જલ્દ અએ બેશઊર,
બુલાયા હએ રાજાને અપની હઝુર.
[લાલ દેવકા ગુલફામકો ઘસીટકે લે જાના,
તમામ માહફીલકા હએરતમે આના.]
હઝુરીમે હાઝર હએ યે શોઅફ્ત ખુ,
માહારાજ સાહેબ નીગાહ રૂબરૂ.
બજા આપકા હુકમ લાયા ગુલાંમ,
ચમનમે પોહચકર કીયા અપનાં કાંમ.
શજરકે તલેસે ઊઠાયા ઇસે,
સભાકી તરફ ખીંચ લાયા ઇસે.
ડરા મએં ન કુછ ઇસકી ફરીયાદસે,
ઊડા લાયા કુમરીકો શમશાદ સે.
સીતમ કીજીયે જો સઝાવાર હએ,
ખડા દસ્ત બસ્તા ગુનાહગાર હએ.

આસાવરી—મસનવી.

ઇન્દર-——અરે કૌન હએ તુ, તેરા કયા હએ નામ?
સભા મેરી કોઇ તુને બરહમ તમાંમ.
તુઝે લાયા યાંહાં કૌન અએ બદસીફાત.
બતાં મુઝસે કર જલ્દ યે વારેદાત.
કીયા કુરદ તુને પરસ્તાનકા?
ન ખોફ આયા અપની તુઝે જાનકા?
મેરી સારી માહફીલકી લઇ આબરૂ,
યાંહાં ઘુસકે આયા પરીયોંકો તુ?
બતા હાલ આનેકા અએ દર્દનાક,
જલા કર અભી વર્ના કર દુંગા ખાક.

પીલુ—મસનવી.

ગુલફામ-——કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં,
યહાં ખેલ કર જીપે આયા હુ મએં.—કહું.
પરી સબ્જ જો હએ અખાડેમે યાંહાં,
ઊસીકા હું દીવાનાં મએં નીમજાં.—કહું.

સભાકી સદા ધુંમ સુનતાથા મએં,
ઇસી ફીક્રમે સરકો ધુનતાથા મએં.—કહું.
વો આને લગી આજકી શબ જો યાંહાં,
લટક કર હુવા તખ્તસે મએં રવાં.—કહું.
બલામે પડા યાંહાં ગીરફતાર હું મએં,
જો ચાહો સજા દો ગુનાહગાર હું મએં.—કહું.

[ઇન્દરકા સબ્જપરી પર તએશ કરનાં.]

બેહાગ—મસનવી.

ઇન્દર———અરી ઓ પરી સબ્જ ઓ બેહયા,
મેરે સામને જલ્દ આ બેસવા.
થુડી હએ તેરી જાતો બુનીયાદ પર,
કે આશક હુવી આદમીજાદ પર?
બનાયા અરી તુને ઇનસાંકો યાર ?
બ કૌલે હસન સુન તુ અએ નાબકાર,
તેરા રંગ ગએરતસે ઉડતા નહીં,
તુઝે કયા પરીજાદ ઝુડતા નહીં ?
સભામે લગા લાઇ ઇનસાંકો સાથ,
તેરા અબ ગીરેબાં હએ ઔર મેરા હાથ.

[ઇન્દરકા સબ્જપરીકો મારને ચહાના, સબકા બા અદબ અટકાના.]

માંડ—ઠુંમરી.

સબ—
રાજાજી ન કરો ઝુલમ યે, ખતા હુવી બેશક બડી યે.–રાજાજી.
મોહબ્બતકે મારે, હુવા કુસુર, ખતા બખ્શો, રહેમ કરો જી માહરાજા.
ખતા.

[મઆફી ચહાનાં સબ્જપરીકા, ઔર ગુલફાંમકો મલામત કરના.]

જીલા—મસનવી.

સબ્જપરી——જફાઓ સીતમકી સજાવાર હું,
હકીકતમે તેરી ગુનાહગાર હું.
અરે કયું મએં વહાં તુજસે કહેતીથી કયા ?
ન માના મેરા હાએ! તુને કહા.
બલામે પડા આપભી બેખતા.
મુઝેભી અખાડેમે રૂસવા કીયા.

[ખુદસે] { કહાં પૈંકે અબ દેખું રાજા તુઝે,
ખુદાકો મેરી જાન સોંપા તુઝે.
જો જીતે હએં તો ફેરભી મીલ જાએંગે,
નહીંતો કીયેકી સજા પાએંગે.

બહુનસ—મસનવી.

ઇન્દર——————અરે દેવ કર ફુર્દ બેદાદકા,
પકડ હાથ ઇસ આદમીજાદકા.
હુવા વો જો હએ ફાકમે પુર ખતર,
અભી ઊસમે જા કર ઇસે કૈદ કર.
પરી સબ્જ હએ જો વો વાંહપે ખડી,
ખતા કીઇ હએ ઉસ બેસવાને બડી.
સો તુ નોંચ કર ઊસકે પર ઔર બાલ,
અખાડેસે મેરે અભી દે નીકાલ.
ઉડાતી ફીરે ખાક પે કુ બ કુ,
ન આએ હમારે કભી રૂ બ રૂ.
[લાલ દેવકા ગુલફાંમકો ગીરફતાર કરના.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

જંગલ.

બહુન્સ—ગઝલ.

ચમને કુચએ જાનાંસે.—તર્જ.

ગએબી આવાજ—

જોગન આતી હએ પરી બનકે પરસ્તાંનકે બીચ,
સુમરન હએ હાથોંમે, મુંદ્રે પડે હએ કાનકે બીચ.—જોગન.
સીર પ એંડવા હએ રખી. મુંહપ રમાઇ હએ ભબુત,
સએલીયાં ડાલી હએ ગરદનમે ગીરેબાનકે બીચ.—જોગન.
ચાલ મતવાલી હએ, આંખેં હએં મએ ઇશ્કસે લાલ,
મસ્ત શાહજાદએ ગુલફાંમકે હએ ધ્યાનકે બીચ.—જોગન.
કહીં ગુલફાંમકા કોસોં નહીં મીલતા હએ પતા,
ખાક ઉડાતી હુવી ફીરતી હએ બયાબાનકે બીચ.—જોગન.

[આના સબ્જપરીકા ફકીરાના લીબાસમે, યાદમે ગુલફાંમકે.]

ભઐરવી—ઠુંમરી.

સબ્જપરી—

મએંતો શાહજાદેકો ઢુંડન ચલીયાં,
આંગ ભભુત જોગન બન મલીયાં, છાંન ફીરી સબ ગલીયાં.—મએંતો.
જી જાવત હએ, ડગર નહીં આવત, હમ મહેલોંકી પલીયાં.—મએંતો.
લટ છટકાકે ભેસ બનાકે, દેસ બ દેસ નીકલીયાં.—મએંતો.
સીસ બીકસ ગયો, પાંવું ભુલસ ગયો, ધુપમે બન બન જલીયાં.—મએંતો.
તન કુમલા ગયો, મુખ મુરઝા ગયો, જેસે ગુલાબકી કલીયાંરે.—મએંતો.
[જાના જોગનકા ઇસ્કકી મસ્તીમે મસ્ત હો કર.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

ધેહુરા જંગલ.

[એક કુવેમેસે ગુલફાંમકી ગીરીયા વ જારીકી આવાજકા આના.]

ભઐરવી—ગજલ.

ગુલફાંમ——મરતા હું તેરે હીજરમે અએ યાર ખબર લે,
અબ જાનસે જાતા હએ યે બીમાર ખબર લે.-મરતા હું.
બાજારે વફા ગર્મ હએ અએ યુસુફે સાની,
દીલ બેચતા હએ તેરા ખરીદાર ખબર લે.-મરતા હું.
આંખે હએં લગી દરસે,દીખા શકલ ખુદારા,
સર ફોડ રહા હું પસે દીવાર ખબર લે.-મરતા હું.

બાબ દુસરા.—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[આના સબ્જપરીકા ફીરાકે યારમે સર પટકતે હુવી.]

પીલુ—લાવની.

સબ્જપરી—

કામ નહીં તેરા હએ યાંહાં પ્રાન, ચલ નીકલ છોડ મકાન યાંહાંસે,
નીકસરે તુ જાન.—કાંમ.
ભડકત શોઅલે પ્રેમકે, રાખ હુવા બદન, તન મન સારા જલ ચુકા,
નએંન પડત અગન,
ઉસકે પહેલુમે અએ મેરી જાન.— ચલ નીકલ.

કાટું ચોંચ પપૈયરા, તા પર છીડકું નોન, પી મેરા, મગેં પીવકી,
તુ પી કહેસો કોન?
ગઇ કુરછ તેરી હયા ઓ શાન.— ચલ નીકલ.

[કાલે દેવકા આનાં, ઔર જોગનકા ગાના સુના કર રાજા ઇન્દરકો ખબર કરનેકો જાના.]

ભુલ ગએ હમેં હમ ધરમ, ભુલ ગએ ઇમાંન,
પૂજત હએ વો મુરતકો હમ ભવા જીનકે ફરમાંન,
તડપ રહી આ મીલ આએ મેરી જાન.—ચલ નીકલ.
ગમમે રાંમકે તડપ રહી, ગમમે હુવી બેધ્યાંન,
ગમમે ઊસ ગુલફાંમકેહી રહેતી હું હરઆંન,
ખબર નહીં લેતા હએ મેરી જાન.—ચલ નીકલ.

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[કાલે દેવકા આન કર સબજપરીકે ગાને વ નાચનેકી ખબર કરના.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ——ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાંન.
જો હો જાન બખશી તો બોલું જબાંન.
પરસ્તાંનમે જોગન એક આઇ હએ,
ખલાયક સબ ઊસકી તમાશાઇ હએ.
વો હએ નાચતી ગાતી ઇસ આનસે,
કે જીન સદકે હોતે હએ સો જાનસે.
ગજબ ભએરવીકી હરએક તાન હએ,
ખુદાઇકા દીલ ઊસપ કુરબાન હએ.
મલી હએ ભભુત ઔર આફશાં ચુની,
ન દેખી હએ જોગન ન ઐસી સુની.
ઇન્દર——ન કર દેર અએ દેવ બહરે ખુદા,
અખાડેમે મેરે ઊસે જલદ લા.
મગેં દેખું વો જોગન હએ કીસ શાનકી,
પરી હએ વો, યા કીસ્મ ઇનસાનકી.
કીસી દેવ જીનકી સતાઇ ન હો,
મેરે પાસ ફરીયાદ લાઇ ન હો.

[કાલે દેવકા આદાબ બજા કર જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠા.

જંગલ.

[હાલે પરેશાનીમે મંગાં, સબ્જપરીકા.]

જીલા પીલુ—ગઝલ.

સબ્જપરી—

રૂહ બદનમે હુએ તપાં, જીકો હુએ કલસે બેકલી,
જહદ ખબર લો હમદમો જાન હુએ ફીરાકુમે ચલી.—રૂહ.
બાદે સબાજોજો સુબ્હો દમ બાગમે નાજસે ચલી,
નફ્લ નેહાલ હો ગએ ફુંન ગઈ કલી કલી.—રૂહ.
સાપેકી તરહ ખત બડા, ચેહરા પે સાફ ઉતર ગયા,
આયા જવાલ યાર પર, હુસ્નકી દો પહર ઢલી.—રૂહ.
મએંને શબે ફીરાકુમે કીઈ જો એક આહે આતશીં,
શમ્આકા જીસ્મ ફુંક ગયા, કહેને લગી જલી જલી.—રૂહ.
તેરી ભવોંમે બલ પડા, કુલ હુવી મએં તેગસે,
તેરી ઉધર પલક હીલી, મુજપે ઈધર છુરી ચલી.—રૂહ.

[આના કાલે દેવકા સબ્જપરીકો બુલાનેકે લીયે.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ——અરી જોગન અબ દીલમે હો અપને શાદ,
કીયા હુએ તુઝે રાજા ઇન્દરને યાદ.
કીસીસે તેરા સુન લીયા હુએ જો હાલ,
મુલાકાતકા શૌક ઉસે હુએ કમાલ.
મેરા દેર કરના ઉસે શાક હુએ,
તેરે નાચ ગાનેકા મુસ્તાક હુએ.
મુરાદ અબ તેરે દીલકી બર આએગી,
જો માંગેગી વો ચીજ મીલ જાએગી.
ન ફેર ઉમ્ર ભર તું કરેગી સવાલ,
વો એકદમમે કર દેગા તુઝકો નેહાલ.
સબ્જપરી——યેં બાતેં ન લાંનાં જબાં પર કભી,
ફકીરોંસે અચ્છી નહીં દીલલગી.
બડા વો મેરા દેનેવાલા હુવા,
ખુશામદસે મુંહ તેરા કાલા હુવા.

ફકીરોંકો દૌલતકી પરવા નહીં,
યાંહાં હરકે અફ્ઝાલસે ક્યા નહી?
જો ગાનેકા રાજા તલબગાર હએ,
તો યાંહાં કીસકો ગ્રમનેમે ઇન્કાર હએ.
તબીઅત મુખાતીબ અગર પાવુંગી,
જો આતા હએ મુઝકો સુના આવુંગી.

[જાના સબ્જપરીકા મઅ કાલે દેવકે.]

બાબ દુસરા—પરદા સાતવા.

દરબાર.

[દાખેલ હોના કાલે દેવકા, સબ્જપરીકો લે કર.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલદેવ——મહારાજ કીજે ઇધર અબ નીગાહ,
યે જોગન હએ હાજીર બ હાલે તબાહ.
મીલા કીસ ખરાબીસે ઇસકા નીશાં,
હુવા મએં પરસ્તાંમે હર સુ રવાં.
બહોત જહદ ખીદમતમે આયા હું મએં,
અખાડેમે જોગનકો લાયા હું મએં.
અજબ ખુશ ગુલુ હએ યે જોહરા જબી,
ઊડાતી હએ જંગલમે ક્યા ભએરવી.
હરએક તાનપર લોટ જાતા હએ જી,
સુના હોગા ગાંનાં ન એસા કભી.

બહુન્સ—મસનવી.

ઇન્દર——અરી જોગન અએ દર્દકી મુબતીલા?
ફકીરોંકા ક્યું ભેસ તુને લીયા?
ફીદા કીસ પ હએ, કીસ પ શએદા હએ તુ?
કોઇ આદમી હએ, પરી યા હએ તુ?
કાંહાંસે યાંહાં તેરા આના હુવા?
કે મુસ્તાક સારા જમાના હુવા,
કીસે ઢુંડતી ફીરતી હએ કુ બ કુ?
ઊડાતી હએ ક્યું ખાક જંગલકી તુ?

સબ્જપરી——મહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ,
ફકીરોંકા દીલ દર્દસે હએ નીઢાલ.

મેરા મુઝસે મઅશુક઼ હએ છુટ ગયા,
મેરા રાજ ઇસ દેસમેં લુટ ગયા.
યાંહાં ઢુંડને ઉસકો આઇ હું મઍં,
બજોગેન હું ગમકી સતાઇ હું મઍં.
સુનાતી હું ગાના જો હમેં મુઝકો યાદ,
અજબ ક્યા કે મીલ જાએ દીલકી મુરાદ.
અગર ગમસે ગમ્બર હો દીલકા હાલ,
ન જોગનકા રદ કી પેગા સવાલ.

ભઍરવી—ઠુમરી.

કાંહાં ગયો શાહજાદા જાની પ્યારા, દીલ તડપેરે હમારા.—કાંહાં.
વાકા પતા કહીં લાગત નાંહીં, ઢુંડ ફીરી બન સારા.—કાંહાં.
બીન જાનંકિ રૈન નઍનનમેં, રઍન દીન અંધીયારા.—કાંહાં.
કુઅવાંમે ડૈરો સુર્ખ મઝગાવાં. તરપત હોગા બીચારા.—કાંહાં.

[સબ્જપરીકા ઐસા ગાંના સુન કર ઇન્દરકા અપને ગલેકા હાર દેના, સબ્જપરીકા નામન્જુર કરના.]

ઝીલા પીલુ—ઠુમરી

રાજાજી મોહે હારકી ગરજ નાહીરે,
જગકે લોગે ન જોગન હુવી, સતાવો તુમ કાહે હમારા જી.—રાજાજી.
ગુજર ગઇ ઘડી ઘડી, ગુજરે દીન ઔર સાલ,
અબ તક મુરાદ આઇ ન બર, જીસસે હુવા યે હાલ.—હારકી.

[રાજા ઇન્દરકા સબ્જપરીકો કૌલ દેના, સબ્જપરીકા ખુશ હો કર જોગીકા ભેસ નીકાલ કર રાજે પોશાક પીનહાંની કહેના, આહુલે માહરૂખકા દંગ હો જાના.]

ભઍરવી—ગઝલ.

હોતા હએ કોઇ આનમેં અબ કાંમ હમારા,
ઇનઆમમેં દીજે હમે ગુલફ઼ાંમ હમારા.—હોતા.
અબ ચાહાસે યુસુફ઼કો નીકલવાવો હમારે,
છુટતા હએ અંધેરેમે દીલઆરામ હમારા.—હોતા.
આશક઼ને તેરે માગ લીયા રાજાસે તુઝકો,
દે આએ કોઈ ઉસકો યે પએગામ હમારા.—હોતા.
આ જાએ અગર યારતો છાતીસે લગા લું,
સીનેમે તપાં હએ દીલે નાકામ હમારા.—હોતા.

અબ વસ્લકા લુટેંગે મજા ખ઼લ્કમે બે બોફ,
આગાજસે બહેતર હુવા અંજામ હમારા.—હોતા.
મંગવાઇયે શાહજાદેકો અબ દેર ન કીજીયે,
નામ આપકા હો ખ઼લ્કમે ઔર કામ હમારા.—હોતા.

[રાજા ઇન્દરકા ખુશ હો જાના, ઔર ગુલફાંમકો
કુએદસે રેહા કરનેકો લાલદેવકો ફરમાનાં.]

આસાવરી—મસનવી.

ઇન્દર———અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ,
બડા મુઝકો જોગનને ધોકા દીયા.
બનાવટકી થી સારી જાદુગરી,
નહીં આદમી સબ્જ હએ યે પરી.
ઇસે જરકી ખ઼્વાહીશ ન યાંહાં લાઇથી,
છુડાને ગીરફતારકો આઇથી.
નીકાલ અબ કુવેસે તુ ગુલફાંમકો,
હવાલે કર ઇસ નેક અંજામકો.

[લાલ દેવકા જાના, ઔર ફીલફૌર ગુલફાંમકો
લે આના, ગુલફાંમકા સબ્જપરીકો દેખ
કર ઘબરાંના.]

ભએરવી—ગઝલ.

સબ્જપરી—
કહર થા હીજ્ર કયામત થી જુદાઇ તેરી,
મેરે ખ઼ાલેકને મુઝે શકલ દીખલાઇ તેરી.—કહર.

ગુલફાંમ—
ખ઼ાક હએ મુંહપે મલી, બાલ હએં સરકે બીખરે,
આહ ! ઇસ ઇશ્કને કયા શકલ બનાઇ તેરી.—કહર.

સબ્જપરી—
મુઝપ હોનાથા જો કુચ્છ હો ગયા ઊસકા નહીં ગમ,
હો ગઇ કુએદ મુસીબતસે રેહાઇ તેરી.—કહર.

ગુલફાંમ—
મએં તેરે હાથ લગા તુ મેરે ફંદેમે ફસી,
મેરા મત[illegible]હુવા, ઉમ્મેદ બર આઇ તેરી.—કહર.

સબ્જપરી—

હમ્એ તમન્ના યે મેરે દીલમે કે અબ હશ્ર તલક,
ફજલે ઉસતાદસે દેખું ન જુદાઈ તેરી.—ફહર.

[ઇન્દરકા ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ મીલાના, આહ
માહફીલકા મુબારકબાદીકા ગાંના ગાંના.]

ભએરવી—ગઝલ.

સબ—

શાદીએ જુલવએ ગુલફાંમ મુબારક હોવે,
અએશો અશરતકા સરનજાંમ મુબારક હોવે.—શાદીએ.
બાઅદ મુદ્દતકે હસીનોકો નસીબા જાગા,
ફર્શે રાહતપે અબ આરાંમ મુબારક હોવે.
પી ચુકે ખુને જીગર હીજ્રમે જી ભર ભરકે,
શરબતે વસ્લકા અબ જાંમ મુબારક હોવે.—શાદીએ
તખ્તપર હમકો મુબારક હો જહાંમે ફીરનાં,
ગએરકો ગરદીશે અૈયામ મુબારક હોવે.—શાદીએ.
હુર જન્નતકો મુબારક હો, ફલલકકો, તારે,
બાગકો ગુલ, હમે ગુલફાંમ મુબારક હોવે.—શાદીએ.

તીલસ્મે જોહરા,

ઊર્ફે

રન્જકા બદલા ગન્જ.

નાટક તીન બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીક્ટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા,

મુનશી માહમુદ મીયાં મુતખ઼લ્લુસ બ રૌનક઼ને.

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલીકાંને

ગીરોહે વીક્ટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર ખેજનજી કરાંણી ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જ઼બાંને ઊર્દુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

મુંમબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હઐ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૩ ઈંગ્રેજી.

તખ્તએ નાટક.

કૈમુસશાહ..............................સુલતાને કોહકાફ.

મેહેરતીલઅત..............................શાહજાદએ મુલ્કે બદખશાં.

પીર મર્દ..............................રાહબર.

વજીર..............................મેહેરતીલઅતકા.

મુનજ્જીમ..............................કૈમુસશાહકા.

જોહરા પરી..............................દફતરે કૈમુસશાહ.

દેવી..............................બલાએ જીનસ્તાંન.

મુસવ્વર—ખીદમતગાર—દરબારી—સહેલીયાં—વગએરા.

મુકાંમ

કોહકાફ, બદખશાં.

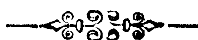

તીલસ્મે જોહરા;

ઉર્ફ

રન્જકા બદલા ગન્જ.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

દીવાનખાના.

[મેહરતીલઅતકા અપની સેજ પર શબ બ
ખએરકી,જનાબે બારીમ દોઆએ મહાનાં.]

જોગીયા આસાવરી—હોરી.

સમઝ મન દમકી દમકા મેલા.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—સદા ગમ ખોદાયા હો ગમકે સર પર,
તેગે શાદી રખ ઉસકે જીગર પર.—સદા.
આવે આફત કોઇ ન ઘરમે,
નીઘેહબાં ખુશી હોવે દર પર,
દીનકો ખુશ હો, ફૂલ જેસે બાએ,
દેખું યું શબકે શજર પર.—સદા.

[ખીદમતગારકા દાખેલ હોના.]

કાફી—હોરી.

ફાગનકે દીન ચાર.—તર્જ.

ખીદમતગાર—આયા હએ એક નાંમદાર, દર પર,
અપના વઝીર, ઉસકો શાયદ હએ કાર.—આયા.
હો હુકમ તો ઉસકો લે આવું અંદર,
મરજીએ આલી વકાર.—દર પર.

પાહાડી ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.

માહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ.—તર્જ.

મેહુરતીલઆત-યે કયા વકત આનેકા, હુઇ નીમ શબ,
મગર કુચ જુરૂરી હએ ઉસકો સબબ.—યે.
બુલા લે તુ અંદર ન કર દેર અબ,
હએ ઇસ વકત પર આનાં ઉસકા અજબ.—યે.
[ખીદમતગારકા જા કર વજીરકો બુલા લાનાં,
વજીરકા આન કર આદાબ બજાનાં.]

કલ્યાંન—ગઝલ.

તક્કા એસાભી હોતા હએ.—તર્જ.

વજીર—

યે દોઆ હકસે હએ કે તેરા રહે નાંમ કહીં,
દએરે આલમમે કીસી બુતકા હો તુ રાંમ કહીં.—યે.
સાકી અપના તુ કીસી નાજનીનકો કર અએ શાહ,
હાથસે ઉસકે મએ વસ્લકા પી જાંમ કહીં.—યે.
રાએગા અપની કયું ખોતા હએ જવાંની અફસોસ!
દાહાશત હએ મુઝકો કે હોવે ન તુ ગુમ નામ કહીં.—યે.
યેહી અંદેશા શબો રોજ મુઝે રહેતા હએ,
બાગમે શાદીકે તુ ફુલે અએ ગુલફાંમ કહીં.—યે.
મર્દકે વાસતે દુનીયાંમે જુરૂર હએ ઔરત,
ઉસકે જુઝ દુનીયાંમે ચલતા હએ ભલા કાંમ કહીં.—યે.

ભએરવી—ગઝલ.

નામ જાનેકા ન લે.—તર્જ.

મેહુરતીલઆત-દુન્યાંમે ઔરતોંસા કોઇભી બદકાર નહીં,
હાલસે ઇનકે ભલા કયા તુ ખબરદાર નહીં?–દુન્યાંમે.
મીલનેસે ઔરતોંકે સરહી કટાના બેહેતર,
ખુદકા ઉનસે છુટા કહેદે કયા ગુલજાર નહીં?–દુન્યાંમે.

અબીયાત.

વજીર—

ન સારે મર્દહી હએ નેક, ન સારી ઔરતેં બદકાર,
ન એકસા પાંચો અંગોશ્ત હએ, ન હરએક ફુલમે હએ ખાર.
ન ગૌહર હર સદફમે હએ, ન હીરા રખમે હએ હર સંગ,
નીરાલી હએ હર એકકી તર્જ, નીરાલા હએ હર એકકા રંગ.

હએ અકસર ઔરતેં બદ, લેકે ઉનમે બહોતસી હએ નેક,
તેરે ખાતેર મએં નેકોંમેસેભી ચુન્કે નીકાલું એક.

મેહરતીલઅત—

ચુલોંકિ પહેલુમે અકસર અએ આકીલ ખાર સોતે હએં,
અગર કોઇ દેખે તો ઉસકો નહીં માઅલુમ હોતે હએં.
હએ રંજ કે બાદ ગંજ, એહ બાત તો દુનીયાંમે હએ મશહુર,
વલે હએ જીસમે રંજ, મુઝકો નહીં વોહ ગંજ હએ મન્જુર.

જીલા—ગઝલ.

કીસી મસ્તકે આનેકી આરજુ હએ—તર્જ.

વઝીર———યે મરજી હએ તો શાહા લાચાર હું મએં,
તુ હાકેમ, તેરા ફરમાબરદાર હું મએં.—યે.
પસીનાં ગીરેગા તેરા જીસ જગા પર,
બહાંને વાંહાં ખુંન તૈયાર હું મએં.—યે.
તુઝે રાતકો આકે દીઇ હએ જો તકલીફ,
તો કર મોઆફ મુઝકો ગુનાહગાર હું મએં.—યે.
સો આરામસે તુ ખોદા તેરા હાફેજ,
રજા લેકે જાતા અએ સરકાર હું મએં.—યે.

[વઝીરકા આદાબ બજા કર જાનાં, શાહજાદેકા આરાંમ ફરમાનાં, ઔર ખાબમે અપનેકો એક જંગલમે પાનાં. ઉસ જંગલમે એક મર્દ ઔર ઔરતકા તાકીદસે અસબાબે સફરી લે કર જાતે હુવે નજર આનાં, એક દુસરી ઔરતકા પીછે પીછે આન કર એક દરખ્તકે નીચે અપનેકો છુપાનાં. એક ચોરકા આન કર મુસાફરકો મારને ચહાના, પીછેકી ઔરતકા આનકર ચોરકા હાથ થાંમ કર મુસાફરકો બચાનાં, મુસાફરકે સાતકી ઔરતકા હોના રવાનાં, ખ્વાબસે બેદાર હોના શાહજાદે નેકજાતકા, ગુમ હોના દેખાવ અજાએબાતકા.]

અબીયાત.

મેહુરતીલઅત—પે ક્યા ખ્વાબ આયા હએ મુઝકો નજર!
અજબ હું નહીં હોવી હએ કુછ ખબર.
હં! શબકો જો આયાથા મેરા વજીર,
કીયા ઉસ્સે તકુરીર મએંને કસીર,
ઉસીકા મેરે મગ્જમે હએ ખીયાલ,
વ લેકીન યાંહાં એક ખુલતી હએ ફાલ.

શાયદકે મર્દ ઔર ઔરત જો દોનો સાથ ભાગ રહેથે, વોહ પીછલી ઔરતકો બગએર જાહેર કીયે છોડકે જાંને ચાહાતેથે; લેકીન ઉનકે ગુનાહકી સજા દેનેકે લીયે વોહ ચોર આન પોંહચા. મગર વોહ દરખ્તકે નીચેકી ઔરત જો અપને ખાવીંદકી ખાસ જાં નેસારથી, ઊસને ખુદકે શોહરકી જાંન બચાઇ, ઔર વોહ સાથકી બેવફા ઔરત મુશકીલકે વકતમે ખુદકે યારકો છોડકે ભાગ ગઇ. વજીરકા કહેના રાસ્ત હએ કે દુનીયાંમે સબ એક તરાહકે નહીં.

શેઅર

કીસીકો ગુલ, કીસીકો ખાર પાયા,
ન એક રંગી જમાના યાર પાયા.

કલ્યાંન—ગઝલ.

ઈધર મએં દેખું ઉધર નજરમે.—તર્જ.

મેહુરતીલઅત—

કીયા હએ સાનએને દંગ હમકો, કયા અપની સીનાઅત દીખા દીખાકે,
કભીતો દીન હએ, કભીતો શબ હએ, બતાતા રંગ હએ ફીરા ફીરાકે.
કીયા.

કીસે ખુશી તો કીસે ગમી હએ, કોઇ હએ મુફ્લીસ કોઇ તવંગર,
અજલસે સબ આએ સુએ હસ્તી, નસીબ અપનાં લીખા લીખાકે.
કીયા.

ગુઝર મઝકો નહીં હએ કોઇ, વલે તકબ્બુર પે બાતકી હએ,
ન કોઇ ઔરતકા હુંગા માઇલ, ગો આએ સુરત બના બનાકે.
કીયા.

દોરંગી દેખો જમાનેકી પે, જગા જગાકે થકાયા ઘનને,
અબ આઈ શબ, તો કરેગી ગાફીલ,તાઅસ્સુબ હો હમકો સોલા સોલાકે.
કીયા.

[શાહજાદેકા પૈર દુબારા આરામ ફરમાંના, ખ્વાબમે પરસ્તાનકા નજર આનાં. મુઅલ્લક એક હીંડોલેપર સોઈ હુવી નજર આના પરી જોહરા ગુલરૂખસારકા, ખીદમતમે ખડી રહેના દસ્ત-બસ્તા પરસ્તારકા. પરસ્તાનમે એકાએક નુરકા છા જાનાં, જોહરા પરીકા મઅ અપની ખ્વાસોંકે બેદાર હો કર સીજદહ જનાબે બારીમે બજા લાનાં. મફકુદ હોના ઉસ દેખાવ દીલ્રુબાકા, ગાએબાના શાહજાદેકો બસારત કરનાં દસ્તગીરકા.]

બરવા—ગઝલ.

યાર થા ગુલજારથા.—તર્જ.

ગએબી આવાજ—

હો સમર જીસકો નહીં, વો હએ શજર કીસ કાંમકા?
બે પીસરકાતો પીદર ઇનસાંન હએ ગુમ નાંમકા.—હો.
નામ ગર દુન્યાંમે રખ્ખા ચાહે અપનાં અએ બશર?
હો તલબગાર ઇશ્કકી દરગાહામે ઇનઆંમકા.—હો.
ખ્વાબમે તેરે નજર આઈ હએ જો જોહરા પરી,
ખ્વાહાં ઉસકી બાદએ ઊલફતકા હો તુ નામકા.—હો.

[એક આઇના ફુટ કર ઊસમેસે પીર મર્દકા નમુંદ હોના.]

અબીયાત.

પીર મર્દ——તેરી કાયમ રહેગી ઉસસે ઔલાદ,
તુ જા ઊસકે જાનેબ અબ હોકે દીલ શાદ.
જો રાહામે આવેંગે લાખો વીલસ્માત,
તો યે શીશા કરેગા દુર આફાત.
[શીશા ફેકનાં.]

હએ ઈસસે ચાર દાંને ફેંકનાં સુદ,
તીલસ્મ હોવેગા બસ ઉસ વકત નાંબુદ.

[પીરમર્દકા ગાએબ હોના.]

જીલા—ઝીન્ઝોટી—ઠુમરી.

પાયા પાયા ફતાહ શએતાંન.—તર્જ.

ગએબી આવાજ—

હુવા હુવા તેરા ઈશ્ક જાનીરે, હુવા મજનુકે તુ અબ સાની.
હુવા.
હશ્ તલક નાંમ ઉસકા હએ કાએમ, જો હુવા હએ ઈશ્કમે ફાનીરે.
હુવા.

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

દીવાંનખાના.

[પરેશાનીમે દાખેલ હોના શાહજાદે નેક અતવારકા, ઉસકો દેખ કર હએરાન હોના સબ આહલેકારકા. વજીરકા શાહજાદેકો મનાના, રામીશગરોંકા મોહબ્બતો ઉલફતકે બાબમે ગાંનાં ગાનાં.]

કાફી—મસનવી.

અએ જફર આમદે બાહારે બ જોશ.—તર્જ.

રામશગર——મએ ઉલફત ન કીઈ હો જીસને નોશ,
કયું ખુદી છોડકે વોહ હો મદહોશ.
ચાહીયે આપકા યાંહાં જોશો ખોરોશ,
હજરતે ઈશ્ક કયું હુવે ખામોશ?
યે તો માહફીલ તુમારે લાયક હએ,
સાદા હો એક તુમારા શાયક હએ

જીતને ખુબાં હએ ઉનકે હો સરતાજ,
કીશ્વરે હુસ્નમે હએ આપકા રાજ.
એક શહે હુસ્નકો બહોત હએ મીજાજ,
હજરતે ઇશ્કુ લીજે ઉસ્સે બેગાજ.
એેસા સરકશ ઝુકાકે અપના સર,
બા અદબ તુમકો બોલે યા અફસર,
આપકા ઉસકે દીલમે ગર હો મુકાંમ,
તા કયામત રહેગા ઉસકા નામ.
લાવો તશરીફ તુમ અએ આલી મુકાંમ,
દેખકે તા કરે વોહ તુમકો સલાંમ.
જીસકી માહફીલકે આપ સાકી હો,
હોશ ઉસકા કાંહાંસે બાકી હો?

[રામીશગરોંકા ગાના સુન કર શાહજાદેકા ઔરભી બેકરાર હોના, ઔર ઇશ્કકી તલબમે બેકલ હો કર કલકો ખોના.]

કાફી—ગઝલ.

ખારે હસરત કુશ્ત તક—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

હજરતે ઇશ્કુ આપકા આના મુબારક હો મુઝે,
તૌર મેરા મીસલે દીવાના મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
ચાક કરતા હું ગીરેબાં, હો ગયા હું મજનું મએં,
કાંમ કયા બસતીસે, વીરાંનાં મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
આપકે હાતાંસે મએંને બાદએ ઉલફત પીયા,
તા કયામત અબ યેહ પએમાનાં મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
જોહરા મેરી શમઅ઼ રૂ, પરવાના તેરા મએં હુઆ,
અબ તેરી ફુરકતમે જલ જાના મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.
હો મુબારક અહેલેકારો તુમકો મેરા તખ્તો તાજ,
ઔર તલાશે યારમે જાના મુબારક હો મુઝે.—હજરતે.

ભએરવી—ગઝલ.

ગુલ ગુલે શએદાને પુછા.—તર્જ.

વજીર—

કીસકે શમએ રૂખ પ હએ પરવાનેસા તુ જાં નીસાર,
આગ કીસકે ઇશ્કકી ભડકી હએ કયું હએ બેકરાર?—કીસકે.

નાંમ જીસક્ષ લે ઉસે કરતા હું હાજર મએં યાંહાં,
એક લહેજાભી ન શાહાજાદે હો તુઝકો ઇન્તેજાર.—કીસકે.
સચ હએ કે ઇસ ઇશ્કસે આરાસ્તા દુનીયાં હુઇ,
ગર ન હોતા ઇશ્કતો હોતા નહીં કુચ આશકાર.—કીસકે.
અબ બયાં કીજે કે કીસપર આયા હએ દીલ આપકા?
મુલ્કકી સબ નાંજનીને તુમ પ હએ દીલસે નીસાર.—કીસકે.

કાલીંગડા—ગઝલ.

દીલકો ચએંન એકદમ તહે ચર્ખે કોહન.—તર્જ.

મેહુરતીલઅત—

નાલોંસે જબ તક ન પે ચર્ખે કોહન હીલ જાએગા,
તબ તલક મુઝકો નહીં મેરા સનમ મીલ જાએગા.—નાલોંસે.
ખ઼ાબમે આ જોહરાને મુઝકો દીવાના કર દીયા,
વાહ માલીતો ગુનચએ મકસદ મેરા ખ઼ીલ જાએગા.—નાલોંસે.
અબતો ગીરતા પડતા ઉસકે દર તલક જાવુંગા મએં,
મએં થકુંગા તો તજસ્સુસમે મેરા દીલ જાએગા.—નાલોંસે.
પાઇ હએ બુ દીલને ઊસ ગુલકી તો શએદા હો કે અબ,
ગુલશને ઉલ્ફતમે ઉસકે જુ અના દીલ જાએગા.—નાલોંસે.
જલ્દ જાકે કોઇ મેરી મહેલસે તસવીર લાએ,
શાએદ ઊસકો દેખકે ઉસ માહાકા દીલ મીલ જાએગા.—નાલોંસે.

[તસવીર લાનેકે લીયે ખ઼ીદમતગારકા આદાબ
બજા કર જાનાં.]

મુસદ્દસ.

દીલમે પે આતશે ઉલફત જો શરરબાર હુવી,
કીસ્તે સરસબ્જ જો થી સબ્રકી કીન્નાર હુવી.
અબ્ર નએસાંકી તરહ ચશ્મ ગોહરબાર હુવી,
વાહાશતે દીલભી કમર બાંધકે તૈયાર હુવી,
હાથ જાંને લગે હએહાત ગીરેબાંકી તરફ,
પાંવુંભી ચાકને ફ઼એલા દીયે દામાંકી તરફ.
ઇશ્ક અબરૂમે દીલે જારને ખાઇ શમશીર,
જુલ્ફને પાંવુમે વાહાશતકી પહેનાઇ જંજીર./

દીલ ૫ મીજ઼ગાંને તસવ્વુરકે લગાએ સૌ તીર,
જાદુએ ચશ્મને આફ઼તકી દીખાઇ તાસીર,
ઉસકી રફ઼તારને કીઇ સર ૫ ક઼યામત બરપા,
નાજ઼ો, અંદાજ઼ો અદાસે હુવી આફ઼ત બરપા.
આહ! કયા અપની તબીઅ઼ત થી એકબાર,
દીલકે દેનેમે કીયા માહારૂખોંસે ઇન્કાર.
અ઼ાહાદો પએમાંન થે યે, દીલસે પેહી થા એક઼રાર,
ઉ઼મ્ર ભર નામ ન ઔ઼રતકા મએં લવુંગા જી઼નહાર.
દીલમે સમઝાથા મએંને ગૈ઼ાલે બીયાબાં ઊનકો,
મએં તસવ્વર ન કભી કરતા થા ઇનસાં ઉનકો.

[ખ઼ીદમતગારકા આન કરૂ આદાબ બજા લાના.]

આસાવરી—મસનવી.

ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાં.—તર્જ઼.

ખ઼ીદમતગાર—અએ સરતાજ હ઼એરાંન હએ સબકે સબ,
હુઇ તસવીર ગુમ આપકી હએ અ઼જબ.
ફ઼લકસે ચેહાર ઔ઼રતેં આઇથી,
વો તસવીર હ઼જરતકી લેકે ઉડી.
અ઼જબ હમ ૫ ગુજ઼રા હએ યેહ માજરા,
ન દેખા કભી, ઔર ન એસા સુના.

મજ઼કુર તર્જ઼.

મેહ઼રતીલઅ઼ત-મુસવ્વર તેરા કાંમ કર તુ શએતાબ,
મેરી ખીંચ તસવીર અબ લા જવાબ.
સરે મુ ન ફ઼ર્ક઼ આવે જીસમે જ઼રા,
હુનર તુઝમે જીતના હો બસ અબ બતા.

[મુસવ્વરકા તસવીર ખેંચના.]

મુસદ્દસ.

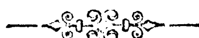
મેહ઼રતીલઅ઼ત-અએ દોસ્તો બયાં કરૂં કયા દાસતાંને દીલ,
મંજુર ચર્ખ઼ે પીરકો હએ ઇમતેહ઼ાંને દીલ.
વીરાં મીસાલે દસ્ત પડા હએ મકાંને દીલ,
પહેલુમે સબસે મુઝકો નહીં હએ ગુમાંને દીલ,

ઇસ ખાંનુમા ખરાબ પુર અરમાંકો કયા હુવા,
નહીં જાનતા હું મએં મેરે નાદાંકો કયા હુવા?

[માયુસ હો કર જાનાં શાહજાદે બેકુરારકા, ઉસકે પીછે રવાનાં હોના સબ આહલેકારકા.]

———

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

પરસ્તાંન.

[જોહરા પરીકા મએ પરસ્તારોંકે દાખેલ હોના.]

કાલીંગડા—ગજલ.

દુરસે આએયે સાકી.—તર્જ.

જોહરા—

સુબ્હોકો ગાહેભી કુછ જીકરે ખુદા કરતી હો તુમ?
કયા હમેશાં ગફલતો સુસ્તીમેહી મરતી હો તુમ?—સુબ્હોકો.
રાતો દીન સએરો તમાશેસેહી તુમકો કાંમ હએ,
કુછ ખુદાસેભી ભલા દીલમે જરા ડરતી હો તુમ?—સુબ્હોકો.
કીસકી તુમને લાઈ હો તસવીર દેખુંતો સહી,
ઇસ તરાહસે જીસકી ખુબીકા જો દમ ભરતી હો તુમ.—સુબ્હોકો.

[એક પરીકા શાહજાદે મેહરતાલઅતકે મકાંનમેસે ગુપચુપ ઊઠા લાઇ હુવી તસવીર જોહરા પરીકો દેના, ઉસકા ઉસ તસવીરકો દેખકર તાઅજજુબ ઔર હએરાંન રેહેનાં.]

ભએરવી—ગજલ.

તેરે સાની અગર કોઇ.—તર્જ.

જોહરા—

તેરે માનીન્દ અગર માહે મુનવ્વર હો તો મએં જાંનું,
મુનવ્વર માહ કયા, ખુરશીદે અનવર હો તો મએં જાનું.—તેરે.

શોઆએ હુશ્નસે આઈના જો દીલકા પારા પારા હએ,
દીગર કયા ઇસકા સાજીન્દા, સીકન્દર હો તો મએં જાનું.—તેરે.
બ મીસલે કાહ, તુઝકો કહેરોબા હો ખીંચકે લાવે,
અસર ઇતનાં યે આહો! નાલેમે ગર હો તો મએં જાનું.—તેરે.
અરે ઓ શુખ દીદા, દીલ તો મએં તુઝકો દેતી હું; પર,
કુબુલ અબ યે નજર તુઝકો સીતમગર હો તો મએં જાનું.—તેરે.

[પરસ્તારકો કહેના.]

અરે પરીયાં કહો યે કૌન હએ, કીસ બાગકા યે ગુલ?
તુમારી સઆદતે મેરા યે દીલબર હો તો મએં જાનું.—તેરે.

બરવા—ગઝલ.

કીસ તરહ બાવર કરે.—તર્જ.

પરીયાં—

હમનેતો તસવીર યે લાએથે દીલ બહેલાનેકો,
તુમતો બસ તૈયાર ઇસ પર હો ગએ મર જાનેકો.—હમનેતો.
શહેર એક ગુલઝાર હએ, યે શાહ હએ ઉસ મુલ્કકા,
મેહરતીલઅત કહતે હએં, વાહાં સારે ઊસ દીવાનેકો.—હમનેતો.
ઉસકે દામે ઇશ્કમે મત આવો, માનો બાત યે!
માહાજ ખીંચી હએ મુસવ્વરને તો યે બહેકાનેકો.—હમનેતો.
એએ મલેકા દુન્યાંમે હએ આશકોંકી યે ગેજા,
ખુંને દીલ પીનેકો, તોસપર રંજ ઔર ગમ ખાનેકો.—હમનેતો.
ઇસ લીયે તુમ ઇશ્કકે ફંદેમે મત હરગેજ ફસો,
દરપે હમતો રોજ શબ હોંગે તેરે સમઝાનેકો.—હમનેતો.

બેહાગ—ગઝલ.

ગએરત ન આઇ તુઝકો કુચ્છ.—તર્જ.

જોહરા—

જીસકે ગલેકા ઇશ્ક હુવા હાર બે ખબર,
વો આજ તક છુટા નહીં જીનહાર બેખબર.—જીસકે.
લએલી ઔર મજનુકી લીઈ ઇશ્કનેહી જાન,
ઇસસે નહીં હો કયારી ખબરદાર બેખબર!—જીસકે.

મેરી દવા મસીહાસેભી હોવે કીસ તરાહ?
મુઝકો હુવા હએ ઇશ્કકા આજાર બેખબર.—જીસકે.
અબરૂ ન ગર વોહ યારકી મુઝકો દીખાવગી,
રખ લુંગી અપને હલ્ક પર તલવાર બેખબર.—જીસકે.
ઇસ ફંદસે તુમારે રેહા હોવે દીલ મેરા,
એસા નહીં હુવા યે ગીરફતાર બેખબર?—જીસકે.

[ઇન્કાર કર કર જાના જોહરા દીલફીગારકા,
ઉસકે પીછે રવાના હોના સબ પરસ્તારકા.]

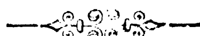
તમાંમ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

—

જંગલ.

[મેહરતીલઅતકા તલાશે યારમે ભટકતે આના.]

પીલુ—ગજલ.

જોહાંદારે ફના યારો બકા—તર્જ.

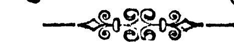
મેહરતીલઅત—

રખા હું રાહે ઊલફતમે કદમ, જો હોની હો સો હો,
લીયા હું સરપ યે બારે અલમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.
મદદગાર ઇશ્ક હએ મેરા, પેહી પોંચાહેગા વહાં તક,
મુઝે ઇસકીભી હીમ્મત હએ ન કમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.
અગરચે તેગ ફુરકતકી હએ ઉરીઆં પર, નહીં હએ ડર,
બહોત તો તનસે હોગા સર કલમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.
હએ એક તો રંજ ફુરકતકા, વ તીસપર રાહાકી તકલીફ,
હુઈ હએ આફતે દોનો બહમ, જો હોની હો સો હો.—રખા.

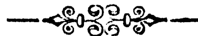
[રવાનાં હોના મેહરતીલઅતકા.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

તીલસ્મે આગ.

[મેહરતીલઅતકા તીલસ્મે આગકી ગરમીસે ધબરાના.]

કતઆ.

મેહરતીલઅત—

એકતો આતશે ઇશ્કસે જલું, તીસ પ ચર્ખસે આગ બરસે હએ,
તીશ્નગીતો હએ આબે વસ્લકી, ઔર દીલભી પાંનીકો તરસે હએ.
આફત એસી હએ તોભી કયા અલમ, જલે આગસે દસ્તમેહી હમ,
પર સાહારેકો દેખે કબ મકાં, કાંમ હમકો તો ઊસકે દરસે હએ.

[તીલસ્મે આગમેસે એક પીરમદકા નમુદ હોનાં, ઔર મેહરતીઅલતકો તીલસ્મે આગમે દાનાં છીડક કર બે ફીક્ર દાખીલ હોનેકા ઇશારા કરનાં.]

બએત.

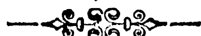
પીર મર્દ——કયું ધબરા રહા હએ અરે બે ખબર,
છીડક દાંને ન હો તુ યું બે સબર.

[મેહરતીલઅતકા દાંનાં છીડક કર પીરમર્દકે સાત તીલસ્મે આગમે જાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

મહેલ.

[ફીરાકે યારમે બેકરારી કરતે હુવે આના જોહરા પરીકા.]

મુસ્તેજાદ.

સોતા હએ ગલે લગકે.—તર્જ.

જોહરા—

હમ જીસે જાતે હએં વલે તુઝકો ખબર નહીં, અએ બેવફા સનમ,
કયા મેરી આહકા તેરે દીલપર અસર નહીં? જાલીમ ન કર સીતમ.
હમ.

કબ તક તેરે ફીરાકકે, સદમે સહા કરે, અએ યાર લે ખબર?
કયા મેરે મરનેકાભી તુઝે ગમ મગર નહીં, અલતાફ કયું હએ કમ?
હમ.

તેગે ફીરાકસે પે દીલ; અફગાર હએ મેરા, મરહમ વીસાલકા,
પાવું ન ગર તો અચ્છા હો; જખમે જીગર નહીં, કર બાહરે હક કરમ.
હમ.

મુદસ.

સહેલી——-બેવફા અકસર પે સબ સાહેબ જમાલ હોતેહી હએં,
શાહાજાદી ઇશ્કમે રંજો મલાલ હોતેહી હએં.
ગુલસે દીલભી ઇસ ચમનમે પાએમાલ હોતેહી હએં,
અપને માઆશુકોકે આશકોકો ખીઆલ હોતેહી હએં,
પર નહીં સઓ તાહામુલ આપસા ઓ દેતે હએં,
ઇતનીસી આફતહીમે બસ આપ રો રો દેતે હએં?

જીલા—ગઝલ.

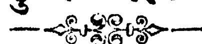
ખુદીકી પરસ્તીશ.—તર્જ.

જોહરા—

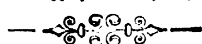
મએં તુમસે કહું કયા કે હએ કયા મોહબ્બત,
ગઝબ હએ, સીતમ હએ, બલા હએ મોહબ્બત.—મએં.
કહાં જખમે ઊલફત હએ, મરહમકે કાબીલ,
નહીં તેગ, તેગે કુઝા હએ મોહબ્બત.—મએં.
મસીહાનેભી કરકે તશખીસ બોલા,
મોહબ્બતકી તો બસ દવા હએ મોહબ્બત.—મએં.
નશીહતકો છોડો, ન દીલ મેરા તોડો,
ઊસે લાવો જીસ્સે રવા હએ મોહબ્બત.—મએં.

[જોહરાકા મઅ ખ્વાસોંકે હોના રવાંનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

તીલસ્મે ચપ્પ.

[મેહરતીલઅતકા બરકકે બારીશ વ જાડેકે સબબસે થરરાતે વ કાંપતે હુવે આના.]

સોહેની—ગઝલ.

કલસે તુ બેકલ હો યાર.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

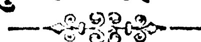
ઉસસે બડહકે ઔર આફત દુસરી તૈયાર હએ,
મેહરતીલઅત સર પ તેરે અબ અજલ અસવાર હએ.—ઉસ્સે.
સનસનાયા હએ બદન, અકડે હએ મેરે હાથ પાવું,
એક કદમ આગે સરકનાભી મુઝે દુશવાર હએ.—ઉસ્સે.
લે ઓ કાફેર મરતા હું, આ કર મસીહાઇ તુ કર,
કબ્રપર ઠોકર લગાનેકા તો નહીં ઇન્કાર હયે.—ઉસ્સે.

બએત,

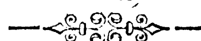
ગએબી આવાજ-હુવા કીસ લીયે ફેર તુ નાસીપાસ,
છીડક દાંને ઔર રખ ખુદાસે તુ આસ.

[દાંનાં છીડકનેકે સબબસે બરફકા મોકુફ હોનાં, મેહરતીલઅતકા શુક્રે ઇલાહી બજાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

બાગ.

[જોહરા પરીકા મઅ સહેલીયોં કે હાતમે મેહરતીલઅતકી તસવીર લીયે હુવે દાખલ હોના, ઔર દીવાનેકી તરહ તસવીરસે બાતેં કરનાં.]

જીલા—ગઝલ.

સમ્ભાલો તેગ અદાકો જરા.—તર્જ.

જોહરા——જબાંસે કુછતો કહો દીલરુબા, સુનો તો સહી?
આંમાશબએઠા ન બહરે ખુદા, સુનો તો સહી?-જબાંસે.

ઓ શાહે હુસ્ન કરો એક બોસા તો ખએશાત?
તુમારે હુકમે કરેંગે દોઆ સુનો તો સહી?-જબાંસે.
યે આશનાકી ન લો આબરૂ ફીનારા કર,
ઓ બાહારે ખુબી બરાએ ખુદા સુનોતો સહી?-જબાંસે.
ન આપ ઘરમે મેરે આતે હો તો મુઝે સાહેબ,
તુમારે ઘરકા પતા દો બતા સુનો તો સહી?-જબાંસે.
તુમારે કદમોંકી સોગંદ પંજએ ફુરકત,
હમારા ઘોટ રહી હએ ગલા સુનો તો સહી?-જબાંસે.

[જોહરાકા તસવીરકો તકતે રહેના, શાહે જી-
નકા એક મુનજજીમકો લા કર સબ હાલ
કહેના.]

ઝીંન્ઝોતી—ગજલ.

જલવા જો ઉસને દીખાયા.—તર્જ.

શાહા———શોરને ઇસકે સતાયા મેરા જી જાનતા હએ,
સારા ઘર સર પ ઉઠાયા મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.
કોઇ પરીજાદસે તો આંખ નહીં ઇસકી લડી,
શાયદકે જીનકા હએ સાયા,મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.
કોનસા યુસુફ હએ કે જીસકી ઝુલેખાં યે હુવી,
ભેદ કુચ ઉસકા ન પાયા, મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.
બર્કકી તર્જસે બેતાબાયાં કરકે ઇસને,
ખીર્મને દીલકો જલાયા, મેરા જી જાનતા હએ.-શોરને.

[મુનજજીમકા કીતાબમે હાલ દરીયાફત
કરના, જોહરાકા તસવીરકો દેખ કર આ-
હકા દમ ભરના.]

અ બી યા ત.

જોહરા———નહીં પરવા તુઝે અસ્લા હએ મેરી હાલતકી?
ખુદ ગરજ હએ તુ, તુઝે કદર નહીં ઉલફતકી.
બેખુદી તેરે લીયે આઠો પહર રહેતી હએ,
દો દો દીન તલક ન સરો પાકી ખબર રહેતી હએ.
યાદમે ખનજરે અબરૂકે કલેજા શક હએ,
સદમે જખ્ત હએ,લબ ખુશ્ક હએ,ચહેરા ફક હએ.

[મુનજજીમકા શાહે જીનકો જોહરાકે હાલસે
આગાહ કરના.]

તાહૃતુલ લફ્જી ગ઼ઝલ.

નુજુમી——પોશીદા ભેદ શાહા ખોલા હુએ કીતાબમે,
જાહેર નુજુમકે યે હુવા હુએ હીસાબમે.
એક શાહાજાદા હુએ બની આદમમે માહરૂ,
ઉસકેસા હુસ્ન હોગા નહીં આફતાબમે.
ઉસકેહી જુલ્ફે પેચાંમે હુએ શાહાજાદી કુએદ,
ઔર વોહભી ઇસકે ઇશ્કકે હુએ પેચોતાબમે;
થોડેહી અરસેમે યાંહાં પોંહોંચેગા આકે વોહ,
જો સચ થા અર્જ મએંને કોયા હું જનાબમે.

[જોહરાકા દીવાંનોકી તરફ ચાલે કરના.]

કલ્યાંન—ગ઼ઝલ.

તર્ફકા એસાભી હોતા હુએ.—તર્જ.

જોહરા—

ઢુંડને ઉસ ગુલેરાંઅનાકો કાંહાં જાવું મએં,
અબતો બસ અપના ગલા કાટકે મર જાવું મએં.—ઢુંડને.
વોહતો ગુજરા ન ઇધર, જીસે ગુજર જાવું મએં,
ઇશ્ક બાજોંમે ભલા નામ તો કર જાવું મએં.—ઢુંડને.

અ બી યા ત .

શમઓ ગુલ ગોર પ શાએદ વોહ ચડહાને આએ,
પીટને રોને જનાજેકો ઉઠાને આએ.
મૌતકા સામના હુએ, હો ગઇ જીસ્ત હરામ,
ઇશ્ક ખુંખાર કર ચુકા હુએ મેરા કામ તમામ.
કુસ્દ કરતી હુએ નીકલ જાનેકા જાને ના કાંમ,
બેશતર વીર્દ જબાં રહેતા હુએ બસ યેહી કલાંમ,
અએ નસીમે સહર હુએ વો બુતે ઐયાર કાંહાં,
જી કાંહાં, જાંન કાંહાં, દીલ કાંહાં, દીલદાર કાંહાં.

[રવાંના હોનાં દીવાંનોકી તરફ.]

મુ સ દ્દ સ .

શાહા——ઇશ્ક વોહ આતશે સોજાં હુએ સમંદર જલ જાએ,
સુરતે કાહા પડે ઇસમે તો પથ્થર જલ જાએ.

ભડકે યે આગ જો ગુલશનમે ગુલેતર જલ જાએ,
એક સાઅતમે તરો, ખુશ્ક બરાબર જલ જાએ,
સર્દ હુએ આતશે ગુલ, ઇસકી શરર બારીસે,
આગ પાંનીમે લગે હુએ ઇસી ચીનગારીસે.
યે વોહ બે મેહર હુએ, બદ ખલ્ક મજાહ ઇસમે નહીં,
જીસકો કહેતે હુએ મુરવ્વત, વોહ જરા ઇસમે નહીં.
દુશમને જાં હુએ મહોબ્બત બ ખુદા ઇસમે નહીં,
આહા ! રંજો ગમો, ઇજાકે સીવા ઇસમે નહીં,
ફેલ યે અપના હુએ, મર જાએ મહોબ્બત ન કરે,
દફન હો જીનદાહી, લેકીન કભી ઉલફત ન કરે.

[શાહે જીનકા રવાંનાં હોના મઅ મુનજજીમો આહલેકારકે.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠા.

દાહુશતનાક ગુફા.

[મેહરતીલઅતકા ગુફેમે દાખીલ હોને ચહાના, એક દેવીકા આન કર ઉસકો મનાના.]

જીલા—ઠુંમરી.

દીખા ચુકી તુ કરતબ.—તર્જ.

દેવી—

કાંહાંસે આનાં હુવા તુમારા, કયું યે ગમ કીયે તુમને ગવારા? કાંહાંસે.
દેવ હુએ હમ, ખએર ખ્વાએ ઇનસાંન, દેંગે સાહેબ તુમકો સહારા. કાંહાંસે.

પીલુ—ઠુંમરી.

કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં.—તર્જ.

મેહરતીલઅત-કયા બોલું ગરદેશમા મારા હું મએં,
આસુદગીમે દુખીયારા હું મએં.—કયા.
પરી જોહરાકે ઇશ્કમે હું દીવાના,
વતન છોડ અપના સીધારા હું મએં.—કયા.

કાફી—ગઝલ.

ઉમ્ર સબ મુફતમે ખોયા કીયે.—તર્જ.

દેવી————--ઉસ પરીજાદપેહી આપ જો કુરબાન હુવે,
તો યેહી સમઝો કે તુમ ઉસકે સુલએમાન હુવે.--ઉસ.
ગર ખબર હોતી, તો ઘર બએઠી મીલાતી તુમસે,
કીસ લીયે ધતને ભલા આપતો હએરાંન હુવે?—ઉસ.
કલ પરસતાંકે તરફ તુમકો લે જાવુંગી મએં,
આજતો આપ યે બંદીકેહી મહેમાંન હુવે.—ઉસ.

ઠએરીયે આપકે વાસતે મએં બહોતસા મજેહદાર પકવાંન લા હાજર કરતી હું.

[દેવીકા જાના.]

જીલા—ગઝલ.

દીલરૂબા મેરાભી દીલ.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

અબતોભી ચાંદસા મુહ અપનાં દીખાદો જાનાં,
મરતા હું કરકે મસીહાઇ જીલાદો જાના.—અબતોભી.
ગરચે બરબાદીહી મનઝુર તુમે હએ મેરી,
ખાકમે હાથોંસે અપનેહી મીલાદો જાના.—અબતોભી.
રશ્કે ખુરશીદ હો, અએ જોહરા યે બંદે પજરા,
ડાલકે અકસે રૂખ, માહાતાબ બના દો જાનાં.—અબતોભી.
બોસએ અબર નહીં દેતે હો અચ્છા મત દો,
તેગ તો હકક પ આ મેરે ફીરા દો જાનાં.—અબતોભી.

[દેવીકા એક ઘડા ભર કર પાની, ઔર સાત એક કાબમે કુત્તે વ બીલ્લી ભુની હુવી લે આના.]

અબીયાત.

મેહરતીલઅત—અસતગફીરઉલ્લા તોબાહ ઓ મુરદાર બે અદબ,
ચુહા ઔર બીલ્લી ખાંનેકો લાઇ, યે કયા ગજબ!

ઇસ ઇશ્કને તો ઇતના દીખાયા કમાલ હઍ,
પર ઝોહરા તુઝે મેરા નહીં કુચ્છ ખીયાલ હઍ!
જલતા હું સોઝે ઇશ્કસે, હઍ ખુશ્ક મેરે લબ,
[પાનીકે ઘડેકો દેખના.]
શાયદ યે પાંની હઍ, કરૂં મઍં નોશ થોડા અબ.
[બેખુદીકી શઍકા પાની પીનેકે સબબસે
મેહરતીલઅતકા ગશ ખાનાં.]
ઇસ પાંનીમે નીશાંકી કોઇ શઍ મીલાઇ હઍ,
સર ફીર રહા હઍ, ખાકસે અબ જબ હસાઇ હઍ.
બેશક દગા હુવા હઍ, અફસોસ મઍં મુવા,
ઍ ઝોહરા હાલ તેરી મોહબ્બતમે યે હુવા.
[મેહરતીલઅતકા ગશ ખા કર જમીન પર
ગીરનાં, દેવાં દેવીકા આન કર મેહરતીલ-
અતકો કાટ કર ખાને ચાહાનાં.]

ભોપાલી—ગઝલ.

મુત્રબે ખુશ નવા બગો.—તર્જ.

સબ દેવા—
ચલાવો હોકે તુમ બહમ; હુવા અપને પર તો અબ કરમ,
વાહ! કયા મજાહ શેકાર હઍ,હઍ ગોસ્તભી નરમ નરમ.-ચલાવો.
૧ દેવ—મઍં ખાવું ઇસકા કાટ સર,
૨ „—મઍં ભુન ખાવુંગા જીગર,
૩ „—મેરાતો ધ્યાંન હઍ સીને પર,
દેવી—લો બાંટ તુમ કીસમ કીસમ.—ચલાવો.
૧ દેવ—હથીયાર જલ્દ લો ઊઠા,
૨ „—હઍ લુકમા યે લજીજ કયા?
૩ „—હઍ હમ પ મેહરબાં ખુદા,
દેવી—કરો શુરૂ આજ દમ બ દમ.—ચલાવો.
[સબ દેવાંકા એક એક કે પીછે મેરતીલઅ-
તપર વાર ચલાને ચહાના, અજમતી
દાનેકે જરીયેસે સબકા હાથ અકડ જાના.]

૧ દેવ—ક્યું હાથ ગએ મેરે અકડ !
૨ ,,—અરે ભાઇ મુઝે લે પકડ,
૩ ,,—ઇસકે જાદુને લીયા જકડ,
દેવી—ચુમો ઇસકે તુમ કદમ કદમ.

[સબકા મેહરતીલઅતકે પએરકો ચુમનાં.]

અબો યાત..

દેવી—હુવા દેવજાદો પે મુઝપર અયાં,
સુલેમાનકા પીયારા હએ પે જવાં.
અગર તનસે સર ઇસકા કરતે જુદા,
તો આ જાતા અપને પર કહેરે ખુદા.
અરે દેવ જાવ ઇસકો તુમ છોડ દો,
ચલો ઈસકે પાનેસે મુહ મોડ દો.

[સબ દેવકા જાનાં, દેવીકા મેહરતીલઅતકો ખુબસુરત દેખકર ફરેફતા હોના.]

હોરી—કાફી.

પા લાગું કર જોરી.— તર્જ.

દેવી—કેસા યેહ દીલરૂબા હએ,
મેરા દીલ તો ઇસપર ફીદા હએ.—કેસા.
રોજ પે રોશન, મએં રાત અંધેરી,
જોડા બરાબર મીલા હએ,
દેવોમે મએં હુસ્નમે હું લાસાની,
આદમમે યે માહાલકા હએ.—મેરા.
બચી જાંન ઈસકી મગર કીસ તરહસે,
એસાતો પાસ ઈસકે કયા હએ?

[દેવીકા તાલાશ કરકે મેહરતીલઅતકે જેબસે એક શીશા નીકાલનાં. મેહરતીલઅતકા હોશમે આનાં.]

હુવાં ખુબ પે પાસ આયા મેરે અબ,
ઇસકી મએં ઔર યે મેરા હએ.—મેરા.

[દેવીકા મેહરતીલઅતકા હાથ પએર બાંધ કર, હોશ આનેકા કતરા મેહરતીલઅતકે કાનમે ડાલનાં.]

શેઅર.

મેહરતીલઅત-જોહરા મએં જાંનો દીલસે તેરે પર નીસાર હું,
કર મેહર કીતનાં જાંનેજાં મએં બેકરાર હું.

આસાવરી—મસનવી.

અરે કોન હએ તુ.—તર્જ.

દેવી———---તેરી જોહરા અએ પ્યારે જાંન તુઝે,
મએં આંખોમે અપની રખુંગી તુઝે.
ચલ આ અએશો અશરત મેરે સાથ કર,
મએં તુઝપર ફીદા, તુ ફીદા મેરે પર.
મેરે કૌલસે દેખ રૂખસાર તુ,
યકીં હએ કરેગા ન ઇનકાર તુ.

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત-ન જબ તક મીલે મુઝકો જોહરા પરી,
હું દુનીયાંકી મએં ન્યાંમતોસે બરી;
નહીં હુરકોભી કરૂં મએં કબુલ,
તેરા કીસ તરાહ હોગા મકસદ હુસુલ.

મજકુર તર્જ.

દેવી— ———કરે હુરોંકો કીસ તરહ તુ પસંદ?
હું મએં હુસ્નો ખુબીમે ઊનસે દુચંદ;
મએં પરીછાંની તુઝકો, હએ દમબાજ તુ,
કરે હએ મેરે સાથ યે નાજ તુ,

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત-સતાયા હુવા હું ન મુઝકો સતા,
તેરી શકલ કર દુર એ બેસવા.
મેરી તોડ બેડી મુઝે કર રેહા,
વગર ન અભી દુંગા તુઝકો જલા.

મજકુર તર્જ.

દેવી———જલાયા જલાયા અરે બે શઉર,
તુ કરતા હએ શાએદ કે ઇસપર ગુરૂર

[શીશા બતાનાં]

મએં આતી હું કર ખુબ તુ અબ ખીયાલ,
વગર ન કરૂંગી તુઝે આ હલાલ.
[દેવીકા જાના.]

ભઐરવી—ગઝલ.

ઇશ્કુમે તેરે કોહે ગમ.—તર્જ.

મેહુરતીલઅત—
ઇશ્કુમે જોહરા તેરે અબ મરતે હએં હમ, જો હો સો હો,
મુશકીલ યે કાંમ હએ, વલે કરતે હએં હમ, જો હો સો હો.—ઇશ્કુમે.
હીજ્રમે તેરે જાંનેજાં, હું નીમજાંન બેગુમાં,
દીલમે હએ દર્દ, આહ સર્દ, ભરતે હએં હમ, જો હો સો હો.—ઇશ્કુમે.
કરે દેવીસે ફરેબ જબ, હો રેહાઇ અપની યાંહાંસે તબ,
છોડ જાફરાંકો યાંસ અબ, ચરતે હએં હમ, જો હો સો હો.—ઇશ્કુમે.
[દાખેલ હોના દેવીકા.]

કાફી—મસનવી.

જીંન્દગીકા હએ મજાહ—તર્જ.

દેવી————ઇબને આદમ કયા કીયા દીલમે ભલા તુને ખીયાલ,
મેરા મન્જુર તુઝે હએ યા નહીં કહે દે વીસાલ?
[મેહરતીલઅતકા મક્રસે હંસ કર દેવીકો ગલે લગાને ચહાના.]

મજકુર તર્જ.

મેહુરતીલઅત—અએ પીયારી પે તેરા ઇમતેહાં કરતે થે હમ,
વર્ને હએ દીલસે ફીદા તુઝપ તેરે સરકે કસમ.
ચલો અબ કરકે નેકાહ અએશ કરે મીલકે બહમ,
મએં પુજારી હું તેરા ઔર હએ તુ મેરી સનમ.

આસાવરી—મસનવી.

અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ— તર્જ.

દેવી————આહા! કીતની ખુશાલી મેરે દીલરૂબા,
તેરા હુકમ અભી લાતી હું મએં બજા.
[દેવીકા ઇશારેસે દેવોંકો બોલાના, સબ દેવોંકા આના.]

અરે દેવો મએં શાદી કરતી હું અબ,
કરો જલ્દ તૈયાર અસબાબ સબ.
દો સો ચુવે ઔર દો સદ બીલ્લીયાં,
વ ચાર હાથી જલ્દી પકડ લાવો ય્હાં.
મસાંનસે આદમકે લા મુરદે દસ,
યે અસબાબ ખાંનેકો હએ અપને બસ.

[દેવોંકા જાના.]

ખુશીસે તુઝે એક દેતી હું ચીજ,
જો મુઝકો મેરી જાંનસે હએ અજીજ.

[દેવીકા મહેરતીલઅતકો એક શીશા સુલએ-
માની આબકા હવાલે કરનાં.]

હએ ઇસમે યે પાંની સુલએમાનકા,
યે દુશમન હએ સબ દેવોંકી જાનકા.
ખડે લાખ દેવો હો જીસ જા અગર,
વ્હાં છીડકે તો જાવે ઊસી વક્ત મર.

અ બી યા ત.

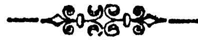
મેહરતીલઅત–કયા પરી જોહરા તેરે સાંમને કુચ્છ હુર હએ માલ?
ખા કુસમ કહેતા હું મએં મુઝકોં નહીં કીસકા ખીયાલ.
દેવી————તેરાભી શીશા હો અએ ય્યારે મુબારક તુઝકો,
આજ ખુશહાલ નેહાયતહી બનાયા મુઝકો.

[દાનેકા શીશા દેના.]

અબ મેરે ફ્વેશો અકબાકો બોલાતી હું મએં,
શાદી કર ય્યારે ગલે તુઝકો લગાતી હું મએં.

[દેવીકા ઇશારેસે સબ દેવોંકો બુલાના, સબ
દેવોંકા આન કર નાચો રંગ મચાના,
મૌકા દેખ કર મેહરતીલઅતકા સબ દેવોં
પર સુલએમાની પાનીકા છીડકના, સબકા
મર જાના.]

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

તીલસ્મી કીલ્આ.

[એક દેવકા કીલ્એકી નીગાહબાની કરના, મેહરતીલઅતકા દાખીલ હો કર કીલ્એમે દાખીલ હોનેકો કદમ ભરના.]

તાઝતુલ લફ્જી

દેવ——————શાએદ તુ પરતાંસે ખબરદાર નહીં હએ,
યાંહાં તુઝકો કદમ રખના સજાવાર નહીં હએ.
જોહરા પરી શાહાજાદી હુવી હએ જો દીવાની,
આરામસે એક પલભી ઉસે કાર નહીં હએ.
દીલ ઉસકાહી બહેલાનેકો યાંહાં ભરતી સભા હએ,
જંગલ હએ પ બાગ હોના દુશવાર નહીં હએ.
વોહ ઘંટા હીલા તો અભી યાંહાં આવેગી પરીયાં,
ચલ જા યે તેરે સએરકા ગુલજાર નહીં હએ.
ક્યું જાતા હએ ચલ મએંહી તુઝે ખા લેતા હું આ,
ખાંનાં કોઇ તેરેસા મજેહદાર નહીં હએ.

[દેવકા મેહરતીલઅતપર હમલા કરનાં, મેહરતીલઅતકા શીશેમેસે દાંનાં છીડકનાં. કીલ્એકા નાબુદ હો કર દેવકા ફરાર હોના, મેહરતીલઅતકા અપનેકો પરસ્તાનમે પા કર બરકરાર હોના, સહેલીયોંકા આના, મેહરતીલઅતકા છુપ જાના.]

બરહન્સ—ગ જ લ.

ગર હમને દીલ સનમકો દીયા.—તર્જ.

પરીયાં—

અએ દોસ્તો યે ઇશ્ક હએ જાલીમ બુરી બલા,
ફંદેસે ઇસકે બચતે રહો દુનીયાંમે સદા.—અએ.

આદત હએ ઇસકી જુલ્મતો ખલકતમે હએ જફા,
ઇસ કજ અદાસે સબકો બચાએ સદા ખુદા.—અએ.

અબી આત.

૧. પરી——આશક ઇસીસે ગમમે હએ, માઅશુક શાદ હએ,
ઇસ બાનીએ ફસાદકે કયા કયા ફસાદ હએ ?
૨. ,, સર સર ચમનમે, બાગમે ગુલચીં, ગુલોમે ખાર,
સૈયાદ બુલબુલોંમે, ખેઝાં હએ પએ બાહાર.
૧. ,, રાહાતમે રંજ, નુરકે ધોકેમે લુત્ફે નાર,
વસ્લમે હીજ્ર, દાદે હએરતમે ઇન્તેજાર.
૨. ,, સબ આરેજોમે મોત, દવાઓમે જહર હએ,
આફત હએ, બદબલા હએ, કયામત હએ કહર હએ.

[જોહરાકા તસવીરકો તકતે દાખેલ હોના.]

ઝીલા—ગઝલ.

દીલરૂબા મેરાભી દીલ.—તર્જ.

જોહરા—

ઇશ્કમે હમદમો એક ઝીકા ન તુમ ધ્યાન કરો,
બાખ દીલ હોવેતો ઇસ રાહામે કુરબાંન કરો.—ઇશ્કમે.
શમઆ સીફત જલતે રહો, યાકે મરો મીસલે પતંગ,
સર કટા દો, વલે શીકવા ન તુમ એક આંન કરો.—ઇશ્કમે.
જાહેદે ખુશ્ક હુવા આપસે મુનકેર કાફેર,
હજરતે ઇશ્ક જરા ઉસકો મુસલમાન કરો.—ઇશ્કમે.
યારકે મીલનેકીભી હએ આરજુ તુમકો જો અગર?
ઇશ્કકો દીન કરો, ઇશ્કકો ઇમાંન કરો.—ઇશ્કમે.
કભી ગુમરાહ નહીં હોનેકે અલ્લાહકે કસમ,
યારકે રૂખકો અગર અપના જો કુરઆંન કરો.—ઇશ્કમે.

[જોહરાકા જમીન પર બએઠ કર સકતેકી
હાલતમે તસવીરકો તકતે રહેના.]

મજકુર તર્જ.

મેહરતીલઅત—

હુસ્નપર ફખ્રભી તુમ ઇતનાં ન હરઆંન કરો,
હમ ફકીરોંપર શહે હુસ્ન જરા ધ્યાન કરો.—હુસ્ન.

બોસા એક દો તો કરૂં તુમારે હુકમે યે દોઆ,
કીશવરે હુસ્નમે તુમ સલતનત હરઆંન કરો.—હુસ્ન.
કદમો પર ફેંકતા હું આપકે તસવીર મેરી,
અપને આશકકી અએ જાં, કુચ્છતોભી પએછાંન કરો?—હુસ્ન.

[મેહરતીલઅતકા પસેપુસ્ત આનકર અપની તસવીર જોહરાકે કદમો પર ફેંકના.]

અબીયાત.

જોહરા——કીસ તરાહ તસવીર આઇ દુસરી દેખો ભલા?
શાએદકે આયા યાંહાં વોહ શુખ બેપરવા મેરા.
યાકે કોઇ જીન મેરેસે મસખરી કર જાએ હએં,
ખીંચકે તસવીર ઉસકી જો યું હરદમ લાએ હએં.
ઢુંડો તુમ હર સીમ્ત, વર્ના લો નુજુમીકો બુલા,
વાઅદા ઉસકે આનેમે ઉસને કીયાથા આજકા.

[એક પરીકા નુજુમીકો બુલાને જાના.]

મુદસ.

[ખુદસે] કુચએ જુલ્ફે મુસસ્સીલકી દીખાઇ જો બાહાર,
બાલકી તરાહસે હએ, સુખા તન લાગેરો જાર.
દીલ નહીં સુલઝા મેરા હાએ! ઊલઝકે જીનહાર,
કયું ન લું શોકસે ઇસકી બલાંએ હરબાર,
જુલફસે બડકે હએ અબ હાલ પરેશાં મેરા,
આઇના ખાંનાં બના, દીદએ હએરાં મેરા.

[નુજુમીકા મઅ સહેલીકે આના.]

અબીયાત.

નજુમી——અએ ગુલજારે શાહી કયું કીયે ફીદવીકો યાદ,
બાગે આલમમે રહો ગુલકી રવેશ હર આન શાદ.
જોહરા——અએ નુજુમી આયા નહીં અબતક મેરા જાને જાંહાં,
દેકે યે તસવીર ફેંકી હએ કીસી જીનને યાંહાં.

તુને તો વાઅદા કીયા થા આજ બેશક આએગા,
ગર નહીં આયા તો અએ જુઠે સજા તુ પાએગા.

નુજુમી–[ખુદસે]ફક્ત શાએદ દેખનેમે મેરેહી કુચ્છ આ ગયા,
બાત યાંહાં બદલાંવું તો જી આજ બચતા હએ મેરા.
[જોહરાકો.]ઉસકી પે તસવીર આઈ તો વો ગોયા આ ગયા,
યેહી હીસાબસે મએંને તો અએ શાહાજાદી પા ગયા.

જોહુરા—

એસા હએ, અફસોસ ! નીકલો જાવો યાંહાંસે સબકે સબ,
મેરા જી બચનેકા નહીં આતા નજર કોઇ સબબ.

[સબકો હંકાલ દેના, ઔર તસવીરકો
તકતે રહેના.]

ભએરવી—ગઝલ.

મદદ ઇસમાલ જોગીકી.—તર્જ.

જોહુરા—

ન સર તકરાનાં હમને તો ભલા અએ યાર કયા કરના ?
નહીં તુ ફેરતા હએ હલકપર તલવાર કયા કરના ?—ન.
પરસ્તેશ જો કરે હએ દીલસે અપની દએરે આલમમે,
કહો ઉસસે તો મીલનેકા સનમ ઇનકાર કયા કરના ?—ન.
તુમારે ફ્રૂલસે રોખસારોંકો હમને નહીં દેખે,
તો અબ પે દેખ કર હમને ગુલેગુલઝાર કયા કરના ?—ન.
હમારી જાન જાતી હએ, નહીં હએ આપકો પરવા ?
ભલા ઐસાભી તો દીલ સખ્ત અએ દીલદાર કયા કરના ?—ન.
નહીં તુમ મીલતે હો તો અપની લો હમ જાંન દેતે હએં,
હમેશાં હીજ્રમે જી કર કહો અએ યાર કયા કરના ?—ન.
અજી ઓ મેહરતીલઅત આપકા હાફેજ ખુદા હએ અબ,
લો હમતો જાતેં હએ દુનીયાંસે હો કર ખ્વાર કયા કરના ?—ન.

[જોહરાકા અપને સીનેમે ખન્જર મારને
ચહાના, મેહરતીલઅતકા પસેપુસ્ત આન
કર ઊસકો બચાનાં.]

ભઐરવી—ગજલ.

બખસે બખ ઓ બાબાર.—તર્જ.

મેહરતીલઅત—

લો ઉડાતા ખાક પે દીવાના આયા આપકા,
શમઆર મત ખાવો ગમ, પરવાના આયા આપકા.—લો.
મસ્ત હો અએ સાકીએ ભીલફત શરાબે ઇસ્કસે,
ઝુમતા કદમો તલક મસતાના આયા આપકા.—લો.
રહે મજનુને કહા મુઝસે, કે જબ દીઇ મએંને જાંન,
આશકે જોહરા જો બાદ ગમ ખાના આયા આપકા.—લો.

[દોનોકા બગલગીર હોના.]

મજકુર તર્જ.

જોહરા—

શકલ ઇસ મુશતાકકો જો આ દીખાઇ આપને,
બક્શ દીઇ ગોયા સનમ સારી ખુદાઇ આપને.—શકલ.
એક નજર દીખલા હમે સુરત છુપાઇ આપને,
પેતો અએ જાંને જાંહાં કીઇ બેવફાઇ આપને.—શકલ.
આપને સાહેબ કદમ રંજા જો ફરમાએ યાંહાં,
કીઇ અજલકે પંજેસે મેરી રેહાઇ આપને.—શકલ.
દો લબે શીરીંકા બોસા તુમ અએ શાદીએ વેસાલ,
ચાહીયે હમકો ખીલાના પે મીઠાઇ આપને.—શકલ.

[શાહકા મઅ પરસ્તારોં ઓર દરબારીઓંકે આનાં.]

અએ પીદર લો યે બુતે એયાર પોંહચા આન કર,
કરના ઇસ્સે જલ્દ મેરી કદખુદાઇ આપને.—શકલ.

[શાહકા મેહરતીલઅતો જોહરાકા હાત મીલા દેના.]

ભ એ ર વી—ગ઼ ઝ લ.

મદદ ઈસમાઇ જોગીકી.—તર્જ.

સબ મીલકે—

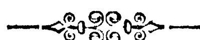
બાહાર આંઇ હુએ શાખે ગુલપ હો બુલ બુલકા કાશાના,
ખોદાયા હો ન ગુલશનમે કીસી સૈયાદકા આના.—બાહાર.
કરો આરાસ્તા શાદીકી મજલીસ તુમ શીતાબીસે,
મીલા હમ્એ બાદ મુદદત શમઆસે ઇમરોજ પરવાના.—બાહાર.
અએ અબ્ર શાદી બારેશ તુ, ખુશીકા જદદ તર બરસા,
હુવા હમ્એ મેહેર ઔર જોહરાકા કુરને આસીમે આના.—બાહાર.
શરાબે વસ્લ પીતે ઔર પીલાનેકા યે વકત આયા,
ઘડીમે આશકો માશુકકા હો તૌર મસતાના.—બાહાર.

છેલબટાઉ મોહેનારાની

ઊર્ફે

નેકીકી નાવ પાર હએ.

નાટક ચાર બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા

મુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને,

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

ઝબાને ઉરદુ બ હર્ફે ગુજરાતી.

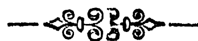
મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હએ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૩ ઈંગ્રેજી.

તફતએ નાટક.

સવાઈસીંગ.............................બાદશાહ સુરત શેહરકા.
જએસીંગ.............................બાદશાહ અમદાનગરકા.
બટાઉ.............................દહેલીકા સહેલાની.
બન્જારા.............................એક સોદાગર.
ગોસાંઈ.............................એક સાધુ.

સાસ.............................સાસ મોહેનાકી.
મોહેના.............................જએસીંગકી બાનો.
રાની.............................સવાઇસીંગકી.
પરી.............................નેકીકી રાહબર.
દેવી.............................એક બલા.

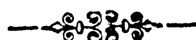
ખીદમતગાર—લકડહારે—સહેલી—વગએરા.

મુકાંમ.

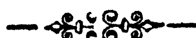
દેહલી—અમદાનગર—સુરત.

છેલબટાઉ મોહેનારાની.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

બાગ.

[ફુલોંકે ક્યારે હરતરફ કીયે હુવે હએં, પાનીકા ફુવારા ઉડ રહા હએ, મોહેના ફુલોંકો દેખ કર તારીફ કર રહી હએ.]

ખમાંચ—ઠુંમરી.

એજી ગુંઇયાં લચક લચક ચલત મોહન આવે.—તર્જ.

મોહેના—

ક્યાહી ગુલ ખેલત ખેલત રંગકો જમાવે, દીલ ચહાવે,
ચમન વતન, વતન ચમન. ખુલ ખુલાં બનાવે.-ગુલ.
ગોલાબકી કલીયાં, કૈસી હએ ખીલીયાં, નાજો રંગ દીખાવે,
કૈસી ચલત, આહી મહક, મનવા ખુશ હો જાવે.-ગુલ.
ખાવીંદ મોરા, હબશીકા છોગ, મોરે નજરમે આવે,
કાહુમેં કીનો, આ મોહે દીનો, દેવો પરી મીલાવે.-ગુલ.

[દેવીકા નમુંદ હોના, મોહેનાકા ચમનમે ચમન કરનાં.]

જીલા.—ઠુંમરી.

મારીર મોહે બાન, પ્રીતકી કારી હો.—તર્જ.

દેવી—

પ્યારીરે નાદાંન, મોહેના રાની હએ.-પ્યારીરે.
સંસાર આકા કૈસા ચલેગા, ખાવીંદસે બેજાર.-મોહેના.
શમશાદો તુતી, દોનોંકો બાહમ, જાદુસે ઇજહાર કરને હારીરે.-પ્યારીરે.

[દેવીકા છુપ જાનાં, મોહેનેકા આના.]

કાલીંગડા.—ઠુંમરી.

બદલ ગએ નએનારે—તર્જ.

મોહેના—

ધડક રહી છતીયાંરે, ધડક રહી છતીયાંરે, રાહત નાંહી.—ધડક.
ગુલ ગુલાબી, ગાલ મોરારે, ખુલ ખુલ આપર આએ,
યાંહાંતો કઝા બએઠી હુએ આડે, કેસા મનકો ભાએ.—ધડક.

[મોહેનાકા ફેર દુબારા બાગકે તરફ મુખાતીબ
હોનાં, દેવીકા અફસોસ કરનાં.]

કાફી.—ઠું મ રી.

ઓ ગોરીયાને નેઝરા ભર મારારે—તર્જ.

દેવી—

ઓ પ્યારી મોરીને યે નારા કેસા મારારે.—ઓ.
છેલ છબીલા બટાઉ એ દેહલી, આશક હોવે આકારે.—યે.
ઉલફતમે વાકે, આકો ફસાવું, હો ઇસકો વોહી પ્યારે.—યે.

[દેવીકા મોહેનાંકી પસે પુશ્ત આન કર જા-
દુઇ ફુંક ફુક કર મોહેનાકો બેખુદ કરનાં,
બાઅદ થોડી દેર કે મોહેનાકા હોશમે
આન કર બટાઉકી યાદમે દમ ભરના.]

ભએરવી.—ઠું મ રી .

મએંતો સેજરીયાંપે ભુલી મોરા દે કંગના.—તર્જ.

મોહેના—

મોહે આંખરીયાંસે, આ કાહુ માર ગયોરે.-મોહે.
ફુલસે ગાલ, અંબર હીલાલ, દીલ પ શમા મોરે ઊતાર ગયોરે-મોહે.
એક દે તુ બોસા, મોએ ઓ સાજન, દેખ તોહે દીલસે કરાર ગયોરે-મોહે.
બરમે મોરે આ પીતમ પ્યારે, મનવા મોરા તુઝપર નીસાર ગયોરે-મોહે.

આસાવરી.—મ સ ન વી.

અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલદ આ.—તર્જ.

દેવી————કીયા ખુબ હમને તમાશા અજબ,
ગીરફતારે ઇશ્ક હો કેહ મોહેના અબ.

બટાઉકી ખાબમે સુરત દીખા,
કાયે ફસકે નહીં ઉસપ હમને પીદા.
પુરા અબ હુવા હએ રહાં અપના કાંમ,
રહે અફસોસમે મોહેના રાની મુદામ.

[દીકા અફસુન ફૂંક કર મોહેનાકો હોશમે
લા કર રવાના હોના.]

ભઅેરવી—ગઝલ.

અગર આં તુર્કે શીરાઝી બદસ્ત આરદ.—તર્ઝ.

મોહેના—

અરે ઓ ચર્ખ કજ રફતાર, સુને તુ યે અજબ મારા,
દેખા કર ખાબમે સુરત, ગયા હએ કાંહાં મેરા પ્યારા.—અરે.
ખીયાલે ખામ હએ નાહક, વ યા યે ખાબ હએ સાદેક,
તુઝે યા કોઇ પરીઝાદ દીખાકર શકસકો મારા.—અરે.
મગર ઉસકા તસવ્વરતો રહેગા મુઝકો સુબ્હો શાંમ,
ફીરેગા ઢુંડતા દીલ ઉસકો બનકે હોકે આવારા.—અરે.
તજસ્સુસમે મએં ઉસકે ફીરુ જાસુસોંકો મુલ્કે મુલ્ક,
મીલે થોડ યારતો ચમકે હમારે બખતકા તારા.—અરે.

[બેકરાર હો કર મોહેનાકા રવાના હોના.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

દીવાનખાના.

[વારીદ હોના સવાલસીંગકા ઓર એક ખી-
દમતગારકા આન કર અર્જ કરના.]

આબીયાત.

ખીદમતગાર—યે મએં અર્ઝ કરતા હું સુનીયે અયે માહારાજ,
સલામત હે આપકા તખ્ત ઓર તાજ.

એ સુરતકે મુલ્કકે જંગલમે હ્રન રોજ,
ગુરૂ એક અજાએબ હુવે રૌનક અફ્રોજ.
કોઈ નકશ માંગે હએ ઉલફ્તકા ઊન્સે,
કોઇ ચાહે તાવીજ ઇજ્જતકા ઊન્સે.

સવાઈસીંગ—બીરાદર યાહાં કીસ લીયે આપ આએ?
એ પજમુરદા કીસ રંજસે મુહુ બનાએ?

દેસ.—ઠુંમરી.

કાંહાંનાં બૈયાંના મરોરો—તર્જ.

જએસીંગ—મોરા હાલ નાહીં પુછો તંગ જીનેસે હું ભાઇ,
બહોત મોહે મોહેનાને સતાઇ.—મોરા.
ચાહાવત નહીં હએરે મોહે જરાબી,
રંગ જોબનવાકા બાં હએ જમાઇ.—મોરા.

અબીયાત.

સવાઈસીંગ—હએ ઔરતકી જાત હરેલી બે લાશક,
મગર મર્દસે હોગી ગમગીં વો કબતક?
નીકાલો મોહોબ્બત મુરવ્વતસે તુમ કામ,
રેયાસતકો કયું છોડ હોતે હો બદનામ?

પીલુ.—ઠુંમરી.

સાથ ગોરીયોંકે સાજન.—તર્જ.

જએસીંગ—

અબસે છાંડ દીયા મએંને તખ્ત ઔર યે તાજ,
તુમકો હો મુબારક રાજ.—અબસે.
દેહેલીમી મએં જાકે સએર કરૂંગા,
ઠાંની યેહી મનમે હએ મોરે આજ.—અબસે.

[રવાંના હોના જએસીંગકા.]

અબીયાત.

સવાઇસીંગ—હએ જએસીંગ મોહેનાકા દીલસે ગોલામ,
પ ઇન્કાર ઇસ્સે હએ ઊસકો મુદામ.
કરેગી ન જબતક ઇસે મોહેના પ્યાર,
ન દીલ ઇસકા પાવેગા તબતક કુરાર.
વોહ ગોસાંઇકો જાકે લે આવું મએં,
ઇલાજ ઉસ્સે કુછ ઇસકા કરવાવું મએં.

[સવાઇસીંગકા હોના રવાંના.]

આંખ પહેલા—પરદા તીસરા.

—०—

જંગલ.

—०—

[દાખેલ હોના એક બન્જારેકા, ઊસકે પીછે પીછે આના જએસીંગકા.]

કાફી.—હોરી.

ફાગનકે દીન ચાર.—તર્જ.

બનજારા—

ક્યા દેસ અજબ ગુલજાર, હએ દેહલી,
નારીઆ વાંહાંકી હએ છેલ છબીલી.—ક્યા.
દેસ હએ રીઝવાં, નારી હએ હુરાં, મરદવે હએ ગીનમા સાર.—હએ.

પરજ કાલી ગડા.—કાહરવા.

મેરે મોલે નવાબ કલકતેકી સએરકો.—તર્જ.

જએસીંગ—

અરે ખાના ખરાબ છાંડ દે બડાઇ ઇસ દેસકી તુ.—અરે.
અમદા નગરી મીસ્લે ગુલશન દેસ તરાહદાર,
હુરેં પરીયોંસેભી બહેતર વાંહાકી નાર.—અરે.

જીલા.—લાવની.

મન મોહન બજાવે બાંસરીરે.—તર્જ.

બનજારા—

અરે વાહરે જએસીંગ રાજા, તુઝે મએં જાના,
તુ નહીં હએ જાને, મએંતો તુઝે પએછાંના.—અરે.

જએસીંગ—

કેયા દેસ હએ અમદા નગરી, અજબ દીલજાંની.
ઔર રએકે બુતાને ચીન હએ માહેના રાંની.—અરે.

ગઝલ.

જએસીંગ——યે બાત તો યાંહાં નહીં ચલે જીનહાર,
બનજારા——તુ દેખકે અબ હોતા હમેં બેજહાર.
જએસીંગ——[દીલસે] વોહી નારકા તો મરદ મહી હું યાર.

[ગાએબ હોનાં છેલ બટાઉકા.]

બનજારા—— અભી આવેગા યાંહાં બટાઉ, તો કરીયે કાર,
ઉનસે મોહેનાકી તારીફ સુનાના યાર.—અરે.

ચીજ.—કાહરવા.

સાડે તીન પૈસે સેર મછલી.—તર્જ.

બટાઉ——મુઝે રાજ અફસોસ યે કેહા બનજારે.—મુઝે.
કાહે હુએ ગેહ આદમ, કાયકા હંસકા ગમ?
ચેહેરા કયું હુએ પજમુરદા, ભરે સર્દ દમ.—મુઝે.

મજકુરે તર્જ.

બનજારા——છેલ બાતેં એસી કાહે કરત.—છેલ.
અમદા નગરી દેસમેં આકર હુએ ઠાંમ,
મોહેના રાની પર હુએ યે શયેદા મુદામ.—છેલ.
બટાઉ——ઐસી કયા રૂપકે માહ હોવેગી વોહ નાર,
ઘરમે મેરે ચેગીયાં તો ઉસકે હુએ સાર.—છેલ.

[દેવીકા આના, બનજારેકા ભાગ જાના. દેવીકા છેલબટાઉકો જાદુકી અસરસે બેહુદ કરના.]

ચીજ.—કાહરવા.

મયેં તો બ્યાહીથી ગબરૂ જવાન.—તર્જ.

દેવી——મયેં તો આતી હું કરને યે કાંમ,
મોહેના પર હોવે બટાઉ ફીદા.—મયેં તો.
શયેદા હોવેરે છેલ બટાઉ,
હુવા મેરા યે કાંમ તમાંમ.—મયેં.

[દેવીકા બટાઉકો જાદુકી અફસુંન ફુંક કર હોશમે લાનાં. બટાઉકા ખ્વાબમે મોહેનાકી સુરત દેખ કર ઉસકી તાલાશમે જાના.]

કાફી.—ગઝલ.

મારે હસરત કુમે તક.—તર્જ.

બટાઉ—

અબતો ઉસ દીલદારકે દરતક ભટકતા જાવુંગા,
કોહ કંદકી તરહસે મએં સરકો પટકતા જાવુંગા.—અબતો.
લાલે લબકો યાદ કરકે તેરે અબ એ ગુલબદન,
ખું બજાએ અશ્ક આંખોસેં છીડકતા જાવુંગા.—અબતો.
દીલ લગા હએ તુજસે, અબ આતે અગર હુરેં પરી,
હેચ ઉનકો જાન કર દામન ઝટકતા જાવુંગા.—અબતો.
અબદા નગરીકો ન જબતક પોંહોચુંગા એ શોલે રૂ,
આતશે હીજરાંસે જયું શોલા ભડકતા જાવુંગા.—અબતો.

[એક તરફસે બટાઉકા જાનાં, દુસરી તરફસે બનજારેકા આના.]

કાલીંગડા.—કાહુરવા.

દેખો દેખો બગીચેમે કૌન આયારે.—તર્જ.

બનજારા——દેખા દેખા હુવા કયા તમાશારે.-દેખા.
કૈસા અફસું ફુંકા હમને, ખુબ હુવા હએ કાંમ.
ગુલોં, ફુલઝુલાંકા અબ હોવેગા મુદાંમ.-દેખા.

[બનજારેકા જાનાં, જએસીંગકા આના]

જએસીંગ——સુચે શાદે દોનો પેહુતા હુવે હએ બાહમ,
છીન ન લેવે રાની મેરી યે હએ મુઝકો ગમ.

[જએસીંગકા તાફ્રોદસે રવાના હોના.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[જંગલમે લકડહારોકાં ખુરપા કુહાડી લે કર લકડે કાટનેકો આનાં.]

કલ્યાંન.—લાવની.

ફુલ બાડીમે બડોજ કાલી નાગન હમસે લડી.—તર્જ.

સબ લકડહારે-હમ ઝાડીમે રહે હમેશાં કાંમ હમારા પેહી,
લકડહારે કહાવે, હમ હએ નાંમ હમારા પેહી.

પેશા લકડે તોડનકા સુબ્હો શામ હમારા પેશી,
જંગલમેંહી બના હમારા ઘરરે, અરે હાં હમારા ઘરરે.

[તમામ કુલહાડીકા ઝાડમે ફસ જાનાં]

પહેલા———લે લીયા પે કીસને ખીંચ,
દુસરા———અરે ખંચરે ભાઈ ખંચ,
તીસરા———કોઈ ભુતને પકડા ખીંચ,
ચોઠા———ભાગ ભાગ ભાઈ જાન બચાકે ભાગ.
પાંચવા———યેહ બલાને તો ખુબ જમાઈ લાગ,
છઠ્ઠા———કહીં એસા ન હોકે ગમકા દસે આ નાંગ, દસે આ નાંગ,

[દરખ્ત ફટ કર એક પરીકા નમુંદ હોના.]

પહેલા———ભાગ ભાગ મેરે ભાઈ,
દુસરા ———મેરી જાંન લબ પર આઈ,
તીસરા———વો કુદમ આગે બડાઈ,
ચોઠા———અરે પકરો મુઝે વોહ ખાઈ,
સબ———અરે હાં ખાઈ તો ખાઈ.—હમ.

[સબ લકડહારોંકા ભાગ જાના.]

ઝીલા.—ઠુંમરી.

અપને શાહજાદે આલમકે લાયે જંગલ સાહરા બીયાબાંન.—તર્જ.

પરી—

અપનાં નહીં હમે હમસર કોઈ, મએં સારે મુલકો દયાર ફીરી,
જીસે કીની હુ જાદુકી ઝપટ વાસે હરગીઝ નહીં મએ હાર ફીરી.
અપનાં.
ડરે હમે પે ઇનસાં દેખ કીસે, યાંહાં તો કોઈભી શએતાન નહીં,
વો આપે મુકાબીલ ગરચે હમારે, વાકો જાનો ફીર મએં માર ફીરી.
અપનાં.

[દેવીકા એકાએક આન કર પરી પર જાદુકી ઝપટ કરનાં, પરીકા ગાલેબ આનકર ઉસે લડનાં.]

ઝીંન્ઝોટી—ગજલ.

શરમીન્દા કુમર હએ તેરી તસવીરકે આગે.—તર્જ.

દેવી—

શાગીર્દકા ક્યા જોર હએ ઉસ્તાદકે આગે,
તુ મોમ હએ બારેખ મએં પોલાદકે આગે.—શાગીર્દ.
ક્યા જાદુસે તેરે મુઝે દાહાશત હએ અએ નાંદા,
મકતુલકો ગુરઆત કાંહાં જલ્લાદકે આગે.—શાગીર્દ.
ગર તુઝસે મએં ડરતીતો યાંહાં કાએકો આતી?
આઇ હું અબકી દેખ તેરી યાદકે આગે.—શાગીર્દ.
ક્યા મએંને તમાશા કાયા હએ ધન દીનો નાદેર,
કુમરી ગઈ હએ દેહલીએ શમશાદકે આગે.—શાગીર્દ.
કુમરી બના હએ દેહલીકા એક છેલબટાઉ.
શમશાદ બની મોહેના વોહ નાશાદકે આગે.—શાગીર્દ.

આસાવરી.—હોરી.

બાંકે મારજાંને ધુમ મચાઇ.—તર્જ.

પરી—

કૈસી બતીયાં યેહ તુને સુનાઈ,
છાંડ એસે ખ્યાલોકો ક્યું મન લગાઇ.—એસી.
ગર તોડે તાકાત હએરી ઓ દેવી, જાદુ પે સહે લે હમારા,
મોહેનાસે મીલને ન દેગેં બટાઉ,
યે કાંમ નહીં હમકો પ્યારા.—છાંડ.

[પરીકા દેવી પર જાદુકી વાર ચલાના, દેવીકા અપનેકો જાદુકી બરકતસે બચાના.]

જીલા.—ઠુંમરી.

દધ બેચન મએં ન જાવુંરે.—તર્જ.

દેવી—

કભી દાહાશત મએં ન આવુંરે પરીયાં,
જલત જલત મોપે કીની વાર. કભી.
સમ્ભલ સમ્ભલ મોરે જાદુકી ઝપટ આઇ,ઇસે બચે નારી પરી,
એસેરે જાદુઇયાંસે જાએગી તુ હાર.-કભી.

[દેવી ઓર પરીકા આપસમે લડનાં, આખીરશ દેવીકા હાર કર કદમ પીછે ભરનાં.]

ઝીલા.—ઠુંમરી.

દેખા ચુકી તુ કરતબ સારે—તર્જ.

પરી—

દેખ લીયા તેરા કરતબ સારા, હો અબ કયા તુઝસે હમારા—દેખા.
મોહિના બટાઉ દોનોંકા મીલના, હરગીઝ હમકો નાહીં ગવારા—દેખા.

[પરીકા ફરાર હોના, દેવીકા બેકરાર હોના.]

પીલુ.—ઠુંમરી.

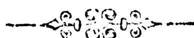
બયા ફુલ જીયરા—તર્જ.

દેવી—

બેકલ મનવા મએં કૈસે કયા નીભાવુંરે.—બેકલ.
જીન્તો કરત હું, જી મે ડરત હું, મએં કેસે મએમાનકો બલાવુંરે.—બેકલ.

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

મહેલ.

[મોહિનાકા બટાઉકી યાદમેં હાલે પરેશાન આનાં.]

કાલીંગડા—ગજલ.

કયા કમાં અબરૂને એક તારે.—તર્જ.

મોહેના—

હીજ્રસે આપકે હએ હાલ હમારા કૈસા,
સંગ દીલ હો ગયા હએ પ્યારે તુમારા કૈસા.—હીજ્રસે.
બહાર ઉલફતસે કોઈ આશના હો અપને ગરીક,
તુહીં કહે ઊસસે ભલા કરનાં કીનારા કૈસા?—હીજ્રસે.
શીકલ દીખલાકે કહીં છીન લીયા દીલ મેરા,
ગએરોકે બાસ પ ચલતા હએ ઈજારા કૈસા.—હીજ્રસે.

જાનો દીલ હમનેતો બસ તુજ પ શીદા કર ડાલે,
જીના અબ દુરીમે હો તેરે હમારા કૈસા.—હીજ્રસે.
ઇજતેરાબી મુઝે સીમાબસેભી હએ બડકે,
એસા બેતાબ ભલા હોવેગા પારા કૈસા?—હીજ્રસે.
[દાખેલ હોનાં મોહેનાકી સાસકા.]

પરજ કાલીંગડા —હોરી.

પા લાગું કર જોરી.—તર્જ઼

મોહેના—

સુનલો સાસ હમારી, બનું આજ મએં પનહારી.—સુનલો.
જીરા યાંહાં ઘભરાવત મોરા, સએરકો અબ જાવું મએંરી,
તાકે બદનમે તવાનાઈ આવે. ખુશ હો તબીઅત• હમારી.—બનું.
રૂપેકી મોહે બના દે ઘઘરીયાં, સોનેકા ડોલ લે આરી,
નીર ભરનકો જાવત હએં હમ, સંગ લે સખીયાં સારી.—બનું.

આસાવરી.—હોરી.

સમજ મન દમહી દમકા મેલા—તર્જ઼.

સાસ—

સમઝ મોરી બીટીયાં તુરે હટેલી, ન તુ નીર ભરન જા રે ગેલી.—સમઝ.
તોરા સ્વામી આવે પ્યારો, દેવેગા ગાલી રસીલી,
બોલેગા વોહ મેયાં, નારી કર દીની છેલ છબીલી.—સમઝ.

ઝીંઝોટી.—ઠુંમરી.

નીરમલ ભરને નીરરે.—તર્જ઼.

મોહેના—

જાવું કુવનકો આજરે સાસ નીર ભરનકો.—જાવું.
સ્વામીરી કાહે દેખે વાંહાં આકે છાંડકે અપના રાજરે.—સાસ.

પીલુ.—ઠુંમરી.

હાથ પકડ મોરા બેંચત સાવરા—તર્જ઼.

સાસ—

હટહી પકડી માનત નહીં, ઇસ્સે કૈસી મએં સમજાવુંરે.—હટહી.
જા બીટીયા લે ડોલો ઘઘરીયાં, હો જા તુ પનહારીરે,
સ્વામી તોરા જો પુછે આકે, ઉસે બતીયાંમે ઉડાવુંરે.—હટહી.
[દોનોકા જાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[બટાઉકા મોહેનાકી તાલાશમે આના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.

ગઇ એક બ એક જો હવા પલટ.—તર્જ.

બટાઉ—

જબસે શએદા વો ગુલ હુવે તેરે, તબસે ગુલસીતાં મીસ્લે ખાર હયે,
નહીં તુઝકો મેરી ખબર, તેરા મુઝકો ધ્યાંન લએલો નેહાર હયે.
જબસે.

કયું ન બુલ બુલે દીલ હો શીફતા, મેરા તુઝપે વો રશ્કે ગુલ સદા,
ગુલમે તુઝસી બો બાસ હયે કાંહાં, તેરા ગુલસે બડહકે બોઆર હયે.
જબસે,

લોગ કહેતે હએં યે તેરા વતન, કયું ન હોવે યે ગયેરતે ચમન.
હર સુ ગુલ ખીલે હએ અએ જાને મન, તેરે બાએસહી યે બાહાર હયે.
જબસે.

યા તો મુઝકો આકે તુ માર લે, યા મકાનમે અપને જાએ દે,
મેરા દો જાંહાંમે ઠીકાનાં હયે, યાતો તેરા ઘર, યા મજાર હએ.
જબસે.

[બટાઉકા જાના, જએસીંગો બનજારેકા આના.]

જીલા.—ઠુંમરી.

કંગનવા મોરા કરસે.—તર્જ.

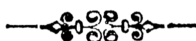
બનજારા——-બદનવા મોરા શાદીસે કયા ફુલ જાએરે,
જએસીંગ——હમે હાલરે સુનાવો હયે બાયસ કયા બતલાવો?
બદનવા.

બનજારા—

મજાહ ખુબ આએરે, મોહેના છેલ પાએરે, જએસીંગકા હો સત્યાનાસ,
જએસીંગ—[ખુદસે] તેરા બાપ મરે આહ્મક,
બનજારા—[ખુદસે] હુવા ગમસે તો સીના ફક.—બદનવા.

[દોનોકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[એક ગુસાંઇકા તાઅતે ઇલાહીમે મશગુલ હોનાં.]

પરજ કાલીંગડા.—ઠુંમરી.

સુધ લાગ રહી તોરી—તર્જ.

ગોસાંઈ—

તોસે ધ્યાંન લગા મોરા આઠ પહર, મએં જપત હું, હમેશાં હરી હર હર.
તોસે.
કછુભી ગરજ મોહે જગસે નાહી, છાંડકે દેસ રહત હુ બધર—તોસે.

[સવાઇસીંગકા આન કર ગોસાંઇસે અર્જ
કરનાં.]

અબીયાત.

સવાઈસીંગ—ગુરૂજી મેરી અર્જ સુનલો શીતાબ,
મેરે દેસમે ચલીયે તુમ અએ જનાબ.
બીરાદર મએં હું રાજા જએસીંગકા,
સુરત શહેરકા મુજકો રાજ હએ મીલા.
તુમારી મએં બર લાવુંગા સબ મોરાદ,
વાહાં ચલકે કર દુંગા મએં તુમકો શાદ.

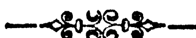
જાસાંઇ——હમે ક્યા ગરજ રાજસે હયે ભલા,
મુબારક હો તુઝકો તેરા રાજ શાહ.
યે જંગ્ગલ વ સાહારામે હયે મેરા રાજ,
હયે તોપી પુરાની હમે મીસ્લે તાજ.
અગર તેરા દીલ ચાહે તો આવું મએં,
મગર ધન વ દૌલત ન કુછભી લું મએં.

[દોનુકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

જંગ્ગલ.

[મોહેનાકા મઅ સખીયોંકે હાથમે ઘઘર લે કર પાની ભરનેકો આનાં.]

પીલુ—ઠુંમરી.

ગભરાવે મોરી જાનરે.—તર્જ.

સખીયાં—

બાહેર આવે પુનમકા ચાનરે, હો જાવે જગ રૌશન સારા.—બાહેર.
મુખડા ચંદરસા, ગુલસા ગાલ, આંખડીયાં બાકી નરગીસરે.
સરવસા કામત, ફૂલસા ચેહરા, હુરોંસી આનો બાનરે.—બાહેર.
પ્રીતમે કાહુકે યેતો ફસી હયે, વાસે હયે હએરાનરે,
નીર ભરનકા કરકે બહાનાં, ઢુંડે અપના પ્રાનરે.—બાહેર.

[મોહેનાકા કુવેમેસે પાની નીકાલ કર ઘડા ભરનાં, બટાઊકા ફરેફતા હો કર મોહેનાકા કદો કામત દેખ કર તાઅરીફ કરનાં.]

બેહાગ—રાજલ.

અપેરત ન આઇ તુઝકો.—તર્જ.

બટાઉ—

યેહી હયે મોહેના શાની મેરી, યે હએ જાનેમન,
ખુબીકે બાગકી હયે યેહી સર્વ ગુલબદન.—યેહી.

નરગીસ હએ આંખ, ગુલસા હયે રૂખ, જુલ્ફ સુમ્બુલ હયે,
ઇસકા સરાપા હોવે ન કયું ગએરતે ચમન. ?—પેહી.
અબ મરભી જાવુંગા તો ન છોડુંગા તુઝકો મએં,
યાતો ગલે લગા મુઝે યાકે પહેના કફન.—પેહી.
આંખે મએં ઇસકી દેખ કે મદહોશ હો ગયા,
ચીતવંનમે ઇસકે એક નીરાલા હયે બાંકપન.—પેહી.

[મોહેનાકા પાની ભર કર બટાઉકો દેખનાં, ઔર અપની ઠંડી આંખોંકો બટાઉકી શકલ દેખ કર સેખના.]

કલ્યાંન—ગજલ.

તફ્કા ઔસાભી.—તર્જ.

મોહેના—

આયાથા ખાબમે મેરે તો ગુલઅંદામ પેહી,
જાન પેહી, દીલ હયે પેહી, રાહાતો આરામ પેહી.—આયાથા.
છીન હરએકકા દીલ લેતે હો દીખલાકે લકા,
કયા તુમે જાન સદા રહેના હયે બસ કાંમ પેહી ?—આયાથા.
મુઝકો હએ રંજો અલમ આપ ઉડાતે હો મજેહ,
રીસ્તા ઉલફતા કયા હોતા હએ દીલ આરાંમ પેહી.—આયાથા.
શુક્ર સદ શુક્ર મુઝે તુને દીખાયા સુરત,
કરવીથી હકસે દુઆ, મએં તો સુબ્હો શાંમ પેહી.—આયાથા.

[મોહેનાકા બટાઉ પર ફરેફતા હોનેકે સબબસે, પરીકા જાદુ ફુંક કર મોહેનાકો બટાઉસે ફેર લેના.]

ખમાંચ—ઠુંમરી.

મોરા સૈયાં કરે ચતરાઇરે.—તર્જ.

પરી—

મોસે દેવી કરત હએ બડાઇ રે,
વો બડાઇ, મએં ઘટાઇ, મોહેના દીલકો ઉઠાઇ.—મોસે.
જાવો જાવો રે બટાઉ, છાંડો મોહેનાકો મ્હાંસે,
તોસે મન ન લગાવે, મએં યે કારન આઇ.—મોસે.

[પરીકા બટાઉ ઔર મોહેનાકો જાદુઇ ફુંક ફુંક કર જાના, મોહેનાકા બટાઉકો સતાના.]

કાફી.—હોરી.

પનહારન નીર દીજોરી.—તર્જ.

બટાઉ—

પનહારન પાંની પીલારી, પ્યાસ મોરી બુજારી.—પનહારન.
પ્રીતકા પ્યાસા હું રે કામનીયાં, બતીયાં મુખસે સુનારી,

મોહેના—

લાજત નાહીં તુરે ઓ પંથી, મએં હું પરાઇ રે નારી.—પનહારન.

બટાઉ—

કારન તોરે સંસાર સગરો, છાંડકે નીકસા હું મએંરી,

મોહેના—

મુખકો સમ્ભાલો, એસા ન ભોલો, હમકો નાહી પ્રીત પ્યારી.-પનહારન.

બટાઉ—

દીપક બની તુ, પતંગ મએં હુવા હું, નાહીં તુ મોહે જલારી,

મોહેના—

મુખડે પ મોરે, વારૂ રે તોત, જા વર્ન દુંગી મએં ગારી.-પનહારન.

[બટાઉકા ગુસ્સા કર કર ચલા જાના, દેવીકા મોહેના પર જાદુ ફુંકના.]

કાફી.—ઠુંમરી.

આજ સગરી સખીયાં છોડાઇ રે.—તર્જ.

દેવી—

બટાઉ તોરે મદદકો આઇરે, યે સગરો ખેલ કીનો પરીને,
જીધર તીધર વો કરે મોસે કજીયા, તોરે પ્યારે મદદકો આઇરે.-બટાઉ.

[દેવીકા જાદુ ફુંકનેસે મોહેનાકા બટાઉકો મનાના.]

પીલુ.—ઠુંમરી.

સાથ ગોરીયોંકે સાજન.—તર્જ.

મોહેના—

આવો અએ મોરે પ્યારે, ગરવા લગો, મોસે બાત કહો.—આવો.
મએંતો હું ચેરી તેહારીરે સૈયાં, કાહે રૂઠે કછું મુખસે કહો.—આવો.

બટાઉ—

કાહેકી અબ હમસે બોલત હયે તુ, નાંહી મોહે છીયો જાવો દુર રહો.
આવો.

જી લા—ઠુંમરી.

નન્દજીકો લાલા.—તર્જ.

મોહેના—

આવો જાંની આવો પ્યારે, આવો સેયાં આવો,
ગરવા લાગો અબતો હમારે.—આવો.

બટાઉ—

કાહે છેડત હએ તુરી મોહે, ગરવા મએં ના લાગુંરી,

મોહેના—

માંનો પીતમ, સમઝો પ્યારે.—આવો.

પીલુ—ઠુંમરી.

નએન લગે સો લગે પરીયોંસે.—તર્જ.

દેવી————કાહેરી જીદ તુ કરે આદમસે,
ચલરી તુ સંગ મોરે લડરી હમસે.—કાહેરી.
એસે ફરેબસે ઇસકો લે જાવું,
મોહેના મીલે તો અપને સનમસે.—કાહેરી.

કાલીંગડા—ગઝલ

દુસરે આએથે સાકી.—તર્જ.

મોહેના—

અએ ગુલે ગુલશન હયે રાજી સંગ તેરે આનેકો હમ,

બટાઉ—

દુરસે આએ હયે જાના તેરે લે જાનેકો હમ.—અએ.

મોહેના—

ખ્વાબમે સુરત દીખા દીવાનાં કર ડાલે મુઝે,

બટાઉ—

તેરે આશક હો ગએ હયે હાએ! દુઃખ પાનેકો હમ.—અએ.

મોહેના—

અબતો ઘર જાનેકો મુઝકો યાર દે દીજીયે રજા,

બટાઉ—

કરતે હએં ઇનકાર એ બુતબર તેરે આનેકો હમ.—અએ.

મોહેના—
પહેનકે ઘરકો મેરે આવો બીરાહમનકા લીબાસ,
બટાઉ—
જીસ તરેહ ફરમાઇયે તૈયાર હએ આનેકો હમ.—અએ.
મોહેના—
જાતી હું જગ જાઇયે મેરે ગલે અએ દીલરૂબા,
બટાઉ—
આએ હએ યાંહાં જાને જાં, યેહી મજેહ પાનેકો હમ.—અએ.
[દોનોકા રવાંના હોના.]

ઝીંઝોટી—ઈંગરેજી તર્જ.

લર્ટકનસે હમ જાતે જંગ પર.—તર્જ.

બનજારા—
કૈસી મજેહ હુઇ દેખા તુને યાર ઇસ દમ, વાહ ! વાહ ! વાહ !,
મોહેનાં બટાઉ દોનોભી અબ હો ગએ હમદમ, વાહ ! વાહ ! વાહ !
કૈસી.

જએસીંગ—
તુઝકો કયા હએ ગએરેકી પંચાતસે ઓ બેહયા,
કયા યે સીતમ મએં દેખતા હું, યા રબ ઇસદમ, આહા! આહા! આહા !
કૈસી.

બનજારા—
ઇશ્કકા તુઝકો રસ્તા સીખાતા હું, યે તુભી સીખ લે,
જલકર તુ હો ખાક, હમ તો હયે ખુશો ખુરરમ, વાહ ! વાહ ! વાહ!.
કૈસી.

જએસીંગ—
શર્મ નહીં હએ તુઝકો જો તુ મસખરી એસી કરતા હયે?
ગએરકી ઔરતસે ઉસે તુને કીયા બાહમ આહ ! આહ ! આહ !
કૈસી.

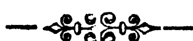
બનજારા—
ઇશ્કકી મંઝીલમે નહીં કોઈ ગએરેકો પએછાને હયે,
હરયે આયદ ઘર બસીટમ, ઔર હોના બાહમ, વાહા ! વાહા! વાહ!.
કૈસી.

તમામ હુવા બાબ દુસરા.

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

દીવાન ખાંના.

[સવાઈસીંગકા અપની બાનોકે સાત મોહબ્બતો પ્યાર કરનાં, ગોસાંઈકા દાખેલ હોના.]

કાફી—હોરી.

અજી રહાં બનરેકો લાવો.—તર્જ.

ગોસાંઈ—

અરે રાજ યે કયા કરત હો, કછુ હરસે ડરત હો?—અરે.
નારીસે અએશ કરત હો હમેશાં, પાપસે દાંમન ભરત હો ?
ગરના મીલાગે તીરીયાંસે તુમરે, કયા ઉસકે બીના તુમ મરત હો?—અરે.
હમતો બગીચેમે જાકે રહેંગે, યે કારન તુમ જો કરત હો,
નરક કુન્ડમે જાકે પડોગે, જો તીરીયાં પ ધ્યાન ધરત હો.—અરે.

[ગુસ્સા કર કર ચલા જાના ગોસાંઈકા.]

અબીયાત.

સવાઈસીંગ—કહા રાસ્ત ગોસાંઈને મુઝકો બાત,
મએં ઈસ કારનસે અબ ઉઠાતા હું હાત.
સલાંમ આખેરીકા યે લે લો હમારા,
હમે ઈશ્કે અબ નહીં તુમારા હયે પ્યારા.

પીલુ.—દાદરવા.

છોડી બહમનકી.—તર્જ.

રાની—સુનો માહારાજા, સુનો માહારાજા,
ગોસાંઈકી બાતકો નહીં'રે તુ માન.—સુનો.
બએરાગીકી બાતકો જાનરે તુ અએબ,
કયા ચાહ તીરીયાંકા ન આવે ફરેબ?—સુનો.

બ એ ત.

સવાઇસીંગ—-અએ રાંની પે કયા નાહક બકતી હયે તુ?
ફસેંગે ન ઔરતકે ફંદે ગુરૂ.

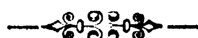
મજકુર તર્જ.

રાની————એક દીન છોડ દે મોહે વાકે પાસ,
છુપકે તુ દેખ મએં કૈસા ડારૂ ફાંસ.—સુનો.

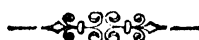
બએત.

સવાઇસીંગ—-અગર એસા હયે તો તુ જા ઉસકે પાસ,
ગુરૂજીપે જા ડાલ ઉલફતકી ફાંસ.
[દોનોકા જાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[બટાઉકા બીરહમનકે લીબાસમે તસવીર
ફીરાતે હુવે આના.]

કવ્યાંન—ગ઼જલ.

જીધર મએં દેખું ઉધર નજરમે.—તર્જ.

બટાઉ—

તમામ આલમકે ગુલીસ્તાંમે બજા ગુલેતર તુહી તુહી હએ,
બના હું મએંતો બ મીસલે કુમરી, અએ જાં સુનોબર તુહી તુહી હયે.
તમામ.

જાહાંકી મુઝકો મીલેગી શાહી, જો બરમે મોહેનાં તુ મેરે આઇ,
કુબુલ હએ મુઝે તેરી ગદાઇ, મેરીતો દીલબર તુહી તુહી હયે.
તમાંમ.

તપે જુદાઇસે દીલ સીઆહ હયે, જરાતો પરતો તુ ડાલ અપને,
હો મેહરબાં હાલ પર હમારે, કે માહે અનવર તુહી તુહી હએ.
તમાંમ.

[બટાઉકા જાના.]

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

દીવાનખાના.

[મોહેનાકા આન કર એક સહેલીકા અર્જ કરના.]

કતઆ.

ચેરી———અએ રાંનીજી મેરી યે ઇલ્તેજા હયે,
બીરહમન કોઇ દર પર આ ખડા હયે.
અગર હો હુકમ તો લે આવું અંદર,
બીરહમન ક્યા હયે, વોહ એક માહાલકા હયે.

ભએરવી.—ઠુંમરી.
બીનતી હએ મોરી.—તર્જ.

મોહેના—
સુનરી ઓ મોરી ચેરી તુ મુજસે, પહેલે વાકી સમજ તો નીકાલીયે.
સુનરી.
હમારે ઘર આવન માંગે જો વો, એક કાંચકા તખ્તારી ડાલીયે.
સુનરી.
[દોનોકા જાના.]

બાબ તીસરા—પરદા ચોથા.

દીવાંનખાંનાં.

[જમીનપર કાંચકે તખ્તે બીછા કર મોહેનાકા બટાઉકા ઇમ્તેહાંન લેના, બટાઉકા કાંચકે તખ્તેકો દેખ કર અપને દીલસે કહેના.]

કતઆ.

બટાઉ———બટાઉ તુને બાત કેસી ન જાની?
યે હએ કાંચ ઓર તુને જાનાં હએ પાની.
તુ અંગોઠી તેરી નીચે ડાલ દેખ,
[બટાઉકા અંગોઠીકો ફેંકના, અંગોઠીકા શીશે પર ગીરનેસે આવાજકા આના, બટાઉકા અંદર દાખેલ હોના, મોહેનાકા આન કર બટાઉકા ગલે લગાના.]
હા! હા! ક્યા હએ કે ટલી હએરાંની.

જીલા—ઠુંમરી.

દ્રીગ લોચન મદ માતીયાં.—તર્જ.

મોહેના——આ મોહવન લાગ છાતીયાં,
તોરી મોરી પ્રીત હુએ તો બ હશર.—આ.
આજ આએ ન મોરી સાસ યાંહાં,
તબતો હુએ અએ સૈયાં બાતીયાં,
તુ હુએ ચંદ્ર મુખ મએં ચકોર બની,
મોરી તોરે પર જાન જાતીયાં.—તોરી.

પીલું—ઠુંમરી.

કૌનસી તલૈયાંમે નાહુંરે.—તર્જ.

બટાઉ—

કાહેરી રસીયા દુખ પાએરે, ગમ સધરા ખુસાર દે.—કાહેરી.
સાસ તોરી આવે, જીદ યાં ઉઠાવે, મએં હું તોરા દીલદારરે.—ગમ.

[બટાઉકા મોહેનાસે બગલગીર હોનાં, સાસકા
આન કર ગુસ્સે હોના.]

કાલીંગડા—ઠુંમરી.

તેહારો મન મએલો ન હો.—તર્જ.

સાસ—

તુ મોરા સુન કહબા ન હો, લાજકો અપને સમ્ભાલ.—તુ.
ગએર હુએ મોહેનાં મરદવા પે, ધરમે કૈસા આએ,
સ્વાંમી જો તોરા દેખે આકે, કયાહી ગજબ હો જાએ.—તુ.

મોહેના—

સાસ બીરહમન દેસકે મોરે, બહોત દીનન પીછે આએ,
મહેમાની ઈનકી મએંતો કરત હું, તુ ન કછુ શક લાએ.—તુ.

[એક સહેલીકા ખાનેકી ખ્વાંન લે કર આનાં,
મોહેનાકા ખાનેકો બટાઉકે નજદીક
ધરનાં, બટાઉકા ખાનેકો મુસ્તઈદ હોના.]

શેઅર.

બટાઉ—

બોલ બીસમીલ્લા બટાઉ કર તનાવીલ તાઅામ તુ,
થોડે અરસેમે મીલેગા અપને દીલઆરામકુ.

[બીસમીલ્લાકા લબ્જ સુન કર મોહેનાકા
સાસકા ચોંકનાં]

બેહાગ—ઠુંમરી.

હમારી મદરીયાં કૈસે સુની.—તર્જ.

સાસ—

મોહેના રાંની મક્ર તેહારા જાનુરી મએં સારા,
બોલા બીસમીલ્લા વો બીરાહમન.—મોહેના.
જાકે સ્વામીકો તોરે, બોલુગી યે હાલ મએં,
હરીફ તારા હોવે, તોહે ડારેરી જનજાલમે.—મોહેનાં.

[સાસકા ગુસ્સેમે ફરાર હોના.]

જીલા—ઠુંમરી.

તુજ બીન સૈયાં નીકસ.—તર્જ.

મોહેના—

તુઝ બીન જાંની ન ચએંન જીયા પાએરે.—તુઝ.
આજ સજનવા જાવોકે મોરા સ્વામી ગઝબ હો મ્હાં આએરે.—તુઝ.
કાલ કનૈયા, હોકે ગોસાંઇયા, મોહે તુ મુખડા દીખાએરે.—તુઝ.

[બગલગીરી કર કર બટાઉકા મોહેનાંસે જુદા
હોના. સાસો જએસીંગકા દાખેલ હોના.]

ઈંગરેજી વજાહ.

ઓ લુસીનીલ ઓ પુઅર લુસીનીલ.—તર્જ.

જએસીંગો—સાસ—

ગઝબ! ગઝબ! ગઝબ! યે કૈસા હયે ગઝબ,
તુ બોલી મોરી લાજ સગરી આજ બે અદબ.—ગઝબ.

જએસીંગ—

બટાઉ તુને યાર કીની હાય! હાય! હાય,!
મએં મારૂં વાંકો જાનસે તો જીવા સુખ પાયે.—ગઝલ.

મોહેના—

બોહોતાન મુઝપર રખતા હયે તુ ઐસી કયું ભલા?
મએં જાનતી નહીં બટાઉ કૌન હયે બલા.—ગઝલ.

સાસ—

મએં દેખી આંખોસે જો તુ બનાઇ ઉસકો યાર,
બોલા બીસમીલ્લા બીરહામનને કયું પોકારી—ગઝલ.

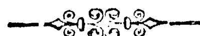
મોહેના—

કસમ મએં ખાવુંગી વ લુંગી નાગકો ઉઠા,
કે મએંને ગએર મર્દકો ન આજ તક છુવા.—ગઝલ.

[સબકા રવાંનાં હોના.]

તમામ હુવા બાબ તીસરા.

બાબ ચોથા—પરદા પહેલા.

મથ.

કાલીંગડા—પદ.

જમકા અજબ તડાકા બે.—તર્જ.

ગોસાંઇ—

તુઝકો નીરંજન પાયારે, તો દર પ તેરે હું આયારે.—તુઝકો.
હરી હર હયે તુ દાતા મેરા, હયે સગરે ભીકારી,
રામ નામકી માલાકો તો જપતી ધરતી સારી.—તુઝકો.

[રાનીકા આન કર નમશકાર બજા લાના,
સવાઇસીંઘકા એક કોનેમેં છુપ જાના,
ગોસાંઇકા રાનીકો દેખ કર હોના દીવાના.]

ક ત આ ઈ યા ત.

ગોસાંઈ———ફેલ ઐસા બાગે આલમમે કાંહાંસે લાઇયે,
બુલબુલે દીલ કહેતા હએ ઇસપર ફીદા હો જાઇયે?
ઇસ કાતીલે તેગે અબરૂ પરભી તો કરના નજર,
જાવું મએં તુમ પરસે સદકે પાસ મેરે આઇયે?
રાની———એ બુઝર્ગી આપકી, ઔર કાંમ યે શએતાનકે?
હો જો ગએરત આપકો, તો ડુબકે મર જાઇયે.
ગોસાંઈ———જાનકે મુઝકો ગુરૂ ચુમે હએ સારા આલમ હાથ,
ચુમને દો હાથ ઓ બુત, પાવુંભી પરવાઇયે?
રાની———લઆનતી મલઉન હો, ઔર બેહયા શએતાંન હો,
હએ થુરી મુહપર, જરા અંદેશા દીલમે લાઇયે?
ગોસાંઈ———થુકો યાકે મારો જુતી, મુઝે કર ડાલો કતલ,
દીલ હુવા દીવાનાં, તુમ ઇસકો જરા સમઝાઇયે?
રાની———હએ અગર ઐસા તો આંખે બાંધકે ઘોડે બનો,
પીઠપર લેકે મુઝે સએરે ચમન કરવાઇયે?
ગોસાંઈ———યા બનાવો ઘોડા, યા ગધા, વ યા કુત્તા બનાવ,
હએ મુઝે મન્જુર દીલસે આપ જો ફરમાઇયે.
[ગોસાંઇકા અપની પુશ્તપર રાનીકો સવાર કરનાં.]
રાંની———કયા મજેહ કે ઘોડેપર હમ હો ગયે હએ યહાં સવાર,
અરે મેરે રાજા જરા તશરીફ યહાં તો લાઇયે!
[સવાઇસીંગકા બાહેર આનાં, ગોસાંઇકો ઘબરા કર તસબીહ ફીરાનાં, સવાઇસીંગકા આદેસ બજાના.]

અ બી યા ત.

સવાઈસીંગ———ગુરૂજી કરે રાજા ચરન પ સીસ,
મુઝે દીલસે સાંઇ દો તુમ આસીસ.
કરે નીમ કાજી નસીહત અગર,
ફજીહત વોહ હોતા હએ ખુદ બેશતર.
મુકાબીલ બડા બોલ આયા તેરે,
કહો કયું બને ગુંગે સાંઇ મેરે?
[ગોસાંઇકા ફજીહત હો કર જાનાં, રાનીઓ સવાઈસીંગકા ઉસકે પીછે હોના રવાંના.]

બાબ ચોથા—પરદા દુસરા.

મ ન્દી ર .

[બટાઊકા જોગીકા ભેશ લે કર તશબીહ ફીરાતે હુવે દાખેલ હોના.]

અ બી યા ત .

બટાઉ——ભભુત જો ગોસાંઈજીકા લગાવે,
વોહ આલમમે ઇજજત વ હુરમતકો પાવે.
જીયા મએંને અંધા પેહ મરદુદોંકો અબ,
કસમ ખાવે મોહેના મરે ખુડલ્લો યા રબ.

[મોહેના સવાઇસીંગ ઔર રાનીકા આના, મોહેનાકા ગોસાંઇકો છુ કર નમશકાર કરના.]

પીલુ—ગઝલ.

કોન જંજાલમે જા તુ ફસારે.—તર્જ.

મોહેના——કેસા ગઝબ હમ પ હાએ! હુવા હવે,
આગાહ ઇસ્સે તુઇ અએ ખુદા હએ.—કેસા.
તોહોમતો જુઠી દેતી હએ મુઝકો,
કસમ મએંતો ખાતી હું દર મુઝકો કયા હએ?—કેસા.
જએસીંગ ગોસાંઇકા હાથ લગા હવે,
દીગરને નાંહી મુઝકો છુઆ હવે.—કેસા.
અગરજો છુવા તો યે નાંગ ખડા હવે,
દસે મુઝકો યા સાસકો યે દોઆ હવે.—કેસા.

[જએસીંગકા મોહેના ઔર અપની માકા હાત પકડ કર સાંપકે નજદીક ધરનાં, સાંપકા મોહેનાકી સાસકો ચાબનેકે સબબસે ઊસી વકત ઊસકા બેજાન હોના, જએસીંગકા અપની માકે મરનેકે સબબસે પરેશાનહોકર મોહેનાકે આગે અપની દીલગીરી જાહેર કરના.]

ખમાચ—ઠુમરી

ગુલાલ દારી આંખોમે સાવરા ખટકે.—તર્જ.

જએસીંગ—

સતી હમે મારી રાની બેશક તુરે, જીરા તડપે, માકિ ગ્રમસે.—સતી.
મએં તોરા મેરા કુંગી ઓ રાંની, જીના મારા તોરા દમસે.—સતી.

જીલા—ઠુમરી.

નીર દયેકી પ્રીત.—તર્જ.

મોહેના—

મએંતો તોસી પ્રીત કરંરે નહીં, એસા સાજન જગમે ન હોગા કહીં.
મએંતો.
તુ મનકો ન અબસે હમસે લગા, મોરી લાજ અગર જો ગઇસો ગઇ.
મએંતો.

[મોહેનાકા જએસીંગકો ઝીડક કર ચલી જાના, જએસીંગકા ઉસકે પીછે હોના રવાંનાં.]

બાબ ચોથા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[બટાઉ ઔર મોહેનાકા દાખેલ હોના.]

ભએરવી—ગજલ.

બુલ બુલે શએદાને પુછા.—તર્જ.

બટાઉ—

બુલ બુલે શએદા હું મએં, ઔર તુ હમે મોહેના ગુલએજાર,
ઝંપ કસું કર જાનો દીલસે/ કું ન મએં જાનાં નીસાર.
બુલબુલે.

મોહેના—

સર્વ કૃદ હએ તુ, મએં કુમરી, ગુલ હએ તુ, મએં બુંન્દલીબ,
મુઝકો શીઘ્રેયા જાન અએ ગુલજારે ખુબીકી બાહાર.
બુલબુલે.

[મોહેનાઓ બટાઉકા હોના ઊલફતો પ્યારમે ગીરફતાર, દેવીઓ પરીકા હોનાં આશકાર.]

પરજ—ઠુમરી.

કયા કરૂં ન માનેરી.—તર્જ.

પરી—

ઓ દેવી કયા પે તુ ન માનેરી, ઓ દેવી તોહે કરૂં મએં ખસ્તા જીગર
દુંરી ખબર, જએંસીંગકો જા કર, ખુબ હો બેહતર.
કયા.

જએંસીગકો મએં યાંહી બોલાવું, લાગ લાગ મોહે ખુબ મીલા મગર.
કયા.

[પરીકા જાદુકે આસાકો હવામે ફીરાનાં, જએસીગકા આનાં, ઔર બટાઉકો ખન્જરસે બેજાન કરનાં.]

બએત.

જએસીંગ——તુજે શર્મ આઈ ન અએ બેહયા,
કરે અએશ મેરી રાંનીસે સદા ?

[દેવીકા બટાઊકે મરનેસે ગમ ખાના, ઔર પરીકો મનાના.]

ભએરવી—ઠુમરી.

દેવી—

આજ ગમ મએં ખાવું રે, ઉલફતો મોહબ્બતકી મુખતાર.—આજ.
છેલ છબીલેકી નાહીં ખતારી, મુઝસે અજીયત હુઈ વાપે.—આજ

સોહેની—ગજલ.

કજાસે તુ બેકલ હએ.—તર્જ.

પરી—

નેક ઉલફતકી પરી હું, નામ મેરા ઈજહાર હયે,
બદકો દેતી હું મએં જીલ્લત યેહી મેરા કાર હએ.—નેક.
તુ જો અબ તૌબાહ કરે તો હોવે જીન્દા છેલ યાંહાં,
નામ ઉસકા લેકે બોલુ જો બડા ગફ્ફાર હએ.—નેક.
હોજા જીન્દા હુકમે ખાલકસે બટાઉ જુદતર,
મએં હું જીસકી ચેરી વોહ સરતાર હએ મુખતાર હયે.—નેક.

[પરીકા બટાઉકે મુંહ પર જાદુઈ આસા
ફીરાના, ઔર ઉસકા જીન્દા હોના.]

ભઐરવી—ગજલ.

ધરસે હયાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા.—તર્જ.

બટાઉ—

ચર્ખે બે મેહરને ગરદેશ યે દીખાયા મુઝકો,
દર બ દર મીસ્લે ગદા હાએ? ફીરાયા મુઝકો.—ચર્ખ.
હો ગયા વાહાશી મએં અબ બસ્તી યે હયે દસ્તસી સબ,
હુકમએં સેઐર અજબ કર દે ખોદાયા મુઝકો.—ચર્ખ.
નહીં મોહેના જો બગલમે મેરે અફસોસ? રહી,
અબ પસંદ કુંબકા સોનાહી હએ આયા મુઝકો.—ચર્ખ.

આસાવરી—મસનવી.

અરે લાલ દેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ.—તર્જ.

દેવી————બટાઉ કયું ખાતા હએ તુ દર્દો ગમ,
મદદગાર હએ તેરે હર આંન હમ.—બટાઉ.
અએ રશ્કે કમર આ હમારે તુ સાત,
તુઝે દંગે મઆશુક આલી સીફાત.—બટાઉ.

ભએરવી—ગઝલ.

અગર આ તુર્કે શીરાઝી.—તર્જ.

સબ—

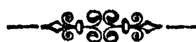
મદદ ખાલેકકી બંદેપર હુઈ બીસીયાર ઇન રોઝો,
થા ઇસકા બખ્ત ખ્વાબીદા, હુવા બેદાર ઇન રોઝો.—મદદ.
ન ક્યું ધમકે વ ચમકે અબ સીતારા ચર્ખપર ઇસકા,
જો ઉલફતકે મવકફીલ, વોહ હયે હામીકાર ઇન રોઝો.—.મદદ.

સએફુસ સુલેમાન

ઉર્ફે

માઅસુમ માઅસુમા.

નાટક તીન બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસનીફ કીયા

મુનશી માહ્મુદ મીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનક્ને,

ઔર

દો બારા છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને

જબાને ઉરદુ બ હુરૂફ ગુજરાતી.

મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નં० ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હુએ.

ઇ० સ० ૧૮૮૪ ઇંગ્રેજી.

તફ્તએ નાટક.

ખુશસીયર........................અમીરે તારા નગર.
ગીલમાનરૂ........................ફરજંદ ખુશસીયર.
સાદીક............................એક બદ ખસલત શખ્સ.
પાગલખાંન........................સાદીકકા નૌકર.
ખન્નાસ...........................ઇબલીસકા નૌકર.

હુરવશ...........................ખુશસીયરકી ભતીજી ઔર ગીલમાનરૂકી મઅશુક.
ગુલરૂ............................જને ખુશસીયર.
જોબૈદા...........................જને સાદીક.
માઅસુમા.........................દફતરે સાદીક.
આસમાનપરી........................નેકીકી રાહબર.

દેવ—સીપાહી—વગએરા.

મુકાંમ.

તારા નગર.

વ્હે નાટક સને ૧૮૪૭ કે બીસવેં કાએદેકે ઔર સને ૧૮૬૭ કે પચ્ચીસવેં કાએદેકે મુતાબીક દાખીલ રજીસ્ટર હુવા હએ. ઔર ઇસકે તમામ હુકુક ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે માલેકોંને અપને કબ્જેમેં રખ્ખે હએં. મુસમ્મા દાદાભાઇ રતનજી હુંઠી, ખુરશેદજી મેહેરવાનજી બાલીવાલા, ધનજીભાઇ ખુરશેદજી ઘડીયાલી, ડોસાભાઇ ફરીદુનજી મુગલ બે ઇજાજત માલેકોંને મજકુરકે ઇસ કીસ્સેકા કોઇભી હીસ્સા કીસીનેં કરકે દીખલાના નહીં, ઔર ઇસ કીતાબકો છાપ કર મુશતહર કરનેકા તમામ હુકુક જેહાંગીર બેજનજી કરાની ઔર કાવશજી પેશતનજી શરાફને પલેકાંને મૌસુફસે ખરીદ લીયે હએં, ઇસ લીયે ઇન્હોકી ઇજાજતકે સીવા કીસીનેં છાપના નહીં.

સએફુસ સુલેમાન

ઉર્ફ

માઅ્સુમ માઅ્સુમા.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

જંગગલમેં એક ઝોપડી.

[સાદીકકા તાઅસ્સુફ કરતે દીખલાઇ દેનાં.]

જીલા-કલ્યાંન—લાવની.—પ્રીતમ પ્યારે સોજા.—તર્જ.

સાદીક—

હવસકો હમને જાના હએ—બુરાઇકા ખજ઼ાના હએ.—હવસકો.
ઇસ હવસસે સએકડો હો ગએ જેરે ખાક,
પાક ઇનસાંકો પેદા કરતી હએ નાપાક,
હવસસે પુર જમાનાં હએ—બુરાઇકા ખજ઼ાના હએ.—હવસકો.

હએં હવસકે હર્ફ તીન, હએ ઔર સીનો વાવ,
તીનોભી બેનુકત હએં, કયા ફાએદા ઇનસે પાવ,
કયા હાસીલ ઇનસે આના હએ—બુરાઇકા ખજ઼ાના હએ.—હવસકો.

મએંનેભી આ લાલચમે ખેલા જુવેકા ખેલ,
દૌલત મેરી સબ બહા લે ગઇ હવસકી રેલ,
બોહબ્બીસતો દીવાના હએ—બુરાઇકા ખજાંના હએ.—હવસકો.

[દાખેલ હોનાં જોએદાકા.]

પીલુ—ગઝલ.—કૌન જંજાલમે જા તુ ફસારે.—તર્જ.

જોબેદા—ન અબ ગુજરી બાતોંકા અફસોસ કર તુ,
કુછ આઇન્દાકી ફીક્ર પર કસ કમર તુ.—ન અબ.
હુવે ફાકેકા ઘરમે દો દીન વ લેકીન;
નહીં લાતા હએ પએદા કુછ્છ કરકે જર તુ.—ન અબ.
હએ બીન દુધ કે, લબ પર પ્યાસ તીફલકે દમ,
કર ઇસકે તડપને પ દુક એક નજર તુ.—ન અબ.
હુવા હાતસે અપને ખુદ ખ્વાર ફ્યારે,
જુવેમે જરો માલ સબ હાર કર તુ.—ન અબ.
જો કુછ્છ હોના થા વ્હો તો સબ હો ચુકા હએ,
જા અબ કરને મજદુરી પ્યારે મગર તુ.—ન અબ.

અબીયાત.

સાદીક—કયા કમ થા ગમ મેરે જીકો દુખાને?
જો આઇ હએ મુઝે તુભી સતાને?
હવાસ અબતો નહીં હએં મેરે કાયમ,
રહા કરતા હું મએં બેમગઝ દાયમ.
જુવેમે જબસે હારી મએંને દૌલત,
હુવી હએ હાએ! તબસે મુઝકો વાહશત.
કાંહાં હએં આશનાં વ્હો મેરે બદકાર?
જો ખાને પીનેકો હોતેથે તૈયાર.
કાંહા હએં દોસ્ત અબ વ્હો સબ બદ અખ્તર?
જો લે જાતે થે રંડીકે મુઝે ઘર.
કાંહા હએ વ્હો રફીક અબ મેરે સારે?
કે સુખમે ઊમ્ર સંગ મેરે ગુજારે.
થે વ્હો મરદુદ કયા પૈસેકેહી યાર?
જીન્હે અપના સમઝતા થા મએં ગમખ્વાર.

મુખમ્મસ.

જોબેદા—

જો નહીં જાને કાર પૈસેકા—આદમી હએ વ્હો ચાર પૈસેકા,
સબ હએ નકશો નીગાર પૈસેકા—વાહ પૈસેકી પ્યાર પૈસેકા,
જીસકો દેખોસો યાર પૈસેકા.

સાદીક઼—

હાએ! કયું પૈસા મએંને ખ઼્વાર કીયા—ઓ મોહ઼ીબ દુશમનોકો યાર કીયા,
વાએ! વ્હે કૈસા મએંને કાર કીયા—કયું ન અએ પૈસે તુઝકો પ્યાર કીયા,
હાતસે અપને ખ઼ુદકો ખ઼્વાર કીયા.

ગ઼જલ—તાહુતુલ લફ઼્જી.

જ઼ોએદા—

ઇતને દીન નાદાન રહ઼ા, અબ ફ઼ાએદા હો કર આ઼ક઼ીલ કયા?
બાહાર ગઇ ઓર આઈ ખ઼ીજા઼ં, તબ હોના ગુલ પર માઇલ કયા?
લાજ઼ીમ તો થા કરની હ઼ીફ઼ાજ઼ત પહેલેહી અપને • ખ઼ીરમનકી,
ચુન ગઇ ચીડીયેં ખેત, અબ હો પચતાનેસે હ઼ાસીલ કયા?
જો કુચ્છ કર કર મજ઼દુરી લા પૈસા તાકે હોવે ગુજ઼ર,
દુ:ખ બીન વ્હે મરેં હએ બચ્ચા, બએઠા હોકે કાહીલ કયા?

મુસદ્દસ.

સાદીક઼—

નહીં રખ્ખી જ઼માનેનેહી મેરી હાએ! જબ પરવા,
મુઝેભી ફ઼ીક્ર બીબીકી ન હએ બચ્ચેકી અબ પરવા.
તુમ્હે પૈસેકી પરવા હએ, નહીં હએ મેરી અબ પરવા,
થા પૈસા પાસ મેરે તો મેરી રખ્તેથે સબ પરવા.
હું ગ઼મસે મએંતો દીવાના, તુમ્હે મજ઼દુરી સુઝી હએ?
મીલો મીદ્દીમે દોનો અબ મુઝે માહજ઼ુરી સુઝી હએ.

જ઼ોએદા—

ગ઼લત કહેતા હએ તુ, "તુમકો નહીં હએ મેરી અબ પરવા,"
તેરી ઇસ મુફ઼લસીમેભી તો છોડી હમને કબ પરવા?
ભલા તીસપરભી તુ મેરી ન રખ આ઼લી નસબ પરવા,
વ લેકીન અપને બચ્ચોંકી રખ્તે આએ સબ પરવા!
બચાને ઇસકે જ઼ીકોહી મુઝે મજ઼દુરી સુઝી હએ,
તો તુઝકો કહેતી હું મએં, ઔર તુઝે માહજ઼ુરી સુઝી હએ.

રુબાઇયાત.

સાદીક઼—

લગી મરનેકોહી કુમરીતો કયા શમશાદસે મતલબ?
બ વક઼તે નજ઼અ કયા બુલબુલકો ગુલકી યાદસે મતલબ?
હરએકસે વક઼્ત રાહ઼તકે તો મતલબ રખ્ખે હએ ઇનસાંન,
ન જીકો અપને રાહ઼ત હો તો કયા ઔલાદસે મતલબ?

જોબેદા—

નહીં રખ્ખી થી ગો શીરીનને ફ઼રહાદસે મતલબ,
મગર તો મર્ગ રખ્ખા ઊસને ઊસકી યાદસે મતલબ.
પીદરકે ગ઼મકી ગર નાંદાંન બચ્ચેકો ન હો પરવા,
તો કયા ઊસ ગ઼મમે વ્હો રખ્તા નહીં ઔલાદસે મતલબ?

સુદસ.

સાદીક઼—

પડો દોજ઼ખમે તુમ ઔર ડાલો બચ્ચેકો જહન્નમમે,
મએં દીવાંનાં બનાં હું હાએ! અપને આપહી ગ઼મમે.
સતાને કયું ભલા જીતે હો મુઝકો તુમ રહે આલમમે,
દ બચ્ચા લા મરોડું ઊસકી ગરદન એકહી દમમે,

[સાદીક઼કા લડકીકો મારને જાના, ઔર
જોબેદાકા ઊસે બચાના.]

તુઝેભી જાનસે મારૂં કે રહે મીટ જાએ સબ ઝગડા,
મએં ખુ઼દ મરતા હું જ઼ાલીમ કરતે હો કયું મુઝસે અબ ઝગડા?

[બેહોશ હોકર ગીરના સાદીક઼કા.]

મુસદ્દસ.

ખુ઼દીકા કયા હુવા હએ ગ઼ર્મ બાજ઼ાર,
તવંગ્ગર ફ઼ખ્રમે હએં સબ ગીરફ઼તાર.
ન કુચ્છ બેગાને અપનેકી હએ દરકાર,
હવાકે ઘોડે પર હએં સારે અસવાર.
ગોયા પીર ઔ઼ન ખુ઼દકો જાનતે હએં,
ગ઼રીબોંકો નહીં પહેછાંનતે હએં.
જમાનેસે મુરવ્વત ઊઠ ગઇ હએ,
દીલોંસે અબ મોહ઼બ્બત ઊઠ ગઇ હએ.

કરમ ઊઠ્ઠા ઇનાંયત ઊઠ ગઇ હએ,
રહે બાઇસ હએ કે રાહત ઊઠ ગઇ હએ.
હુવા હએ કયા અઝીઝે આંમ પૈસા,
હએ સબકા દીન ઔર ઇસલાંમ પૈસા.
ઓ ઝાલીમ મેરા ખુદ તુ હોકે શૌહર?
ગયા પૈસા તો અકલો હોશ ખો કર,
રહે લખતે દીલ તેરા બચ્ચા, બદ અખતર,
મીલાતાથા ઇસે માદ્દીકે અંદર?
ખુદાસેભી નહીં ડરતા થા મલઊન?
અરે કયા કાંમ તુ કરતા થા મલઊન?
જીગરસે કીના, ઇસ કીને પ લઆનત,
તેરે ઇસ સંગસે સીને પ લઆનત.
હએ તેરે સાત અબ જીને પ લઆનત,
શરાબે પરલકે પીને પ લઆનત.
તુ કયા પાલેગા હમકો અએ બદ અખતર?
હએ સબકા પાલનેવાલા જો દાવર.

[જોબેદાકા ગુસ્સેમે આંનકર માઅસુમાંકો સાથ
લેકર છોડ જાનાં, સાદીકકા હોશમે આંનાં.]

અ બી આ ત .

સાદીક—કયા રંજો ગમમે હાએ! ગીરફતાર મએં હુવા,
આસુદા કયા થા ઔર કયા નાચાર મએં હુવા.
અએ જોબેદા મએં કૈસા કરૂં દુર રંજો ગમ,
[જોબેદાકો નહીં દેખનેસે સાદીકકા
હએરાંન હોનાં.]
અફસોસ! કયા ચલી ગઇ? સદ હએફ! કયા સીતમ!

મુ દ સ.

લાયક હએ જાનાં તેરા બેલાશક અએ જીશઆર,
હરદમ નયા સીતમ મેરા સહેતીથી દીલફીગાર.
બચ્ચેકા અપને ખુન મએં કરતા થા નાબકાર,
કયા મુફલસીને હોશ કીયે હએં મેરે ફરાર,
ચક્કી બને હએં મેરે લીયે અર્ઝો આસમાં,
ઔર મીસલે દાનાં પીસતે હએં મુઝકો બેગુંમા.

કલ્યાંન—ગ઼ઝલ—ડુબકર દીલમે મેરે.—તર્જ.

હાએ ! મુફ્લીસ જો કોઇ ત્રુટકે જરદાર બને,
મુફ્લસી ઉસકે લીયે ક્યું નહીં તલવાર બને?—હાએ !
ન બડાકે કીસી દુશમનકોભી યા રબ તુ ઘટા,
બલકે જો હોવે સીપાહી વ્હોભી સરદાર બને.—હાએ !
જરે ગુલ બાગ઼મે જબ દુજદે ખ઼ીજાંને લુટા,
હોકે પજ઼મુર઼દા વ્હો ઇફ્લાસસે સબ ખ઼ાર બને.—હાએ !
બાગ઼બાં હોતા નહીં મેહેરબાં તુતો મુઝપર,
પુર શીજ઼ા કેસા મેરે બખ઼્તકા ગુલજ઼ાર બને.—હાએ !
સુનતા ફરીયાદ હમારીહી નહીં તુ અએ ખ઼ુદા,
ઐસે દુન્યાંમે કયા એક હમહી ગુનાહગાર બને.—હાએ !

સુ દ સ .

ફરીયાદ મેરી સુનતા નાહીં જબકે જ઼ુલ જલાલ,
તબ કીસ લીયે મએં નેકી બદીકા રખ્ખું ખ઼ીયાલ.
ચોરી, ફ઼રેબો ખ઼ુંસે કરૂં જગકો પાએમાંલ,
ગ઼એરોંકા હર તરહ઼ા કરૂં કુબ્જ઼ેમે અપને માલ,
જીસકી મદદસે દહરમે મએં શાદ કાંમ હું,
શએતાનભી વ્હો હો તો મએં ઊસકા ગુ઼લાંમ હું.

[સીઆહ બાદલકા એકાએક ઇજ઼હાર હોનાં,
બર્કકી ચમકકે સાથ અગ્રે ગ઼લીજ઼ાસે
ખ઼ન્નાંસકા નમુંદાર હોનાં.]

ક લી યાં ન—સા રે ગ મ .

ખ઼ન્નાસ—

કયા હએ ગ઼મ, બોલ મેરેસે,
કીયા હમકો યાદ કૈસા, ક્યું હએ ઐસા, બેકલ જૈસા.—કયા.
મુરીદ હો મેરા, દુખ્ખ સારા, ટલે તેરા, હોજા ચેરા.—કયા.

કાફી—જીલા—સુરત તેહારી સૈયાં.—તર્જ

સાદીક઼—

હએ તુ બલા કયા તોહે નાહીં મએંને જાનાંરે.—હએ.
હએ કૌન તુ બોલ જલ્દીસે મોહે,
મોરે ઘર પર તોરા હુવા કૈસા આનાંરે?—હએ.

જીલા—કાફી—કોઈ ઘડી ન વસ્લકી.—તર્જ.

ખન્નાસ—

શએતાનકો જો તુને કીયા યાદ અએ બશર,
ઉસ શાહાને સુની તેરી ફરીયાદ અએ બશર.—શએતાનકો.

ફૌરન મુઝે મદદકે લીયે તેરી ભેજા હએ,
ખન્નાસ નાંમ મેરા હએ રખ યાદ અએ બશર.—શએતાનકો

શાંમો સહર ગુલાંમી જો મેરી કરેગા તુ,
કર દુંગા એક પલમે તુઝે શાદ અએ બશર.—શએતાનકો.

બરહુંન્સ—લાવની.—બેદરદી દગા તેરે દીલકા.—તર્જ.

સાદીક—અએ શાહોંકે શાહ મેરે વાલી, હું ગુલામ મએં તેરા,
સખ્ત મુફલસીને ઇન દીનો અરે હાએ! મુઝે ઘેરા.
લગા મોડને મુંહ મુઝસે, અપનાં વ બેગાના,
જ્હોભી ગએર હુવા હએ હાએરે! જીસે અપના મએં જાના.
રખ સર પ મેરે તુ જલ્દી, અબ તાજે શાહાના,
તા હો જાવે મેરા દુર સારા રંજો અલમ પાના.
રહું તેરે મએં જેરે ફરમાં, ટલે દુખ અગર મેરા,
સખ્ત મુફલસીને ઇન દીનો અરે હાએ! મુઝે ઘેરા.

અબીયાત.

ખન્નાસ—હું મઆવીન મએં તેરા ક્યું હોતા હએ તુ બેકરાર,
આજહી તુઝકો તવંગ્ગર કરતા હું મએં આશકાર.
પર હમારે હુકમ પરહી ચુસ્ત તુ રહેનાં મુદાંમ,
કરનાં ઇનસાંનોકી ખ્વારી તાકે હો આલી મુકાંમ.
મહેલ તુઝકો રહેને હમ દેતે હએં અબ એક જરનેગાર,
દેખ થોડે અર્સેમે બડતા હએ કયા તેરા વીકાર.

કલ્યાંન.—ઈંગ્રેજી તર્જ

સાદીક—હર દમ તેરા ધ્યાંન, કર તુ મુઝકો અબ ફરમાંન,
કહે તુ તો દે દું જાંન, તાબએ હું મએં અબ હરઆંન.
હું મએં મુદાંમ, તેરાહી ગુલામ, કહે તુ કાંમ, નેકનાંમ,
કરદું મએં તમાંમ—હર દમ.

મજકુર તર્જ.

ખન્નાસ—

કર તુ રહે પએમાંન, માને હકકો જો ઇનસાંન,
કર તુ ઉસકો હએરાંન, જપના નીત ફેર યા શએતાંન,
હોગા માલદાર, તુ અએ ઝીકાર, જર ખીસીયાર, લે હરબાર,
હમસે તુ અએ યાર—કર તુ.

[દાહશતનાક આવાજકે સાત ખન્નાસકા જાના ઔર સાદીકકા ઉસકે પીછે હોના રવાનાં.]

બાબ પહેલા.—પરદા દુસરા.

બાગ.

[બાગકે દરવાજેકે નજદીક જોબેદાકા બેકરારી કરતે હુવે માઅસુમાકો લે કર આનાં.]

અબીયાત.

જોબેદા—તડપતી હએ મેરી બેટી કરૂં કયા મએં ઇલાજ અફસોસ!
બગએરજ દુધકે દીન તીસરા હએ ઇસકો આજ અફસોસ!
રહે મરતે વકતકા દેખું તડપના કૈસા મએં તેરા,
હએ કયું બેતાબ તુ ઘબરા ગયા હએ હાએ! દમ મેરા.
જમી હએ તેરી માં, જા પાસ ઉસકેહી તુ અએ પ્યારી,
પીદર હએ આસમાં તેરા, કરેગા પરવરીશ વારી.
તુઝે જીસને કીયા પએદા વોહી તેરા સદા હાફીજ,
મએં તુઝકો છોડ કર જાતી હું અએ બેટી, ખુદા હાફીજ.

[અપને અફસોસકે સાત બેટીકા દુખ દેખ ન સકનેસે માઅસુમાકો દરવાજેકે નજદીક રખના જોબેદાકા ઔર ગીરયા વ જારી કરના.]

કાહાનડા—ગઝલ—હોરીકી ભીનક મોરે.—તર્જ.

ઓ ખાલેક! તુ ખાવીંન્દ! ખુદાયા! ખુદાયા!
રખ ઇસ પર અપના તુ સાયા ખુદાયા.—ખુદાયા.

નીગાહબાંની ઇસકી તુ કીજો હમેશાં,
નહીં સુખ રહે બચેને પાયા ખુદાયા.—રખ.
તુ પોશાક નેકીકા પહેના તા ઇસકો,
કહે નેક અપનાં પરાયા ખુદાયા.—રખ.
ખબરદાર દૌલતસે મુઝ બેવાકી રહે,
તેરે જીસ્મે રહે બચ્ચા આયા ખુદાયા.—રખ.

[પહેછાનતકે લીયે સાદીકકી તસવીરકા લીફાફા
માઅસુમાકે સરાને રખ આહો
ફુગાં કર કર જોબેદાકા જાનાં, ઔર
સામનેસે ગીલમાનરૂકા આનાં.]

ઝીંઝોટી—લાવની—સુંદર કહેતી પીયા બીયા.—તર્જ.

ગીલમાંનરૂ—

અએ ગમ તુ જીસ જાએ નહીં, વ્હો જગે જેહાંમે નહીં કહીં,
હર એક દીલમે ઘર હએ તેરા, ખાલી તુઝસે નહીં જમી.
મુફલીસહી નાશાદ નહીં, આહલે દૌલતભી આઝાદ નહીં,
બેગમ હોગા દહરમે જો, વ્હો આદમકી ઔલાદ નહીં.
મેરા પીદર સરદારે જેહાં, વ્હોભી કરતા હએ દીન રાત ફુગાં,
કયું હએ મુજતર ઇતનાં વ્હો રહે હોતા નહીં હએ ભેદ અયાં.

[દાખેલ હોના ખુશસીયરકા.]

મજકુર તર્જ.

ખુશસીયર-

બેટા કયું હએ પરેશાં તુ, હએ ફીક્રમે કેસી હએરાં તુ ?
પજમુરદા કયું મુંહ હએ તેરા, ગમગીં કયું હએ અએ જાં તુ ?
દુખ્તર તેરી જબસે મરી, સુખ તરક ભતીજીને મેરી કરી,
ઉસકો દીલાસા દેના તુ હએ નયા નયા દાગે જીગરી.

ખમસા.

ગીલમાંનરૂ—હુરવશકો તો દીલાસા દેતા હું સુબહો મસા,
કયું કે વાલીદ ઐસી કહાં મુઝકો મીલેગી દીલરૂબા.
પર નયા ગમસે તુમ્હારે, મેરે દીલમે ગમ બસા,
ઉસ જલે ઘર પર પીદર હર રોજ તકલીફ આપ ઉઠા,
જાતે હો ઔર કરતે હો કયું દેખ કર આહો બુકા ?

અ બી યા ત.

ખુશસીયર—–અએ મેરે પાલે હુવે બચ્ચે ન પુછ આપ ઉસકા હાલ,
કહેનેસે દીલકો નીહાયતહી મેરે હોગા મલાલ.

ગીલમાંનરૂ—–કયા પીદર મઐં આપકા પાલા હુવાહી હું પીસર?
જબતો મુઝકો ભેદસે વાકીફ કરો અએ નામેવર.

ખુશસીયર—–જીદ જો તુ કરતા હએ તો મઐં કહે દેતા હું તેરી બાત,
સુન તુ અએ ગીલમાંનરૂ ગુજરી જો મુઝપર વારી દાત.
જો જલા ઘર દેખ કર રોતા હું મઐં જારો નેજાર,
ખાસ થા મેરા મહેલ વ્હો અએ પીયારે જરનેગાર.
ઊસમે ગુલરૂ નાંમ રહેતી થી મેરી મઆશુક એક,
થી બહોતહી ખુબસુરત ઔર નીહાયત થી વ્હો નેક.
એક દીન દીઇ હએ કીસીને આગ ઉસ ઘરકો લગા,
જલ ગઇ હએ ઊસમે મેરી હાએ! ગુલરૂ દીલરૂબા.
પીટતા સર આ રહા થા મઐં બહોત હો બેકરાર,
રાસ્તેમે એક પડા રોતા થા બચ્ચા જારો જાર,
રહમ ખા કર મઐં ઉઠા લાયા હું ઊસકો અપને ઘર,
વ્હો તુહી હએ, વ્હો તુહી હએ, વો તુહી હએ અએ પીસર.

[ગીલમાનરૂ ઔર ખુશસીયરકા બગલગીર
હોના, ઔર ગીલમાનરૂકી નજરકા
માઅસુમા પર પડનાં]

ગીલમાનરૂ—–પીદર બચ્ચા વ્હે નાવારીસ પડા કૌન!
ગયા હએ છોડ કર ઇસકો ભલા કૌન!

ખુશસીયર—–અરે અફસોસ! સચ કીસકા પીસર હએ!
હએ કૈસી ઇસકી માં, કૈસા પીદર હએ!
જો ઈસ માઅસુમાકો યહાં છોડ સદ હએફ!
ગએ હએ હાએ! કયું મુંહ મોડ સદ હએફ!

[ઉઠાના ગીલમાનરૂકા માઅસુમાંકો પ્યારસે.]

ગીલમાનરૂ—પીદર હએ લડકી વ્હે તો મેરે બરમે,
હુવી પએદા કીસી મુફલીસકે ઘરમે.

ખુશસીયર—પેહી માઅલુમ હોતા હએ મુઝે તોર,
પર ઇસકો દેખ સુઝા મુઝકો કુચ્છ ઔર;

નીહાયત હુરવશ રહેતી હએ મુજતર,
મરી માઅસુમાં જબસે ઉસકી દુખ્તર.
સદા દીવાંનેપનકા ઉસકો હએ જોશ,
કોઈ અકુલો હોશ ઉસને સબ ફરાંમોશ.
રહે લડકી બેગુનાહ દે ઉસકે બરમે,
તો કુચ્છ હોશ આએ ઉસ નુરે બસરમે.
તેરી દુખ્તરકાભી માઅસુમાં થા નામ,
રખેં હમ ઇસ્મ ઇસકા વોહી ખુશ કાંમ.

ગીલમાનરૂ—સલાહ હએ ખુબ જા મએં ઘરકે અંદર,
મેરી માઅશુકકો લાઉં બુલા કર.

ખુશસીયર—વ લેકીન વ્હો નહીં આનેકી જબતક;
ન તુ એસા કહેગા ઉસકો તબતક;
કે ચલ દેતે હએં તુઝકો તેરી દુખ્તર;

ગીલમાનરૂ—કહુંગા એસાહી મએં ઉસકો જા કર.

[જાના ગીલમાનરૂકા ઓર ખુશસીયરકો
લીફાફા પાના માઅસુમાકે સરાનેસે.]

ખુશસીયર—અરે પર યે સરાંને કયા પડા હએ?
લીફાફા હએ વ્હે, કયા ઇસ પર લીખ્ખા હએ?

[ખુશસીયરકા લીફાફા બાંચનાં.]

તાહતુલ લફ્જી-ગજલ.

જો ઇસ મેરી બેટીકો લીલ્લાહ પાલે,
હરએક ઉસકી મુશકીલકો અલ્લાહ ટાલે.—જો.
નહીં પરવરીશ ઇસકી હમસે હુવી જબ,
સરે રાહ ઇસ બચ્ચેકો હમને ડાલે.—જો.
ન ઇસકા દુખાનાં કભી દીલ ખુદારા,
પડે ગમકે હએં ઇસકે સીનેમે છાલે.—જો.
વ્હે જીસ રોજ ખુશ હોવે હદસે જીયાદા,
તો ઉસ રોજ ખત તુ વ્હે ઇસ્સે પડાલે.—જો.
લીફાફા વ્હે ઉસ અર્સેમે કોઈ ખોલે,
તો સર અપને ઝુઠી કસમકી બલા લે.—જો.

[આના હુરવશકા ગીલમાંનરૂકે સાત દીવાનેવાર,
ઓર મરહુમ બેટીકી યાદ કરનાં.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી—કૈસી આવેરે કલ મોરે.—તર્જ.

હુરવશ—ખાક ડાલેરે કયું જીગર પર,
સોતે ગ્યું બેટી મેરી કબ્રકે ઘર પર.—ખાક.
દે દે મુઝે મેરી માઅસુમા વર્ને,
ડાલુંગી ધુલ અપને સર પર, જીગર પર.—ખાક.
તકતી હું રાહ મેરે નુરે બસરકી,
આંખેં લગી મેરી દર પર, જીગર પર.—ખાક.

અબીયાત.

ખુરાસીયર—અએ હુરવશ કયું ખાતી હએ ઇતના તુ દર્દો ગમ,
લે આએ હએં ઢુંડે માઅસુમાંકો તેરી જાકે હમ.
[દેના ખુરાસીયરકા માઅસુમાકો હુરવશકે પાસ.]
હુરવશ—કયા મેરી માઅસુમા! તેરા શુક્ર અએ પરવરદીગાર,
દેખ બેટી કીતની મએં તેરે લીયે થી બેકરાર.
[હુરવશકા માઅસુમાકો બા ઉલફતો પ્યાર
છાતીસે લગાનાં.]

તાહેયુર.

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

રાસ્તા.

[હાતમે તુમડી લીયે હુવે ભાટકે લીબાસમે
દાખેલ હોનાં પાગલખાંનકા.]

જીલા—મડમ સાહબ લાંબીયા બોલો.—તર્જ.

પાગલખાંન—

બાવા સાહબ તુમડી ભરો, તુમડી ભરો,
ખએર કરો, પૈસા ધરો, તુમડી ભરો.—બાવા.
ચોરીભી કીઇ, ખુનભી કીયા, કીસેભી કતર,
એક બાકી ભીકયાં સો તુમડી મેરી ભર—બાવા.
સોનાં દેદો, ચાંદી દેદો, દેદો ખુબસા માલ,
ભરદો ભરદો, તુમડી ભરદો, લાલાજીકે લાલ.—બાવા.

થા મએં નૌકર સાદીકકા, અબ હો ગયા હું ભાટ,
ભાટકો રૂપએ દીજે સાટ, બનેગા ઊસકા ઠાટ.—બાવા.
બાનેકો તો ખુબ મીલા, નહીં માલી શરાબ,
સવાલ ઊસકા કરતા હું મએં દે દે કોઇ શીતાબ—બાવા.
[અમીરી પોશાકમે સાદીકકા દાખેલ હોના,
ઔર પાગલકો પહેછાંનકર ગોશમાલી
દેનાં.]

અબી યાત.

સાદીક—
કયું છોડી નૌકરી મેરી તુને અએ નાબકાર,
કયા મેરે ઘર થા દુખ તુઝે કર મુઝસે આશકાર?
ખાને વ કપડેસે થા હમેશા તુ શાદમાંન,
જો છોડ કર કયું ભીકકા આયા હએ તુઝકો ધ્યાંન?
ચલ ધ્યન દીનો કહાતા હું આહલે સરીર મએં,
તુઝકોભી અબ બનાઊંગા પાગલ અમીર મએં.
પાગલખાંન—
તુમ અમીર હો જાઇયે ઔર રહેને દો મુઝકો ફકીર,
કારે શએતાંની મએં કરકે અબ નહીં બનતા શરીર.
પેહેલે કીઇ જો નૌકરી મએને તુમ્હારી નેકનાંમ,
કયા કયા મેરે હાતસે કરવાએ સાહેબ તુમને કાંમ.
જીસ અમીરે ખુશસીયરકી બીબી પર આશક થે તુમ,
ઘર જલા કર ઊસકા તુમને નામહી કર ડાલે ગુમ.
હાતસે મેરેહી જલવાયા હએ તુમને ઉસકા ઘર,
ફાસ ખરાબીસે મરી હએ ઉસકી બીબી ઔર પીસર.
સાદીક—
એસે એસે કામ કરનેસે ન તુ લરજા જીગર,
સર ગુનાંહ મએં અપને લેતા હું, તુઝે કયા હએ ખતર?
દેખ સુમરન કરતા હું ફનાસકે મએં નાંમકા,
આયા પાગલખાંન વકત અબ અએશ ઔર આરાંમકા.
પાગલખાંન—
અએશ ઔર આરાંમ તુમકોહી મુબારક નેકનાંમ,
અપનેસેતો અબ નહીં હો સકતે હએં શએતાંની કાંમ.

સાદીક—
જામ્ર કરકે તુઝકો મએંતો અપને લે જાઊંગા સાત,
હાતસે મેરે કાંહાં જાતા હએ અબ તુ બદસીફાત.
પાગલખાંન—
બસ ન સુખા દમ દો મએં સમઝા બડે સરદાર હો,
જાબ્ર કયું કરતે હો, કયા કુચ્છ તુમ મેરે મુખ્તાર હો ?
ખન્નાસ— [નમુંદાર હોના ખન્નાસકા.]
ર્‌હે નહીં મુખ્તાર તેરા, હએં વલે મુખ્તાર હમ,
કયું હમારે રાસ્તેસે ફેરતા હએ તુ કદમ.
બેહેતરી ગર ચાહે હએ તો જલ્દ જા સાદીકકે સાત,
વર્ને બંદર બનકે તુ મલતા રહેગા અપને હાત.
પાગલખાંન—•
જાતા હું રે જાતા હું, તુ મત બના બંદર મુઝે,
[ખુદસે] અએ સીઆહ સુરત ખુદા ગારત કરે જલ્દી તુઝે.
ખન્નાસ—
ચલ અએ સાદીક જા અમીરે ખુશસીયરકે જલ્દ ઘર,
કરતી હએ વાંહાં એક લડકી જીક્ર હક શામો સહર.
ના પીદર હએ ઊસકા, ના માદર હએ ઊસકી જીશઆર,
તુ બના પાગલકો વાલીદ ઊસકા, તા બન જાએ કાર.
ઇસ બહાંનેસે તુ ઊસ દુખ્તરકો જલ્દી લેકે આ,
ફેર કહુંગા ઊસકે હકમે જેસા હો લાનાં બજા.
પાગલખાંન—
ઊસકા મુંહ કાલા હુવા, હો જાઊં મએં યાંહાંસે ફરાર,
વર્ને ર્‌હે કર લેંગે કુત્તે મુઝસે બકરેકા શીકાર.
ઝીન્ઝોટી—ગઝલ—બએતુસ સનમકો છોડકે.—તર્જ.
સાદીક—દુનીયાંએ દુંકે વાસ્તે કયા કાંમ કરતે હએં,
ઇસ કુફ્રકે લીયે તરક ઇસલાંમ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
શએતાંનાકે ગોલાંમોકી હએ આકેબત ખરાબ,
દો રોજ પહેલે દુનીયાંમે આરાંમ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
સબ હમ સમઝતે હએં વલે કરતે નહીં હએ કુચ્છ,
નોશ એક શરાબે હાંસીકાહી જામ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
કયા હો ગયા ફરાર, ભલા જાએગા કાંહાં,
હમ હર તરાહસે જાકે ઊસે રાંમ કરતે હએં.—દુનીયાંએ.
[સાદીકકા જાના ઓર બાગે અબ્જનકા
ઇખ્તેતાંમ પાનાં.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

બાગમે એક મહેલ.

[માઅસુમાકા સીતાઈશે પરવરદીગાર કરતે હુવે ઇજહાર હોના.]

જીલા-પાહાડી-ઇંગ્રેજી તર્જ—યાદ કર આદમ તે દાતાર.—તર્જ.

માઅસુમા—

મેહેર કર હમ પર ઓ ગફ્ફાર, બંદે તેરે લાચાર,
નહીં તુઝ સીવા કોઇ ગમખ્વાર, અપની પનાહમે રખ તુ હરબાર.-મેહેર.
સબ અબ્દ, તુ માઅબુદ, સબ ફાંની તુ મૌજુદ,
સબકા હએ તુ મકસુદ, હર હમ્દકા માહમુદ.-મેહેર.

[પાગલકા બરાએ ખએરાત તુમડી બજાતે આનાં.]

ભ ટા ઈ.

પાગલખાંન—

તુમડી ભર દેરે મેરી તુમડી ભર દે
અલ્લાહકે લાલ મેરી તુમડી ભર દે.-તુમડી.
અરે કૌડી કૌડી જોડ મેરી તુમડી ભર દે,
ઔર પૈસા પૈસા છોડ મેરી તુમડી ભર દે,
રૂપીયા જોડે તોડ મેરી તુમડી ભર દે.-અલ્લાહકે.
ભરદે ભરદે ભરદે ભરદે ભરદે તુમડી ઝટપટ,
નેકી કરલે જબતક જીસ્મા જાનકી હએ ગટપટ,
દોહી દીનકી ગીન અએ નાંદા આલમકી તુ લટપટ,
તુટી કલ જો કલહી તેરી હોગા પલમે ચટપટ.-અલ્લાહકે.
અરે થોડી થોડી બાત મુઝે અબ યાદ આઇ,
સુન લીજો પાગલખાંન બાટકી ભટાઇ.
જીતેજીકા મેલા, દુન્યા જીતેજીકા મેલા,
કોઇ કહાવે ગુરૂ ઇસમે કોઇ કહાવે ચેલા,
લડકોંસા ઇસ બાજીગાહમે ખેલ હર એક ખેલા,
પર જો જીતા બાજી હક્કી હએ વોહી અલબેલા.-અલ્લાહકે.

ઔર થોડી થોડી બાત મુઝે ફ઼ેર યાદ આઇ,
ચખ્ખો ચટની પાગલખાંકી ઊસમે ખાઇ,
દુનીયાં નાટકખાંના હએ રે દુનીયાં નાટકખાંના,
પીટ કીસીકા મસકન ગ્યાલરીમે કીસકા જાના,
બાક્સ ઔર ઇસ્ટાલસસેભી દરજેકા હો પાંનાં,
લેકીન આખ઼ેર એકહી દરવાજ઼ેસે સબકો જાનાં—અલ્લાહકે.

[માઅ઼સુમાકો]—દે અલ્લાહકે નામ દે અલ્લાહકે નાંમ,
સુધરે તેરે કાંમ દે અલ્લાહકે નાંમ,
અ઼એશ કર મુદાંમ દે અલ્લાહકે નાંમ,
જન્નત હો મુક઼ામ દે અલ્લાહકે નાંમ.—અલ્લાહકે.

પાહડી ઝીન્ઝોટી.—જીસે ઇ઼શ્ક઼કા તીર.—તર્જ઼.

માઅ઼સુમાં—લીયા તુમને કયા પ્યારા નામે ખુદા,
મેરી જાંન બસ નાંમ પર હએ ફીદા.
રહે દીલ ચાહાતા હએ અએ દાતા મેરે,
કે સર કાટ કર રખ દું આગે તેરે.
નહીં અબતો હ઼ાજ઼ીર હએ કુચ્છ મેરે પાસ,
મગર તંનકા લેલા રહે મેરે લીબાસ.

[ખુદકી ઓડની ઊતાર કર દેના માઅ઼સુમાકા પાગલખાંનકો.]

ભટાઇ.

પાગલખાંન—અમન હો બેટી તુઝે અમન હો બેટી,
શૌહર તેરા કોઇ ગુલબદન હો બેટી,
ગુનચેસા તો ઊસકા દહન હો બેટી,
નેક સારા ઉસકા ચલન હો બેટી.—અલ્લાહકે.

[પાગલકા માઅ઼સુમાકો દોઆ દેના, માઅ઼સુમાકા જાનાં ઔર સામનેસે સાદીક઼કા આનાં.]

અબીઆત.

સાદીક઼——ખડે હો જરા ભાટજી કાં ચલે.
પાગલખાંન—[ખુદસે] બલા રહે પડી હાએ! ફ઼ેર ગલે.

સાદીક——અએ મુજી નહીં આઇ તુઝકો હુવા?
મુઝે છોડ કર કયું ચલા તુ ગયા?
પાગલખાંન-ખુશી અપની કયા હએં તુમ્હારે ગુલાંમ,
[ખુદસે] જરા દમસેહી રખનાં પાગલખાં કાંમ.
[નમુદ હોના ખંન્નાસકા.]
ખંન્નાસ——એક બાર કયા? ગુલામ હએ સૌ બાર તુ મેરા,
મુંહજોરી કીઇતો કર દુંગા બંદરસા મુંહ તેરા.
પાગલખાંન--[ખુદસે]સચ અચ્છે હએં મગર યેહ હનુમાન હએ બુરા,
હુકમે મેરે ઇસીકાહી ફરમાંન હએ બુરા.
ખન્નાસ——ચલ સોંચતા હએ કયા? જો કહું મએં વહો કાંમ કર,
વહો લડકી જો ગઇ ઊસે લે આ તુ જુદતર.
[ગાએબ હોનાં ખન્નાસકા.]
પાગલખાંન-સાહીબ વહો લડકી ગએરકી હએ, ઔર હું મએ ગએર,
કયું કર વહો આવે અકલસે ઊસ દું મએકો હએ બએર.
સાદીક——જૈસા કહું મએં વૈસા બજા લા તુ જુદતર,
ઝુઠા પીદર વહો લડકીકા જા બનકર ઊસકે ઘર,
ઔર કહેનાં હએ યેહ લડકી મેરી દેદો તુમ શીતાબ,
કર દુંગા અપની જાન અભી વર્ને મએં ખરાબ.
પાગલખાંન-તો કયા વહો લડકીકો કોઇ હોગા પીદર નહીં?
ચલ જાવો યેહ ઠગાઇભી ચલ સકતી હએ કહીં?
સાદીક——માંદર હએ ઊસકી ઔર ન પીદર સુન તુ ધ્યાંનસે!
પાગલખાંન-અલ્લાહ મીયાંને ફેંક દીઇ કયા આસમાનસે?
સાદીક——તકરીર કર ન ઇતની, જો કહેતા હું કર શીતાબ,
ખન્નાંસકો બોલાઉંગા વર્ન મએં બે હીજાબ.
પાગલખાંન-ઉસ ભએંસાસુરકો લીલ્લાહ બુલાવો ન જાતા હું,
બન કર પીદર વહો લડકીકો મએં લે કર આતા હું.
પર કોઇ દો લીબાસ તો અચ્છા અએ નેકનાંમ,
તા વાલીદ ઊસકા સચ્ચા મુઝે જાનેં ખાસો આંમ.
સાદીક——બેહેતર હએ મએં લીબાસભી દેતા હું તુઝકો ચલ,
પાગલખાંન-[ખુદસે.] ઇન મુજીયોંકીહી નહીં આતી હએ કયું અજલ?
[જાના સાદીકો પાગલખાંનકા.]

ભાગ દુસરા—પરદા દુસરા.

દીવાંનખાંના.

[હુરવશકા ગીલમાનરૂકો તાઅરીફ ગાતે ઇજહાર હોના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—કીસીકા દર્દ દીલ.—તર્જ.

હુરવશા—

જફા જાને નહીં મુતલક, જો દીલબર હો, તો એસા હો,
સદા બુલબુલ પ હએ માઇલ, ગુલેતર હો, તો એસા હો.—જફા.
હું મીજગાં દેખ દીલ ખસ્તા, ઔર અબરૂ દેખ કર મજબુહ,
અગર હો તેગ તો ઐસી, જો ખંજર હો, તો ઐસા હો.—જફા.
મએં બોસે માગે જાતી હું, વ્હો દેતે જાતે હએં મુઝકો,
હો શાહે હુસ્ન તો ઐસા, ગદા ગર હો, તો ઐસા હો.—જફા.
લબે રંગીનો દંદા દેખ, ઉસકે જૌહરી બોલે,
અગર હો લાઅલ તો ઐસા, જો ગૌહર હો, તો ઐસા હો.—જફા.
મએં ગીલમાંનરૂ પ હું સદકે, હએ વ્હો મેરે પ નીત કુરબાં,
હો બીબી ગર તો ઐસી હો, જો શૌહર હો, તો ઐસા હો.—જફા.

[દાખીલ હોના ખુશસીયરકા.]

જીલા—કાફી-ગઝલ.—હું ન લાદે ભોલી માંઇ મએંનું.—તર્જ.

ખુશસીયર—

માઅસુમાં કહાં હએ મુઝે અએ હુર દીખા દે,
ગાએબ મેરી આંખોંકા હએ કહાં નુર દીખા દે.—માઅસુમાં.
વ્હો જીક્રે ખુદા કરતી હએ, મએં સુનતા હું દીલસે,
હએ ઉસકા મુઝે દેખના મન્જુર દીખા દે.—માઅસુમાં.

[ખુદામેં દીલ લગાએ હુવે માઅસુમાકા આનાં હાતમે તસબીહ લીયે હુવે.]

એમન કલ્યાંન.—દુલહન માંગે સવારંન—તર્જ.

માઅસુમાં—

કહત હો કયું અએ બાંવરી આપનાં, અપનાં,
રહે સબ અપનાં, અપનાં, અરે સમજો સપનાં.—કહત હો.
ન સુત બુંધ જગતકી તોહે કાંમ આવે,
બસ એક કાંમ આવેગા, હર નાંમ જપનાં.—કહત હો.

જીલા બરહન્સ—ઠુંમરી.—એકરે જાંતી મોરા.—તર્જ.

હુરવશ—નેકરે, ઐસી નહીં કોઇ દેખી.—નેકરે.
નીસ દીન યાદે ખુદામે રહત હએ,
ઇસકી રીત અજાએબરે, ઐસી નહીં કોઈ દેખી.—નેકરે.
[દાખેલ હોના પાગલખાંનકા દીવાંનેવાર.]

બીલાવલ—ઠુંમરી.—આવો પીતમ આવો.—તર્જ.

પાગલખાંન—
બેટી હમારી, બેટી હમારી, બેટી હમારી લાવો,
જાન મએં લુંગા વર્ને તુમ્હારી, બેટી હમારી લાવો.—બેટી.
વેહી હએ મેરા આંખ કલેજાં, વેહી હએ મેરા નાંક કાંન,
વેહી હએ મેરી પુતલી પ્યારી, બેટી હમારી લાવો.—બેટી.

બએત.

ખુરાસીયર—સાહેબ હો કૌન આપ કરો તો બયાંન કુચ્છ,
દીવાંને કહું બને, જરા રખીયેગા ધ્યાંન કુચ્છ.

ભટાઇ.

પાગલખાંન-ઇસકા હું મએં બાપ, હાએ! ઇસકા હું મએં બાપ,
હોગા તુમકો પાપ, દેખો હોગા તુમકો પાપ,
દે દો ઇસકો આપ, હાએ! દે દો ઇસકો આપ,
કહું હુવે ચુપ ચાપ, અરે કહું હુવે ચુપ ચાપ.

અબીયાત.

ખુરાસીયર—શાએદ અએ હુરવશ હએ વ્હે માઅસુમાકા પીદર,
દીવાંનાં ઇસકી જુસ્તજુમે હો ગયા મગર.

પાગલખાંન—
[ખુદસે] તબલે પર જમતા હએ જૈસા તાલ, લગાયા એસા તાલ,
વાહજી પાગલખાંન તુમસા કૌન હએ સાહેબ કમાંલ.

હુરવશ——બાપ હો યા કોઈ હો, ઇસકો કરૂં કહું દુર મએં,
અપની આંખોંકા સમઝતી હું ઇસેતો નુર મએં.

ભટાઈ.

પાગલખાંન-દે દો ઇસે ઝટપટ, દેખો દે દો ઇસે ઝટપટ,
વર્ને હોગી ખટપટ, યાંહાં વર્ને હોગી ખટપટ,
ફોડુંગા સર ફુટ ફુટ, દેખો ફોડુંગા સર ફુટ ફુટ,
લે જાઉંગા હટ હટ, અરે લે જાઊંગા હટ હટ.

બએત.

ખુશસીયર—છોડ ઇસકો, લડકી હએ મેરે લડકેકી, બદ ખ્યાલ,
દીવાંનાં હો ગયા તો કયા ગએરોંકા લેગા માલ ?

ભટાઈ.

પાગલખાંન-મેરા હએ રહે માલ, બેશક મેરા હએ રહે માલ,
ડાલ મત તુ જાલ, મુઝપર ડાલ મત તુ જાલ.
જીકા હુંગા કાલ, તેરે જીકા હુંગા કાલ,
દે દે મેરા લાલ મુઝકો, દે દે ઓ ચંડાલ.

અબીયાત.

ખુશસીયર—હુરવશ ઊલફતસે સાબીત ઇસકે હોતા હએ સહી,
બાપ માઅસુમાકા હએ લારએબ દીવાંનાં પેહી.
પાગલખાંન-[ખુદસે]ખીંચ કર યા ઇંચ કર આએતો આખીર દાંમમે,
કૈસે પાગલખાં હએ દેખો સુસ્ત અપને કાંમમે.
હુરવશ——કયા ચચા જબ હોગી માઅસુમાં મેરી મુઝસે જુદા,
ખુશસીયર—લેને આયા હએ તો પ્યારી છોડેગા વ્હો કબ ભલા?
માઅસુમાં—છોડ કર જાઉંગી તુઝકો મએં ન માદર જીનહાર,
હુરવશ——કયા કરૂં, લાચાર હું મએં, અએ મેરે દીલકે કરાર.

ભટાઈ.

પાગલખાંન-દેતા હું મએં જાન, અપની દેતા હું મએં જાંન,
વર્ને દે શએતાંન, મેરી બેટી દે શએતાંન.
હો ગયા હએરાંન, મએંતો હો ગયા હએરાંન,
દમ ચલા તુ માન, મેરા દમ ચલા તુ માંન.

[પાગલકા છુરી નીકાલ કર અપને સીનેમે
મારને ચાહના, ખુશસીયરકા હાત પકડ
કર રોકના, ઔર છુરી છીન લેનાં.]

અબીયાત.

ખુશસીયર—
જાંને દે અએ બેટી અપના ઇસ પ હએ અબ જોર કયા?
વ્હે લે જાનેકે સીવા છોડેગા અપનાં શોર કયા?

હુરવશ—

દીજીયે ગર યેહી મરજી આપકી જીશાન હુએ,
આખેરી મુંહ દેખ્યું બેઠીકા યેહી અરમાંન હુએ.

[હુરવશકા માઅસુમાંકો સીનેસે લગાકે જારો જાર રોનાં,
હુરવશકા આહો સર્દ ભરના, ઔર ખુશસીવરકા
માઅસુમાકો પાગલકે હવાલે કરના.]

બએત.

માઅસુમાં—લો અબે પીદર જાતી હું મએં,
ખુશસીવર—જા અબે હમારી નુરે અએન.
માઅસુમા—માં, લે તુ મેરી બંન્દગી,
હુરવશ——જા અબે હમારે દીલકે ચએંન.

[પાગલકા માઅસુમાંકો લે કર જાનાં, ઔર
ઊન દોનોકે પીછે ખુશસીવરકા રવાંના
હોના, સામનેસે શીલમાનરૂકા આના.]

પીલુ—લાવની.—દુખી દીલે હાલ કવેશ્વર.—તર્જ.

શીલમાનરૂ—પ્યારી હમારી માઅસુમાકો ક્યું દીએ તુમને જાંન,
ઊસકે બીન નહીં ચએંન પાવે દીલ મેરા એક આંન.
હુરવશ——વાલીદને જબ કહા તુમારે હો ગઇ મએં મજબુર,
લે ગયા દીવાંનાં ઊસે મએં રોતી રહી રન્જુર.
શીલમાનરૂ—જ્હો થા પીદરહી ઊસકા ગરતો કરતે યેહી મન્જુર,
ઊસકોભી ઘર અપનેહી હમ રખ લેતે અબે હુર.
લાવું ઊસે મએં કરકે તલાશ અબ હો ન કહીં હએરાંન,
ઊસકે બીન નહીં ચએંન પાવે દીલ મેરા એક આંન.

[શીલમાનરૂકા જાને ચહાનાં ઔર
હુરવશકા રોકનાં.]

દેસ—ઠુમરી.—ચાહે સૈયાં માર ડાલો.—તર્જ.

હુરવશ—જબતો મએંભી મોરે પ્યારે, સંગ ચલુ તુમ્હારે,
સંગ ચલું તુમ્હારે, પ્યારે, જીમે હએ હમારે.—જબતો.
ભેસ બદલ કર સીપાહીકા જાની,
રન્જો ગમમે હમભી હીસ્સા લેંગે તુમ્હારે.—જબતો.

અભીયાત.

ગીલમાનરૂ—મએંતો કહેતા હું કે નાહક રન્જો ગમ તુમ મત ઉઠાવ,
ઔર હએ મરજી યુંહી તો આવો બદલ કર ભેસ જાવ.
હુરવશ——તેરી દુરીસે જીયાદા પ્યારે કોઈ ગમ નહીં,
ગમ સહેંગે સબ, વલે વ્હે ગમ સહેંગે હમ નહીં.
[હુરવશકા પોશાક બદલને જાનાં.]

કાફી—ગઝલ.—કતલ કરનેકો આશકકો.—તર્જ.

ગીલમાનરૂ—
મેરી સુરતકો દેખો ઔર, જમાલે યારકો દેખો,
હએ ઈસ સુરત પે વ્હો માઈલ, ખોવાલે યારકો દેખો.—મેરી.
ભટકતે આએ આશક ઔર, રહે આરામમે મઆશુક,
વ્હો કહેતા હએ મએં ભટકુંગા સવાલે યારકો દેખો.—મેરી.
ગુલે નૌરોઈદા વ્હો ઔર, જંગ્ગલમે ભટકના હએ,
તુમ અએ ગીલમાનરૂ સોચો જવાલે યારકો દેખો.—મેરી.
વ્હે હએ બેહતર ચલો તુમ છોડ કર બસ ધરહી દીલબરકો,
ફીરોગે લૌટકર જબ, તબ વીસાલે યારકો દેખો.—મેરી.
[મજબુર હો કર ગીલમાનરૂકા જાના, ઔર
સીપાહીકે લીબાસમે હુરવશકા આનાં.]

બએત.

હુરવશ——ચલો અએ પીયારે ચલો અએ સનમ,
કયા જાતા રહા ? હાએ ! કૈસા સીતમ !

જીલા—બરહુન્સ.—કોઈ ઘડી ન વસ્લકી—તર્જ.

મુઝકો ન કરકે જુબ્હ વ્હો કાતીલ ચલા ગયા,
કયું મુર્ગ દીલકો છોડકે બીસમીલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
જાલીમને લે ગયા નહીં મુઝકો તો અપને સાત,
પર લેકે દીલ વ્હો કર મુઝે બેદીલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
ઐસા કુસુર કયા હુવા જો આજ મેરેસે,
હો કર ખફા વ્હો હુર શીમાઈલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
ઉસ્સેકી જાકે લુંગી મએં અબ મરહમે વીસાલ,
જો એક નીગાહસે કર મુઝે ઘાઈલ ચલા ગયા.—મુઝકો.
[બેકરારી કરતે હુવે જાના હુરવશકા]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

ચણ્ડુબે પર બાગ.

[પાગલકા ભંગ ઘોટતે નજર આંના.]

ચુરનવાલોંકી તર્જ.

ઔર ઘોટું ભંગ મઐં મજેદાર,
જીસકો પૈસે ખર્ચે ચાર,
ઇસમે ખુશબોકી મહેકાર,
પીનેસે હો બેડા પાર.
ઔર દારૂ પીતે હઐં બદકાર,
અફયુન ખાતે હઐં મુરદાર,
ગાંજા પીવેં જલીલો ખ્વાર,
ભંગ જો પીવેં સો સરદાર.

અબીયાત.

સાદીકુ——ક્યા કમબખ્ત દીન સારા પીતા હઐ ભંગ?
પાગલખાંન—ન પીવે જો ભંગ વ્હો કરે કૈસી જંગ?
સાદીકુ——જો પીઇતા હઐ ભંગ વ્હો તો બદકાર હઐ,
પાગલખાંન—ન પીવે જો ભંગ વોહી મુરદાર હઐ.

[હોના એક હૌલનાક આવાજકા, જીસ્સે પાગલકા ઘબરાનાં ઔર માઅસુમાંકો જબાનપર છુરી રખ્ખે હુવે માઅદલક ઇજહાર હોના ખન્નાસ જાલસાજકા.]

ખન્નાસ——નજર કુન નજર બર ઇં નકૂશો નીગાર,
સાદીકુ——[ખુદસે] જબાં કાટું ઇસકી હઐ ક્યા બદ ર્હે કાર.
ખન્નાસ——બજા લા મેરા હુકમ ચલ અબ શીતાબ,
સાદીકુ——હું મઐં ફરમાંબરદાર આલી જનાંબ.

[મોહીબ આવાજકે સાત ખન્નાસકા હવા હો જાનાં.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[માઅસુમાંકી તલાશમે ગીલમાનરૂકા આના.]

બેહાગ—ગઝલ.—મુઝે કૌન ઘરસે લાયા.—તર્જ.

ગીલમાનરૂ—ન જીયાદા તુ અએ ચર્ખ મુઝકો સતા,
મુઝે દેદે તુ માઅસુમાકા પતા.—ન જીયાદા.
પાએ બીન ઉસકે ન જાઊં મએં ઘરકો,
હએ કહાં યા રબ વોહ તુ બતા.——મુઝે.
કૈસી અંગુઠી પડી હએ જમાં પર,
નામ હએ સુલએમાંકા ઇસમે ખુદા.——મુઝે.

[આસમાનપરસે આનાં આસમાન પરીકા ગીલમાનરૂકી આવાજ સુન કર નાબીનાઓં કી તરહ.]

જીલા—કલ્યાન—મસનવી.—બીખરે ચેહેરે પ જો વોહ.—તર્જ.

આસમાનપરી—નામ કયું નીકલા સુલએમાંકાં દહનસે તેરે,
હએ બહોત મુઝકો તાઅજજુબ ચ્હે સુખનસે તેરે.
ગીલમાનરૂ——રહેતી હએ કયું તુ બીયાબાંમે હએ કયા કાંમ તેરા,
કૌનસી કૌમ હએ તેરી કયા હએ ભલા નામ તેરા.
આસમાનપરી—હું પરીજાદી પ મસકન હએ દીનો રએન યહાં.
એક અંગુઠીકે લીયે રહેતી હું બેચએન યહાં.
ગીર ગઇ ઊંગલીસે વોહ મેરી નીકલ કર જો કહીં,
તબસે અંધી હુવી આંખોંમે મેરે નુર નહીં.
ગીલમાનરૂ——અએ પરી દેતા હું લે તેરી અંગુઠી તુઝકો,
ગએરકી મીલ્ક નહીં લેની રવા હએ મુઝકો.

[અંગુસ્ત્રી દેના ગીલમાનરૂકા આસમાનપરીકો, ઔર ઊસકા આંખોંસે લગાના, ફૌરન બીનાઇકા આનાં.]

આસમાનપરી—હશ્ર તક માંનુગી અએ શખ્સ મએં એહસાંન તેરા,
સદા આંખોસે બજા લાઊંગી ફરમાંન તેરા.
તેગ ચ્હે દેતી હું હદીયેકી તરાહ જાન ઇસે,
કહેતે હએં કાફમે સબ સએફે સુલએમાંન ઇસે.
હો અગર ઘસ્સે કીસી શએકી તલબ અએ આદમ,
પડના ઇસ તેગ પ તુ ફીકે ચ્હે સબ અએ આદમ.

ધી કે.

યા સુલેમાં જીશઆર, બહુરે સએફે આબદાર,
હાજતે મન તુ બરઆર, અએ નબીએ કીરદેગાર.

[જાનાં આસમાનપરીકો ગીલમાંનરૂકા દેકે
સએફે સુલેમાન ઔર ઉસકા બજા
લાના શુકે યજદાન.]

કલ્યાંન—ઇંગ્રેજી તર્જ.

ગીલમાનરૂ—કમાલ મેહેર તુને સુબહાંન,
કમાલ મેહેર તુને રાહમાંન.
મેરે પ કીઇ હુએ અએ યજદાન,
માનું ન કયુ તેરા એહસાન.
મુદાંમ નેક બહો હુએ ઇનસાન,
તેરાહી જો રખ્ખે હુએ ધ્યાંન.
મેહેર તુ યું કર હર આંન,
બંદોપ તુ નીત અએ ગુફરાંન.

[શુક અદા કર કર જાના ગીલમાનરૂકા.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવાં.

જંગ્ગલ.

[દોજખનુ ઠોકર સુનાજાત કરના માઅસુમાં
જીશાનકા, ઔર નુરાંનીકો બાંધા હુવા રસ્સા
પકડ કર લે જાંના પાગલખાંનકા.]

જીલા—ઠુંમરી—નીરદએકી પ્રીત કરે ન કોઇ—તર્જ.

માઅસુમા—

અંદરો બાહીર તુહી તુહી હએ, બાતીનો જાહીર તુહી તુહી હએ.-અંદરો.

કયા તાબ કોઇ કીસીકો પાસે, જેહાંકા પરવર તુહી તુહી હએ.—અંદરો.
ખોટેરે ખોટે ગની સબ જગકે, ખરા તવંગગર તુહી તુહી હએ.—અંદરો.
રાઝીક હએ તુ, ખાલીક હએ તુ, માલેકે અકબર તુહી તુહી હએ.—અંદરો.
યજદાંન હએ તુ,સુબહાંન હએ તુ, દાદારો દાવર તુહી તુહી હએ.—અંદરો.

[સાદીકકા આંના ઔર ગોશમાલી દેકર પાગલકો જગાનાં.]

ઝીંન્ઝોટી—ઇંગ્રેજી **રાહ**—સુન્તાં સુન્તાં બહેરારે કાન—તર્જ.

પાગલખાંન—યહે કયા કીયા હએ તુમને કાર, કયું ખોયા હએ મેરા કરાર,
નીશાં થા મુઝકો બે શુમાર, થી ગોયા ખુલદકી બાહર
કહીં થી હુર ગુલએઝાર, કીસી જા પરીયોંકી કટાર,
હસીનો ખુબ સભી, કયા ઐસી વૈસી સઅેર થી?—યહે.

મ જ કુ ર ત ર્જ.

સાદીક————યહે સ્વાંગ છોડ નાબકાર, વર્ન ખાવેગા તુ માર,
ખન્નાસને જો હમકો કાર, કહા હએ વોહો કરેંગે પાર.
બાતે બાતે અકડ્યું તુ, બના હએ ઉલ્લુ હુ બ હુ,
ખન્નાસ ભુલાવું અરે, જો મસ્તી સુસ્તી તુ કરે.—યહે.

ઝીંન્ઝોટી—જગત જીવના—તર્જ.

માઅઝુમા—
ફનાં જેહાં ફનાં, મકી મકાં ફનાં, હએ બાકી તેરી જાત, જમીં જમાં ફનાં.
શજર હજર ફના, મેહેર કમર ફના, ફના મલાએક જીન, હએ કુલ બશર ફના.
ખુદાસે દીલ લગા, હએ ઇસમેહી ભલા, ફના તુ એક રોજ હોગા બરમલા.
હએ દુન્યાં બેવફા, ન ઇસપે હો ફીદા, હુવી હએ કીસકી યહે, ખીયાલ કર જરા.
ખુદા, ખુદા, ખુદા, યહે વીર્દ રખ સદા, યહાં વહાં તુઝે હએ ઉસકા આસરા.

અ બી યા ત.

સાદીક————ચુપ અએ લડકી નામ કયુ લેતી હએ તુ સુબહાનકા?
કયા નહીં યહે જાનતી, ખાદીમ હું મએં શએતાનકા?
કાટ લુંગા મએં જબાં, ગર ફેરસે લેગી નામ યહે,
યા અઝાઝીલ! યા અઝાઝીલ! જપ તુ સહરો શાંમ યહે.

મુસદદસ.

માઅસુમા—છોડું ઈશ્કે હક નહીં, બન જાએ ગર્ચે જાન પર,
ક્યા હુએ ટટ જાએ જબાંતો, દીલ હુએ ઉસકે ધ્યાન પર.
જાનો દીલસે સદકે હું મએ ખાલીકે ઈશાન પર,
ઔર લઆનત કરતી હું હરદમ તેરે શએતાંન પર,
નાંમ અજાઝુલ ઉસકા હુએ, જો દુશમને ઇનસાન હુએ,
છોડ કર કયું દોસ્ત દુશમન પર ફીદા નાદાન હુએ?

સાદીક———દોસ્ત ઉસકો કહેતે હુએં, મુશકીલમે જો આતા હુએ કાંમ,
દેખા મએંને દોસ્ત સબ આસુદગીકે હુએં તમાંમ.
પાસ માલો જર હો તો, કરતે હુએં ઝુક કર સબ સલાંમ,
હો ગએ મુફલીસ તો લેતા કૌન હુએ ફેર અપનાં નાંમ?
દોસ્તી ઐસોંકીતો મજહબમે અપને હુએ હરાંમ,
બેહેતર હુએ ઇસ દોસ્તીસે હોના શએતાંકે ગુલાંમ,

માઅસુમા—હો ગએ નમરૂદ ઔર શદદાદ શએતાંકે ગુલાંમ,
હો ગયાથા ગોકે ઉનકે કબ્જેમે આલમ તમામ;
લેકીન ઉનકા ઝીક્ર જબ આતા હુએ તો સબ ખાસો આમ,
પહેલે તો કરતે હુએ લઆનત, લેતે હુએં ફેર ઉનકા નામ,
યુંહી જાં શએતાં પરસ્તીશમે જો તેરી જાએગી,
ખલ્ક બારીશ તુઝપે લઆનતકી સદા બરસાએગી.
અલ્લાહ,અલ્લાહ, અલ્લાહ, અલ્લાહ, કર અરે હર આન તુ,

[ગઝબનાક હોકર આનાં ખન્નાસકા.]

ખન્નાસ——કયું અએ સાદીક નહીં બજા લાતા મેરા ફરમાંન તુ?
[હુશીયાર કરના સાદીકકા પાગલકો અફયુનકે નીશેસે.]

સાદીક———કયા રહે અફયુનહીમે મર જાએગા પાગલખાંન તુ?
[ઘબરાંના પાગલકા ખન્નાસકો દેખ કર.]

પાગલખાંન—કયા અએ ભએં સાહુર હુવા હુએ યાંહાંભી હાઝીર આંન તુ?

ખન્નાસ———ચલ જબાં કો કતઆ ઇસકી જલ્દ કર, મત કર તુ દેર,

[સાદીકકા જબરન વ કાહરન માઅસુમાકો
જમીનપર પટકના.]

સાદીક઼—

ચલ અએ પાગલખ઼ાંન ખ઼ંજર તુ શીતાબ અબ ઇસપ ફ઼ેર.

[ડરતે ડરતે પાગલકા ખ઼ંજર ફ઼ેરને જાના, ઔર મર્દાંનાં લીબાસ પહેને હુવે જોબેદાકા બ હાલે તબાહ દૌરતી હુવી આન કર માઅસુમાકો બગ઼એર પહેછાંનકે બચાના.]

અબીયાત.

જોબેદા———ઐસા કયા એક બેગુનાહ બચ્ચે પ કરતે હો સીતમ!

ખ઼ન્નાસ———જલ્દી કર જલ્દી અએ સાદીક઼ પહેલે સર ઇસકા કલમ.

[સાદીક઼કા જોબેદાકો ખ઼ન્જરસે બેજાન કરના]

જોબેદા———લઆનત હએ શએતાં પ, હું મએં તો ફ઼ીદાએ કીરદેગાર,

ખ઼ન્નાસ———લાશા ઇસકા ફ઼ેકદે દરીયામે સાદીક઼ નામદાર.

પાગલખ઼ાંન—એકતો હાતીકા પાઊં, ઔર દુસરા ભએંસેકી દુમ,
દોનો ગદ્હોમે હો છોટે કુત્તે પાગલખ઼ાંન તુમ.

ઝીંન્જોટી—આજકા યેહે દીન—તર્જ.

ખ઼ન્નાસ———સાદીક઼ તુ ગુલામ અબ મેરા બેશક હએ વફ઼ાદાર,
કર દેતા હું ચલ તુઝકો તીલસમ એક મએં તૈયાર.—સાદીક઼.
જો નેક હએં ઇનસાંન ઉન્હે ઊસમે તુ લા કર,
હર ફ઼નસે હરએક હીલેસે બરબાદ કીયા કર.—સાદીક઼.
ઇસ લડકીકોભી લેજા ઉસીમે મેરે બંદે,
ઔરોંકે લીયેભી તુ લગા હર જગે ફ઼ંદે.—સાદીક઼.

કાફ઼ી—ગત.

સાદીક઼———દીલસે તાબએદારી તેરી કરતે આએ હમ હરદમ,
ફ઼રમાન તેરા હમપે જો હુવા, લાવેંગે બજા ઓહો હમ,
નેકોકો દુખ દેનેમે કયા હએ ગ઼મ—દીલસે.

[ખ઼ન્નાસકા જાના.]

બએત.

પાગલખાંન—ઉઠાતા હું મઍં લાશા, લડકીકો તુ લેકે ચલ પાગલ,
બહોત અચ્છા, બહોત અચ્છા, કરો કાંમ એસેહી હર પલ.

[સાદીકકા જોરૂનેદાકી લાશકો ઔર પાગલકા માઅસુમાકો
ખીંચકર લેજાનાં, ઔર દુસરે બાબકા ખ્તેતામ પાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

તીલસ્માતી કીલ્આ.

[ખન્નાસકે તીલસ્માતકે નજદીક એક દેવકા
પાસબાંની કરનાં, ગીલમાનરૂકા આંનકર
તીલસ્મ નાબુદ કરનેકે લીયે આગે કદમ
ભરના, દેવકા અટકાંના.]

અબીયાત.

દેવ————ઓ મચ્છર ખબરદાર બડા મત કદમ,
તુઝે વર્ના ખા જાએંગે ફોરન હમ.

ગીલમાનરૂ——હએ વાલી મેરે સરપ ઝુલ જલાલ,
મેરા કૌન કર સકતા હએ બાંકા બાલ.

દેવ————તુ ક્યું જાંનસે અપની બેઆસ હએ,
અરે યહ તીલસ્માતે ખન્નાસ હએ.

ગીલમાનરૂ——ન ખન્નાસકા ડર, ન શએતાંકા ડર,
મઍં હું બંદએ ખાલેકે બહરો બર.

દેવ————તુઝે કચ્ચા ખા જાવું ઓ નાબકાર,
ગીલમાનરૂ——મદદસે ખુદાકી તુઝે ડાલુ માર.

[હમ્લા કરના ગીલમાનરૂ પર દેવ બદજાતકા, ઔર ગીલ-
માનરૂકા શમશેરકા વાર કરનેસે જાહાંનમવાસીલ હોના
દેવ જીસ્ત સીફાતકા, જીસ્સે કીલ્એકા નાબુદ હો જાનાં
ઔર કીલ્એકે અંદર માઅસુમાંકો બાંધ કર સાદીકકા
મારને ચહાના, ગીલમાનરૂકા સાદીકકો અટકાંના,
પાગલકા ખુશ હો જાના.]

ખબરદાર ઓ મુજી ન કર તુ સીતમ,

[ખન્નાસકા નમુદ હોના ઔર ગીલમાનરૂકો પકડ કર ખાહીમે ફેક દેના.]

ખન્નાસ——રખ્ખા મૌતકી રાહામે કયું કદમ?

[ગીલમાનરૂકા ખાહીમેસે પોકારના.]

ગીલમાંનરૂ—ખુદાયા રહે કયા હુએ અજાબે શદીદ,

ખન્નાસ——તુ અબ બનકે નીકલેગા રીચ અએ ખબીસ.

[સાદીકફેકો] ચલ ઇસ લડકીકો લેકે ચલ અબ શીતાબ.

પાગલખાંન—બહોત ખુબ અએ મેરે ગબ્બે જનાબ.

[ખન્નાસકા ગાએબ હો જાનાં ઔર સાદીકફેકે ઇશારેકે બ મુજીબ પાગલકા માઅસુમાકો લેકર રવાંનાં હોનાં સાદીકફેકે હમરાહ, ઔર હુરવશકા મરદાંના લીબાસમે ગીલમાનરૂકી તાલાશમેં આંના.]

ભએરવી—ગઝલ.—તેરે માનીંન્દ અગર—તર્જ.

હુરવશ—

અદમકો છોડકર હસ્તી તલક કરતે કુગાં આએ,
તલાશે આરમે દેખો કહાંસે હમ કહાં આએ.—અદમકો.

નહીં પાયા પતા તેરા કહાં જા કર છુપા હુએ તુ,
મકાંકો છોડ તુઝકો ધુંડતે તા લા મકાં આએ.—અદમકો.

મુઝે મીજગાંનો અબરૂસે ઇશારા કરતા હુએ કાતીલ,
નીશાંના તુઝકો કરને લેકે હમ તીરો કમાં આએ.—અદમકો.

સબા બહરે ખુદા મેરા સુનાના હાલ જા કર તુ,
પસંદ ઉસ ગઅરતે ગુલકો જો મેરા દાસ્તાં આએ.—અદામકે.

તુમ્હારી હુરવશ મરતી હુએ ઓ ગીલમાનરૂ પ્યારે,
નહીં અએ કાશ તુમ લેને ખબર તકભી યહાં આએ.—અદમકો.

[ગીલમાનરૂકા રીચકી શકલમે આંનાં ઔર હુરવશકે નજદીક જાંને ચહાંના, હુરવશકા ઘબરાના.]

બરવા—ઠુંમરી—ડર પવન લાગે મોહે કારી રે.—તર્જ.

દુર ડરન લાગા મોરા જીયારે,
મોરી છતીયાં અબ યહાં ફડકે ધડકે,
નીકસ કાહે મોહે લીપટે, અરે ઓ રીચ, સમઝ સમઝ.—દુર.
કહા કરૂં, કોઇ મોહે બચાવો, કોઇ દીસેતા કહું,
મનવા મોરા લરજે, મએં નારી ડરપોક થર થર ધ્રુજ રહી,
ના ધીર ધરત હએ જીયા, અબ સુન તુ યા રબ અરજ અરજ.—દુર.

[આસમાનપરીકા નમુદ હોના ઔર રીચકા ચલા જાનાં.]

પીલુ—ઠુંમરી.—મોરે બાંકે સાવરીયા—તર્જ.

આસમાનપરી—ચહેતા તેરા સજન હએ, અરી દીવાની,
કાંપને તેરા કયું લગા મન હએ.—ચહેતા.
બેનનાસકે જાદુસે રીચ યહે બન કર,
સહેતા રંજો મોહન હએ, અરી દીવાની.—ચહેતા.
ગીલમાનરૂ અસ્લી શકલમેં આકર,
મીલતા અએ સીમતન હએ, અરી દીવાની—ચહેતા.
દેખ કરામતસે મેરી યહ જંગગલ,
અબી હોતા ચમન હએ, અરી દીવાની—ચહેતા.

[આસમાનપરીકા અફસુંન ફુંકના, જંગગલકા નાબુદ હો કર બાગકા નકશા દીખલાઇ દેના, ગીલમાનરૂકા અસ્લી શકલમે આનકર હુરવશસે મીલનાં.]

બએત.

ગીલમાનરૂ—ઓ પ્યારી હુરવશ, ઓ મેરી દીલબર ગુલરૂખસાર!
હુરવશ——ઓ મેરે ગીલમાનરૂ! ઓ મેરે જાની! મેરે યાર.

આસાવરી—મસનવી—રાજા હું મએં કૌમકા—તર્જ.

આસમાંનપરી—

ફજલે ખુદા તુમ દોનો પર રહે અરે હર આંન,
બાકી ન દુનીયાંમે કોઇ તુમસે રહે અરમાંન—ફજલે.

સુનલે અરે ગીલમાનરૂ કહેતી હું મઐં જો બાત,
માઅસુમા પર જુલ્મ એક કરતા હઐ બદજાત—ફજલે.
મઐંને તુઝકો બખ્શી હઐ જીસ દીન જો શમશેર,
આસમાની તેગ હઐ વ્હો બેશક અઐ દીલેર.—ફજલે.
ઉસકો લેકર તુ બચા માઅસુમાકી જાન,
કરતી રહુંગી મઐં તેરી ખુદભી મદદ હર આન—ફજલે.

[હુરત્રશે ગીલમાનરૂકા દોજાનુ હોકર પરીકા એહેસાંન માનનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા દુસરા.

જંગ્ગલમે ઝોપડી.

[શબે તારીકમે પાગલકા દાખીલ હોનાં.]

લાવની—કાલીંગડા—હું તો ગામરેની ગોરી—તર્જ.

પાગલખાંન—

હું મઐં તો પાગલખાં દાંનાંરે, હું મઐં તો પાગલખાં દાનાં,
આકીલ હું, સબ દીવાંને મુઝે કહેતે હઐં દીવાંનાં.—હું.
અઐ બહાદુર પાગલ સાદીકને ફરમાયા,
તુને ગીલમાનરૂકા કાટકે સર જો લાયા,
ફેરતો લાખોંકા માંલો જર મેરેસે પાયા.
કાંમ હઐ ઇતનાં બજા લાનાંરે, કાંમ હઐ ઇતના બજા લાનાં,
આકીલ હું, સબ દીવાને મુઝે કહેતે હઐં દીવાનાં.—હું.

[પાગલકો ચોર સમઝ કર ઝોપડીમેસે ગુલરૂકા હાતમે શમશીર લીયે હુવે બાહેર આનાં ઔર પાગલકો શમશીર દેખાંનાં.]

ગુલરૂ———ખબરદાર ઓ ચોર! [પાગલકા હક્કા બક્કા હો જાનાં.]

ચીઝ-ઓટો-દાદરા-ઇંગ્રેજી રાહ-દર આલે હાલે દીલમાં નોથી લેવ—તર્જ.

પાગલખાંન—કૌન હુએ યહ યા રબ મુઝકો બચા,
યહ જો ઔરત દીયા મઝેંને જીસકો જલા.
ભુતની હોકે ખડી હુએ આંન, લેગી બેશક મેરી જાન,
જીનેકા તો નહીં અરમાંન, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા.

[મારે ડરકે કાંપ કર પાગલકા આંખેં બંધ કર જમીનપર લેટ જાના, ઔર ચોરકે બદલ પાગલકો પહેછાંન કર ગુલરૂકા ઘબરાંના.]

મજકુર તર્જ.

ગુલરૂ———હાએ! મુઝસે કયા યહ કાંમ હુવા,
નોકર સાદીકકા હુએ યહ મુવા.
ઇસને જલાયા ઘર મેરા, મોતકા ફેરભી હુવા ફેરા,
આસરા હુએ બસ તેરા, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા

[ગુલરૂકા ઝોપડીમે છુપ જાનાં ઔર હુરવશો ગીલમાંનરૂકા સામનેસે દાખેલ હોના.]

મજકુર તર્જ.

ગીલમાંનરૂ—મઝેંને ચોરોંકા સુના શોરો ગુલ,
હુરવશ———હુવી આવાજ બંદ જો અબ બીલકુલ.
,, ———હુએ કાંહાં સએફે સુલેમાંની,
,, ———થી કમરસે તેરે જો જાની,
,, ———ભુલા કાહાં હુએ હુએરાંની, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા.
ગીલમાનરૂ—જાંહાં હુએ જો વાંહાંસે લે આવું,
હુરવશ———મઝેં જા જો ઝાડીમે છુપ જાવું.
ગીલમાંનરૂ—બેહેતર હુએ અએ મેરી જાંન,
હુરવશ———જાવો સીધારો મઝેં ફુરખાંન,

[દોનોંકા જાના ઔર પાગલકા ઊઠનાં.]

પાગલખાંન—બચા તુ મુઝ પર કર અહેસાંન, મુઝકો અબતો મેરે ખુદા.

[નમુંદ હોના ખાનાસકા.]

અબોયાત.

ખન્નાસ——અએ પાગલ હો હુશીયાર, સુન મેરી બાત,
છુપી હએ જો ઔરત વહાં બદસીફાત,
લે આ ખીંચતા ઊસકો સાદીકકે પાસ,
તા દીલકી તેરે આવે બર સારી આસ.

પાગલપાંન——બહોત ખુબ જાતા હું આસી વીકાર,
ખુદાકી પડે ભએંસાસુર તુઝપ માર.

[ખન્નાસકા હવા હો જાનાં ઔર પાગલકા ઝાડીમે જા કર હુરવશકો ખીચ લાનાં.]

દેસી—હુસરી—કાંઇ બોલો માહરાજ—તર્જ.

હુરવશ——છાંડ મોહે બદકાર, કાહે પકડત હએ મોરી બૈયાં,
તોપે ખુદાકી માર—છાંડ.
નારી પરાઇ હું મએં ઓ જાલીમ, હાત તુ નાંહી મોહે લગા.
પાપકો કાજ ન કર ઓ પાપી, દેખત હએ કીરતાર.—છાંડ.

[પાગલકા હુરવશકો ઘસીટ લે જાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

મેહેલ.

[દાખેલ હોના સાદીકકા પૈસેકે લીયે જીક્ર કરતે.]

દેસ—ગજલ—મએં હું સાકી—તર્જ.

સાદીક—
ઇધર પૈસા, ઉધર પૈસા, યાંહાં પૈસા, વાંહાં પૈસા,
કહો હમકો કે કામ આતા નહીં સાહેબ કાહાં પૈસા?—ઇધર.
કહીં ટકસાલ ઝડતી હએ, ખજાના હએ કહીં પર દફન,
કીસી જા હએ ગયાં પૈસા, કહીં પર હએ નેહાં પૈસા—ઇધર.

કહે મઍંને અપને દીલસે પુછા, કયા શઍ સબસે હઍ બેહેતર?
લગા વહો મુઝસે કહેનેકો, મીયાં પૈસા, મીયાં પૈસા—ઇધર.
હઍ પૈસેવાલોંકે સબ યાર, મુફલીસ હઍ હમેશાં ખ્વાર,
વાંહાં મરતે હઍં સબ, દીખલાઇ દેતા હઍ જહાં પૈસા—ઇધર.

[દાખીલ હોના પાગલકા ફુરવશકો લેકર.]

પીલુ—લાવની—કાંન ઉઠાવો બોલોજી આંખેં—તર્જ.

પાગલખાંન—

કૈસા પકડ કર, મઍંને જકડ કર, લાયા સાહેબ દેખો શીકાર,
પાગલખાંન બહાદુરકો દો ઇનઆમ અબ અઍ આલી વીકાર—કૈસા.

સાદીક.——કર તુ બયાં અઍ નાજની હઍ શૌહર કૌન તેરા જીશાન?
ફુરવશ——શૌહર હઍ ગીલસાનરૂ મેરા, ઉસપર હુવી હું મઍં કુરબાંન.
સાદીક——તુઝસી પરીકે તો ઍસો લડકા લાયક કબ હઍ અઍ નાંદાંન?
પાગલખાંન-સચ હઍ સાહેબ, ઉસ્સેતો હઍ બહેતર પાગલ બાંકા જવાન.
સાદીક——ચલ નીકલ જા અંદર બક બક બીચમે મત કર ઍો મુરદાર,
પાગલખાંન—પાગલખાંન બહાદુરકો દો ઇનઆમ અબ અઍ આલીવીકાર.
કૈસા.

[સાદીકકા પાગલકો ધકકા માર કર અંદર ભેજનાં]

બીલાવલ—ગજલ—અદાઍં તેરી સહે જાદુભરી હઍરે—તર્જ.

સાદીક—

હઍં રૂપ અચ્છે, હઍ આંખ અચ્છી, દહન અચ્છા,
સરાપા તેરા હઍ અઍ, ગુલબદન અચ્છા.—હઍ.
દીલો જાંસે ન કયું હું તુઝપે મઍં માઇલ,
હઍ કદ અચ્છા, હઍં લબ અચ્છે, બદન અચ્છા.—હઍ.
તેરી રફતાર અચ્છી, અચ્છી હઍ ગુફતાર,
હઍ નાજ અચ્છા, અદા અચ્છી, ચલન અચ્છા.—હઍ.
મેરે પર મેહેરબાં અબ હોકે કર જાનાં,
તુ બાત અચ્છી, કલાંમ અચ્છા, સુખન અચ્છા.—હઍ.

ભઐરવી—ગ઼જ઼લ—બુલબુલે શઐદાને પુછા—તર્જ઼.

હુરવશ—

ગો મઐં યુસુફ હું મગર મેરા ખ઼રીદાર ઔર હઐ,
દેખનેવાલા મેરી ખુબીકા બાજ઼ાર ઔર હઐ.—ગો.

હમકો ગુલતો સમઝા હઐ અઐ જ઼ાગ, પર રહે યાદ રખ,
ગુલશને દીલકા હમારે બુલબુલે જ઼ાર ઔર હઐ.—ગો.

છોડ કર ગ઼ીલમાનરૂકો તુઝપ માઇલ કેસી હું?
તુ અઐ બદકાર ઔર હઐ, ઔર જો મેરા યાર ઔર હઐ.—ગો.

બુત તો હું મઐં, પર પુજારી તુ નહીં મેરા પલીદ,
ચલ નીકલ હો દુર અરે મેરા પરસ્તાર ઔર હઐ.—ગો.

ઝીન્જોટી—ઠુંમરી—પરદેસન જુગની—તર્જ઼.

સાદીક઼—

નહીં મુઝસે કરે તુ જો યારી, હોગી તેરી બહોતહી ખ઼્વારી,
મુઝે ઐસા બુત જાંન પુજારી—હુર અરે ઐા હુર—નહીં.

તુ હઐ શમ્આતો મઐં પરવાંનાં, તુ હઐ પરી તો મઐં હું દીવાનાં,
તુઝે કબતક જાં સમઝાનારે.—નહીં.

હુરવશ.—

ન મઐં શમ્આ ન તુ પરવાનાં, મઐં પરી ન હઐ તુ દીવાંનાં,
દમ દેકે ન દાંમમે લાનારે, જો કરેગા તેરી ખ઼્વારી,
મઐં જીસકી હું રે પ્યારી, મેરા ગ઼ીલમાંનરૂ હઐ પુજારી.
દુર અરે હો દુર—જો.

સાદીક઼—

મેરા દરજા ઊસ્સે હઐ બેહતર, જો કહાતા હઐ તેરા દીલબર,
હઐં ઉસકેસે મેરે નોકરરે—નહીં.

હુરવશ—

જો હઐ હાતી તુ હઐ મચ્છર, તું ગદા હઐ જો હઐ તવંગર,
તુ ગ઼ુલાંમ હઐ જો અફસરરે—જો.

સાદીક઼—
દીલસે મુઝકો હએ તેરી ઉલફ્ત, કરૂં તુઝપે સદકે દૌલત,
તેરી બડ જાએગી હશ્મતરે—નહીં.

હુરવશ—
સબ જગકી હો દૌલતો હશમત, ઉસપે કરતી હું મએં લઆનત,
રખે દાંમન ખુદા જો સલાંમતરે—જાઓ.

અબીયાત.

સાદીક઼———માંનતી ગર તુ નહીં તો લુંગા તેરી જાંન મએં,
ઔર જો માને મેરા તો ખ઼ીજ઼મત કરૂં હરઆંન મએં.
હુરવશ———જાંન આસાનીસે દુંગી તુઝકો અપની જાંન મએં,
પર નહીં દાંમન બીગડને દુંગી અએ શએતાંન મએં.
સાદીક઼———હં ? હં ? હએ એસી બાત, અએ પાગલ કીધર ગયા?

[દાખ઼ેલ હોના પાગલકા]

પાગલખ઼ાંન—અફ્સુંન બા રહાથા નીશાં સબ ઊતર ગયા.
સાદીક઼———લે જાકે ઇસકો દરીયા કીનારે તુ જીઇસે માર,
પાગલખ઼ાન—સાહેબ યેહ કાંમ મુઝસે નહીં હોગા જીનહાર.
સાદીક઼———ફરમાંન મેરા તોડતા હએ કયું ઓ નાસજા?
પાગલખ઼ાંન—મર કર યેહ હો ચુડેલતો લેવેગી જી મેરા.
સાદીક઼———મર કરભી કોઇ દુન્યાંમે આતા હએ બદસીફ઼ાત?
પાગલખ઼ાંન—જો આગમે જલી જાઓ ઔરત હએ કયું હયાત?
સાદીક઼———કયા? જાઓ હયાત તુઝકો કહીં આઇ હએ નજ઼ર?
પાગલખ઼ાંન—આએગી કયા નજ઼ર, મએં તો દેખ આયા ઉસકા ઘર.
સાદીક઼———ઇસકો તો કએદ કર ઔર મુઝે ઉસકા ઘર બતા,
પાગલખ઼ાન—ચલીયેગા બેકારાએકે ઘરમે અએ માહલક઼ા.

[સાદીક઼કા જાનાં ઔર હુરવશકો પાગલકા
ખ઼ીચકર લે જાનાં]

બાબ તીસરા—પરદા ચૌથા.

દીવાંનખાંનાં

[ગીલમાંનરૂ વ હુરવશકે ફીરાકમે ખુશસીયરકા બેકરારી કરતે હુવે દાખેલ હોના.]

બેહાગ—ઠુમરી—જીંન્દગી બરબાદ હુએ—તર્જ.

ખુશસીયર—

જબસે જુદા મેરેસે જો વો નુરે અએંન હુએ,
તબસે ન એક પલભી મેરે દીલકો ચએંન હુએ.—જબસે.
હુએ મુઝે નીત ઉનકા ધ્યાંન, મુઝસે મીલેંગે વો કબ આંન,
જલ્દ મીલા તુ અએ સુબહાંન, યહુ અર્જ દીન ઔર રએંન હુએ.—નુરે.
મરતા હું મએં મેરે પીસર, હુરવશ લેતી નહીં ખબર,
તુમ્હારે બીન શાંમો સહર ગમકાહી શોરો શએંન હુએ.—નુરે.

[ગીલમાંનરૂકા દાખેલ હો કર ખુશસીયરસે બગલગીર હોનાં]

ઝીલા—ઠુમરી.—કયા જરીસી બાતમે—તર્જ.

ગીલમાનરૂ——હું કદમ બોસીકો હાજીર ઇન્તેજારી મત કરો,
અએ મેરે કીબલા જીયાદા બેકરારી મત કરો.—હું.
તુમસે મીલ કર ખુશ હુવા તો હુરવશસે દુર હું,
બસ સુકુનત મેરી વાલીદ તુમ પીયારી મત કરો.—હું.
હુર ઔર માઅસુમાકો લે આવુંગા કરકે તલાશ,
બાઅદ મેરે આપ સાહેબ આહો જારી મત કરો—હું.

ગઝલ—તાહતુલ લફઝ.

ખુશસીયર—ઉસેહી સોંપા તુઝકો હુએ વોહી તેરા સદા હાફીઝ,
તેરા બાહીરો ભીતર હુએ વોહી સુબ્હો મસા હાફીઝ.
સવારોંકો મએં હુસકી જુસ્તજુમે ભેજતા હું અબ,
રવાનાં તુંભી હો જા અએ મેરે પ્યારે ખુદા હાફીઝ.

[બગલગીર કરકર જાનાં ખુશસીયરકા.]

ફ્રમાંચ—હુંમરી—દરસન બીન અંખીયાં—તર્જ.

ગ઼ીલમાનરૂ—

હાએ! મીલતી મોહે તુ ઓ હુર નહીં.—હાએ!
દરસ સરસકો તરસ ગયા હું, બરસ બરસ નએંન નુંર નહીં.—હાએ!

[ગુલરૂકા હુમ્બાલા કીયે હુવે સાદીક઼કા દોડ આનાં.]

સીધડા—ઇંગ્રેજી—રંગ ખુશ રંગ—તર્જ.

ગુલરૂ———બચા મુઝે બચા, યહે મર્દ પુર જફ્રા હએ,
સાદીક઼———યહે છોડ અપના મર્દ આઇ બેવફ્રા,
ગુલરૂ———નહીં, નહીં, કોઇરે મર્દતો મેરા હએ,
ગ઼ીલમાનરૂ——અએ સાદીક઼ ઇસકો છોડ ગર્ચે ચાહે*તુ ભલા.—બચા.
સાદીક઼———યે જાંનેદે ઇસે અએ મેરે યાર તુ,
ગ઼ીલમાનરૂ——નહીં, નહીં, નહીં, યહે હોગા જીનહાર,
સાદીક઼———કયું ઇસકે મર્દસે છુડાકે કરતા ખ્વાર તુ,
ગ઼ીલમાનરૂ——લી ખુશસીયરકે ઘરમે પનાંહ હએ ઇસને યાર.—બચા.

[અપને ફ્રાંવીન્દ ખુશસીયરકા નામ સુન કર ગુલરૂકા ચોંકના]

અ બી યા ત.

ગુલરૂ———કીસકા હએ યહે ઘર! લીયા તુને અભી યહે કીસકા નામ!
કૌન હએ વોહો ખુશસીયર કહેદે મુઝે આલી મુક઼ાંમ.
ગ઼ીલમાનરૂ——તારા નગરકે બાદશાહકા ખુશસીયર હએ એક અમીર,
ઉસકાહી ઘર હએ યહે, વોહો હએ સબ અમીરોંમે કબીર.

[તાઅજ્જુબ હોનેસે સાંસકા ચડ આનાં.]

ગુલરૂ———ઓ ખુશસીયર! આહ! ખુશસીયર! બાવીંદ મેરે તુ હએ હયાત!
હએ કીધર શૌહર મેરા જલ્દી બતા અએ નેક જાત?
સાદીક઼———કયું? સુનાં ગ઼ીલમાનરૂ તુને યહે દીવાંનીકી બાત,
ખુશસીયરકો કહેતી હએ શૌહર યહે અપના બદ સીફ્રાત,
ગ઼ીલમાનરૂ——હા, હક઼ીક઼તમે યહે દીવાંની હએ, લેજા ઇસકો જુદ,
વોહી કર તુ ઇસકે હુક઼મે, જીસ્સે ઇસકો હોવે સુદ.
સાદીક઼———ચલ ઓ પાગલ જલ્દતર,

[દાફ઼ેલ હોના પાગલકા.]

પાગલખાંન—હાજીર હું મએં આલી મુકાંમ,
સાદીક———લેજા ઇસકો જલ્દ ઘર,
પાગલખાંન—કરતે રહો એસેહી કાંમ

[પાગલો ગુલરૂકા જાના ઔર ગીલમાનરૂક કુચ્છ ફીક્રમે સર ખ ગીરેખાંન હોનાં.]

સાદીક———[ખુદસે] હુકમ મએં ખન્નાસકાભી લાતા હું ફોરન બજા,
હએ એકેલા લડકા કર દું તનસે સર ઇસકા જુદા.

[સાદીકકા ખંજરસે મારને ચાહના ગીલમાનરૂ કો, ફીલફોર આસમાન પરીકા નમુંદ હોના ઔર સાદીકકો જાદુઈ છડીકે અસરસે જનીનપર પટક દેના, સાદીકકા ભાગ જાનાં.]

આસમાનપરી-અએ ગીલમાંનરૂ તુને યહે કયા કીયા?
બહો ઔરત કયું મકકારકો દે દીયા?
હએ માઅસુમાં ઔર હુર ઊસકેહી ઘર,
સીતમ ઊસ પ કરતા હએ બહો બદ ગોહર.
લે યહે નામાં, દે ખુશસીયરકો શીતાબ,
તેરી હુર પર હો રહા હએ અઝાબ.

[આસમાનપરીકા નામાં દેકર જાનાં ઔર ખુશસીયરકા આનાં.]

ખુશસીયર—સીપાહી હએં તૈયાર ગીલમાંનરૂ,
મેરી હુરવશકી કરો જુસ્તજુ.
[ગીલમાનરૂકા નામાં દેનાં ઔર બહો પડ કર ખુશસીયરકા તાઅજ્જુબ હોનાં.]
યહે કયા દેખતા હું! હએ ગુલરૂ કાંહાં?
કોઇ ઔરત આઇથી બેઠા યાંહાં?

ગીલમાનરૂ—હાં, એક દુખીયા આઇતી થી અએ પીદર,
તુમે અપનાં કહેતીથી શોહર મગર.

ખુશસીયર—મએં શોહર હું ઉસકાહી અએ નુરે અએન,
બહો ગુલરૂથી બેશક મેરે દીલકી ચએન.

ગીલમાનરૂ—મએં લે આતા હું ઉનકો કરકે રેહા,

ન ગમ ખાઇયો આપ બાહેરે ખુદા.
ખુશાસીયર——તુ જા તેરે પીછે અએ જાને જહાં,
મએં આતા હું લેકર સીપાહી વહાં.
[દોનોકા જાનાં.]

બાબ તીસરા—પરદા પાંચવાં

નદીકા કીનારા.

[બીચ નદીકે એક જજીરા, કીનારે પર એક છોટી નાવ, કીનારેકે નજદીક છોટા બંદીખાંનાં, હુરવશકા ગીરીયાઓ જારી કરનાં, પાગલકા ગુલરૂકો બાંધા હુવા રસ્સાં પકડ કર બંદીખાંનેકી સીડીપર બએઠ કરે હુકા પીનાં.

કાલીંગડા—કાહરવા.—છોરી બમ્મનકી—તર્જ.

પાગલખાન-તુમને રોના નહીંરી, તુમને રોનાં નહીં,
શોર કર કર નીંન્દ મેરી ખોના નહીં.—તુમને.
હુકકા કહેતા ગુડ ગુડ ગુડ ગુડ, ચીલમમે નહીં ચતરાઇ,
તંબાકુ તો સડી મીલી ઔર અફયુંનભી નહીં ખાઈ.—તુમને.
દીન નીકલેહી મએં તુમ્હારે દુશમનકી લું જાંન,
સચ્ચા મુઝકે તબહી સમઝના તુમને પાગલખાંન.—તુમને.

[ગુલરૂકો બાંધા હુવા રસ્સા પકડ કર સો જાનાં પાગલખાનકા, ગીલમાનરૂકા તાલાશકે લીયે જજીરેકે નજદીક આના, ઔર ગુલરૂકો પુકારના.]

અબીયાત.

ગીલમાનરૂ—ઓ ગુલરૂ કાંહાં હએ મુઝે દે જવાબ,
મએં આયા તેરા દુર કરને અઝાબ.
ગુલરૂ——યાંહાં મએં ગીરફતાર હું અએ જવાં,
સીતમગરકે હાતોંસે જાવું કાંહાં?
[ગીલમાનરૂકા દાખેલ હોના ઔર ગુલરૂકો બંદસે રેહા કરના.]
મુઝે તુમને દે મીયાં તેરા હાત,
[જલા હુવા હાત દેખ કર.]
તુ કીસકા પીસર હએ અએ આલી સીફાત!

ગ઼ીલમાંનરૂ—નહીં. મુઝકો મઅ્‌લુમ હું કીસકા પીસર,
ઉઠા લાયા જંગલમેસે ખુશસીયર.

ગુલરૂ———અએ મેરી જાં હએં તુ મેરા નુરે અએંન,
મએંહી તેરી માંદર હું અએ દીલકે ચએંન.

ગ઼ીલમાંનરૂ—તુ માંદર મેરી? શુક્ર અએ દાદગર,
મેરા બાપહી જબતો હએ ખુશસીયર.

[હાતસે રસ્સા છોડ કર બગ઼લગીર હોના ગુલરૂસે ગ઼ીલમાનરૂકા.]

ગ઼ીલમાંનરૂ—ખડી હો યાંહાં માંદરે દીલ ખ઼ુશ,
કરૂં હુરી માઅ્‌સુમાંકી મએં તલાશ.

[ગ઼ીલમાંનરૂકા બંદીખ઼ાનેમે હુરવશકી રેહાઇ કેલીયે જાનાં, સાદીક઼કા દાખ઼ેલ હો કર પાગલકો ગોશમાલી દેકર ઉઠાંના.]

સાદીક઼———અરે ઊઠ બહોત સોયા ઓ નાબકાર,

પાગલખ઼ાંન—ફ઼ક઼ત સોયા એક માસા ભર નામદાર.

સાદીક઼———અભી ગુલરૂકી લેની જાં હએ શીતાબ,

[સાદીક઼કા બંદીખ઼ાનેકે તરફ઼ જાનાં.]

પાગલખ઼ાન—તેરાહી મએં કરતાં હું ખ઼ાના ખ઼રાબ.

[સાદીક઼કા ગુલરૂકો બંદસે રેહા દેખ કર ઘબરાંના.]

સાદીક઼———અરે ચહેતો ખડી બાહેર કીયા કીસને રેહા ઇસકો?

પાગલખ઼ાંન—નીશેમે અફ઼યુંકે થા પુછતેહો કહીયેતો કીસકો?

સાદીક઼———ભલા ખ઼એર! અબભી મેરે હાતસે કબ બચતી હએ ઇસ આંન,

[સાદીક઼કા ગુલરૂકો જ઼મીનપર પટકનાં.]

ગુલરૂ———અરે ગ઼ીલમાંનરૂ મુઝકો બચા વર્ના ચહે લેઆ જાન.

[ગ઼ીલમાંનરૂકા અંદરસે દૌડતે આનાં.]

ગ઼ીલમાંનરૂ—અએ સાદીક઼ છોડ દે ઇસકો વગર ન મારા જાએગા.

[સાદીક઼કા ગુલરૂકો છોડ ગ઼ીલમાનરૂકો મારને ચહાના.]

સાદીક઼———અએ લડકે હાતસે મેરે તુ કયા અબ જી બચાએગા.

[ગ઼ીલમાંનરૂકા સાદીક઼કો શમશેર દીખલાનાં.]

પ્રીફ.

ગીલમાંનરૂ—યા સુલેમાં જી શબ્બાર, બહરે સએફે આબદાર,
મી શવદ નાપાક ખ્વાર, અએ નબીએ કીરદીગાર.

[શમશીર દેખ કર સાદીકકા પીછે હટ જાના, ખુરાસીયરકે હમરાહ સીપાહીયોંકાં આનાં ઔર ગીલમાંનરૂકે ઇશારેસે સીપાહીયોંકા સાદીકકો ગીરફતાર કરના, ગુલરૂકા ખુરાસીયરસે બગલગીર હોના.]

અબીયાત.

ગુલરૂ———એ શોહર ખુરાસીયર જીન્દા હુવી હું આજ મર કર મએં,
ન થી ઉમ્માંદકે દેખુંગી તુઝકો બારે દીગર મએં.

ખુશાસાયર—ખુદાને ફજલસે અપને ઘડી દીખલાયા હએ ઐસી,
મગર યહતો બયાં કર તુ બચી ઉસ આગસે કૈસી?

ગુલરૂ———કહું કયા અએ મીયાં જબ હર તરફસે ઘર લગા જલને,
લગી રેજસને બાહીર આ, કફે અફસોસ મએં મલને.
યહ સમઝી કે મેરા કુન્બા હુવા હએ જલકે સારા ખાક,
કરૂં દુન્યાંમે રહેના તનહા કયા મએં અબ ગવાર ખાક?
ખુદાકો સોંપ જો બચ્ચા ગઇથી રાસ્તેમે ડાલ,
ઉસે પાઇ હું જીન્દા આજ, મેરા હએ વોહી યહ લાલ.

[ગુલરૂકા ગીરમાનરૂસે બગલગીર હોનાં.]

ખુશાસીયર--હએ જબતો મેરાહી ફરજંદ યહ પ્યારા હકીકતમે,
તેરા હએ શુક્ર હક કર દીઇ ખુરી તુને મુસીબતમે.

[ખુરાસીયરકા ગીલમાંનરૂસે બગલગીર હોન.]

મુકફ્ફા—પ્રીફ.

ગીલમાનરૂ—[સાદીકકો]
યહ સએફકા અએ પુર ગુરૂર, હએ હુકમ અબ તુઝકો જરૂર
માઅસુમાં પ્યારી ઔર હુર, હએ કાં દીખા અએ બેશઉર.

સાદીક———જો હએ પડે જીન્દાંનમે,
પાગલખાન—લાતા હું મએં એક આંનમે.
ગીલમાનરૂ—મત દેર કર ફરમાનમે,
પાગલખાન—યહ બાત પાગલખાંનમે?

[પાગલકા જાકર હુરો માઅસુમાંકો લે આના ઔર અપસમે સભોંકા બગલગીર હોના.]

પાગલખાંન—લો આયા કરકે કાર મઐં, લાયા ઊન્હે સરદાર મઐં,
ઇનઆમ પર દો ચાર મઐં, લું મોતીયોંકે હાર મઐં.

હુરવશ——મેરે ચચા એ ખુશસીયર! [બગલગીરી.]

ખુશસીયર—બેટી મેરી નુરે બસર! [બગલગીરી.]

માઅસુમા—ઓહો મેરે પ્યારે પીદર! [બગલગીરી.]

ગીલમાનરૂ—એ હુરવશ રશકે કમર! [બગલગીરી.]

હુરવશ——યહે કૌન હઐ દીજે બતા, [ખુશસીયરકો]

ખુશસીયર—ગુલરૂ હઐ મેરી દીલરૂબા,

હુરવશ——મેરી ચચી! શુક્રે ખુદા! [બગલગીરી.]

ગીલમાનરૂ—માં હઐ મેરી અઐ માહલકા. [બગલગીરી.]

[ગુલરૂકા માઅસુમાકે લીયે હુરવશકો પુછનાં.]

ગુલરૂ———કરતો બયાં મુઝસે અઐ હુર, યહે હઐ તેરી આંખોકા નુર?

હુરવશ——નહી બેટી હઐ ગો બેશઉર, હઐ બેટીસે અફજું જરૂર.

[હુરવશકા માઅસુમાકો છાતીસે લગાના.]

ગુલરૂ———કૌન ઇસકે હઐ માદર પીદર,

ખુશસીયર—અબતક નહીં કીસકો ખબર.

ગીલમાનરૂ—એક દીન કીસીને ડાલ કર,

ખુશસીયર—દર પર ગયા અપને મગર.

માઅસુમા—વાલીદ લીફાફા હઐ કાંહાં, જો દે ગઇ હઐ મેરી માં,
ખુશહાલી આજ હઐ બેઝુમાં, દીજે મુઝે પડને યહાં.

[ખુશસીયરકા માઅસુમાકો કાગજ દેના પાગલકા
મોકા દેખ કર સાદીકકો બનાના.]

સુદસ.

પાગલખાંન—સાહેબ અબ હુરવશકા ખરીદાર આ ગયા
માઅસુમાકે લીયેભી મદદગાર આ ગયા.
ગુલરૂ ગરીબકાભી તો ગમખ્વાર આ ગયા,
હો કર જહાજ દરીયામે તૈયાર આ ગયા,
અબ ગર્ક કરને કહીયે કીસે લેકે જાએંગે?
ચલીયે એવજમે સબકે તુમ્હેહી ડુબાએંગે.

[લીફાફા ખોલ કર માઅસુમાકા પડના.]

અબીયાત.

માઅસુમા—પીદરકી તેરેતો યહે તસવીર હએ,
અએ બેટી. યહે માં તેરી દીલગીર હએ.

[માઅસુમાકા કઇ બાર સાદીકકો દેખકર
તસવીર દેખના]

પીદર હએ તઆજ્જુબકી યહે સુરત,
યહે તસવીર સાદીકસી હએ હુ બ હુ.

[સબકા સાથ મીલકર દેખનાં તસવીરકો]

સાદીક———અએ ગીલમાંનરૂ મુઝકોભીતો બતા,
ગીલમાંનરૂ—ઇસે કરદો તુમ અએ સીપાહી રેહા.

[દેના ગીલમાનરૂકા સાદીકકો તસવીર ઔર
દેખ કર બાલ નોચકર સર પીટનાં
સાદીકકા.]

સાદીક———હાએરે! બસ મર ગયા મએં નાબકાર,
વાએરે! યહે કયા કીયા હએ મએં ને કાર.
દૌલતે દુનીયાંકે ખાતીર હાએ! કયા!
દારે ફાંનીકે લીયે અએ વાએ! કયા!
અપને લફતે દીલપે કરતાથા અઝાબ,
મુઝસા મુજી કૌન હએ ખાના ખરાબ.

માઅસુમાં—જબતો સચ્ચા હએ યેહી મેરા પીદર,
બસ કરો અફસોસ તુમ અએ નામેવર.

[બગલગીર હોના સાદીકસે માઅસુમાકા.]

જોર કીસમતપર કભી ચલતા નહીં,
બખ્તકા લીખ્ખા કભી ટલતા નહીં.
હોના થા સો હો ગયા, મત રોઇયે,
અબસે તુખ્મે નેકી દીલમે બોઇયે.

સાદીક———ન મુઝસે લીપટ અએ ફરીસ્તા ખીસાલ,
મએં હું એહરેમન દોઝખી પુર મલાલ.
તુ માઅસુમાં હો દુર સુન મેરી બાત,
નજીસકે કરીબ આતે નહીં પાક જાત.

માઅસુમાં—ગો આગે જમાંનેકે તુમ પાક હો,
મગર મેરે આગે તો અફલાક હો.
પીદરકા અગર નેક યા બદ હો નામ,
હુએ ઔલાદકો તો ગુલામીસે કાંમ.
સાદીક—ન કહે અબ જીયાદા અએ બુરે બસર,
તેરી બાતોંસે હું મએં ખસ્તા જીગર.
[મુંહપર થપડ મારના સાદીકકા.]
ખુદાયા કીયા મએંને કીસ પર સીતમ,
જીગરબંદ પર? તુ હુવા હો અએ દમ.
[ઈજહાર હોના ખન્નાસકા]
ખન્નાસ—તેરી મદદકો આએ હુએં, સાદીક તુ ખા ન ગમ,
બરબાદ દેખ કરતે હુએં એક પલમેં સબકો હમ.
સાદીક—તેરી મદદ નહીં મુઝે દરકાર હુએ તુ જા,
મેરી મદદકો અબ તો ગફ્ફાર હુએ તુ જા.
લઅ્નત તેરે પ અબ મેરી હરબાર હુએ તુ જા,
મુઝકો બુરાઈસે અરે ઇનકાર હુએ તુ જા.
ખન્નાસ—જીલ્લત બદીકે છોડનેસે હોવેગી હુસુલ.
માંગેગા ભીક બનકે તુ મુફલીસ, કયું હુએ કુબુલ?
સાદીક—બરબાદ હું, ભીકારી હું, મએં ખ્વાર હું, પલીદ,
પર અબ ગુલાંમીસે તેરી બેજાર હું પલીદ.
ખન્નાસ—પછતાએગા બહોત તુ, મેરા વર્ને સુન કલાંમ,
લુંગા દીયા હુવા મેરા મએં માલો જર તમામ?
સાદીક—તુઝકોભી હુએ તલાક, તેરે માલકો તલાક,
દુન્યાંકોભી તલાક, સબ અફઆલકો તલાક.
ખુશસીયર—તુ કોન હુએ જો કરતા હુએ બદ નેકકો ખબીસ.
અલ્લાહ બચાવે તુઝસે તો હરએકકો ખબીસ.
સાદીક—ઇસે ખન્નાંસ કહેતે હુએં પડે ઇસ નામપર લઅ્નત,
ખુશસીયર—અરે ઓ લઅ્નતી મલઊન, તેરે કામ પર લઅ્નત.
માઅસુમાં—નીકલ મરદુદ શએતાં, હુએ રહે મેરા બાપ નેકોમે,
પીદર મીલ જાઈએગા આજસે બસ આપ નેકોમે.

ગુલરૂ———તેરે અફઆલ પર લઆનત, તેરે અકવાલ પર લઆનત,
અરે ઓ દોઝખી હરદમ તેરે હર હાલ પર લઆનત.
હુરવશ———નીકાલો ઇસ સીઆહ સુરતકો કૈસા લઆનતી હએ યહે,
ન હોગા એસા જગમે કોઇ જૈસા લઆનની હએ યહે.
પાગલખાંન——યહો અએ ભએ સાહુર કાલા હુવા મુંહ જાઇયે ફીલહાલ,
વગર ન મારે પએજારોંકે ઊડ જાએંગે સરકે બાલ.
[પાગલકા જુતી નીકાલ કર ખન્નાસકો દીખલાના.]
ખન્નાસ———અદબ કર બકતા હએ કયા તુ હમારી શાંનમે બંદર,
બના દેતા હું મએં સબકો અભી એક આંનમે બંદર.
ગીલમાંનરૂ——યહે માહફીલ નેકોંકી હએ, હો યહાંસે તુ પરે મરદુદ,
[શમશેર નીકાલકર ગીલમાંનરૂકા ખન્નાસકો દીખાનાં]
નહીંકયા જાનતા સએકુસ સુલેમાંકો અરે મરદુદ?
[ગીલમાનરૂકા શમશેરકા વાર કરનેસે ખન્નાસકા વાસીલુ-
ન્નાર હોનાં ઔર નદીમેસે એક હન્સ પર સવાર હો
કર આસમાનપરીકા આના.]
આસમાનપરી---બદીકી શબ હુવી નાબુદ અયાં ખુરશીદે નેકી હએ,
અએ નેકો શાદ હો તુમ આજ બેશક ઇદે નેકી હએ.
અએ સાદીક આજસે તુ યાદે ખાલીક કરતા રહે હર હાલ,
સબબકે તુને બદકારીસે આલમકો કીયા પામાલ.
તુમ્હારા આજસે ખલ્લાકે આલમ હાફીઝ હો માદાંમ,
વ લેકીન ખુબ રખ્ખો યાદ હએ નેકીકા નેક અંજામ.
સાદીક———અર્ઝ મેરીભીતો સુનલો અએ પરીએ નેકનાંમ,
મેરી બીબી હએ કાંહાં ઊસકા બતા મુઝકો મુકામ.
આસમાંનપરી–દેખ કયા કયા હોતા હએ તુઝકો બદીસે ગમ નસીબ,
વહો તેરેહી હાતસે મારી ગઇ અએ કમનસીબ.
કર રહાથા એક દીન માઅસુમાં પર તુ જબ સીતમ,
આયા થા જો મર્દ વાંહાં ઇસકો બચાને એક દમ,
મારા ખંજર તુને વાંહાં ઊસકો નહીં પહેછાનકે,
રાસ્તેમે મર ગઇ વહો નેક તો સુબહાનકે,
[ગીરેબાં ચાક કરના સાદીકકા]

સાદીક઼———હએ સાદીક઼ જીન્દગી પર તેરી ફીટકાર,
નહીં હએ દહરમે તુઝસા ગુનાહગાર.
ન કયું તુ પએદા હોતેહી મુવા હએ,
તેરેસે ખ્વાર આલમ સબ હુવા હએ.
જીએગા કેસા તુ શરમીન્દગીસે,
બસ અબ તુ હાત ધોલે જીંન્દગીસે.
[સાદીક઼કા અપને હાતસે અપના જી ખંજર
માર કર ખોના ઔર આહલે માહફીલકા
હએરાંન હોના.]

કલ્યાંન—ઇંગ્રેજી રાહ.

સબ—
કરો કરો સદા નેકહી કાંમ—ચલો ચલો રાહે હક઼ પ તમામ,
રહો રહો દુર બદસે મુદામ—હએ અપનાં યેહી કલાંમ—કરો.
રહા રહા નેકીસે ક઼ાએમ જીસકા નામ-બેશક હએ વહો દુન્યામે જીંન્દા મુદાંમ,
નહીં નહીં મોત ઊસે તાબ ક઼ીયાંમ—હએ અપના યેહી કલાંમ.—કરો.
હુવા હુવા સએફે સુલએમાં તમામ-કીજે કીજે તસદી મોઆફ ખ્વાસો આમ,
રખો રખો મેહેરબાંની હમ પ મુદાંમ—હએ અપના યેહી કલાંમ.—કરો.

તમામ શુદ.

ફરેબે ફીત્ના

ઊર્ફ

ચાહતે જર.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા

મુનશી માહમુદમીયાં મુતખલ્લુસ બ રૌનકને

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગીરોહે વીકટોરીયા નાટકકે હુકમસે

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની ઔર કાવશજી પેસતનજી શરાફને.

જબાને ઉર્દુ બ હુરૂફે ગુજરાતી.

મુમ્બઈ,

આલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવશજી પેશતનજીને છાપા હય.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૪ ઈંગ્રેજી.

તખ્તએ નાટક.

મુખ્તાર .... મીસ્રકા કમ અકલ અમીર.

ખુદપસન્દ .... મુખ્તારકા બેટા.

જાંઅલી .... ખુદપસન્દકા રફીક-ઈફતેરાપરદાજ.

નુરૂદ્દીન .... મીસ્રકા કાજી.

નેકબીન .... ખુદપસન્દકા દોસ્ત, પસન્દદીદાકા ભાઈ.

ફજલુ .... યુનાનકા લુહાર.

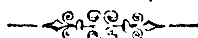
હાજીક .... યુનાનકા હકીમ.

ખએરખ્વાહ .... મુખ્તારકી મરહુમ જૌજાકી બેટી, ખુદપસન્દકી બહેન, બઆદ નેકબીનકી મઅશુક.

પસન્દદીદા .... નેકબીનકી બહેન, બઆદ ખુદપસન્દકી મઆશુક.

ફીત્ના .... ખુદપસન્દકી જને મનસુબ, બઆદ મુખ્તારકી બાનો.

કાસદ—સહેલી—નૌકર—વગએરાં.

મુકામ

મીસ્ર—યુનાન.

મુંબઈ, તા૦ ૧૫ મી સપટેમબર ૧૮૮૩.

ફરેબે ફીત્ના

ઊર્ફે

ચાહતે જ઼ર.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

મહલ.

[ખુદપસન્દ ઔર જાઅલીકા ચૌસર ખેલતે હુવે દીખલાઇ દેના.]

જીલા—ઠુમરી—કંગનવા મોરા કરસે સરક ગયોરે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ }
જાઅલી } ભૈયા ચલો મીલકે કોઇ બાજ઼ી ખેલેં રે.

ખુદપસન્દ—સો સૌકી હો બાજ઼ી,
જાઅલી—ગમત હોવે તાજ઼ી.—ભૈયા.

[પાસા ફૂંકના.]

ખુદપસન્દ—મેરે હુએ પૌબારારે,
જાઅલી—મેરે હુએ અઠારારે,
ખુદપસન્દ—છક્કેસે લી નર્દકો માર,
જાઅલી—પડા મુઝકો દુન્વા,
ખુદપસન્દ—મુવા રે તુ મુવા,
જાઅલી—બાજ઼ી જીતી આપને મ્હેં રુપએ ઝેલેં રે.—ભૈયા.

[જાઅલીકા ખુદપસન્દકો રુપએકી થએલી દેના.]

જીલા—ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—શાહા સરફરાજ આજ.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—આવો ખેલ બાજી દુસરી હજારકી,
જાઅલી—મરજી તોડી કૌનસે દીન હમને યારકી?—આવો.

[પાસા ફેંકના.]

ખુદપસન્દ—સોલા મુઝકો આએ નઈને કરાર કી,
જાઅલી—નઈ મએંને જ્હો આઠારાસે શીકારકી.—આવો.

ખુદપસન્દ—તીન કાને મુઝકો આએ મએંને હારકી,
જાઅલી—છકડી મુઝકો આઇ દેખીયે શુમારકી.—આવો.

ખુદપસન્દ—તુમને બાજી જીતી લો રકમ હજારકી,
જાઅલી—બાજી એક ખેલ તીસરી બહારકી.—આવો.

[ખુદપસન્દકા જાઅલીકો રૂપએકી ઠએલી દેના.]

બએત.

ખુદપસન્દ—આમદ આબતો હોગી મેરી ગુલઉજારકી,
જાઅલી—જબતો હુએ સલાંમ તુમકો જાં નીસારકી.

[જાઅલીકા જાંના, ખુદપસંદકા અપની માહબુબકો સામનેસે આતી હુવી દેખ કર ખુશ હોના.]

કલ્યાંન—ઠુમરી.—ચુન ચુન કલીયાં.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

કૈસી ઝમક, જું બર્ક ચમક, માહબુબા હમારી આએ હુએ,
દીગમે ફડક હુએ, દીલમેં ધડક હુએ, મેરે લાપે બબરાએ હુએ.—કૈસી.
ચાટ અદાકા, નાજ બલાકા, અંગીયાંકી મસકાએ હુએ,
સોલા બરસકી, પુરી હવસકી, જબતો મુઝપે ભાએ હુએ.—કૈસી.

[ફીતનાકા આનાં, ઔર ખુદપસન્દકો છાતીસે લગાનાં.]

કાલીંગડા—કાહરવા.—તેરા યાર સુમેદાર—તર્જ.

કુલ્ના—તોહે રાખું લગાએ મેરી છતીયાં રે, દીનો રતીયાંરે.—તોહે.
કીસ સંગ ભેજુ, કૌન તોહે દે,
લીખ લીખ રાખી જો પતીયાં રે, દીનો રતીયાંરે.—તોહે.

જીલા—ઝીન્ઝોટી.—યેહે બાહરે આલમમે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

* સીતમગરી કરના, જફાઈ કરના, નીગાહે ઊલ્ફત કભી ન કરના,
તુમ્હે કસમ હએ હમારે સરકી, હમારે હુકમે કમી ન કરના.
સીતમગી.

નહીં હએ કુચ્છ કુલ મેરા આસાં, બુરી બલાકા મએં સખ્ત જાં હું,
કજાકો પહેલે શરીક કરના, યેહ કામ અપની ખુશી ન કરના.
સીતમગી.

હીલાક અન્દાજે વસ્લસે કરકે, પરદા રહે જાએ કુચ્છ હમારા,
ગમે જુદાઈમે ખાક કરકે, કહીં અદુકી ખુશી ન કરના.
સીતમગી.

મજકુર તર્જ.

કુલ્ના—

કરૂં નસીહત કયા તુમકો સાહેબ, યાં બદ્રસે જીદ હીલાલકી હએ.
હો જીશઉર આપ, ખુદ સમઝ લો, યેહ જાએ કૈસે ખીયાલકી હએ?-કરૂં.
બદી પ બાંધે કમર જો ઈનસાં, તો કૈસા હો ઊસપે કજલે રાહમાં?
જુવામેં જર ખોતે હો, કયા દાહશત નહીં તુમ્હે જુલજલાલકી હએ?-કરૂં.
હવસ જો તુટે તો પસ્ત હોવે, બડે તો ઈન્સાંન મસ્ત હોવે,
જુવેસે બાજ આવો માનો પ્યારે, ઇસીમે જીનત ખીસાલકી હએ.-કરૂં.

કહયાંન—ગઝલ.—જીધર મએં દેખું ઊધર નજરમે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ.—

અએ મેરી પ્યારી તેરી નસીહત તો વાકેઈ યેહ ખીયાલકી હએ,
સીવા તેરે આરજુ મુઝે તો ન જરકી હએ, ઔર ન માલકી હએ.-અએ.
શહદ ટપકતા હએ કયા સુખનસે, મીલાને દે લબ મુઝે દહનસે,
જો ઐસા એક તુ કરે ઇનાયત, તો ગોયા મુઝકો નેહાલ કી હએ.-અએ.

---

* જનાબ મોઅઝ્ઝમા અબ્રકાબ મીરઝા નવ્વાબ દાગે રાંમપુરી.

મુખમ્મસ.

ફીત્ના—આજુર્દા તુમસે હમતો બહોત ગુલઉજ઼ાર હએં,
દુશમન હો જરકે આપતો, કયા હોશીયાર હએં ?
સાહેબ તમામ જરકે લીયે હોતે ખ્વાર હએં,
પૈસોંકી હએં મોહબ્બતેં, પૈસોકે પ્યાર હએં,
પૈસે ન હો તો આદમી પૈસેકે યાર હએં.

[સાફ દીલીસે ફીત્નાકા ખુદપસંદકો નસીહત કરને ચાહના, ઉસકો ઉલટા સમઝ કર ખુદપસન્દકા બુરા માનના, ઔર ફીત્નાકો તલાક દેના.]

ખુદપસન્દ—બસ હાલ તેરા સબ મુઝે મોઆલુમ હો ચુકા,
આશક હએ પૈસેકી તુ યેહ મફહુમ હો ચુકા,
દીલ મેરા તેરી બાંતોસે મગમુમ હો ચુકા,
ઔર ઉસ્સે ઇશ્ક સબ તેરા મઅલુમ હો ચુકા,
તેરા તલાક નામા ભી મરકુમ હો ચુકા.

[ફીત્નાકા દંગ હો જાના ખુદપસન્દકે ઇન્કારસે.]

કલ્યાંન—ગઝલ—ખુબ કર ગૌર કયું.—તર્જ.

ફીત્ના—દુર કરતા હએ અબસ અપનેંસે નાદાન મુઝે,
યાદ ફેર કરના ન તુ હોકે પરેશાન મુઝે.?—દુર.
મએં બની નાસ્હે તેરી, તેરી ભલાઇકે લીયે,
ઔર દુશમન તુ સમઝતા હએ મેરી જાન મુઝે.—દુર.

ખુદપસન્દ—

મતલબી હએ તુ તેરી, હો ગઇ પહેચાન મુઝે.
ઇસ નસીહતસે તેરી આ ગયા યેહ ધ્યાન મુઝે.—મતલબી.

ચાહ પૈસેકી તુઝે હએ, નહીં મેરી ઉલફત,
તુઝસે મીલના નહીં મન્જુર હએ નાદાન મુઝે—મતલબી.

ચાહ ગર તેરી કરૂં તો મુઝે યુસુફકી કસમ,
જાનું ગર તુઝકો જુદએબા, મીલે જીન્દાન મુઝે.—મતલબી.

[ખુદપસન્દકે મુંહસે કસમ વ તલાક સુન કર ફીત્નાકાં માયુસ હોના.]

પાહાડી-ઝીન્ઝોટી—ગઝલ—ખુશીસે કાટ લે દીલદાર.—તર્જ.

ફીત્ના—ખુંદી કરનીથી તુઝકો બેવફાઈ,
તો ફીર કીસ વાસ્તે ફેર આશનાઈ.—ખુંદી.
સનમ કયા એક હએ તુ દએર જહાંમે ?
ખુદાકી કુચ્છ નહીં ખાલી ખુદાઈ.—ખુંદી.

[કમ અકલ મુખ્તારકા આંના, ઔર
દોનોકા બીગડે હુવે દેખ કર હાલ
દરીયાફત કરના.]

અબીયાત.

મુખ્તાર—કયું પજમુરદા હએ મેરે દીલકે કરાર.
તુઝે બેસબબ કૈસા હએ ઈન્તેશાર?

ખુદપસન્દ—રખ્ખુંગા અપને દીલમેં જરા પ્યાર મએં નહીં,
અએ ફીત્ના હું ચ્હે ફુહેશાકા અબ યાર મએં નહીં.

જીલા-બરહુન્સ—ગઝલ.—બહોત સહી તોરી.—તર્જ.

ફીત્ના—મુઝે પુછો સાહેબ કે કયું ચ્હે ખફા હએ,
જરા ગૌરસે સુન્યે કે માઅને કયા હએ.—મુઝે.
જુગા બેલનેંસે ઈન્હે મએંને રોકા,
તો મુઝ પર ગઝબનાક ચ્હે બેવફા હએ.—મુઝે.
કહા મએંને પૈસા ઉડાનો સમઝ કર,
હુવે મુઝસે બેજાર ચ્હે માહલકા હએં.—મુઝે.

કતઆઈયાત.

મુખ્તાર—સમઝા હએ જહેર હાએ! તુ આએ હયાતકો,
શાએ જકુમ જાન ન શાએ નબાતકો.
દાનાઈ ઈસ્સે સીખ અએ પાબન્દે જહેલ તુ,
કયું ખો રહા હએ હાથસે અપની નજાતકો!

ખુદપસન્દ—કહેતા હું ખાકે મએં તુમ્હે ઈમાનકી કસમ,
ઈસકો અગર દું દીલ તો મુઝે જાનકી કસમ.
વાલીદકી હએ કસમ, જો ઈસે દું મએં અપના હાથ,
ઈસ્સે ન બ્યાહું માદરે જીશાનકી કસમ.

ભઐરવી—ગઝલ—નહીં ભાતે અબ મુઝકો.—તર્જ.

મુખ્તાર—તુ કયું ઇસ્સે મીલનેકી ખાયા કસમ,
અએ બદકાર હએ તુ બડા પુર સીતમ—તુ.
ન ગર ઇસ્સે બ્યાહેગા નાદાન તુ,
તો તેરે એવજ ઇસ્સે બ્યાહેંગે હમ—તુ.

ખુદપસન્દ—ન ભુલિસેભી મઐંતો લું ઇસકા નામ,
તુમ્હી શાદી કરકે હો બસ શાદ કામ.—ન.
ઇસે તુમ મુબારક હો ઔર રહે તુમ્હે,
મઐં જાતા હું બસ આખેરી લો સલામ.—ન.

[ખુદપસન્દકા બાપકી કમઅકલપર ધીટકાર કર કર ચલે જાના, મુખ્તારકા અપની બહુપર ફરેફતા હોના.]

ભઐરવી—ગઝલ—બુલ બુલે શઐદાને પૂછા.—તર્જ.

મુખ્તાર—

કેસી આંખે, કૈસે લબ, કયા ઝુલ્ફ તેરી પેચદાર,
કૈસે હએં રૂખસાર, ગુલભી હએં જીન્હોસે શર્મસાર.—કેસી.
કયા સુરાહીદાર ગરદન, કયા તેરી પતલી કમર,
હએ બદન વ્હો સાફ ઠએરે નહીં નજરકા જીસ પ તાર.—કેસી.
કયા હએ તુઝ ગુનચાદહનસે જાગ ગર નફરત કરે,
મઐં હું બુલબુલ તેરા, દીલસે ખા ન ગમ અએ ગુલઉઝાર.—કેસી.

[હાત પકડ કર લે જાને ચાહના મુખ્તાર બદશઆરકા, ઔર મુખ્તારકો માલો મીલકતકા સાહેબ સમઝ કર જાંના ફીતના નાબકારકા.]

બાબ પહેલા.—પરદા દુસરા.

મહલ.

[ખએરફ્વાકા આનાં શાદીકો તલબમે સોચતે હુવે.]

કલ્યાંન—ગજલ.—રસ્તેમે ફકડે જો.—તર્જ.

ખએરફ્વા—

† બુલબુલ હું સાહને બાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર,
પરવાના હું ચીરાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
ક્યા પુંછે દસ્તે ગુમ શુદગીમેં મુઝે કે હએ,
અન્કા મેરે સુગાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
મુઝ મુર્ગે નાતવાં પ હએ હસરત કે રહે ગયા,
મુર્ગાંને કોહો જાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
સાકી બતે શરાબ હએ તુઝ બીન પડી હુવી,
ખુમસે અલગ અયાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.
અએ "ઝૌક" મેરે તાએરે દીલકો કહાં ફરાગ?
કોસોં હએ વ્હે ફરાગસે દુર ઔર શીકસ્તા પર.—બુલબુલ.

[દાખેલ હોના ખુદપસન્દકા ઔર ખએરફ્વાસે ઘર છોડનેકી ઇજાજત ચહાના.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુમરી.—મોરી આંખોંને નીન્દભી ખોઈ—તર્જ.

ખુદપસન્દ—દે રજા મુઝકો હમશીર પ્યારી,
રૂખસત અબ હએ યહાંસે હમારી.—દે.
હરગીજ ન પીતાસે શાદી કરૂં મએં,
ન ખુદકશી કરૂં મએં તો ખ્વારી.—રૂખસત.
નસીહત મુઝે કરતી હએ જો વ્હે કહેના,
ક્યા અકલ ગઈ મેરી મારી?—રૂખસત.

[આંના પીતાકા કાજીઓ નેકબીનકો લેકર મુખ્તારકા.]

---

† યે નીશાંનકી ગજલેં હજરત મહમ્મદ ઇબ્રાહીમ સાહેબ "ઝૌક" ઉર્ફે હીન્દુસ્તાનકી જાનનાં.

સીંધડા--ઈંગ્રેજી વજહ.—કદમ ઊઠાવ કદમ.—તર્જ.

મુખ્તાર—અયે ખુદપસન્દ અબભી ઈસકો તુ કબુલ કર,
ઝીનત—[ઝુઠ મુઠ] અયે જાનેજાં મુઝે ન કર તુ દીલ મલુલ,
ખુદપસન્દ—હો દુર મેરેસે ન બાતે યું ફુજુલ કર,
ખેરફવા—અયે બાઈ જાન માન શાદીકે ચમનમેં ફુલ.
ખુદપસન્દ—નહીં બહન નહીં, મનાનેકી તુ ભુલ કર,
મુખ્તાર—તો ખુદ નીકાહકા હજ઼ કરુંગા મયેં હુસુલ,
ખેરફવા—ન બાત અયે પીદર તુ એસી બે ઊસુલ કર,
ખુદપસન્દ—કસમ હયે તુઝકો બાપ કર મ્હે કામમે ન ભુલ.

[કમ અકલ મુખ્તારકા ગુસ્સે હો જાના, ઔર ખુદપસન્દકો ચોરાનેકો વહી શાદી કર દેનેકો કાજીકો ફરમાના.]

બ એ ત.

મુખ્તાર—અયે કાજી નીકાહ તુમ મેરા કીજીયે,
કાજી—નીઝા દસ્ત નામે ખુદા લીજીયે.

[કાજીકા મુખ્તારો ઝીનતકા હાથ મીલા દેના, આહલે માહ્ઝીનકા હયેરતસે ઊંગલીયાં મુહમે લેના.]

મુતહૈયુર.

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા

દીવાંનખાંના.

[દાખીલ હોના માહકુમાકા અપની ખાતુન પસન્દદોદાકે હમરાહ, ઔર શીકાયત કરના જાઅલીકી બદ ચાલ કે બાબે.]

ઝીનઝોટી—ઠુંમરી—નીરમલ ભરનેકો નીરરે.—તર્જ.

માહકુમા—દેખો ખુબા જોરા જોરીરે, ગોરી બૈયાં મરોરીરે.-દેખો.
જાલી પાસે કરત હયે લગતીયાં,
નારી હું મયેં તો ભોરીરે, ગોરી બૈયાં મરોરીરે.-દેખો.

મજકુર તર્જ.

પસંદદીદા—કુરછતો તેરાભી સાજ હએ,
જો રહે રાજો નીયાજ હએ.—કુરછતો.
મનમે તો ભાવે, મુંડા હીલાવે,
તુઝમેં અજબ રહે નાજ હએ.—જો રહે.
સમઝી હએ તુને ઇસકો મસીહા,
કુરછતો હુવા એજાજ હએ.—જો રહે.

અબીયાત.

માહકુમા—ન બાતે કરો તુમ બુરા ઇસ તરાહ,
મસીહા હુવા બો મુવા કીસ તરાહ ?
લગે જાઅલીકા કીસ તરાહ મુઝકો હાથ ?
મેરી શાદી ઠએરી હએ હાજીકે સાથ.

[દાખીલ હોના જાઅલીકા દોર ઘુપમે.]

જીલા—બીલાવલ.—ઇંગ્રેજી વજાહ.—ઓ માઇ માઇ.—તર્જ.

જાઅલી—કહો કહો કાં સાહેબ નેકબીન હએ,
હમને નએ ઘોડે પર કસે જીન હએ.
કરને શીકાર, હુવે હએ તૈયાર,
તુમ મુઝે દેખ કયું સહમગીન હએ ?—કહો.

અબીયાત.

માહકુમા—મએં સાહેબકો જાકે બુલા લાતી હું,
પસન્દદીદા—ઠએર તુ મએં ખુદહી વહાં જાતી હું.
માહકુમા—નહીં રહેનેકો મએં તો તન્હા યહાં,
પસન્દદીદા—તુઝે ખાનેકો કોઇ આયા કહાં ?

[જાના પસન્દદીદાકા ઔર જાઅલીકા
મહકુમાકો તન્હા દેખકર ફેર દુબારા
અપના ઇશ્ક જાહેર કરનાં, માહકુમાકા
જાઅલીકો બાતોંમે બનાનાં.]

ભોપાલી—ગજલ.—મેરી દીલરૂબા.—તર્જ.

જાઅલી—અએ દીલદારે મન,
માહકુમા—કહો યારે મન;

જાઅ‌લી—તુ શો યારે મન.
માહ‌કુમા—જરા સચ કહો;
જાઅ‌લી—હું તુઝ પર નીસાર,
માહ‌કુમા—નહીં શક અએ યાર;
જાઅ‌લી—શો ગમખ્વારે મન,
માહ‌કુમા—જરા સચ કહો.—અએ.
જાઅ‌લી—મેરા સુન કહા.
માહ‌કુમા—કહો દીલરૂબા;
જાઅ‌લી—દે એક બોસા આ,
માહ‌કુમા—કહાંકા ભલા?
જાઅ‌લી—દે રૂખસારકા.

[જાઅ‌લીકા બોસા લેને જાનાં, માહ‌કુમાકા જુતી નીકાલ કર મુંહપર લગાંનાં.]

માહ‌કુમા—લો પએજારકા;
જાઅ‌લી—કુન ન ઇન્કારે મન.
માહ‌કુમા—જરા સચ કહો.—અએ.

[માહ‌કુમાપર જાઅ‌લીકા જબ્ર કરના, ઊસકા ચીખના, ઔર પસન્દદીદાકા આન કર જાઅ‌લીપર લઆનત કરના.]

બેહાગ—ગઝલ.—મુઝે હાએ! તકદીર લાઇ કાંહાં—તર્જ.

પસન્દદીદા—રહે કયા મસ્તી તુઝકો અએ મરતાન હએ,
અએ બેઆબરૂ કુચ્છ તુઝે ધ્યાંન હએ?—રહે.
કયું અસમત બીગાડે હએ ઇસ નેકકી,
તુ મરદુદ યા કોઇ શએતાન હએ.—રહે.

[જાઅ‌લીકા શરમાના, માહ‌કુમાંકા જાંના, ખુદપસન્દકો લે કર નેકબીનકા આંના.]

જીલા-ઝીન્ઝોટી—ઠુમરી.—લાદે લાદે સાવરયા યાર હો.—તર્જ.

નેકબીન—તોડ હમસે ન તુ આશનાઇ રે,
છોડ મત મુઢક જા મેરે ભાઇ.—તોડ.
ઘર તુ પીતાકે રહેતા નહીં હએ,
કયા બાત દીલમે સમાંઇરે.—છોડ.

રીતાસેભી ખુબ મરતી હએ તુઝપર,
કીસ્સેભી કર લે સગાઇરે.

જીલા-ઝીન્ઝોટી.—લબ ઊસ ગુલે રાઅનાકા.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—મુઝકો હએ અબતો યાર ન અગીયારકી તલબ,
ગુલસે નહીં હએ કામતો કયા ખારકી તલબ?—મુઝકો.
જો દુશમને પીસર હો પીદરકા વ્હો દોસ્ત હો,
કયા રખીયે ય્હે જમાનએ ગદ્દારકી તલબ.—મુઝકો.
સરકી કસમ તેરે ન રહું મએં ય્હે મુલકમે,
ભાઈ મનાનેકી તુને બેકારકી તલબ.—મુઝકો.

[આંના માહકુમાકા.]

અબીયાત.

માહકુમા—[નેકબીનકો] તુમકે દરપે સાહેબ કોઇ પુછતા હએ,
નેકબીન—તુ બએઠ અએ બીરાદર મએં દેખ આઊં કયા હએ.
જાઅલી—[ખુદસે] કહાં જાતી દેખું મેરી દીલરૂબા હએ,

[જાઅલીકા આહેસ્તગીસે માહકુમાકે પીછે જાના.]

પસન્દદીદા—[ખુદપસન્દકો] ય્હે કુરસી પ બએઠો મેરી ઇલતેજા હએ,
કયા રીતાને તુમ પર ખુરા નાજ રખ્ખા?
જુદા બીલનેસે તુમકે બાજ રખ્ખા?

ભએરવી—ગઝલ.—તેરે માનીન્દ અગર માહે સુનબ્બર.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—‡ ન ઉસકા ભેદ યારીસે ન એયારીસે હાથ આયા,
ખુદા આગાહ હએ દીલકી ખબરદારીસે હાથ આયા.—ન.
ન હો જીનકે ઠીકાને હેશ, વ્હો મનઝીલકો કયા પહોંચે?
કે રસ્તા હાથ આયા જીસકે, હુશીયારીસે હાથ આયા.—ન.
ન કરતી વ્હો દીલ આઝારી, તો દીલ મન્જુર થા લેના,
કીસીકા દીલ જો હાથ આયા, તો દીલદારીસે હાથ આયા.—ન.
અગર્ચે માલે દુન્યા હાથભી આયા હરીસોંકે,
તો દેખા હમને કીસ કીસ જીલ્લતો ખ્વારીસે હાથ આયા.—ન.

[પસન્દદીદાકા દીલાસેકી તૌર પર અપના
ઇશ્ક જીતાંના.]

---

‡ ય્હે ગઝલેં હજરત બહાદુરશાહ સાહેબ વાલીએ હીન્દુસ્તાન બાદશાહે દેહલી મરહુમકી જાનનાં.

કલ્યાન—ગઝલ.—મુર્ગે દીલ મત રો વહાં—તર્ઝ.

પસન્દદીદા—

ઉસકો વોહી જાનતા હએ જીસકી જીસકો ચાહા હો,
તીસરા કયા પાવે રાહ જબ દો દીલોમેં રાહા હો.—ઉસકો.
દેખ કર જાહીર કીસીકો નેકો બદ કયું હમ કહેં,
વ્હે કરે જો ફએસલા બાતીનસે જો આગાહા હો.—ઉસકો.
હોગી ફીત્ના એવફા, પર એવફા આલમ નહીં,
કૌન તેરા ચાહાનેવાલા ન રહકે માહા હો.—ઉસકો.
જીસકો ચાહો, ઉસસે બ્યાહો, કહે દો ભાઈસે મેરે,
આદમી કયા કુરબી તુમ પર ફીદા વલ્લાહા ! હો.—ઉસકો.

[પસન્દદીદાકો અપને પર માઈલ દેખ કર
ખુદપસન્દગાભી રફ્તે ઈશારેમે અપની
મોહબ્બત જીતાનાં.]

માંડ—ગઝલ.—આંખોને તેરે મોહેની કી.—તર્ઝ.

ખુદપસન્દ—

‡ જું ખુએ ગુલ ચમનમે, નસીમેં ચમન હએં હમ,
અએ હમદમો વતનમેં ગરીબુલ વતન હએં હમ.—જું.
દીવાને ફૂર હુવે કીસી ગુલ પએરહનકે હએં,
સદ ચાક રખતે ગુલકી રવીશ પએરહન હએં હમ.—જું.
હએં ગર્ચે મીસ્લે શમ્આ સરાપા જબાંતો કયા ?
કહે સકતે પર જબાંસે નહીં એક સુખન હએં હમ.—જું.
દીવાનગીકા શોર હએ, મજનુકી અએ "જફૂર,"
દીખલાતે જબ તલક નહીં દીવાનાપન હએં હમ.—જું.

[દાખેલ હોના મુફતારકે ખીમજતગારકા
ઔર આદાબ બજા લાંના.]

અ બી યા ત.

ખીજમતગાર—સાહેબજાદે જલ્દ તુમ અપને પીદરકી લો ખબર,
હએજેકી બીમારીસે જો હો ગએ ખસ્તા જીગર.
આપકી માદર કમર બસતા હએ ખીજમતમે મુદામ,
મૌકા વ્હે જીદકા નહીં, ચલીયે શીતાબ અએ નેકનામ.

જીલા—આરા—ગઝલ.—એજી બીગીયાં લે ગઇ.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

કીસકી માદર હમે બ્હો કહેતા, તુ જ્યાંકો થામ લે,
કૂસે આગે મેરે ઉસકા તુ કભી ન નામ લે.—કીસકી.
બાપ મરતા હમે અગર તો હમ બચાએ કીસ તરહ?
કોઇ બુલવાએ હકીમ ઉસ્સે દવાકા કામ લે.—કીસકી.

કલ્યાન—ગઝલ.—દુલહન માંગે સંવારન સારી.—તર્જ.

પસન્દદીદા—તુમ્હે ઐસે મૌકે પ હમે જાના લાઝીમ,
નહીં જીદ અબસ ઐસી દીખલાના લાઝીમ.—તુમ્હે.
જરર જીકા ઉનકે હો શાઇદ તો જીમ્મે,
તુમ્હારે હો બદનામીકા આના લાઝીમ.—તુમ્હે.

મઝકુર તર્જ.

ખુદપસન્દ—નહીં જાય્ર કરતા દીલે મુબ્તેલા પર,
મગર જાતા હું મએ તુમ્હારી રજા પર.—નહીં.
રખો મેરે પર મેહેરબાની હમેશા,
હું રુખસત, તુમ્હે સોંપતા હું ખુદા પર.—નહીં.

[ખીદમતગારકે હમરાહ ખુદપસન્દકા જાંના,
ઉસકે પીછે પસન્દદીદાકા હોના રવાંના.]

બાબ પહેલા—પરદા ચૌથા.

ખ્વાબગાહ.

[મુફ્તારકા પલંગ પર લેટે હુવે કાઝીસે માહઝર લીખવાનાં, ખએરખ્વાહો ફીતનાંકા ખીઝમત બજા લાના, મુફ્તાર કા મઅ નૌકરકે દાખેલ હોના, નજદીક મેજપર કઇ દવાકે શીશે નજર આંના.]

પરજ—ગઝલ.—રહેતા મજનુંહી હોગા દીવાના.—તર્જ.

મુફ્તાર—કાઝી સાહેબ લીખો ઐસા માહઝર,
ફીતનાકે કબ્જે સારા રહે જર.
ખુદપસન્દ અશરફી સૌકી તનખ્વા,
હર મહીનેકો પાવે બરાબર.

ખ્એરખ્વાહી હએ જો મેરી દુખ્તર,
તનખ્વા યેહી લે વ્હો નેક અખ્તર.
શાદીકે વક્ત પર ખર્ચ હોવે,
દો હજાર અશરફી દોનુંકે સર.
ફીત્ના શાદી કોસીસે કરે ગર,
ખ્એરખ્વાકા હો સબ માલ ઔર જર;
ન રહે ઉસકા ફેર કુચ્છભી દાઅવા,
યેહી કુલમેં લીખો તુમ બરાબર.

કુતાઇયાત.

ખુદપસન્દ—નહીં હમકો માહજર રહે હરગીજ કુબુલ,
હો દૌલત વ્હે સબ ફીત્નાકોહી હુસુલ.
ખુદા હમકો દેગા તો ખાએંગે હમ,
કયું દૌલત વ્હે કરતે હો જાએ ફુજુલ?
કાજી——તેરા ખુદપસન્દ નહીં હએ બેકાર હક,
વ્હે માહજર હુવા સબ હએ તૈયાર હક,
તુમ્હારે અગર હકમેં હોતા ખલલ,
હમેં કયા હએ હમ કરતે ગુફતાર હક.

બરહન્સ—ગજલ.—ન કર લાલ દેવ ઇસ તરહકે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—ખુશામદસે નાહકકો ગર હક કરો,
તો કાજી તુમ ઉસકોભી બરહક કરો.
ખુદાકો અગર મુંહ દીખાના નહીં,
તો એક હકકો સાહેબ દીગર હક કરો.

કાફી—હોરી—હોરીકી ભીનક મોરે—તર્જ.

ફીત્ના——કયા મતલબ ઉસે માલો જરસે હએ સાહેબ,
ગરજ જીસકો સરકે છતરસે હએ સાહેબ.—કયા.
પડી હએ મુઝે આપકે જીકી, ઇનકો,
ગરજ બસ હવસકી નજરસે હએ સાહેબ.—કયા.
સલામત રહો આપ અએ મેરે જાની,
દોઆ યેહી મેરે જીગરસે હએ સાહેબ.—કયા.

અખીયાત.

ખુદપસન્દ—ક્યા કહેના નેક એસીહી જીશાન આપ હો,
મેરે પીદર પ ઘીલસેહી કુરબાન આપ હો.
[ખુદપસન્દકા ગુસ્સે હો જાના.]
અએ ઝુઠી દુન્યા અબ તુઝે સૌબાર હએ તલાક,
ઇસ મુલ્કમેં હએ બન્દેકા બસ અબતો રહેના શાક.
[ખુદપસન્દકા ગઝબનાક હો કર જાના,
ખએરફવાકા ઘબરાંના.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી.—રાજાજી મોહે કાહે સતાવો ભલા.—તર્જ.

ખએરફવા—અરે ઉસકો છેડે હો કયું જાનકે,
વ્હો આયા થા માનકે— ઉસકો.
અબ કૌન ઉસકો મનાએગા બોલો,
ક્યા કાઇલ નહીં ઉસકી તુમ આનકે,
વ્હો આયા થા માનકે?— ઉસકો.

પીલુ—ઠુંમરી.—કયુંરે ખડા હીન્દુસ્તાની.—તર્જ.

મુખ્તાર——જા બેટી ઉસકો બુલા લા, પાસ મેરે મનાલા.—જા.
મુઝે મેરે જીનેંકા નહીં હએ ભરોસા,
મુઝે ઉસકી સુરત દીખાજા, પાસ મેરે મનાલા.—જા.
[ખએરફવાકા મુંહપર નકાબ ડાલ કર
ખુદપસન્દકે દુમબાલે જાંના, સબકા
હએરાન હોના.]

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

દીવાંનખાંના.

[પસન્દદીદાકા ખુદપસન્દકે ફીરાકમે બેકરાર હો કર આંના.]

જીલા—બરહુન્સ.—સરસમે સરસ ચીજ.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—¶ દહન પર થે ઉન્કે ગુમાં કૈસે કૈસે!
કલામ આતે થે દરમાયાં કૈસે કૈસે!—દહન.

¶ યહે ગઝલ જનાબ મોઅલ્લા અલકાબ હજરત આતીશ સાહેબકા હએ.

ન મુડકરભી બેદર્દ ક઼ાતીલને દેખા,
તડપતે રહે નીમજાં કૈસે કૈસે!—દહન.
હવસ દીલને એક ઊનકે બોસેકી કી તો,
જ્હો હમસે હુવે બદગુમાં કૈસે કૈસે!—દહન.
તેરે હીજ્રમેં અએ વફાદાર દીલબર,
મએં સહેતી હું ગમ નાતવાં કૈસે કૈસે!—દહન.

[આના ખઅેરફ઼વાકા ખુદપસન્દકી તાલાશમે.]

મજકુર તર્જ.

ખઅેરફ઼વા—દીખાદો બહેન હએ કહાં મેરા ભાઇ!
ગયા છોડ કર ફ઼ેર મકાં મેરા ભાઇ.—દીખાદો.
ચીદરકા મેરે દમ લબોંપર હએ આયા,
નહીં છોડતા હએ ગુમાં મેરા ભાઇ.—દીખાદો.
મએં લે જાઉં સમઝા મનાકે ઊસે ઘર,
અગર આયા હોવે યહાં મેરા ભાઇ.—દીખાદો.

જીલા—ઝીંઝોટી.—મારીરે મોહે બાન.—તર્જ.

પસન્દદીદા—કાહે યાંહાં બહેના જાન, આવન હારે જ્હો—કાહે.
નાહીં ખબર હએ જબસે તોરે ઘર,
વ્હાંસે સીધારે જ્હો, આવન હારે જ્હો.—કાહે.

[દાખેલ હોના નેકબીનકા ઘબરાતે હુવે.]

તાઽતુલ લફ઼્ઝી-ગ઼ઝલ.

નેકબીન—ખુદપસન્દકો દેખા મએંને રેલ પર જાતા હુવા,
ઇસ લીયે આયા મએં કહેને તુમકો ઘબરાતા હુવા.
ખઅેરફ઼વા—જલ્દ સાથી આપ મેરે હોં તો રોકે હમ ઊસે,
દીલ મેરા રૂકતા નહીં હએ હાએ! થરરાતા હુવા.
પસન્દદીદા—હાં બીરાદર ચલીયે તા ઊનકો મનાકર લાએં હમ,
વક઼્ત ફ઼ેર હાથ આએગા કબ અપને ર્હે જાતા હુવા!

નેકબીન—

[ઘડી દેખ કર] છુટ ગઇ હએ ગાડી મન્ઝીલસેકે વક઼્ત આબ હો ચુકા,
રાહામેં દેખેંગે ઊસકો રેલ પર આતા હુવા

[ઝડપમે જાંના સબકા.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

રેલકા રાસ્તા.

[જાઅલીકા બગઐ સએરકો આના, ઔર
દુરસે રેલકો તકતે રહેના.]

જીલા—ઝીન્ઝોટી—ઇંગ્રેજી વજહ.—જૈસા કરના.—તર્જ.

જાઅલી—આગો આતશ, દોનું સરકશકે રહે જંગમેં નીકલા ખેલ,
ભપ ભપ કરતે જાએ ગાડી, કહેતે હએં સબ જીસકો રેલ.
પલમેં મશરીકવાલા મગરીબવાલેસે લે ખત હામેલ,
ઉમરાઓંકે હકમેં જન્નત, મીસકીનોંકે હકમેં જેલ.
તક તક તક તક તક તક, લો રેલ છુટી લો,
ભક ભક ભક ભક ભક ભક, વોહો ભાપ ફુટી લો.
છક છક છક છક છક છક, વોહો આકે ટુટી લો,
[દુરસે ઘંટકી આવાજકા આના.]
વો ઘનટી કુટી લો, ટનનં ટનનં, ટનટેલ.—આગો.

[આંના નેકબીનકે હમરાહ ખએરફવાહો
પસન્દદીદાકા, ઔર જાઅલીકો દેખ કર
હાલ દરીયાફ્ત કરના.]

કવ્વાલી—ઈંગ્રેજી વજહ.—હરદમ તેરા ધ્યાન.—તર્જ.

નેકબીન—-ભેદ અએ જાઅલી મુઝસે બોલ?
ખએરફવા—રેલ ગઈ હએ યહાંસે બોલ?
જાઅલી——ખુદપસન્દભી કરકે ગોલ,
,, ——બૈઠા ગાડીમેં! લાહોલ.
નેકબીન——જલ્દી નેક કાર,
ખએરફવા—કર દે રહે હજહાર.
પસન્દદીદા—-ગાડી પાર,
નેકબીન——હો ગઇ પાર.
જાઅલી——નહીં જી હએ તૈયાર.—ભેદ.

[રેલકા આંના, ખુદપસન્દકો ગાડીમે બએઠા
હુવા દેખ કર સબકા પુકારના, ગાડીકા હવા
હો જાંના, મુફતારકે ખીજમતગારકા રોતે
હુવે આના.]

બએત.

ખીજમતગાર—રોતે હએ લાશ પર સગીરો કબીર.
હાએ શાહી હુવે જહાંસે અમીર.

[ખએરફવાકા બેખુદ હો જાના, નેકબીના પસન્દદીદાકા ઊસકો સહેલાના.]

તાહેયુર.

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દીવાંનખાંના.

[માહરૂમાંકા અપની શાદીકી તશવીશ કરતે હુવે દાખેલ હોના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—કયા કયા મજેસે આતા હએ.—તર્જ.

માહરૂમા—

રોશન હએ શમ્એ હુસન પર પરવાનેંકા નશાં નહીં,
ગુલ હાએ રૂખ શુગુફતા હો બુલબુલ કરે ફુગાં નહીં.—રોશન.
બેપરવા હો ગયા વોહ અબ ઉસકો હુવી મેરી તલબ,
મુઝ પર હુવા યેહ કયા ગઝબ, કયુ હું મએં નીમજાં નહીં?—રોશન.
નીસબત હસીનસે હુવી, ઉસને દવા મેરી ન કી,
કોઇ મરીઝે વસ્લ યું, મુઝસા હો નાતવાં નહીં.—રોશન.
ભેજા ન ઉસને કોઈ ખત, ઉલફત હએ વાહા કીસ નમત,
ઊસકી મીલે ખબર ફકત, તો મએં કરૂં ફુગાં નહીં.—રોશન.

[આંના જાઅલીકા કાસીદકે પાસસે માહરૂમાકા ખત લે કર.]

ઝીન્ઝોટી—ઠુંમરી.—નકો જાઊરે મગારી.—તર્જ.

જાઅલી—

હમને લાએ હએં કયા જાની કરો ધ્યાન ધ્યાન ધ્યાન.—હમને.
તુમતો હસે લેંગે, હમતો નહીં દેંગે,
વર્ના બાંધો હમસે દીન અએ ખાનીજાન જાન જાન.—હમને.

તાહતુલ લફ્જી ગઝલ.

માહ્કુમા—નામાબર દે તુ યારકા કાગજ,
સર્વ કુદ ગુલએઝારકા કાગજ.
ટુકટુકી બંધ ગઈ હએ આંખોંકો,
આયા હએ ઇન્તેઝારકા કાગજ.
દાગે ફુલફતસે જીસકી બાગ હએ દીલ,
હએ વહે ઉસ નૌબહારકા કાગજ.
ગર્દે રાહ તેરી મેરી આંખોં પર,
દે તુ ઇસ ખાકસારકા કાગજ.

[જાઅલીકા દીક કરકે માહ્કુમાકો ખત દેના. માહ્કુમાકા ખાવીન્દે મનસુખકા ખત બાખુશી જલ્દ ખોલ કર પડનાં, જાઅલીકા પસે પુસ્ત આન કર સબ સુનનાં.]

અબીયાત.

માહ્કુમા—હએ નામા બનામે ખુદાએ અલીમ,
હકીકત યું લીખતા હએ હાજીક હકીમ.
કે હું મુન્તજીર તેરા દીલદારે મન,
શીતાબ આ વતનમેં તુ અએ યારે મન.
પીદર તેરા શાદીકો તૈયાર હએ,
તુ આ જાએ તો બેડાભી પાર હએ.
તુ સાહેબસે અબ તેરે લે કર રજા,
શીતાબી કર આનેકી અએ દીલરૂબા.
જીયાદા લીખું કયા બસ હએ શૌકે વસ્લ,
મયસ્સર હો બસ જલ્દ અબ શૌકે વસ્લ.

[જાઅલીકા ખત સુન કર માહ્કુમાસે મીન્નતો આજજી કરના.]

જીલા-બરહન્સ—ગઝલ.—ખબર લેરે મસીહા.—તર્જ.

જાઅલી—તેરે પર હમ હુવે કુરબાન જાનાં,
તુઝે ઔરોંકા કયું હએ ધ્યાન જાનાં?—તેરે પર.
રહું માહરમ મએં ઔર ગએર વાસીલ,
મુઝી પર કયા નહીં એહેસાન જાનાં?—તેરે પર.

તેરા દામન ન મઐં છોડુંગા જ઼ીનહાર,
તુ પુરા કર મેરા અરમાન જાંનાં.—તેરે પર.

[જાઅ઼લીકા માહ઼્કુમાંકે પઐરપર અપને
સરકો ધરના, નેકબીનકા આના, ઔર
જાઅ઼લીકો દમ દેના.]

કહ્અ઼ા.

નેકબીન—રહે ક્યા કામ તેરે હ્એં અએ બદ નજ઼ર,
તુઝે ક્યા નહીં મેરા ભૈકા ખ઼તર!
લે હ્એ ખ઼ાદેમાકી તુ ઇજ઼્જત મેર!
ન આંના અભી તુ કભી મેરે ઘર.

[જાઅ઼લીકા દમે પાંઊ શર્મસાર હો કર જાનાં
માહ઼્કુમાંકા નેકબીનકો ખ઼ત દીખ઼ાનાં]

અબીયાત.

માહ઼્કુમા—રહે નામા મુઝે નામાબર દે ગયા,
મેરા સબ્ર મુતલક઼ હ્એ લે ગયા.
વતનમે મેરી હ્એરા શાદી જનાબ,
મુઝે દીજે રૂખ઼સત અએ સાહેબ શીતાબ.
મઐં કરકે નીકાહ઼ ફેર ચલી આઉંગી,
યહાં મેરે શોહરકોભી લાઊંગી.

નેકબીન—અએ માહ઼્કુમા બેશક હ્એ રહે કારે ખ઼ૈર,
નહીં હમકો જ઼ીનહાર ઇન્કારે ખ઼ૈર.
રવાના હ્એ એક આગબોટ અબ યહાં,
તુઝે છોડ આતા હું ચલ મઐં વહાં.

[જાંના માહ઼્કુમાકા મઅ઼ નેકબીનકે.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

મહ઼લ.

[આના ફીતનાકા નએ.યારકી તલબમે ફીક્ર કરતે.]

કાફ઼ી—ગ઼ઝલ.—બેલા ફ઼રેબ હમનેં.—તર્જ઼.

ફીતના—સદ શુક્રકે ગઇ હ્એ ખ઼ીજાં સાહ઼ને બાગ઼સે.
અબ મસ્ત ઇન્દલીબ હો ગુલકે અયાગ઼સે.—સદ.

મુખ્તારકે તો જરપે મુઝે કુબ્જા હો ગયા,
રૌશન મઐં દીલ કરૂં કોઈ ઔર આપ ચીરાગસે.—સદ.
જી ચાહાતા હઐ ક્યા કહું મઐં હાજીક હકીમસે,
માહીર આપ હોના ચાહીયે ઉસકે સુરાગસે.—સદ.

[દાખેલ હોના જાઅલીકા]

પીલુ—ગઝલ.—હમેં દેખ લે તુ અઐ.—તર્જ.

જાઅલી—અઐ ફીત્ના હુવી મેરી દીલદાર રૂખસત,
દીલદાર રૂખસત વ્હો ગમખ્વાર રૂખસત.—અઐ.
જહાજ ઉસકા જાતા હઐ જાતા હું મઐંભી,
ન દું મુઝસે હોને મઐં જીનહાર રૂખસત.—અઐ.
મઐ માહરમ હું ઔર વ્હો હાજીકસે બ્યાહે,
ન ક્યું તનસે હો જાને બીમાર રૂખસત?—અઐ.

અબીયાત.

ફીત્ના—તુઝે દીખલાતી હું મઐં એક તદબીર.
સુન જરા દીલસે હસકો અઐ દીલગીર.
દે એક હાજીકકો તુ એક પયગામ,
કે અઐ દીલદારે બેવફા ખુદકામ,
તેરી ફીત્ના જો પહેલે થી દીલખ્વાહા,
છોડ દી ઉસકો હાએ! તુને ચાહા?
ઉસને લાચાર હોકે શાદી કી,
ઉસકે શૌહરને રાહ અદમકી લી.
આપભી દમ તેરાહી વ્હો ભરતા હઐ,
જાનો જર તુઝપે સદકે કરતા હઐ.
તુઝે મગ્રુપ હો જો ઉસકા વીસાલ,
માલો જરસેભી હોવેગા તુ નેહાલ.
એક જો પયગામ ઉસકો દે તુ યાર,
બેશક હો જાએગા વ્હો તુઝપે નીસાર.
ફેર તુ માહરુમાંસે હો હમ આગોશ,
બાદએ વસ્તકો પીયા કર નોશ.

[યેહે તદબીર સુન કર જાઅલીકા ખુશ હો જાના.]

બરહુન્સ—ઠુમરા.—અઐ દાદગર હઐ.—તર્જ.

જાઅલી—
અજબ ફીત્ના ગર હઐ તુ અઐ ફીત્ના પ્યારી,
વાહા ફીત્ના પ્યારી, તેરી હોશીયારી.—અજબ.
જાતા હું હાજીકકો પયગામ દેને,
બર આવે ઉમીદ સારી હો, તુ અઐ ફીત્ના પ્યારી.—અજબ.

[જાના દોનુકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

દરીયા કીનારા.

[ખુદપસન્દકા ખૈરખ્વાપર આખેરી ખત લીખ કર ડાકમે ડાલના, ઔર ખન્જર માર કર મરને ચહાના.]

બરહુન્સ—ગ઼ઝલ.—ચમને કુચએ જાનાંસે.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

રહમ દીલ મુઝકો મીલા કોઈ ન દીલબર અફસોસ !
જો મીલાતો વો મીલા મુઝકો સીતમગર અફસોસ!—રહમ દીલ
મરકેભી નીકલી ન દામનસે લીપટનેકી હવસ,
ખાકભી મેરી ઉડાતા નહીં સરસર અફસોસ!—રહમ દીલ.
નામાબર તુ મેરા ખત કયા વહાં પહોંચાએગા ?
જા સકે ઝીન્દા જહાં પર ન કબુતર અફસોસ!—રહમ દીલ.

[ફઝલુ લુહારકા માહરૂખાકે લીયે અરમનસે આતા હુવા આગબોટકી રાહ દેખનેકે લીયે આંના, ઔર ખુદપસન્દકો રોતા હુવા દેખ કર પસે પુસ્ત ખડે રેહેના.]

વો જબાંસે કરે કયા યાદ મુઝે દીલસેહી,
નામ બએઠા હુવા હએ મેરા મીટા કર અફસોસ!—રહમ દીલ.
મુઝસે કાતીલ તો મેરા હોતા બગલગીર નહીં,
લગતા હએ તુભી ગલેસે નહીં ખન્જર અફસોસ!—રહમ દીલ.

[ખુદપસંદકા ખંન્જર મારને ચાહાના, ફઝલુ લુહારકા અટકાંના.]

આશાવરી—હોરી.—તુઝે લાઝીમ થા પેહી.—તર્જ.

ફઝલુ——રાહમ અપની જવાની પ ખા તુ,
જી દે અપના ન બાહરે ખુદા તુ.—રાહમ.
હએ શગુફતા અભી અએ ગુલે નૌ,
દેખ ગુલશનમેં તુ બુલબુલે નૌ,
હુસ્નકી દેખ અપને ફીઝા તુ.—જી દે.

ખુદપસન્દ—મએં મ્હે નાપાક દુન્યાંસે હારા,
નહીં જીનેકા મુઝકો સહારા,
રોકતા હએ કયું મુઝકો ભલા તુ?—જી દે.
ફજલુ——કીસ લીયે દહરસે તંગ આયા,
કૌનસે ગમને તુઝકો સતાયા,
કર બયાંભી તો ઊસકા જરા તુ?—જી દે.
ખુદપસન્દ—બએઠા હું ફરેશો અગીયાર છોડે,
તીસપ મએં અપના ઘરબાર છોડે.
હો ગુજર મેરા કૈસા બતા તુ?—જી દે.

અ બી યા ત .

ફજલુ——મુજતર હએ કીસ લીયે તુ હએ રોજી રસાં કરીમ.
મેહનત તુ કર, દે રીઝક તુઝે પેગુમાં કરીમ.
ખુદપસન્દ—આહ! નહીં હુવા હું મએં મેહનતકા આજ તક,
સામાં હુસુલ થા મુઝે અશરતકા આજ તક.
ફજલુ——અફસોસ! ગુજરે વકતકા કરના નહીં રવા.
જો વકત ફેરભી આએના બા ગમ ન બેનવા.
બર અબતો મેરે ચલકે તુ રેહેના કુબુલ કર.
કોઈ અચ્છી નૌકરી યહાં ફેર દીલ-મલુલ કર.
હએ આનેવાલા માસસે લડકી હમારી આજ,
આએગી આગબોટમે મેરી પીયારી આજ.
[દુરસે આગબોટકી આવાજકા આના.]
ખુદપસન્દ—લો આગબોટ માસનગી આ રહી હએ જહા,
બગૈર પરી કરેગી કે ચીહલા રહી હએ જહા.
[આગબોટકા આના, માહરૂમાકા આગબોટ પરસે નીચ્ચુ ઉતરના, જઅફરીકા માહરૂમાંકો પકડના.]
માહરૂમા——જાલીમ ન છેડ મુઝકો મએં બેજાર હો ગઈ,
જઅફરી——નફરત મેરેસે એસી કયા દીલદાર હો ગઈ?
[જઅફરીકા મહરૂમાકી દામનકો પકર કર અટકાના, માહરૂમાકા છોડાને ચહાના, ફજલુકા આના, ઔર જઅફરીકો જમીનપર પટક કર દામન છુડાના.]
ફજલુ——મજાલ હએ તુઝે કયા અરે બેહયા?
જો એક નાજનીં પર કરે તુ જફા!

જાઅલી—માઆફ હો ખુદાવન્દ મેરા કુસુર,
ખુદપસન્દ—હુએ કમ અકલ બખ્શો ઇસે અએ હુજુર
[ખુદપસન્દકા જાઅલીકો છોડાના, સબકા
જાંના, જાઅલીકા સર પટકના, ઔર
સાંમનેસે હાજીક હકીમકા માહરૂમાકો
ઇસ્તેકબાલ આંનાં.]

સારંગ-ગઝલ—તુમ અપની ચશ્મ મસ્તકા—તર્જ.

હાજીક—કહે દે મુસાફીર આયા હુએ ઇસ જા કહાંસે તુ?
આગાહ કર મુઝે જરા અપને બયાંસે તુ?—કહે દે.
આઈ જો આમબોટ યાંહાં આજ મીસ્રકી,
આગાહ કુચ્છ હુએ ઉસકેભી રાજે નેહાંસે તુ?—કહે દે.
માહરૂમા નામી નાજની એક ઉસમે આઈ હુએ,
માહીર અગર હુએ ઉસ્સે તો કહે દે જબાંસે તુ?—કહે દે.
[જાઅલીકા હાજીક હકીમકો પહેછાંન કર
તફસીલ કરના.]

જીલા-બરહુન્સ-લાવની—ગુલ ચમનમે બીરછુ છુપા.—તર્જ.

જાઅલી—ક્યા હાલ સુનાવે જાઅલી તુમ્હે બેબસકા,
કીયા હાજીક હાલ મ્હે દુશમનને બેકસકા.—ક્યા.
સાથ માહરૂમાકે મીસ્રસે હું મએં આયા,
ઉસે અમનો અમાંસે મએંને યહાં પર લાયા.
ખુદપસન્દને દીલકો ઉસકે આકે લુભાયા,
તેરી માઅશુકાકો અબતો ઉસને ઉડાયા.
રન્ડીબાજીકા બડા ઉસકો લગા હુએ ચસકા.—કીયા.

મઝકુર તર્જ.

હાજીક—ઉસે માહરૂમાંને યાર બનાઇ અફસોસ!
મેરી ઇજ્જત ખુલમે હાએ! મીલાઇ અફસોસ!—ઉસે.
ખુદપસન્દકી માદર પહેલેસે આશક હુએ મુઝ પર,
દામન ઉસકા અબતો બીગાડુંગા મએં બીગડ કર.
કીયા ઉસને નીકાહ મુખ્તારસે બાહરે જર ગર,
બાઊં ઉસકો ભગાકર મએંતો કહાઊં બેહતર.
કરે હાલપે ઉસકે સારી ખુદાઇ અફસોસ!—મેરી.

આબીયાત.

આશ્રી—તેરે પર રહે ફીતનાકા પએગામ હએ,
અએ હાજીફ તુ બેશુબ્હા ખુદ કામ હએ.
નહીં મએં તલબગારે મુખ્તાર થી,
ફકત ઉસકે જરકી ખરીદાર થી.
જો જર આ ચુકા દસ્તે ગમનાકમેં,
મીલા હએ જો મુખ્તારભી ખાકમે.
જીયાદા તુઝે જાનસે ચાહુંગી,
તુ આ જાએ તો તુઝસે મએં બ્યાહુંગી.
હએ વાલીભી અબ મેરી દોલતકા તુ,
બરે દમ જો મેરી મોહબ્બતકા તુ.

જીઆ—કલ્યાંન—મસનવી.—ગીબરે ચહેરે પ.—તર્જ.

હાજીફ—આજકા દીન જો રહે તુ તો તેરે સાથ ચલું,
કરને અબ ઉસ મેરી દીલદારકો મએં હાથ ચલું.
પહેલે માહકુમાકો લીખ ભેજતા હું ચાર તલાક,
કે તુઝે દી હએ લે અબ મએંને અએ મુરદાર તલાક.
ખુદપસન્દ આયા પસન્દ, મેરેસે ઇન્કાર કીયા,
હો મુબારક તુઝે જો તુને નયા યાર કીયા.
[રવાંના હોના દોનોકા.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

દીવાંનખાંના.

[દાખીલ હોનાં ખુદપસન્દકે હમરાહ માહકુમાંકા.]

બીલાવલ—ગઝલ.—અદાએં તેરી રહે જાદુ ભરી.—તર્જ.

માહકુમા—મએં લોંડી તુમ મેરે સરકાર હએ સાહેબ,
મેરે માલીકકે જાની યાર હએ સાહેબ.—મએં.
અએ સાહેબ નેકબીંકી ખાદેમા મએં હું,
જો આકા હએ મેરે સરદાર હએ સાહેબ.—મએં.
કીયા હએ હાલ કયા રહે ખુદપસન્દ તુમને,
જરે મુખ્તારકે મુખ્તાર હએ સાહેબ.—મએં.

* જીલા—ઠુમરી.—ક્યા જરીસી બાતમેં.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—

મર ગએ પર ગોશએ અમનો અમાં મીલતા નહીં,
ચએન જેર ખાકભી અએ આસમાં મીલતા નહીં.—મર ગએ.
હાએ! ક્યા કાંજે ઊડે જાતે હએ ઐયામે બહાર,
તાએરે રન્ગે ચમનકો આશીયાં મીલતા નહીં.—મર ગએ.
ફસ્લે ગુલ આઇ હએ જોબન પર હએ ગુલ હાએ ચમન,
અન્દલીબોંસે દીમાગે બાગબાં મીલતા નહીં.—મર ગએ.
સચ હએ ય્હે દુન્યા હએ જીન્દાં આદમીકે વાસ્તે,
ચએન અએ "રંગી" કીસી સુરત યહાં મીલતા નહીં—મર ગએ.

[દાખેલ હોના ફજલુ લુહારકા.]

પીલુ—ઠુમરી.—આજ અએ મેરે પ્યારે.—તર્જ.

ફજલુ—આએ વાલી હમારે, બેટો યહાં, સાફ કર તુ મકાં.-આએ.
આએ કીસી કામકો નેકબી હએ,
મેહમાની ઊનકી કરો મેરી જાં.-- આએ.

[આનાં નેકબીનકા, ઔર ખુદપસન્દસે બગલગીર હોના.]

કલ્યાંન—ગઝલ.—તુમ સલામત રહો.—તર્જ.

નેકબીન—હાલ ક્યા તુને બીરાદર ય્હે બનાયા અપના,
છોડકે બએઠા હએ ક્યું અપના પરાયા અપના?-હાલ.
મીસ્રકે મુલ્કમેં ક્યા તુઝકો કમી થી ભાઇ?
જો વતન છોડકે ઇસ મુલ્કમેં આયા અપના.-હાલ.
છોડા હમશીરને હએ જબસે તેરી ખ્વાબો ખુરીશ.
તુને જીસ રોજસે મુંહ હાએ! છુપાયા અપના.-હાલ.
ઘરમે ફીતનાકે ન જા, ઘર મેરા તેરા ઘર હએ,
મએંને હમદમ અએ બીરાદર તુઝે પાયા અપના.--હાલ.

મઝકુર તર્જ.

ખુદપસન્દ—વાસ્તે મેરે યહાં તક તુ અએ હમદમ પહોંચા,
દરજએ દોસ્તીમે તુઝસા કોઇ કમ પહોંચા.—વાસ્તે.
તેરી ઊલફતને ભુલાયા હએ બીરાદર દીલસે,
ફાહેશા ફીતનાસે જીતનાકે મુઝે ગમ પહોંચા.—વાસ્તે.
ચલાતા હું માસ્કો પર ઘરમે રહુંગા મએં તેરે,
હીજ્રે હમશીરમે લબ પર હએ મેરે દમ પહોંચા.—વાસ્તે.

---

* ય્હે ગઝલ શાએરે ખુશ તકરીર રંગીને લખનવીકી હએ.

અબીયાત.

ફ્રાસીદ—[બાહીરસે] ખત આયા ડાકસે હએ મ્હે ફજલુ લોહારકા,
ફજલુ—શાઇદ કે નામા આયા કોઇ મેરે યારકા.
[જા કર લાના ફજલુ લુહારકા નાંમા, ઔર
લીફાફા ખોલ કર પઢનાં.]

ફજલુ—અએ માહ્કુમા બદકાર ઓ ફાહેશા,
કીયા દુસરા યાર ઓ ફાહેશાં ?
દી મઍંને તુઝે આજસે બસ તલાક,
તલાક એક કયા તુઝકો હએ દસ તલાક.
પસન્દ આ ગયા હએ તુઝે ખુદપસન્દ,
મરા હમ દીગર દીલરૂબા શુદ પસન્દ.
ગયા મએં તો દુનાનકો છોડ કરે,
રહું મીસ્રમે જાકે અએ બદગોહર.

[સબકો] મ્હે હાજીફકો કયા આ ગયા ધ્યાન હાએ!
ગઇ મેરી ઇજ્જત ગઇ શાન હાએ!
[માહ્કુમાકા હાજીફકી ખબર સુન કર પરેશાંન હોના.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—હાતમ તેરે ભાઇકે સબ્જાવાર.—તર્જ.

માહ્કુમા—હમને સહી જહાંમે બલા કૌનસી નહીં ?
આઇ મુસીબત હમપે ભલા કૌનસી નહીં !—હમને.
અએ ચર્ખ તુઝસે આફતે લાખો ગીરી મગર;
લી હમને અપને સરપે ઊઠા કૌનસી નહીં !—હમને.
કાં સબ્ર એસે ગમમે તો ઊસકે એવજ મુઝે,
રાહત અતા કરેગા ખુદા કૌનસી નહીં ?—હમને.

કાફી—ગઝલ.—ખારે હસરત ફુત્રતક.—તર્જ.

નેકબીન—

પહેલે હરએક બાતકે અન્દેશા કરના ચાહીયે,
બાંધના ઘર પીછે, પહેલે પાયા ભરના ચાહીયે.—પહેલે.
નંગગા અપને કપડોંમેં તુ હોકે અએ ઇનસાન ફૂર,
મએં હું બેઆબ્રુ, ઇસ તરાહ કયું દાઅવા કરના ચાહીયે ?—પહેલે.
મીસ્રમે તુમ સાથ મેરે આવો તા હો ફએસલા,
અબ ગુજર ઇસ મુલ્કમેં હરગીજ ન કરના ચાહીયે.—પહેલે.

[સબકા રવાંના હોના.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

મહલ.

[દાખેલ હોના ફીત્નાકા હાજીકુકે લીયે શીકાયત કરતે.]

જીલા—ગઝલ.—કીસી મસ્તકે આંનેકી આરજુ.—તર્જ.

ફીત્ના—† હરએકસે હમે કૌલ આશનાઇકા જુઠા,
વ્હો કાફીર હમે સારી ખુદાઇકા જુઠા.—હરએકસે.
મુઝે ન્યામતે ખુદ્દસેભી હમે બેહેતર,
તેરે દરપે તુકડા ગદાઇકા જુઠા.—હરએકસે.
રસાઇ હુવી જબકે દામન તક ઉસકે,
હુવા હાથ અપની રસાઇકા જુઠા.—હરએકસે.
ખુદા જાને હમે "જૌકુ" જુઠા કે સચ્ચા,
મગર વ્હો નહીં આશનાઇકા જુઠા.—હરએકસે.

[દાખેલ હોના હાજીકુકા મઅ જાઅલીકે.]

ઝીન્ઝોટી—ગઝલ.—દારે ફનાસે દીલકો ઊઠાએગા.—તર્જ.

હાજીકુ—

હાજીર હુવા હું અએ પરી દીવાનેંવાર મએં,
આસેબે હીજ્રસે થા બહોત બેકરાર મએં.—હાજીર.
સદ શુક્ર તેરે દીલમેં મેરા હો ગયા ગુજર,
વર્ના બસાતા જાકે અએ દીલબર મજાર મએં.—હાજીર.
ક્યું ખારે ગમ કરે મેરે દીલમે ભલા ખલીશ,
અએ ગુલ તેરે ગલેકા હુવા અબતો હાર મએં.—હાજીર.

કાલીંગડા—કાહુરવા.—બએઠરે જાની બએઠરે.—તર્જ.

જાઅલી—[હાજીકુકો]

તુમ હાર બનો યા ખાર રે, હુવે સબબ મેરે જરદાર રે.—તુમ.
ફીત્નાકી દોલત, હએ તેરી મીલકત,
બેડા હુવા તેરા પારરે.—હુવે.
યાદ હમેં રખ, શાદ હમેં રખ,
હમને કીયા મ્હે કારરે.—હુવે.

સારંગ—ગઝલ.—હમે પાસ અબ જહેનતકી.—તર્જ.

ફીત્ના—દોલત તેરી હએ, માલ તેરા ઔર હમ તેરે,
અશફાક હમપે ચાહીયે બસ અએ સનમ તેરે.—દોલત.
તૈયારી શાદીકી કરો જલદી અએ દીલરૂબા,
ફરમા તુ તેરે વસલકે મુઝ પર કરમ તેરે.—દોલત.
મુખ્તારકે નવીશ્તેમેં લીખ્ખા હએ જીતના જર,
વીર્સેમેં આ ચુકા હએ વોહ સબ એકદમ તેરે.—દોલત.

અબીયાત.

હાજીક—નીકાહનામા કાજીસે કર લાતા હું,
તેરે હીજ્રમે મએંભી ઘબરાતા હું.

[જાંના ફીત્નાસે બગલગીર હો કર હાજીક ઔર જાઅલીકા.]

ફીત્ના—[ખુદસે] લીખા ઐસા માહજરમે મુખ્તારને,
કે જર લેના સબ ફીત્ના જરદારને.
વલે બાઅદ મેરે જો શોહર કરે,
તો ફીર ખએરફવા કબ્જા જર પર કરે.
નીકાહ હોગા હાજીકસે મેરા અગર,
તો લે લેગી સબ ખએરફવા માલો જર!
બસ અબ જાકે મારૂં ઉસે જહેરસે,
તો બચ જાઉં ઈફલાસકે કહેરસે.

[જાંના ફીત્ના બદશઆરકા.]

બાબ દુસરા—પરદા છઠ્ઠા.

મહલ.

[આંના ખએરફવાકા ફીરાકે બીરાદરમે બેકરારી કરતે હુવે.]

જીલા—ગઝલ—દીલરૂબા મેરાભી દીલ—તર્જ.

ખએરફવા—નીત નએ રન્જો અલમ હમપે હએ આતે જાતે,
હમી હએ જો યહે સીતમ સરપે ઉઠાતે જાતે.—નીત.
મુખ્તર હશ્રમેં તો પેશ ખુદા હોવેંગે,
ચશ્મસે દુન્યામેં ગર ખું હએ બહાતે જાતે.—નીત.

અપની મરઝીસે ન અએ ભાઇ જુદા હમ હોતે,
બાઓં શમશીરકે ગર વારભી ખાતે જાતે.—નીત.
અબ ખુદા જાને મુલાકાત હો કબ દોનુંકી,
આખેરી મીલના, માલા તુને ન જાતે જાતે.—નીત.
[આંના પસન્દદીદાકા ખુદપસન્દકા પુનાનસે આયા
હુવા ખત લે કર ઔર ખએરફ઼વાકો દેનાં.]
ભએરવી—ઠુમરી—અબ ન બજાઓ શામ.—તર્જ.
પસન્દદીદા—આઇ તેહારી જાન-હો મએં વારી આઇ તેહારી જાન,
પરખીયાંરે આઇ તેહારી જાન.— આઇ.
સાહેબકો નામા, દીનો મોહે ક઼ાસીદ,
લે રાખ તોરો પરાન-પરખીયાંરે.— આઇ.
[ખએરફ઼વાકા ખત ખોલ કર પડ઼ના.]

અબીયાત.

ખએરફ઼વા—અએ બહેન ઓ હમારી માજાઇ,
હુવા તુઝસે જુદા તેરા ભાઇ.
યાદ તેરી મુદામ આતી હએ,
ચરમ મેરી લહુ બહાતી હએ.
પર નહીં તુઝસે અબ મએ મીલ સકતા,
નહીં ગુલે મુદદઆ હએ ખીલ સકતા.
હએ મુલાકાત અબ ક઼ીયામતમેં,
[ઘબરાકર] હાએ! કયા લીખા હએ કીતાબતમેં!
[પસન્દદીદાકા ખએરફ઼વાકે પાસસે ખતલે કર આગે પડ઼નાં.]
પસન્દદીદા—આખેરી નામા યેહે હમારા સમઝ,
એક હએ મેરી ઔર દીલઆરા સમઝ.
ઊસકોભી મેરી આખેરી હએ સલામ,
રહે ગઇ દીલકી ચાહા દીલમેં તમામ.
ખએરફ઼વા—[રો કર] હાએ! બસ મર ગયા મેરા ભાઇ!
[પસન્દદીદાકા મારે ગમકે નીચે ફ઼ીસલ પડના]
પસન્દદીદા—કેસી પ્યારે અજલ તુઝે આઇ!
ઝીન્ઝોટી—લાવની—ચલ સાથ મેરે મેરી જાન.—તર્જ.
દેખા તુઝે કીસ બદબીંને તુ કૈસા નજરાયા,
કૈસા નજરાયા ઓ ગુલ તુ કૈસા મુરઝાયા.-દેખા.
ગુલશને રૂખ઼ પર સબજાભી તેરે ઉગા ન થા અએ યાર,
નાહ઼ક઼ જવાની પર તેરે અબતક આયા કહાં થા બાર!

ક્યા છીકે મજા પાયા, મજા તુને છીકે ક્યા પાયા.-દેખા.
ક્યું ખાજાને મોતને છેડા તુઝકો ગુલે ગુલજાર,
બાગ઼ે જહાં હુવા નજરમે તેરી બુલબુલોંકે પ્યાર,
કૈસા મરના તુઝે ભાયારેં, ક્યું પ્યારે મરના તુઝે ભાયા.-દેખા.

[આંના ફીતનાકા ઔર ખ઼એરફ઼વાકો
ગ઼મગીન દેખ કર ઘબરાંનાં.]

આબીયાત.

ફીત્ના———અએ બેટી કીસ લીયે હએ તુ યું મુજતર,
ખ઼એરફ઼વા—[હીચકીયાં લે કર] જરા પાની પીલા મુઝકો અએ માદર.

[ફીતનાકા પાની લેને જાના, પસન્દદીદાકા
ખ઼એરફ઼વાકો સહેલાના, ફીતનાકા આના.]

ફીત્ના–[ખુદસે] મીલા ઇસ પાનીમે હએ જહેરે ક઼ાતીલ,
ખ઼એરફ઼વા——ઓ ભાઇ મુઝસે આકે ટુક જરા મીલ.

[ખ઼એરફ઼વાકો ફીતનાંકા પાની પીલાંના,
ઔર નેકખ્વાનકો લેકર ખુદપસન્દકા
મઅ઼ માહ઼રુખાં ઔર ફ઼જલુ લુહારકે
આંના. ખ઼એરફ઼વાકા ખુદપસન્દકો દેખ
કર ખુશ હોના.]

ખ઼એરફ઼વા—હા ! આયા આયા મેરા ભાઇ આયા.

[દોડકે બગલગીરી કરનાં.]

ખુદપસન્દ——બહેન સદ શુક્ર મએંને તુઝકો પાયાં.
ફીત્ના———જરા મુઝ પર નજર મગરૂર કર તુ,
ખુદપસન્દ——યેહ કાલી શકલ તેરી દુર કર તુ.

[ફીતનાકા ખુદપસન્દકો ગલે લગાને જાંના,
ખુદપસન્દકા ઉસકો ધક્કા માર કર નીચે
ગીરા દેના, ઉસકા ઉઠ કર ચુપ ચુપ ચલા
જાના, ખ઼એરફ઼વાકે પેટમે જહેરકે
સબબસે દર્દકા જારી હોના.]

ખ઼એરફ઼વા—મુઝે દર્દે શીકમ હએ હાએ ! કૈસા,
કાલેજા કાટતા હએ કોઇ જૈસા.
ખુદપસન્દ—કોઇ શએ ફીતનાંને લા કર ખીલાઇ,
પસન્દદીદા—નહીં સાહેબ, ફ઼ક઼ત પાની પીલાઇ.
ખુદપસન્દ—[નેકખ્વાનકો] કોઇ જાકર હ઼કીમ અએ ભાઇ લા અબ.
સમઝતા હું મએં જો ફીતનાકા મતલબ.

[દોડતે જાંના નેકખ્વાનકા હ઼કીમકો બોલાને.]

બાબ દુસરા—પરદા સાતવાં.

મહલ.

[ફીત્નાંકા ખ઼એરખ઼્વાકો દીયા હુવા જહેરકા શીશા હાતમે લે ખુશીકે સાત દાખ઼ેલ હોના.]

કાફી—હોરી.—મોરી છતયન પડક રહી.—તર્જ.

ફીત્ના—

ખ઼એરખ઼્વા જાનસે મર ગઇ—મર ગઇ, કુચ્ચ અબ કર ગઇ.—ખ઼એર.
જ઼હેર પીલાઇ ર્‌હે શીશીકા મએંને, ઉમીદ મેરી ભર ગઇ.—મર ગઇ.

[ખુદપસન્દકા આંના ઔર ફીત્નાકે હાતમે જ઼હેરકા શીશા દેખ કર ગુસ્સે હો જાંના, ફીત્નાકા મારે શર્મકે મુંહ છુપાનાં.]

મજ઼કુર તર્જ.

ખુદપસન્દ—

બહેનકા મેરી જી લે લીયા,—બેહયા, તુને ર્‌હે કયા કીયા.—બહેનકા.
ગુનાહ ખ઼એરખ઼્વાકા થા કયા મુજ઼ી ફીત્ના?
ઊસે જહેર કયું રી દીયા? બેહયા, તુને ર્‌હે કયા કીયા.—બહેનકા.

[આંના નેકબીનકા ખુદપસન્દકો ખુશ ખ઼બરી સુનાનેકે લીયે.]

અબીયાત.

નેકબીન—બીરાદર હએ તેરી હમશીર અચ્છી,
હકીમ હાજ઼ીકને કી તદબીર અચ્છી.

[ખુસ ખ઼બરી સુન કર ખુદપસન્દકે ગુસ્સેકા સમાં જાના.]

ખુદપસન્દ—લે અએ નાપાક તુઝસે કયા મુઝે કામ,
ખુદા દેગા સજ઼ા તુઝકો અએ બદનામ.

[જાના નેકબીનકે હમરાહ ખુદપસન્દ જીશઆરકા, ઔર અપને કીયે હુવે કાંમસે પંચતાના ફીત્ના નાબકારકા.]

ફીત્ના—મજ઼ા કયા અબ રહા જીનેકા મુઝકો,
એવજ઼ સબ મીલ ગયા કીનેકા મુઝકો.
બચી હએ ખ઼એરખ઼્વા કયા કીજે જીકે,
મજ઼ે સબ ઊઠ ગએ હએ દીલ લગીકે.
તુઝે અબ કામમેં અએ જહેર લાઊં,
અએ જ઼ાલીમ જાન તુઝ પર કુહેર લાઊં.
દું અપની ખુદપસન્દકો સારી દૌલત,
કરૂં કુદમોં પં જાકે ઊસકે રહેલત.

[જાના ફીત્નાકા પરેશાન હો કર.]

બાબ દુસરા—પરદા આઠવાં.

આરાસ્તા બાગ.

[દાખેલ હોના નેકબીનો પસન્દદીદાકા.]

કલ્યાંન—ગ઼જલ.—બએ અઝ્‌મે ચમન.—તર્જ.

નેકબીન—બહેન તુઝસે હએ મેરી યેહ ઇલ્તેજા,
બડા ખુદપસન્દ અપના હએ બાવફા.—બહેન.
જો મરજી તુમ્હારી અએ હમશીર હો,
તો શોહર તુમ્હારા ન્હો દીલગીર હો.—બહેન.

મજકુર તર્જ.

પસન્દદીદા—તેરી બાઇ મએં ફરમાંબરદાર હું,
રજા પર તેરી રાજી હરબાર હું.—તેરી.
ન્હો યુસુફ હએ ઔર મએં જુલૈખા સીફત,
ન ક્યું ખુદપસન્દકી ખરીદાર હું?—તેરી.

[દાખેલ હોના ખએરખ્વાકો લે કર ખુદપસન્દકા.]

બરહુન્સ—ગ઼જલ—મસનવી—પીલા સાકીયા.—તર્જ.

ખુદપસન્દ—બહેનકો મેરી હએ તુ બાઇ કુબુલ?
ખએરખ્વા—[નેકકો] કીદા તુઝપે પહેલેસે થી દીલ મલુલ.
નેકબીન—તો દો હાથ અપના મેરે હાથમે,
ખએરખ્વા—હુવા શુક્રે હક મેરા મતલબ હુસુલ.

[ખએરખ્વાહકા અપને દસ્તકો નેકબીનકે દસ્તસે મીલાના.]

નેકબીન—બીરાદર બહેનકા પકડ મેરી હાથ,
ખુદપસન્દ—ચહાતા થા બસ મેહી તો દીલ મલુલ.

[ખુદપસન્દકા પસન્દદીદાસે હાત મીલાંના, ફજલુકા હાજીકકે હમરાહ જાઅલી ઔર માહરૂખાકો લે કર આંના.]

બરહુન્સ-ગ઼જલ.—આજકા યેહ દીન હએ મુબારક—તર્જ.

ફજલુ—સાહેબ યેહ અર્જ સુનીયે જરા મુઝ ગરીબકી,
દીજેગા દાદ બાહરે ખુદા મુઝ ગરીબકી.—સાહેબ.
હાજીક યેહ મેરી લડકીસે મનસુબ હો ચુકા,
અબ કહેતા હએ ન બ્યાહું ખતા મુઝ ગરીબકી?—સાહેબ.
અસમત પ મેરી બેઠીકે યેહ ધુન્ન ડાલે હએ,
ઇજ્જત રહેગી કૈસી ભલા મુઝ ગરીબકી?—સાહેબ.

આખીયાત.

નેકબીન—કાજીકુ કયું માહરુખાસે નહીં બ્યાહતા હય તુ ?
કાજીકુ—સાહેબ ની ખુદપસન્દને હમે પસન્દ આયા હય.
ખુદપસન્દ—દેતા હું માહરુખાંકો મયેં હમશીરકા ખીતાબ.
[હમશીરકા નાંમ ખુદપસન્દકે મુહસે સુનકર કાજીકુકા તઅજ્જુબ હોના.]
કાજીકુ—કયું બોલતા નહીં હય તુ અય જાઅલી નાસવાબ?
[જાઅલીકા શરમાંના, નેકબીનકા ઉસકે મુંહપર થુકના.]
નેકબીન—અય બેઇમાન હય તેરે મુંહ પર થુડમથુડા,
ફરજુ—અલ્લાહાસે તુ કુછતો જરા ડર થુડમથુડા.
ખઅરફવા—લાજીમ હય તુઝસે બદ પ હો અકસર થુડમથુડા,
ખુદપસન્દ—બસ બેહયાઇસે અરે તુ મર થુડમથુડા.
પસન્દદીદા—માહરુખાસે હકીમ મીલા લે તુ અપના હાથ.
કાજીકુ—અય જાની બખશકે ગુનાહ મેરા હો મેરે સાથ.
[આના શીરીનાકા માહજર લે કર, ઔર દોજાનું હો કર ખુદપસંદકે આગે સર ઝુકાના.]

પીલુ—ગઝલ—તેરેસા જહાંમે વફાદાર દીલબર—તર્જ.

શીરીના—ખતાવાર તેરી અય સરદાર હું મયે,
બદ અતવાર બદ ખુ ગુનાહગાર હું મયેં—ખતાવાર.
લે માહજર તેરા, ઘર તેરા, તેરી દેલત,
નહીં જીનેકે અબ સજાવાર હું મયેં.—ખતાવાર.
[જહેરકી અસરસે શીરીનાંકો નજઅકા દમ ચલના.]
પીયા જહેર મયેંને નહીં જીનેકી આસ,
દોઆ કર, ન માહશરમે શીન્નાર હું મયેં.—ખતાવાર.
[શીરીનાંકા એકા એક મર જાના, સબકા ગમ ખાંના.]

ભએરવી—તીતાંના—અય ગમ હો તુ કમ.—તર્જ.

સબ—અયે ખુદા રહે દોઆ, હય સદા, બરમલા,
હૌસેલા, નેકોંકા હમે કર તુ અતા.—અય.
નાસઝા, બેહુદા, પુર જફા, બેવફા,
હમે કર ન જુદા, હય પેહી ઇલ્તેજા.—અય.
અય કરીમ, ઓ રહીમ, ઓ અલીમો
અઝીમ, હમે હોવે હીદાયત નેકહી સદા.—અય.
આસરા, હય તેરા, ખાલીકે દોસરા,
દીલ નેકી ભરા, હો હમેશા. બારા.—અય.

તમામ શુદ.